

MS BW

IVANOW

0085

C

001608279

85

Farhang-i-Akhlag-i-Nāsiri
(ethics).

C

Jan 1

قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ
قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ
قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ
قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ

اصلى

قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ
قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ
قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ
قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ قوله جرح اللام الخ

قوله جرح اللام الخ

اصطلاح ماہری
مکتبہ مکتبہ عربیہ

جمادی الثانی ۱۳۲۶ھ

Lahore
28. Jan. 1907.
W.I.

مکتبہ اسلامیہ
والا فی

یاقوت کبج

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس و ستایش پروردگاری را که مقتضا و علم ادم الاسما کلمها
صحاح لغات و طرح عبارات را وضع نموده بوسیده آن بندگان
خود را از اعلام مافی الضمیر باسان تر همی یاوری سرمود
درود فرخنده درود بردی باجه مکارم اخلاق و سرور اینها را
که بزبان فصیح و بیان مہذب فروماندگان کرد اب قلموس
جہل را بساحل فرہنگ و فضل رسانید و برآل سامی او که نام
ایشان تاج آسمی آمده و اصحاب کرامی او که مآثر کمال ایشان
بنصاب رسیده **اما بعد** می نماید نیازمند لطف سرمدی
الدین محمد بن نورالدین محمد المشہدی کہ چون بہت تہذیب اخلاق

تعالی ابانک ابراسیم و اسمعیل ای ابانک **ن** انشا بکر
 نمزه شمار کردن و ستایش گفتن **ص** بفتح نمزه قوتها و طاقت
 نایی و پهای جامه **س** **س** بفتح نمزه جسع **ج** و بکر نمزه
 پسند بون داد کردن چیزی بدل کسی و بی نیاز ساختن
ح و کار در اداسته کردن و دختر زادن **ت** **ح** اجرا
 بکر نمزه راندن **ص** و با نچه شدن سیاح **م** **ک** بکر نمزه
 و کسر تا شد و کتیه کردن **م** **ا** **ج** بفتح نمزه و کسر جا باشد
 جمع چیب **ت** **ح** بکر نمزه و سکون خانوشتن راز
 چیزی نمانده است **ز** **پ** **ز** **م** **ح** بکر نمزه زنده
 کردن و زنده بماندن بچه ناقه و نیکو شدن حال موا
ح و در فرانی نعمت و باران شدن و راه راست
 نمودن و آبادان کردن زمین و جسد کردن در کسی
 و بفتح نمزه جسع **ج** **ص** **ا** بفتح نمزه و کسر جا و سین
 جسع خیس فرومایه **ت** **ح** بکر نمزه پنهان کردن و این
 فصیح است و اشکارا کردن **د** **ا** **ب** **ض** نمزه و بفتح دال

بکر نمزه شمار کردن و نوشتن و نوشتن

ادیب **ص** اذنا اذبا بفتح غمزه نزدیک تر و فر و مایه **ش** و اول
 چیزی **ق** اذ بفتح غمزه و دال معلقه گذاردن **ص** اذ **ص** ^{رنگین} ^{رنگین}
ص و رنج و کوه **م** **استفا** بکسر غمزه پسندیدن و برگزیدن **د**
ارضا بکسر غمزه خوشنود کردن **د** **ارضا** بکسر غمزه فرو گذاشتن و
 ست فرو گذاشتن و نوعی از دویدن **رک** **م** و پره
 فرو گذاشتن **د** **از** **ا** بکسر غمزه برابر و صلاح دهنده کار و جای
 اب در عوض **س** **استفا** بکسر غمزه تمام دست یافتن و نهایت
 کاری رسیدن **ص** **استقرا** بکسر غمزه طلب همای دیگران و
قص **ق** و تفحص کردن **ص** **استفا** ^{استفا} ^{استفا} تمام و استادن **د**
 بکسر غمزه خواندن **د** **استفا** بر پشت خواب کردن **د** **استفا**
 بکسر غمزه فسوس و خند ستانی کردن **م** **استخیا** بفتح غمزه **ح**
 سخی **س** **استفا** بکسر غمزه برخی از چیزی را نگه داشتن و زنده گذاشتن
 و شرم داشتن **ق** **استفا** بکسر طلب نهایت کردن **د** ^{حقیق}
 کردن **د** **استفا** بکسر غمزه بی نیاز شدن **د** **استفا** بکسر غمزه درنگ
 کردن و استسکی کردن **ص** **استفا** بکسر ستان و خفتن **د** **استفا**

بفتح همزه و کسر قاف جمع شقی **شقیها** بکسر همزه از رد کردن
دشتر بکسر همزه خریدن و فروختن **دشتر** بفتح همزه و سکون
 جمع شی **صفا** بکسر همزه پوشش داشتن به سخن و کج کردن
 صور را بوقت ریختن **ص** و مایل کردن ناقه سر را بجان
 پای و چسپانیدن **صدقا** بفتح همزه و کسر و ال جمع تصدیق
صفا بفتح همزه و بکسر فاحس **صفت** اطرا بکسر همزه ستودن
 دست بردن انگبین **م** و نیکو کردن **شناق** و پروردن دارو
 و غسل و جزان **ص** **کلبا** بفتح همزه و کسر طاعت شدید بار موجه
 جمع طیب **ق** **اطفا** بکسر همزه فرو گذاشتن آتش **اطفا** بکسر
 دادن و منقاد شدن **ق** چهار پایه **م** **اعدا** بفتح همزه جمع عدو
ت و بکسر همزه دو اندین و یاری دادن و کوه و آنچه بدان
 ماند و فراسی گذاشتن و انصاف دادن **م** **عضا** بفتح همزه
 جمع عضو **ص** **عفا** بفتح همزه کسر عین غیر منقوط و فامشده
 جمع عقیف **ق** و بکسر همزه و سکون عین و فتح فاء مخفف **عاق**
 دادن و عفو کردن و تمام بردن و بسیار کردن موی و حسد

د دست باز داشتن **م علی** بفتح همزه و سکون عین یعنی بریز
س اغنا بکسر همزه غذا گرفتن و پرورش یافتن **ص** و بگلهائی
چشم را بیکدیگر نزدیک آوردن **م اغنا** بکسر همزه تو انگر کردن
و بی نیاز کردن و باز داشتن کسی را از کسی و بگردانیدن
و میان کردن **ص اغنا** بفتح همزه و کسرون ج جمع غنی **غسرا** بکسر
همزه لغز و فرستادن و دهدت دادن بروام **م افت** بکسر همزه
بسیار شدن مو آشی **ق** و آشکار کردن و فایض کردن **و افرا** بکسر
همزه بریدن بر وجه آفتاب و شکافتن **و افرا** بکسر همزه دروغ یا
و پوستین بر پوشیدن و دروغ گرفتن **م اغنا** بکسر همزه نیت
گردن و بفتح همزه مردی کم نام که او را کس نداند **ص اغنی** بفتح
همزه ما بزرگ **اغنا** بکسر همزه درخواستن و طلب کردن **م اغنا**
بکسر همزه پرویی کردن **ح اغنا** بکسر همزه ذخیره نهادن **ص** و بر
گرفتن **اغنا** بکسر همزه برگزیدن و از پس فرا شدن **و اغنی** بفتح
پایان و نهایت چیزی **ح اغنا** بفتح همزه ج جمع قریب **ص اغنا**
بفتح همزه و سکون قاف و کسرون ج جمع قوی **ص اغنا** بکسر همزه

و تحصيل رضاي حكيم علي الاطلاق جل ذكره مطالعه كتاب اخلاق
 ناصري از تصنيف قدوه حكمايي محقق و اسوده علمي مدقق
 خواجه نصير الدين طوسي محمد بن محمد بن الحسن الطوسي روح الله
 اتفاق افتاد و ابراز مشتمل يافت بر بسياري از كلمات تازي و
 فارسي غير مانوس كه اكثر انبان مطالعه از اموجبت تشويش
 ذهن و مانع از سرعت وصول بمقصود بود خواست كه تا حل
 لغات از ازاكتب تازي و نسخهاي فرهنگ بر صفحه نيف
 و ترتيب نگارند و مونت جست و جوي از ازا زدوشن خط
 ناظران آن نقوش و امعان ان لطيف روشن برود
 لاسرم با اتفاق بعضي ياران موافق و دوستان صادق كه
 در استخراج درر معاني از اصدا ف الفاظ قادر و ما بر بود
 بجمع و ترتيب ان پرداخت و جهت رعايت اختصار
 لغتي را از هر كتابي كه تصحيح نموده بود بعلامتي مناسب نام
 ان كتاب متحد ساخت و ايات كريمه و احاديث نبوي
 و اقول و اشعار عربي كه اندران مندرج بود در اخر ان مختصر

علي حده ترجمه نمود امید که نفع آن عام و فایده تام آمده مستفید
آن باعث جمع و تالیف را بدعاي عاقبت محمود اول
فرماند اینست اسامی کتب و علامات آن صحاح صحاح
ص قاموس ق تاج المصادر و تاج اسامی ت مبدئ
م شمس العلوم ش فرنگ رشیدی ف مویز الفصلا
فرنگ حسینی و فائز ف نصاب جویان م تقد
ز مختصری مق علیه التوکل و بنسختین بسم الله الرحمن الرحیم
باب الف فصل الف اراء بکسر نمره اول و فتح راه
و بفتح نمره ثانی جمع رایانمره کون راق و بطرز اول
فارسی است بمعنی ارانیده و بکسر نمره و فتح راه فرمود
و پدید آمدن ابستنی زن و غیر آن م ابتداء بکسر نمره اول امار
گردن و سریدن ص القاب بکسر نمره باقی داشتن و باقی کردن
و شفقت کردن م ابتا بفتح نمره و سکون با جمع این ت
ابطا بکسر نمره درنگ کردن ص ابا بکسر نمره سر باز زدن ص
و بفتح نمره با مد جمع آب ت اب برادر پدر کجانی قوله

پسند کردن **صل کفا** بکسر همزه بدو قسم کردن شتران را تا یکی را
یکسال کش دهند و دیگری را دیگر سال و مخالفت افکندن میان
توانی شعر بضم و فتح و کسر و کونسا نکردن ادانی و گفته اند ضابطه
دی **د** و بفتح همزه جمع کفوس **الف** بکسر همزه بیفکندن **ص** بکسر
و تا بر شدن و بر کشیدن کمان **ق** **اصطنعی** بکسر همزه در گذار اندن **ص**
افا استیدن و نهایت رسیدن و فاجیزی رسیدن **د** **انقضا**
بکسر همزه بر آمدن روزگار **د** و سپری شدن **م** **تشا** بکسر همزه **د**
و ایند کردن و شعر گفتن و پدید آوردن مع و بر بالا آمدن **ن** **ن**
بفتح همزه جمع بی **ص** **اصطنعی** بضم همزه و سکون یاد و **اولی** بفتح همزه
و سکون و او سزاوارتر **ص** و نزدیک شدن و نزدیک
آمده و دروغ خوردن **من** **اولی** بضم همزه و سکون و او **ن**
ت **اولی** بکسر همزه و سکون قصد کردن و انداختن **م** و اشارت کردن
و فرود آوردن شیش **ص** و انداختن سبک و قصد کردن برای **ک**
چیزی **ص** و افتادن **ق** و بفتح همزه و الف مد و جمع **هو** **مقصود**
که بمعنی خواست دل است **صل** **یک** بکسر همزه از ردن کسی را **د** و نیز

کردن **س** این بکسر همزه و فا کردن و بر بالا شدن و تمام کردن **حق فصل**

ابا **ا** بفتح همزه با مد جمع ادب **ص** **ابو** بفتح همزه جمع باب

آب بفتح همزه پدرت **از** بکسر همزه خاک انداختن بر چیزی و بی

شدن **ص** و توانگر شدن و در خاک گردانیدن و بفتح همزه جمع **تر**

بئر تا سکون **را** **ت** بکسر همزه و سکون تا بر جانیدن و **ابو** بفتح همزه

جمع **بواب** **ص** **اقتاب** بکسر همزه یکسو شدن و جنب شدن

د **اجاب** بفتح همزه جمعی اجنبی **م** **اجاب** جمع حبیب **اس** بکسر همزه

پسند آمدن و عطاء بسیار دادن و خوردن گردانیدن **م** و بفتح

همزه جمع **حسب** **س** **د** بفتحین فزینک **ک** و پاس و مشکفت و

نگاهداشت **حد** هر چیزی و دانش و بهمانی خواندن **ص** **انتقا**

بکسر همزه و تا منقوط و سکون خا زدن **ن** **ص** **د** بفتح همزه

جمع نگاهدارنده **حد** هر چیزی و **دانا** **ص** **ارباب** بفتح همزه جمع **ب**

ق و بکسر همزه نزدیک آمدن **بچری** **ص** و مقیم شدن منع **لام**

گرفتن **م** **ارکاب** بکسر همزه گناه کردن **ص** و شستن **م** **ارتاب**

بکسر همزه شک کردن و همت کردن **ق** **استقواب** بکسر همزه **است**

و در این

کوداشتن و صواب آمدن **دستگاه** بکسر همزه مزادار شدن
ص **استجاب** بکسر همزه کشیدن **سباب** بفتح همزه و سکون سین
سبب ص و اسباب اسمان بفتح همزه بمعنی نواحی و طرف
 های اسمان **تثوب** بکسر همزه و ضم سین و واو قاریه
 شور و غوغا که عرب از امشعله گویند **صحب** بفتح همزه
 سکون صاد جمع صحب بفتح صاد و سکون حاص و بکسر
 باز گرفتن و منقادگشتن و رینهار دادن و رنگ گرفتن
اب **دقاب** بفتح همزه و صاد سخن بر جواب گفت
صحب بفتح همزه **تنا** ت **تر** **صطراب** بکسر همزه سخت جنبان
 شدن و با یکدیگر بشیر زدن و بهم کوفتن و جستن و پدید
 شیر بهم دو شدن **م** و خل یافتن **ص** **اطباب** بکسر همزه بسیار
 نشتن و پس یکدیگر کردن شتران را در وقت روان ماضن
عصب و سخت باد خبارناک و زیدن و بفتح جمع **صطب** **صن**
 بفتح همزه و سکون عین و فتح صاد بسیار کوست **ص** **اصحاب**
 بفتح همزه جمع **عصبه** **صحاب** بکسر همزه خوش آمدن و موجب شدن

در طلب بفتح همزه مرد چهره و ستر کرده و نام مرد **مرد کشتا**
 بضم همزه تصرف کردن در کسب و کسب کردن و کنانه
 خوردن و کار کردن **م** و طلب زرق کردن و کوشش کردن **ق**
 التها **ب** بکسر همزه زبانه زدن **ت** **م** **الغلاب** بکسر همزه بر کشتن
 در وادی و واگردیدن **فصل التا و الهه** بفتح همزه محدود با بیان
صل **اخته** بفتح همزه باید کسرون و فتح یا جیح انا و بکسر همزه یعنی
 او **ندج** **افات** بفتح همزه با مد جیح **فت** **الات** بفتح همزه
 با مد جیح الت بلام همزه حالت و شدت و آنچه با وی کاری
 کنند و تا بوقت مرده و کشت هر چیز **رق** دوست افزاد
 کمی از خوب **ضمه** **الته** بفتح همزه و سکون با و کسرون
 جیح **باق** **ایات** بفتح همزه جیح **پت** **ن** **ابوت** بفتح همزه
 و تشدید واو بردن **و** **الغافات** بکسر همزه و تا جیح **تفان**
ایات بکسر همزه و فتح یا بریدن مسافت و پس افکندن جای
 و نگذاشتن از وی و گذرانیدن و ایجارت و ادن بر نام
 کسی و جمله و ادن و دستوری و ادن و در شعر **مصرع**

تھا

ازالت بگره بزمه دور کردن از جای و بگردانیدن **مستجاب**
 بگره بزمه راست شدن و راست بایستادن و قیمت کردن
من استطاعت بگره بزمه توانستن **من استطاعت** بگره بزمه محال نمودن
 و محال شدن و از حال بگردیدن **دستمانت** بگره بزمه خوار و
 سبک داشتن **دستفادت** بگره بزمه فایده گرفتن **مستجاب**
 بگره بزمه بر جان بداشتن **مستجاب** بگره بزمه سومی خود خصماید
 مسمی به سخن نوش و نیکویی **من استطاعت** بگره بزمه سخن
 را در خوشتن **دستفادت** بگره بزمه افزودن خواستن و
 شمردن **دستفادت** بضم بزمه و طاس تون **من استطاعت** کردن
 و گرد چیزی در آمدن **من استطاعت** عاریت خواستن **دست**
 بدست گردانیدن **اشارت** بگره بزمه بدی کردن **من استطاعت** بگره
 یاری کردن و خواستن و موی ستردن خواستن **من استطاعت**
 بگره بزمه جمع استخالت **استعانت** بگره بزمه فریاد خواستن
 خوش آمدن و رستخا کردن **مسطقات** بضم بزمه و سکون
 و ضم ط و ضم قاف و تشدید سین غیر منقو ط جمع **مسطقات**

جمع استعداد استنابت بیرون آوردن انگین ق و مشاورت
 گردن خواستن و فریب شدن **اشترم نمناش** بکمر نمزه معوقه انگین
 رفتن **داشت** اشکار کرد و انداختن ناته بول را باروی از کسی کردن
 و شخصی را تابع و پس خود کرد اندین و دعای سلامتی کردن **صلی صفاست**
 بکمر نمزه و آرسیدن و صواب گفتن و تافتن و خواستن و فرارسیدن
 و صواب کردن **صله** بفتحین مار بر تر و خپشت **یرج افشا** بکمر نمزه **مصفاست**
 گردن و جنبانیدن و ترسیدن و مهمانی گردن و ملی کردن **اصافا**
 جمع اضافه **صفاست** ضایع کردن و شدن و بسیار شدن ضعف مرد
 م و بی تیمار گذاشتن **صله** جمع طعام ق **اعاد** باز کردن اندین اعتقاد
افشا بکمر نمزه بسیار کردن و آب برتن ریختن و در حدیثی خوش
 گردن و بانویی و اگر دیدن **داوشت** یعنی جمع قوت **اقالت** بکمر
 درگذشتن از گناه **ص** و فرج کردن **صفاست** بکمر نمزه درگذشتن و میم
 شدن و بر پا کردن و راست کردن و دایم داشتن و قاصت کردن
اصافیت بکمر مقداتی که در آن اکتفا کرده میشود بطن همچنانکه
 است در کتب منطق **الافشا** و اینکریستن **داله** بفتحین **رشته**

ا بکر و یا مشد و پرستنده شده کشتن **فصل لغت** بضم همزه نحو
 زفتکی **من کینه** بفتح همزه و لام و کسر کاف خوردنی و خورده شده
میت بضم همزه و فتح میم مشد و مادر و کرده از هر جنس حیوان
من نامت بفتح همزه و نون زبهار می و بی همتی **امت** بکر همزه بمعنی
 پیشوایی و امامی کردن **امت** بکر همزه بمیرانیدن و مرده فرزند
 شدن ناقه وزن **رانا** بفتح همزه و میم مشد و نفس بد فرما
 و بکر همزه و میم مخفف تکلم و نشان **انسانیت** بکر همزه و سکون
 نون مرد می **انابت** بکر و اگر دیدن و رجوع کردن بخداستغیا
 و توبه کردن **انفعالات** جمع **انفعالات** بکر همزه جمع تنفام
انحرافات جمع **انحرافات** بکر همزه خوار کردن و خوار شدن
ادعیه بفتح همزه و یا و کسر عین جمع و **عاهت** بفتح همزه و سکون
 ها و فتح با خواندن چهار پایه **فصل التاء اجزائ** بکر همزه و سکون
 چشم کو کردن **اجزائ** بکر همزه نو کردن و لاغر کردن ستورالته
 راندن و بی وضو کردن و بفتح همزه جمع حدث و باران اول
 سال و نزد و دن آهن **رت** بکر همزه و سکون **امیرات** **اجزائ**

بفتح همزه حدیث **ابغاث** بکسر انگیزه شدن و جفیدن **اناث**
 بکسر و ضم جمع انثی بمعنی زن **فصل الطیم ابتهاج** بکسر شاد شدن
 و شادمان کردن **از وواج** بکسر همزه جفت و قرین شدن با هم
استخلاج بکسر همزه پروان کردن و پروان کردن خواستن **اعج**
 بفتح همزه و را و سکون عین لکن **امتزاج** بکسر همزه بیا میختن
 و آمیخته شدن **اناج** بکسر نزدیک شدن اسپ بزادن **اوج**
 بفتح همزه و سکون واو بالا رفتن ضد بهبوط **اهوج** بفتح همزه
 و سکون ها ابله دراز **فصل المادار تیا ح** بکسر همزه شاد شدن
استصلاح بکسر همزه نیکو کردن خواستن و نیک شدن **العلا ح**
 بکسر نیکو کردن **الطراح** بکسر همزه دور ساختن **افتتاح** بکسر همزه
 ابتدا کردن و فتح کردن **اقتراح** بکسر همزه بر آوردن شئی از غیر
 سماع و اختیار کردن و نو پیدا کردن شئی و سوار شدن بر شئی
 اول مرتبه و بمعنی حکم و حسب حکم از کسی درخواست **البحاج**
 بکسر همزه شهیدین و همیشه باریدن باران **اقبح** بفتح همزه
 زشت تر **البحاج** بکسر همزه حاجت روان کردن و روا شدن

الشرح بکسر همزه کتاده دل شدن **فصل اطباء السلاج** بکسر
همزه بیرون آمدن چیزی و بگذشتن ماه و بیرون آمدن از
پوست **فصل اللدان** آید بفتحین همیشه و روزگار و بکسر همزه
و با ماده کور خرد و گنیزک و ماده خرد بسیار رانیده **ابعد** بفتح
همزه دورتر **ابا** بفتح همزه جمع البعد و کانی که خویش باشند
اتحاد بکسر همزه یکی شدن و یکدل شدن در دوستی **اجتهاد** بکسر
همزه بکوشیدن و راه صواب جستن و کوشیدن **استقامت**
بکسر همزه در دیدن زراعت **احساد** بکسر همزه راهی نمودن
و سکون جانک کردن بزعفران **ارتقاء** بکسر همزه راهی نمودن
ارتقاء بکسر همزه لرزیدن **استزاد** بکسر همزه راه راست
خواستن **استبداد** بکسر همزه بخودی خود بکاری ایستادن **استشهاد**
بکسر همزه و تا کجای خواستن و گواه کردن و حاضر آمدن خواهان
بفتح همزه و سکون سین سیاه و مار بزرگ و میان دل و کبشک و کزوم
و بزرگ تر و نام مردی اسود العین نام کوی **استمداد** بکسر همزه و تا
مدخواستن **استعداد** بکسر همزه و تا در شمردن و دوری جستن و دور

الاستعداد

استداد بکسر همزه و تا امداد کی کردن **استد** بفتح تین شیر و نام قبیله
از ربيعة و نام شهر نزدیک بحدان **استداد** بکسر همزه و تا
استقرار شدن و مستقیم شدن و سخت استوار شدن و راست
ایستادن **افساد** بفتح همزه و سکون فا و ج جمع ضد و بکسر
خشم گرفتن **اعداد** بفتح همزه و سکون عین جمع عدد و بکسر
همزه بر ساختن و آماده کردن و بیاراستن **اعفاء** بفتح همزه
و سکون عین بنامی که از خود کدو حوض و راه باشد و ج جمع عفت
و بکسر همزه رفتن جب و راست **اعتقاد** بکسر همزه و تا در دل
گرفتن و قرار دادن در دل و صنعتی ساختن و سخت شدن چیزی
و دل در چیزی بستن **اعتماد** بکسر همزه و تا کتبه کردن بر چیزی و قصد
گردن **افساد** بکسر همزه و سکون فا تا به کردن **اقود** بفتح همزه و
واو و سکون قاف است دراز پشت و کردن **افتدای**
بکسر همزه و تا میان رفتن در هر چیزی و میانی نگاه داشتن و
بستن **استداد** بکسر همزه و تا کشیده شدن و بلند بلا شدن و
افزون شدن آب جوی و دریا **انفراد** بکسر همزه و فاتها شدن

انصیاد بکسر همزه و قاف کشیده شدن و رام شدن و کردن دان
ایراد بکسر همزه و سکون یا در آوردن و باب آوردن ایعاد
بکسر همزه و سکون یا هم کردن ایچاد بکسر همزه و سکون یا است
نمودن و تو اند کردن و ناوان حزی کردن و دادن مطلوب
فصل الذال اخذ بفتح همزه و سکون خاک رفتن و بفتح همزه با
و سر خاکیرنده التذاد بکسر همزه و تا یافتن مزه الذال بکسر
و سکون لام مزه یافتن الغاد بکسر همزه و سکون نون بفرستادن
و تیر و جزآن بر چیزی بگذرانیدن و روان گردانیدن و زمان و آنچه بد
ماند فصل الراء آثار بفتح همزه با بد جبع اثر امر بفتح همزه با بد
سر میم امر کننده و مرد بسیار مالدار البصار بکسر همزه و سکون
با دیدن بچشم و بدل و بفتح جبع بصر ایراء بفتح همزه و سکون با جبع
بر و بکسر همزه و سکون با بمعنی غلبه کردن و پذیرفتن حج در صحرا پیش
و سو کند راست کردن البتور بکسر همزه مقام آب خوردن و
آب خوردن اثر بفتح همزه و سکون تا کو هر شمشیر و فروغ تنغ و
بضمین و سکون تا نشان خستگی بعد از نیک شدن و بفتح همزه و تا

نشان خشم و سنت رسول نمزه و سکون تا بمنی خلاصه و روغن
خالص **اجیار** بکسر نمزه و سکون چشم بستم بر کاری داشتن و بگذ
جر منسوب کردن **احتکار** بکسر نمزه و تا غله نکاهدان تا
بمیرانی فروشد **اججار** بفتح نمزه و سکون جابجس حج **احرار**
بفتح نمزه و سکون جابجس محتر و ترها که خام خورده شود و
بکسر نمزه و سکون جابجس خاوندان شتران تشنه شدن و کم
شدن روز و تشنه شدن استران را و در زمین سنگ ریزه
شدن **احشار** بکسر نمزه و سکون حاض کردن و دیدن آب
اختیار بکسر نمزه و تا بر کزیدن **اختصار** بکسر نمزه و تا کوتاه کردن
سخن و راه کوتاه ترین گرفتن **اجیار** بفتح نمزه و سکون خا
جس خیر بفتح و کسیر باشد **اجبار** بکسر نمزه و سکون خا
دادن و بفتح نمزه جس خیر بفتح پس **ادبار** بکسر نمزه و سکون
دال خدا قبال و سپس رفتن و در دیوار آمدن **ادوار** بفتح نمزه
و سکون دل جس دار و وجه دور نیز آمده **ادخار** بکسر نمزه
دال مشد و بخی **امرار** بکسر نمزه و سکون سین اشکار کردن

و پنهان کردن و برسانیدن حدیث به کس و بفتح حمزه جمع بر
استنکار بکسر حمزه و تا هت شناختن **استنار** بکسر حمزه و تا در پرده
شدن **استظهار** بکسر حمزه و تا یاری خواستن بکس و بر کردن
استمرار بکسر حمزه و تا استوار شدن در دران شدن و رفتن بوجه
استبشار بکسر حمزه و تا شاد شدن **استشعار** بکسر حمزه و تا
وسکون سین و شین در دل گرفتن و خواب گذاردن ^{سین}
استشمار طلب میوه کردن **استکثار** بکسر حمزه و تا وسکون
سین و کاف بسیار خواستن و چیزی را بسیار آمدن و بسیار با
و بسیار مال شدن و بر کردن درخت خرما **استبحار** بکسر حمزه و تا
سکون سین و با پنا دل شدن **استکار** بکسر حمزه و تا وسکون
سین خون آلوده کردن کوهان شتر قربانی چون کرم فرشته
و بر جایی جفیدن از آلوده و مشهور کردن کسی را و آگاه کردن
و پیم در دل بگذاشتن و جز آن و جامه و جامه اندرونی پوشانیدن
و با موی کردن و با موی کستن و بفتح حمزه شعر **استزار** بفتح حمزه
و سکون سین جمع مشرد و جمع ثریر آمده و بکسر حمزه بید می شود

کردن و پیدا کردن **اچار** بکسر همزه و سکون صاد بمعنی قائم
 دوایم بودن بر چیزی و بر معصیت ایستادن و نوبت را
 زدن **آب** **اصغر** بفتح همزه و سکون صاد بمعنی خورد **معد**
 بکسر همزه پیش از یک زن کردن و با اتباع کشتن زن و
 نزدیک آمدن و کزند رسانیدن و نزدیک شدن ابر بر
 و شتاب رفتن **اضطرار** بکسر همزه و طاء پجاری کسی **انظار**
 بکسر همزه و سکون ظاء منقوط اشکارا کردن و در گرم گاه شدن
 و رفتن در آن و وقت نماز پیشین شدن و مطلع گردانیدن
 و غالب گردانیدن و در پشت چیزی بر شدن **المهر** بفتح همزه
 و سکون ظاء اشکارا تر و چیره تر و بر بام برانیده تر **اعتبار**
 بکسر همزه و تا عبرت گرفتن و با نیش از پی چیزی فرار شدن
اعور بفتح همزه و سکون عین زانغ و یک چشم و اناک **مطلوب**
 خود **رسد امر** بفتح همزه و سین و سکون عین چوب و دست
اعمار بفتح همزه و سکون عین جمع **عمر** بفتح و الضم زندگانی
 و زیستن **انحمار** بفتح همزه و سکون عین جمع غیر و زمین نمناک

و نیک سرشته و فرو شدن نم بر زمین و دشمنان **افکار** بفتح
همزه و سکون فاحس فکر و بکسر همزه اندیشه کردن **فقطار**
مکسر همزه و تا نازیدن **افتار** بکسر همزه و سکون فازنده کردن
اقرار بکسر همزه و سکون قاف قرار کردن و قرار دادن
دور کردن و سرد کردن و راضی کردن و ثابت شدن
حمل و دور کردن بیماری چشم و مرار رسانیدن یکی و بیارسانیدن
اقتضار بکسر همزه و تا بسند کردن و بر چیزی فرا استادان
اقتدار بکسر همزه توانا شدن و در دیک چیزی ساختن **قطار**
بفتح همزه و سکون قاف جمع قطر و بکسر همزه هنگام چکیدن
آدن و چکانیدن **اقتضار** بکسر همزه باز استادان توانایی و در
آدن در وقت شب با نگاه و در نماز تقمیر کردن و باز داشتن
و بیرون کشیدن از چیزی با اختیار و کوتاه کردن نماز و بچکان
توتاه بالا زادن و سوده شدن دندان میش ماده نرا زانگان
سالی و بفتح همزه جمع **قصر ام** بفتح همزه و سکون میم کار امور
بضم همزه و میم و سکون واو جمع **او ام** بفتح همزه جمع و مز

و آن بسیار مالدار شدن و بسیار مال دادن و بکسر نمزه
و سکون میم کار شکفت و بلا و فعلی نام شروع و فتح
سخت شدن کار بر هم نهاده و بکسر نمزه و فتح میم شد و مرد
ضعیف که مطلع همه کس باشد و مرد احمق و خود را می و
بچه را نیز گویند **انصار** بفتح نمزه و سکون نون ج سبب نصیر
انحصار سبک کز قه شدن و باز ماندن **امدار** بکسر نمزه و
سکون نون پیم کردن و اکاهی دادن **انکار** بکسر نمزه و
سکون نون ناشناختن و جود کردن **اوزار** بفتح نمزه
و سکون واو ج سبب و زر بکسر واو و سکون را **اشار** بکسر نمزه
و سکون یا اختیار کردن و برگزیدن و نرم کردن **جامه فصل**
اعجاز بکسر نمزه و سکون جابججا آمدن **استراز** بکسر نمزه و تاخوین
را از چیزی نگاه داشتن و پاس دادن **اعجاز** بکسر نمزه و سکون
عین عاخر یافتن و کردن و فوت شدن شی **انکار** بکسر نمزه و سکون
غین عیب کردن و کم خدمت کردن و تشکستن کر ما و دست
نهادن بر پهلوی کوسپند تا فریبی و لاغری معلوم شود و دست

شدن **انجاز** بکسر همزه و سکون نون چوب تراشیدن و
گرم کردن سنگ تفسان و راست کردن وعده **انتهاز**
بکسر همزه و تا جیدن مرکب و شتر با و از حدی **انذار** لفظ فارسی
و صیت کردن بجاری و بعهده کسی کردن **انتهاز** بکسر
همزه و تا بغنیت گرفتن و دست یافتن **انجاز** بکسر همزه و
سکون یا کو ماه کردن سخن و ستافتن **فصل السین** **ا** **قلطیس**
نام حکیم است **ابن کاس** بکسر همزه و تا غالب بودن **ابن کاس**
بفتح همزه و سکون حایقین داشتن و دیدن و یافتن و دانستن
اخرس بفتح همزه و را بمعنی گنگ **اخرس** بفتح همزه و خاوسین
مشدد و بمعنی فرومایه تر **اساطیس** بفتح همزه و را نام حکیم است
که هم او استاد زاده و هم وزیر دو القرنین بود و در علم مخصوص
شاکرد افلاطون بود او را ارسطوی و ارسطونیز گویند **اساس**
بفتح همزه بمعنی بنیاد و بکسر همزه جمع **اسس** بضم همزه و سین میشود
بمعنی بنیاد **استیاس** بکسر همزه و تا انس گرفتن و سیر شدن
و آرام یافتن و خسی از مردم **اسطفیس** بضم همزه و ط و طاق

سین شد و بمعنی ماده هر چیزی در و میان یکی از چهار طبایع
 را گویند **افراس** بکسر همزه و تا کران شکستن و کشتن **اقناس**
 بکسر همزه و تا فر گرفتن علم و دانش **اقیدس** بکسر همزه نام کتاب
 در علم هندسه **التباس** بکسر همزه و تا پوشیدن و شوریده
 کار **اس** بکسر همزه و سکون نون ادبی و بضم همزه و سکون
 بی یرمائی و آرام یافتن **بخیری انکاس** بکسر همزه و تا بگویند
 شدن **اندراس** بکسر همزه و دال ناپدید شدن **انسفراپس** نام
 حکیم **العکاس** بکسر همزه و عین و از کونه شدن **فصل التین** **تین**
 بکسر همزه و تا احمق شدن **افخس** بفتح همزه و سکون فاختن
 زشت تر **انتعاش** بکسر همزه و تا دروا شدن فماده و رجاستن
 لغزیده از لغزش خود بسیار شدن از مرض و نیکو شدن
 حال و بلند شدن **فصل الصاد ابرص** بفتح همزه و سکون با
 معنی پست **اختصاص** بکسر همزه و تا برگزیدن **اخص** بفتح
 همزه و خاده صاد شد بمعنی خاص تر و برگزیده تر **استحل**
 بکسر همزه و تا برای خوبستن و بره کردن خواستن و رسانیدن

اشخاص بفتح نمزه و سکون شین جمع شخص و بکسر نمزه بمعنی
بیرون رسیدن بوقت سفر و گذشتن تیر از بالای نشانه
و عیب کردن و کپیل کردن **افساح** بکسر نمزه و تا شکار کردن **فصل**
انضاد ارض بفتح نمزه و سکون رازمین و دستهای و پاها
زمین و رزه و زکام و هرستی و بفتحین تباہ شدن و ریم گرفتن
جراحت **ارتیاض** بکسر نمزه و تا ریاضت پذیرفتن و احوال
استوار **استمرار** بکسر نمزه و تا هر که پیش آید بکشتن و باعطا
دادن و آنچه بدان ماند و عرضه کردن و خواستن **اعراض** بکسر نمزه
و تا کسی را پیش آمدن و مایل گشتن از چیزی و بر کسی درآمدن
بچیزی و بر پنا ایستادن و بر کسی کردن اسپ بوقت پیشیدن
و بر شتر تو سن سوار شدن و عرض دادن شکریان خود را و از
میان مای ماه آغاز کردن کاری را **اعراض** بکسر نمزه و سکون
روی بگرداندن و پهن کردن چیزی و در پنا چیزی شدن و
پهن زادن و پدید آمدن و پیش شدن و پنا و گردن و پنا
و دراز رفتن و خصی کردن بزغاله را و بفتح نمزه جمع عرض

افرض بفتح همزه و سکون عین جسیع عرض و بکسر همزه تنگ دل
 کردن و تنگ بر اشتربستن **انغاض** بکسر همزه و سکون عین
 چشم فرو گرفتن و آسان فر گرفتن در معاملات و در بیع محابا
 کردن و بفتح همزه جسیع غمض **امراض** بفتح همزه و سکون نون جسیع
 مرض و بکسر همزه تیمار کردن و خداوند مال افت رسیده شدن و
 بصورت نزدیک شدن در ربای **انقاض** بکسر همزه و تاویران
 شدن بنا و شکسته شدن عهد و تاب باز شدن **رسن نقاض**
 بکسر همزه و قاف گرفته شدن و خویشی در کشیدن **فصل الطاء**
احتیاط بکسر همزه و یا هوش کردن کاری **اختلاف** بکسر همزه
 و تا ایمنه شدن و تباه شدن عقل **ارتباط** بکسر همزه و تبا
 بمعنی بستن **اجباط** بفتح همزه جسیع **حبط استنباط** بکسر همزه و
 تا و سکون سین و نون بیرون آوردن علم و ادب و رای
 و آنچه بدان ماند **انغاط** بکسر همزه بلفظ انگلیدن کسی را
 و بفتح آن جسیع غلط **افراط** بکسر همزه شتابانیدن و پیش
 فرستادن و پر کردن توشه دان و حوض از آب و فراموش

کذاشتن و از حد در گذشتن در کار و بفتح همزه و سکون
فاجسع فسط بفتح فاء و سکون **التقاط** بکسر همزه و با بر
و ناگاه فاسر چیزی رسیدن **انساب** بکسر همزه و با کسره
شدن و کساحی کردن و فراخ شدن **الخطاط** بکسر همزه
و حاشتاقتن و فرود آمدن و پنا بیفتادن و افتادن
و جزان و شتاب رفتن **شرايط** بکسر همزه و حاشته
و در جمله چیزی شدن و ستهیدن است در رفتن و در آمدن
بر کسی بداد کویان و بار یک و لاغر شدن تن و در کشیده
در رشته و رشته **اوسط** بفتح همزه و سکون و او آنچه میان
قلاده و کلونند باشد **اوساط** بفتح همزه و سکون و اوجسج
وسط بفتح تین **اواسط** بفتح همزه جسع اوسط **فصل العین**
ابداع بکسر همزه و سکون با آوردن و نویرون آوردن
بر مثال **اتباع** بکسر همزه و سکون تا محفف در رساندن
و در رسیدن و واپس کردن و حواله کردن چیزی بکسی
و بکسر تا مشد در رسیدن و از پی فرا شدن بی بکسر

۱۵
بفتح همزه و سکون تا جوسع تیغ بفتحین **اتساع** بکسر همزه
و تاء شد و فراخ شدن **اجتماع** بکسر همزه و تاء فرا هم آمدن
و بجای مردان رسیدن **اجماع** بکسر همزه و سکون جیم غم
گردن بر کاری و فراسم آوردن کار را و گرد آوردن و همه
پستانهای ناقه را دو شدن **اختراع** بکسر همزه و تاء فتن
و فرفته شدن **ارتفاع** بکسر همزه و تاء بلند شدن و از جای بر آمدن
ارتداع بکسر همزه و تاء لوده شدن و از کاری باز استادن
و الوده شدن **نحو** **انتقال** بکسر همزه و تاء و سکون سین و
قاف کسب خواستن از کس و بکش آمدن ماده کا و **استیعاب**
بکسر همزه و تاء نگاه داشتن و خواستن و دینیت **استجماع** بکسر
همزه و تاء و سکون جیم و سین از هر جای گرد آمدن میل و گرد
آوردن اسپ خویش را در زمین و رسیدن مرد به مرتبه
سخت و برابر شدن ریش و شتر رفتن اسپ و اجتماع
شدن مرد را کارهایی که خوش گرداند آورد **استمتاع** بکسر همزه
و تاء و اول و سکون سین و میم بر خورداری گرفتن بخیر و جماع

استرجاع بکسر همزه و تا و سکون سین و را در مصیبت اناله
 و انا لله را چون گفتن و داده را باز گرفتن **استرجاع** بکسر همزه
 و تا کوشش فراداشتن و نیوشیدن **اشباع** بکسر همزه سیر کردن
 نرسنده را و سیر کردن جامه را از زنگ و تمام کردن **استرجاع**
 بکسر همزه و طابا کسی نیکویی کردن و کسی را از بهر خویشی
 برگزیدن **اطلاع** بکسر همزه و طابا شد دیده و روشن شدن و دا
 شدن **اطلاع** بکسر همزه و سکون طابا افکندن و امیدوار
 گردن **اقناع** بکسر همزه و سکون قاف و کسره طابا عت
اقناع بکسر همزه و سکون قاف خورسند کردن و سر برداشتن
 و دست برداشتن در دعا قنوت و کردن در از کردن
 شتر بخوض با آب خورد و گچ کردن لب جام را تا آنچه
 در ویست بریزد و بسوی آب رود داشتن تا پر شود
 و گردانیدن ستور را سوی چراگاه و خشنود گردانیدن
 و برپایی گرفتن او ند تا آب که بر آنجا باشد بریزد ماب
 شود و گردانیدن کوسپند سوی چراگاه **اشباع** بکسر همزه

تا باز ایستادن و توی کشتن **اصبع** بکسر همزه و سکون
سین هفت شدن و ذاع شدن گرت در رمه و بد ایداد
بچه و بیکار گذاشتن بنده **انترتال** بکسر همزه و تا برکندن و
پرکنده شدن **القطاع** بکسر همزه و قاف بریده شدن و
فرمانیدن در راه از قافند و کسپتن رسن **انواع** بفتح همزه
و سکون نون جمع نوع بفتح نون و سکون واو **اوضاع** بفتح همزه
و سکون واو جمع وضع **اوجاع** بفتح همزه و سکون واو جمع
و ج **فصل العین استتراج** بکسر همزه و تا و سکون سین و
فا توانای خود را شرح کردن در کاری و تهی کردن معده را از افزودنها
اصح بایاد فارسی امیخته و امیزش **اصباح** بفتح همزه و سکون
صبا و صبح صنع زنگ **فصل الف التجاب** بکسر همزه و تا
صفت کردن و صفت پذیرفتن و هلاک یافتن **انخف**
همزه و نون و سکون خامردی که در پای او کجی باشد **اطلا**
بکسر همزه و سکون تانیت کردن **اختلاف** بکسر همزه و تا
با یکدیگر خلاف کردن و با کسی امد و شد کردن و بهم در

و کونا کون شدن از **کشاف** بکر همزه و تا افتادن بر فتن
ثابت ماندن بر زمین **اصف** بفتحین اندوه سخت و اندوه
سدن **اصلاف** بفتح همزه و سکون سین جمع سلف بفتحین
و بکر همزه و سکون سین و فاسد کردن و سبک کردن و سبک
داشتن **استکشاف** بکر همزه و تا و سکون سین و با نو کردن
اصراف بکر همزه و سکون سین کاری کردن و بی جا
خرید کردن **اشرف** بفتح همزه بند و بند تر در مرتبه و نام
اصناف بفتح همزه و سکون صاد جمع صنف بکر صاد و
سکون نون **اصناف** بکر همزه و سکون صاد ضعیف کردن
و افزون کردن و خداوند فرونی شدن و در چندان کردن چیزی
را و با ستوران ضعیف شدن قوم و بفتح همزه و سکون صاد
جمع صنف بکر صاد و سکون عین **استیاف** از بر گرفتن
چیز را و آغاز کردن **اطراف** بکر همزه و سکون طاء مخفف
طرفه آوردن و مال نویافتن و بکر همزه نو خریدن و بفتح
همزه و سکون طاء پدر و برادران و خویشان **اعتراف** بکر همزه

و تا افزاز کردن و فرزند دادن و بر کردن و پرسیدن از کسی
 و یقین کردن **اکتاف** بکسر همزه و تا و سکون کاف کرد
 چیزی در آمدن **الطف** بفتح همزه و سکون لام نرم تر و زار
 تر **الف** بکسر همزه و سکون لام دوستی و یار و دوست
 و بفتح همزه و سکون لام هزار و هزار دادن و نفیستن خود کردن
 و دوستی گرفتن بکسی و بجای **انصاف** بکسر همزه و
 سکون نون داد دادن و روز به نیمه رسیدن و نیمه دادن
 و بفتح همزه و سکون نون جمع نصف **انصاف** بکسر همزه
 و عین بردور آمدن و دو تا شدن و خشم گرفتن **انحراف**
 بکسر همزه و حایه نیمه رسیدن روز و آنچه بدان ماند و داد بستن
 و دوستی بر بر افکندن کینزک **انطراف** بکسر همزه و سکون
 نون بازگشتن و در آمدن **انصاف** بفتح همزه و سکون واو
 جمع و صف **فعل القامه افاق** بفتح همزه با مد جمع
افاق بکسر همزه و تا باشد و با یکدیگر موافقت کردن و اتفاق
 افتادن **احق** بفتح همزه و بهم و سه سکون حایه عجل و کول الملق و ا

واطمئین **حراق** بکسر همزه و سکون حا بسوختن و سوزا
 اخلاق بفتح همزه و سکون حا جمع خلق بضمین و سکون
 لام و بکسر همزه کهنه شدن و کردن و کهنه پوشانیدن و نسوخته
 اختراق بکسر حقه شدن **ارزاق** بفتح همزه و سکون ر ارزق
استفاق بکسر همزه و سکون سلین در فراز کردن و رد کردن **استفاق**
 بکسر همزه و تا و سکون سین پوش داشتن پنهانی سخن گفتن
استحاق بکسر همزه و تا و سکون سین و حاضر آوردن **استحاق**
 بکسر همزه و سکون سین ترسیدن و مهربانی نمودن **اطلاق**
 همزه و سکون طارها کردن از پند و روان کردن خرگسی و بسته
 راره کردن از بند و بگداشتن اشتر را بر آب تا چرک بگند
 در راه کردن و درست کردن به نیکی **افق** بضمین و سکون فا
 عراضه جهان و اسب خوش آینده و بفتح همزه و فاجع **افق**
 بمعنی پوست نیم پراسته و بفتح همزه و سکون فا پیراستن
 به پوست **انفاق** بکسر همزه و سکون نون نفقه کردن و ستدن
 مال کسی و روان شدن بازار و درویش شدن و سپری شدن

مال کسی و روان شدن بازار و درویش شدن و سپری
 شدن مال **فصل الکاف** بکر همزه و تا خوشتن را
 بجزئی بخاریدن و با کسی و اگوشیدن **ادراک** بکر همزه
 و سکون دال در یافتن و وارسیدن کودک و دیدن و
 بفتح همزه **حجج درک ارد شیر بابک** بفتح همزه و سکون را
 و بیا و فارسی پسر شرویه بن پرویز شاه که پنجاه و یک سال
 در ایران زمین ملک را انداخته از دست نهاده بره
 گشته شد و نام پسر ساسان بن بهمن بن اسفندیار که ملک پارس
 درست و اردوان را بگوشت خلق او را و ال او را ساردا
 خوانند و او را ارد شیر بابک نیز گویند **شراک** بکر همزه و تا با
 بلدیکر انبازی کردن **امساک** بکر همزه باز ایستادن و نگاه داشتن
 و خنک در چیزی زدن **انتهاک** بکر همزه و تا دریده شدن پرده
جهرت کسی شکستن **انهاک** بکر همزه و فا و سکون نون از هم
 جدا شدن و از آمدن **فصل اللام** **اجل** بفتح همزه با مد و کشیم
 آن جهان و هر چیزی که آنرا مهلت باشد ضد عاجل **امال** بفتح همزه

باجتماع امل **اکل** بفتح همزه باء و کسره کاف خوردند **ابطال** بکسر
همزه و سکون با باطل کردن و بفتح همزه و سکون با جمع بطل
ابطال بفتح همزه جمع باطل ضد حق **التفائل** بکسر همزه و تاشد
پیوسته شدن و رسیدن و بالعفلان گفتن **افعال** بکسر همزه و
سکون تا بمعنی کران بار کردن و شدن و کران شدن استن و
بفتح همزه و سکون تا بمعنی کنجهای زمین و مردهای زمین و کنایه
و بارها کران **اجمال** بکسر همزه و سکون جیم بزرگ داشتن و
دادن **اجمال** بکسر همزه و سکون جیم بسیار شتر شدن و جمله کردن
حساب و نیکویی کردن کسی را و نیکو کردن کار و برگداختن
و بفتح همزه حمل **اجل** بفتح جیم مدت و نهایت چیزی و مهلت و
بکسر همزه و سکون جیم ماده کاه و حشی و پاره از شران و او
بره و درو گرفتن و بفتح جیم و سکون لام مثل نعم است بمعنی
از برای تصدیق سخن اطلاق کرده میشود یعنی از بهر نفی
اجل بفتح همزه و میم و سکون جیم بمعنی خوب است **احمال** بکسر همزه
بفتح همزه و میم و سکون و تا برداشتن و از کسی فروردن و بار

بر نهادن و درخشم شدن و از منزل گرفتن **احوال** بفتح همزه
 و سکون حا حوادث و واقعات زمانه و جمع حالات
 و جمع حال و جمع حول و بکسر همزه و سکون حا یکسال شدن و
 یک شدن و یکسال جایی ماندن و مقام کردن **اصیال** بکسر همزه
 و سکون حا محتاج گردانیدن و شدن و تباہی و خل کردن
 در کاری و تپ کردن جایی شتر را و شیرین گناه دادن و
 دست برداشتن از جایگاه خویش در حرمت و شتر در
 نیام کردن و درویش کردن و تباہ بار آوردن نخل و ماندن
 مردم جایی خود را **اقوال** بفتح همزه و سکون حا جمع حال
 بکسر همزه و تا حاجتمند شدن و لاغر شدن و به تیردوختن و نخل
 شدن کار و بهم باز دوختن **اذلال** بکسر همزه و سکون ذال خوار و خو
 باران و دوار شدن و نرم گردانیدن از اذل بفتح همزه و کسر ذال
اذل بفتح همزه و کسر ذال و سکون را بمعنی ناکس تر که فرموده ایم
 بفتح همزه و فا و سکون سین فرود تر و پست تر **استقلال** بکسر
 همزه و تا و سکون سین و قاف اینک شمردن و برداشتن و بگو

خود بکاري بايستادن و از جاي برخاستن و برداشتن و
پنذ بر آمدن و کوچ کردن و رخت بر گرفتن **اشتمال** بکسر همزه
و تا و سکون سين و کاف تمام کردن خواستن و تام کردن
بکسر همزه و تا و سکون سين و يا از پنج بر کردن و موي در موي
پيوستن خواستن **اشتمال** بکسر همزه و تا و سکون سين و
شتافتن خواستن و شتابانيدن و در پيش شدن **اشتمال**
بکسر همزه و تا که نه شدن جامه **اشتمال** بکسر همزه و تا و سکون
سين و عين بکار داشتن و کار کردن جستن **اشتمال** بکسر همزه
و سکون شين مشکل شدن و پوشيدگي کردن و خوش شدن
بار خراما و بمعني خوشه خراما و انگور نيز آمده و بفتح ج جمع مشکل **اشتمال**
بکسر همزه و تا مشغول شدن **اشتمال** بکسر همزه و تا جامه بخويشتن
در گرفتن و کرد بر کرد در گرفتن و برد در پزني در آمدن **اصول**
بضم همزه و ذه صاد جمع اصل بفتح همزه و سکون صاد بمعني پنج
و بن و نراد و حسب **اصل** بضم همزه و صاد جمع اصل بفتح همزه
و کسر صاد و سکون با بمعني شباهت نگاه بفتح جمع اصله بفتح

اعمال بفتح همزه و سکون عین جمع عمل و بکسر همزه و سکون
 عین کار فرمودن و در کار آوردن **اعتدال** بکسر همزه و تا
 راست شدن **اغلال** بفتح همزه و سکون عین جمع عمل بضم
 عین و لام مشدد و بکسر همزه و سکون عین خیانت کردن و غله
 دادن زمین و غله در رسیدن و چیزی از غنیمت بزدیدن و
 تشنه داشتن و گذاشتن گوشت وقت پورت بر آوردن
 از بز و سبز شدن دوی و تیز شدن نظر و نسکی بغایت رسیدن
 در رویا نیدن زمین گیاهی را که غلال خوانند و تیز بگریستن **غفال**
 بکسر همزه و سکون عین فرو گذاشتن و عفل کردن و غافل
 کردن کسی را و غافل یافتن و بی نشان کردن و بفتح همزه و سکون
 عین جمع غفل بضم عین و سکون فاء **افعال** بفتح همزه و سکون
 فاء جمع فعل بکسر فاء **افعل** بفتح همزه و کسر فاء جمع **افعل** بفتح
 همزه و ضاد بمعنی فاصل تر و فزون تر **افعال** بکسر همزه و تا بهتان
 و دروغ یافتن بر کسی و فریافتن **افاعل** بجمع **افاعل** **افاعل**
 بفتح همزه و سکون قاف جمع قول و بکسر همزه سخن را بکسی

منسوب کردن **اکل** بفتح همزه و قاف بیلام شد و بمعنی
انگ تری **اکل** بفتح همزه و سکون کاف خوردن و بضمین و
سکون کاف خوردن و بضمین و سکون میوه خردن و هر چه
خورند **اکمال** بکسر همزه و سکون کاف تمام گردانیدن **اکل** بفتح
همزه و سکون میم جمع کمال **امثال** بکسر همزه و تاجی آوردن **امثال**
و مثال گرفتن **امثال** بفتح همزه و کسر تاجی **امثال** بفتح همزه و تاجی
و سکون میم بمعنی داستان و بهترین قوم و نزدیکتر **امثال**
بفتح همزه و سکون میم جمع مثل و بکسر همزه شده کردن **امثال**
بکسر همزه و جاکش ده شدن **امثال** و سوکند و جزآن **امثال**
همزه و فاکر شدن **امثال** بکسر همزه و فاجدا شدن **امثال**
بکسر همزه و تاجی جایی جایی شدن **امثال** بکسر همزه و سکون
هافز و گذاشتن چیزی را بخود و سخن مهمل که از استعمال کنند
آوردن **امثال** بفتح همزه و سکون هاجس هول **امثال** بفتح
و سکون هاکسان مزای و جایی شایسته و رفراز **امثال**
بکسر همزه و سکون یا رسانیدن نامه و بزرگان و شبانگاه اند

فعل الميم **اللام** بفتح نمره با مد بسع الم **التمام** بکسر نمره و تا میزد
ایسم بفتح یا و سکون سین بمعنی سپید کردن بخنده **انم** بفتح
 نمره و تا و میم شد و تمام تر **التمام** بکسر نمره و سکون تمام
 زدن و تمام شدن ایام بارگرفتن زن **اجرام** بفتح نمره و سکون
 جیم بسع **اجیم** بکسر جیم و سکون را و بکسر نمره و سکون جیم گناه کردن
اجسام بفتح نمره و سکون جیم بسع جیم جمع **اجم** بفتح نمره و
 میم لفظ تاکید است چون این لفظ را با هم متصل کنند اججمع شود
 بمعنی همه ایشان **الحکم** بفتح نمره و سکون حا جمع حکم و بکسر نمره
 و سکون خاسته و آوردن کار را و حکم حکام در وین است کردن
 و فواته استن از کار **انقسام** بکسر نمره و تا حتمت و استن
 شرم یا هراس داشتن و بخشم آوردن و جا کردن **انقسام** بکسر
 نمره و تا و اول بیابان بردن نقیض افتتاح **انقسام** بکسر نمره و تا
 زمان بردن و تکرار آوردن و دعا کردن بخیزی **ارحام** بفتح نمره
 و سکون راجع رحم **ازدحام** بفتح نمره و سکون راجع رحم
 بشمر نمره و دال انبوی کردن **استحرام** بکسر نمره و تا و سکون

سین و خا خدمت خواستن **استقام** بفتح همزه و سکون
 ج جمع سقم بضم سین و سکون قاف **استقام** بکسر همزه و تا
 و سکون سین و عین اکا بی کردن خواستن **استقام** بکسر همزه
 و تا و سکون سین و حا استوار شدن **استقام** بکسر همزه و
 تا لازم شدن و خواستن **استقام** بفتح همزه و عین و میم **استقام**
 همه را فرار سنده **استقام** بکسر همزه و سکون عین اکاه کردار
 و نشان کردن و جاه را علم کردن و بفتح همزه ج جمع علم بفتح
استقام بکسر همزه و تا چنگ در زدن و از معصیت باز بستن
 و بند ساختن مشاک و بر محل یا بزین چیزی ساختن که را کت
 در وی زند تا نقتد و دست دران چیزی زدن از خوف
 افتادن **استقام** بفتح همزه و طا و سکون عین بمعنی بزرگتر و بفتح
 و سکون عن و ضم طا ج جمع عظم **استقام** بفتح همزه و لام بمعنی داننده
 تر و بکسر همزه بمعنی بدان **استقام** بکسر همزه و تا سخت بهوده شدن
استقام بکسر همزه و سکون قاف قدم در کاری پیش کردن و فرار
 شدن در جنگ و بفتح همزه و سکون قاف جمع قدم بفتح

فنا

انقسام بکسر همزه و سکون قاف سو کند خوردن و بفتح ج جمع
انقسام بفتح ج جمع اقلیم **انقسام** بکسر همزه و سکون کاف کرا کردن و
 فرزندان کیم رادن **انقسام** بفتح همزه و سکون کاف جو نمود **انقسام** بکسر همزه
 و سکون لام در دل افکندن و آنچه در دل افکند خدا تعالی **انقسام** بفتحین
 درد و درد کردن **انقسام** بکسر همزه و تاپیوسته شدن با یکدیگر **انقسام**
 بکسر همزه و تا اندر بر گرفتن و بر خود لازم کردن و دست بگردن
انقسام بضم همزه و فتح میم اول جمع امر و امری که مقابل امری دیگر
 باشد و بفتح همزه و میم نزدیکی و چیزی اندک **انقسام** بکسر همزه انام
 و پیش رو قوم در راه سبق و تشبه و درود کرد و مصالح کار و قرار
 و پسر و خلیفه و شکر کش و دلیل وزه کمان و چوبی که بر روی نما
 و بفتح همزه جمع پیش **انقسام** بکسر همزه و قاف بخش بخش شدن
انقسام بفتح همزه جمع نعم بفتحین و بکسر همزه کینه کشیدن **انقسام**
 بکسر همزه و تا در کشیدن و راست شدن و بنظم شدن و بهم باز دو
 و بافته شد **انقسام** بکسر همزه و صداد برنده شدن **انقسام** بکسر همزه و
 ستم کشیدن احتمال کردن **انقسام** بفتح همزه و هاء و میم مشد و معنی

انقسام

بکسر همزه و هاء و رایش انقسام

انقسام م

و بکسر همزه سکوی کردن و عطیه

مقصود تر و اندوه ناک **ترا تمام** بکسر همزه و تا بیمار داشتن در
اندوه کین شدن و بیمار بودن و غم خواری کردن **الام** بکسر همزه
و سکون یا مهمانی عروسی کردن و درد مند کردن **النون**
ابرا بفتح همزه و سکون با ج جمع بدن **اشمان** بفتح همزه
و سکون تا هشت عدد جمع ثمن و بکسر همزه و سکون تا
هشت عدد شدن و خداوند شتران ثمن یعنی درشت زور
باب یابد و بها کردن متاع را **احاس** جمع حسن و بفتح همزه
و سین بمعنی تنگ **تر اخزان** بفتح همزه و سکون جاسم حزن
و بکسر همزه و سکون جانده کین کردن و برمانندی شدن **افلاطون**
و **افلاطون** استوار وسط است و از غنون وضع کرده است
امسان بکسر همزه و سکون جانگویی کردن و دانستن **اخوان** بکسر
همزه و سکون جاسم اخ و بفتح همزه و سکون خامی دور
اودن بفتح همزه و واو و سکون دال فرومایه تر و نزدیکتر
ادمان بکسر همزه پیوسته شراب خوردن و پیوسته داس
بفتح همزه و سکون دال ج جمع ذهن **اکان** بفتح همزه و سکون
مانند

امسان

استحسان بکسر نمره و تا و سکون سین اول و حانیکو شمردن و نیکو
 داشتن **ایمان** بفتح نمره و سین جمع اسطوانه **الیمان** بکسر نمره
 و میم و سکون ط و یا ا را میدن **اعوان** بفتح نمره و سکون عین جمع
عوان بفتح نمره و سکون عین مردم اطراف و بزرگ و برادر
 ملت در و پدید و جمع عین بفتح نمره و سکون یا **اعوان** بفتح نمره
 و سکون عین جمع عصن بضم عین و سکون صا **اقربان** بفتح نمره
 سکون قاف جمع قرن و بکسر نمره و سکون قاف توانای و قوت
 دادن و بسیار شدن خون در رک و طاقت چیزی داشتن و نیز
 در بالا گرفتن و بجز شدن رمل و دفع کردن نیزه تا که رسد **اطمان** بکسر
 نمره و سکون لام دریا بنیدن چیزی و زبرگی کردن و بفتح نمره جمع
 سخن **استحسان** بکسر نمره و تا یا یا زمودن **امن** بفتح نمره و سکون
 میم ضد خوف و بی بیم شدن و داشتن و ایمنی **ایمان** بکسر نمره
 سکون دل و ممکن گستن و بهم کردن سو سمار خانه را در زیر هم
دانش بفتح نمره و سکون نون و شین موقوفت بر کردن
 جای عمیق بنجاک و جزآن **این** بفتح نمره و کسر نون اول بمعنی تا

و نالیدن **انحوا** بفتح همزه و واو و سکون هجا اسان تر و خوار
 تر این بفتح همزه و سکون یا بمعنی وقت ماندگی و کجا و ماژ
 مارق این بفتح همزه و میم و سکون یا جانب راستا بفتح
 همزه و سکون یا جانب و ضم میم جمع مین **فصل الهادیه**
 بفتح همزه با مد بمعنی ساخته شده و موجود **الهدیه** بفتح همزه و لام و
 با ندادان و سلیم دل و بفتح همزه با مد و کسر با مد و کسر با و فتح لام و
 سکون هجا بمعنی دمیدگی در پای که از سپر پاویکی براید **سپرده**
 بکسر همزه و تا و سکون سین و کاف با خویشتن شمردن **سپرده**
 بکسر همزه و تا طلب فایده از مال و دانش **استباه** بکسر همزه و تا و
 شدن کار بر کسی **استباه** بفتح همزه و سکون سین جمع شبیه
 همزه و سکون سین جمع شبیه و بکسر همزه و سکون سین و فتح
 مائده شدن **اعز** بفتح همزه و کسر عین و زاید شد جمع غیر **نوا**
 بفتح همزه و سکون فاجمع فوه بضم فاو سکون واو **کله** بکسر همزه
 و سکون کاف با خوار است و ستم بر کاری داشتن **کله** بکسر
 همزه و فتح لام بالفت پرستیده شده **استباه** بکسر همزه و تا بیدار

۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰

از سواد بفتح نمره و دال و سکون نون و خا و ضم سین حصار و
 جای استوار که بدان پناه گیرند **فصل الیاء ابا** بفتح نمره بامد
 گسر دال و یاء نسبت جمع اناد **و یاء** بکسر نمره باید نسبت
 بمعنی چیزی خواسته **اعالی** بفتح نمره جمع اعلی **اعاد** بفتح نمره
 جمع عدد **اناعی** بفتح نمره جمع انعی **اقاصی** بفتح نمره جمع اقصی
بکسر نمره و فتح لام از اسر الف بصورت یا بمعنی تالی
بکسر نمره و سین و یاء مشدود بمعنی یک ادومی **بفتح نمره**
 و و او جمع اینه **اعلی** بفتح نمره جمع اهل **بفتح نمره**
 یا بمعنی نعمت **باب الف** **فصل الالف** **بفتح باو**
 سکون عین و فتح ضاد بامد دشمنی سخت **بفتح** پانیدی و رین
 و زندگانی **بفتح** از مایش و سخی و عطی **بکسر باو** و نون
 بامد بمعنی بر آوردن خانه و زن خواستن و زفاف و **بفتح باو**
 نون مشدود **بفتح** باوها بامد روشنی و خوبی **فصل الیاء**
بفتح یا بمعنی در **فصل الیاء** **بکسر باو** و فتح با آغاز
بفتح با و سکون سین و جب **بفتح** جرم موزه و **بفتح باو**

خالفت عجم است بمعنی طالع و همیدین معنی ترجمه بدختر زاهد
 گفته اند **براعت** بفتح با تمام شدن در فضل و گذشتن از باران
 در دانش و برتری در علم و جمال و در هر فضیله **براست** بفتح با و
 و همزه بر او شدن از غیب و وام و مانند آن **بساط** بفتح با و ط
 پرالکندی و فراخی و حد برک **بشارت** بفتح با و ز آمده **بشارت**
 بفتح با و هر دو شین تازه روی شدن **بشریه** بفتح شین و یا و نسبت
 مشد و بمعنی ادمیت **بصره** بفتح با و کسر صا و سیر و کول و معتقد
 و بنیای دل و میان دو و شقه خانه که بدان دلیل کبریا **بسمت** و خون
 گرد چون در و فوار این **بطاعت** بکسر با و فتح عین پاره مال که بدست
 لسی تجارت فرستد و **بطاعت** جمع آن **بطالت** بضم
 و لیریا و بفتح با بمعنی بودگی **بطالت** بکسر با است هر چیزی حلا
 طهارت و دوست در و و خاصه **بطالت** بفتح با و وال بمعنی
 نذری خاطر **بطالت** بفتح با و غین فصاحت و پیزی زبانی **بطالت**
 بفتح با و هانا دانی و سلامتی سپنه **بلیات** بفتح با و یا و مشد
 جتمع بلیه بفتح با و یا و مشد و بلا **بلیه** بفتح ها و کسر ها چهار پایه بزرگ

بلی

و بحر می و ستور **بفت** بفتح با و جیم و سکون هاتوی **بفت** بضم با
و سکون قاف و فتح عین نام جای و پاره زمین **بفت** بفتح با
و سکون یا توشه یکشنبه خازه **بفت** شعر و زنا شوئی و بکسر با و سکون
یا توشه یکشنبه **بفت** بفتح با و ضم یاء مشد و سکون واو و ش
که در شب مانده باشد در مشک و آب که شب در آب جا مانده
و سرد شده و کاری که کسی گذارد باندیش و جمع بیت
بفتح با و ضاد و سکون یاء مرغ و خود و میان هر چیزی و اصل موم
و محل جمع شدن قوم **بفت** بفتح با و نون و کسر یاء مشد و کواه
فصل الف بفتح با و سکون عین بر این سخن و فرستادن
بسر بر اینگزنده و فرستاده **بفت** بفتح با و سکون حاکا و ید
فصل الف بفتح با و زاء و سکون را بعضی گویند وقتی که میان
واخرت است از وقت موت تا وقت بعثت و باز دارند
و جداکننده و میان دو چیز **بفت** بفتح با و سکون از یادتی و بسیار
ارزانی **فصل الدال** بکسر دال یعنی سرد شهر و نشان بر تن و
موضع از زمین آبادان یا غیر آبادان و ستر مرغ و لغامه **بفت** بفتح

و سکون عین دوری **بمعنی** بفتح باو کسر عین و سکون یا بمعنی دور
 برد نقیض حر و سرد کردن **بر** بضم باو عی از خرمانگو و بفتح
 با نبات معرفت **بمعنی** بفتح باو کسر لام و سکون یا بمعنی کابل
 و کند **بمعنی** بفتح باو کسر لام و سکون یا بمعنی کابل
 و کند **بمعنی** بفتح باو کسر لام و سکون یا بمعنی کابل
 حار **بمعنی** بفتح باو سکون ذال تخم دکاشتن **بر** بکسر باو را و آمدند
 مهربانی بر ما در و پدر و تکوینی و آنچه بنزدیک کسی نفرستند
 و در بعضی لغات موش را نیز گویند و بفتح باو را و آمدند **بمعنی**
 بفتح باو بزرگ چنانچه گوی بار خدایا و وقت ملاقا **بمعنی** و در آن
 پیش کسی و محل یافتن و میوه درخت و کرب حل و بارنده و **بمعنی**
 گردن سنگ طعام و امثال آن و گناه پذیر فقر ضامن **بمعنی**
 بار او موقوف و کاف فارسی که یوردکش او نیز گویند **بمعنی**
 بفتحین مردم گوی خبر بره و روی پوست برداشتن و نام او
 دری ثعلب **بمعنی** بفتحین پناهی و دانایی و بفتح باو سکون
 گناه جرم و جز آن هم بار نهادن وقت دوختن و بضم باو سکون
 صادق است و سپید **بمعنی** بفتحین کشکی و دهنش او **بمعنی**

و سخت شادی نمودن که بفتح با و سکون کاف ناقه جوانه و نام پدیده
 و بکر با و سکون کاف ناقه که یک شکم پیش نژاده باشد و بچه
 نخستین که پس از وی هنوز دیگری نژاده بود و اصل هر چهری در
 آن نزدیک کرده نشود و ابروی که نبارد و کاوی که میانه باشد نیز
 و نه خود و بفتح با و کاف جمع بکره بضم با و سکون کاف
 بفتح با بلاک شدن **فصل از آه بر آه با و یا هر دو فارسی در**
 خود را از مفرات این جهانی و این جهانی و ترس **بزار** بفتح با و
 زامش در جامه و سلاح و متاع فروش و ربودن و بکر با و
 مخفف زمین فراخ **فصل السین با س** بفتح یا قوت در جنگ
 غدا **بزار** نام حکیم است **فصل سین بطن** بفتح با حمله
 گردن و سخت کردن **فصل الصاد بعض** بضم با و سکون عین و
فصل الطاء بطن بفتح با و سکون نایه که بچه او را بوی گذارند
 بفتح با و سکون کسر ده و نام بگری از عرض و فراخ زمین و
 فراخ و دراز قد **بساط** بفتح ج جمع بساط **فصل العين بطن** بفتح
 با و سکون یا نو پرون ازنده و نو پرون آورده شده

بر اساس برمان بود نام
 ایوب بصره است عم
 از این اصطلاح

رسی که شروع کرده شده است بافتن او **بقاع** جمع بقعه
 بفتح با و سکون یا خریدن و فروختن **فصل البغین باله** بفتح لام
 نام ولایت است در شمال و بکر لام اسم فاعل بمعنی رسیده
بفتح با و کسر لام که سخن انجا رساند که خواهد و فصیح **فصل القاق**
بارق بفتح با و کسر را بر مادرش و نام قبیله ازین جای کوفه
 بضم با و سکون و او در شنیدن و جمع برق و یکا **بیت**
 که بیا به ابر سبز شود و بفتح با و ضم را ماده شیرینی که استرماند
 و نباشد **بارق** بضم با و فتح را حیو آب دهن **فصل الکاف**
طیب با حیم فارسی مکسور و بکر با طبیعت دار و فروش
 و بسک بضمین نیز گویند **بشک** بیاد فارسی سرکین کوسفند
 شتر و امثال آن **فصل اللام بال** بفتح با و دل و خوشدگی
 بفتح با و کسر ط نا چیز ضد حق **بخل** زلفی کردن و بجهل **بخل** رفتن
 گنده و نقیض سخنی **بطل** بفتحین دلیر و بیاد در **بشکول** با و او
 فارسی مرد حامد و قوی و سختی کش و حریص بر کار **فصل المیم**
بها بفتح یا و هاء جمع بهمیمه **فصل النون باطن** بفتح با و کسر ط

بنان و اندرون چیزتی و نامی از نامهای خدای عزوجل **بندان**
 بیا فارسی یعنی ضامن بادبان و پس کریان و جامه که بر سر **بند**
 جانب باد بکشد و سیاب روان کند **بند** بفتح تن خورد
 و یا و سپهرین و مرد پرو پر کوی پرو زره کوتاه و بضم با و سکون
 دال جمع بدنه **برهان** بضم با و سکون راجح و روشن **براهین**
 بفتح با و کسرت جمع برهان **پروشیدن** باباء و زاء و واو هر
 بار سی باز پرس کردن **بزمان** باوزاء هر دو فارسی مخمور
 عکس و قبل بزبان بغیر حرف پارسی **بمان** بفتح با و سکون ظام
 و قبله خورد و زمین مغاک و جانب دراز اندیر **بطلان** بضم با
 و سکون طنا چیز شدن **بندان** بضم با و سکون لام جمع **بندان**
 که بمعنی اثر و نام جانور که لغامه مشهور است بجا قه و بلا ده **بندان**
 بضم با و سکون هاء دروغ بستن بر کسی و ناگاه رفتن **بندان**
 بفتح با و سکون یا با خدای پوسکی و میان چیزتی و کسرت با و
 سکون یا پاره زمین که در مد نظر در آمد و گران چیزتی **فصل**
الواو و بواو بفتح با و سکون یا بان و اگر در آخر جمله خوانند یعنی

انکه در هندی ابتدا بدو کند و نصیب بهتر از هر دو **فصل الهام**
بفتح یا و لام نادان شدن و سیم دل بودن و سکون لام
ابد با حسته برداره بمعنی دع بفتح دال و سکون عین و بمعنی غیر
آمده و بضم با و سکون لام راه که برای در آمدن در خانه بغیر در بود
و گذاره چهار پهلو و حجره بالاترین حجره دیگران **با شمار** سر پوش
چون دامنی و چادر و جز آن **با نام** منت نهادن و تقاضا کردن
و لقب نیک نهادن باید **با مره** بکسر صا و چشم **بدر** بضم با و
سکون دال شتر و کاه و قربانی که بکسر فزبان کند **با شکوه** کاه
فارسی باز گونه که عرب از معلوب خوانند **بر نام** سر نامه که عرب
از آن بخولن خوانند **بر** وزن هرزه شاخ درخت و بر وزن
معنی استیر و عبیدی **بر** بازاء فارسی خاصه و خاصه بودن
باباء فارسی آن خوب تودبان که در وقت بی رفتن پای برد
نهند و مرتبه نزدیک با و شانمان و عرش مجید **ب** باباء و یا
فارسی کسب که عرب حرفت هم گویند **بفتح** یا و سکون
یا خود و خایه مرغ و میان هر چیزی **فصل الهام** **با** بکسر زانم **با**

عز وجل بمعنی افسر بنیده **بشکلی** بحکم فارسی بمعنی طبابت
بای بفتح یا و کسر غین ستم کننده و نجا و زکنده از حد و باران
سخت بارنده **بای** بفتح با و سکون یا و کسر قاف زنده شونده
باید یا با و فارسی میانجی گری که عرب از اضماعین خوانند
بنوی بفتح با و سکون نون و کسر واو منسوبت پسران **بطبی** بفتح
با و کسر طاء **بسته** بعد **لله** یعنی پس قصه خورد و بزرگ که
از قباحت کاران چنین و چنین گفته شده همچنان در حاشیه مولا
حسن حلی بر مطول مذکور است **بی** بفتح با و سکون غین ستم
و فرونی کردن و سخت باریدن باران و آماس کردن بر احوال
و کسر عین و یا و شدوزن بد کردار **بهمی** منسوبت بهمیه **بای**
فصل الالف **تعالی** بفتح تا و کسر لام و سکون یا بلند تر شدن
و بزرگوار شدن و بیامدن و پاک شدن از حیض و نفاس **تعالی**
بفتح تا و سکون قاف پر نیز کاری **تکافو** بفتح تا و همزه در آخر
با یکدیگر برابر آمدن **تعالی** بفتح تا طلب **تکافو** بکسر تا و سکون
لام بمعنی سویی و برابر آوردن **تعالی** بفتح تا

و همزه و ضم یا می شد ساخته شدن و ساسکی کردن **تادب**
 بفتح تا و کسر دال و سکون با و همزه و ضم دال می شد ادب **کرتن**
تادب بفتح تا و کسر دال و سکون یا کسی ادب کردن **واوب**
 اموزن **تادب** بفتح تا و ضم همزه بر بستن و فازه آمدن **تدب**
 بفتح تا و جیم و ضم نون می شد دب بیکسو شدن و جنب شدن **تادب**
 با یکدیگر حرب کردن **تادب** بفتح تا و ضم ذال از یکدیگر دور کردن
تدب بفتح تا و سکون خا و کسر او بران کردن **تادب** بفتح تا و
 ذال و کسر هازر اندود کردن **تدب** بفتح تا و سکون ر و کسر
 کاف بر نشانیدن و چیزی نشانیدن و بهم در نشانیدن و نهادن **تدب**
تدب بفتح تا و سکون را و یا و کسر تا ثانی راست کردن در جا
 هر چیزی را و جز آن و از پس یکدیگر فاکردن **تدب** بفتح تا و سکون
 را همزاد **تدب** بفتح تا و سکون را تر سایندن **تدب** بفتح
 تا و ضم کاف می شد و استوار شدن در چیزی و بر هم نشستن **تدب**
 بفتح تا و سکون را تر سایندن و پاره کوهان **تدب** بفتح تا و
 سکون صاد و کسر وا و راست کوی **تدب** بفتح تا و صاد

عین مشدد و شوار کردن **تغزیب** بفتح تا و سکون عین عدا
 کردن **تیب** بفتح تا و سکون عین مانده شدن **تاقیب** بفتح تا
 و ضم قاف از پی یکدیگر در آمدن **تویب** بفتح تا و سکون عین
 و ضم صا شد و غلبه کردن **تغزیب** بفتح تا و سکون قاف و کسر
 نزدیک کردن و نوعی ازد و دیدن **تغزیب** بفتح تا و قاف و ضم
 را و مشدد و نزدیک شدن و نزدیک جستن و دست زدن به نگاه
 نهادن **تکذیب** بفتح تا و سکون کاف و برون داشتن و بدوی
 کردن و توقف کردن **تغایب** بفتح تا و ضم سین با یکدیگر خوانند
 داشتن **تغایب** بفتح تا و ضم هاء بسیار گفتن شتر زین را یا
 و غارت کردن بعضی مردم مال بعضی مردم را **تغذیب** بفتح تا و سکون
 هاء و کسر ذال و سکون یا پاکیزه کردن سخن و خو **تغذیب** بفتح تا و سکون
 بفتح تا و کسر با و عین یا یا و نسبت پس روی کردن **تغذیب** بفتح تا و
 یا و سکون با و کسر قاف با بی داشتن **تجارت** بکسر تا و فتح را
 باز کا **تخلیه** و گذار داشتن **تخریب** بفتح تا و سکون جیم و کسر راء
 پاره کردن و بخش کردن و بسند کردن **تخریب** بفتح تا و یا

و سکون دال و کسر سین نهان کردن و کم نام کردن **بضم**
 تا و سکون دال و کسر سین و فتح قافیه **بفتح** تا و با و سکون
 جیم و کسر را از مودن **بفتح** تا و سکون حازیر **بفتح**
 تا و با و مشد و کسر حاد در و باد شدی کرد اندن و سلام
 بر کسی و زندگانی دادن **بفتح** تا و خا و ضم باء میشود
 جمع مثل **بفتح** تا و سکون خا جمع تخطط
بفتح تا و با و سکون رو کسر با و زورون **بفتح** تا و با
ترغیب **ترغبات** جمع ترغیب **بضم** تا و سکون
 را لغت و طعام خوب هندی میان لب برن و نازکی
 از لغت و امایش **بفتح** تا و جیم و سکون را کلمه را با رسته
 خوردن و بیان کردن کلمه را بر زبان دیگر **بفتح** تا و با و سکون
 ز او کسر کاف زکوة دادن از کسی مال و پاکیزه کردن و
 خود را زکوة از کسی گرفتن **بفتح** تا و سکون
جمع تذویر **بفتح** تا و با و سکون سین و کسر جیم نامید
 خواندن و نام نهادن **بفتح** تا و سکون صاد و با و کسر

بکسر

بیانک آوردن و بانگ کردن و سرانیدن **تصویرات** بفتح تا و صاد
 و ضم و او شد و جمع تصور **تصرفات** بفتح تا و صاد و ضم را شد
 جح تصرف **تصفیات** بفتح تا و سکون ضاد و کسر عین صغیر
تغیث بفتح تا و عین و ضم نون شد و زکبتن **تغیثات** بفتح تا و عین
 و ضم نون یا شد و جمع تعیین **تغیثات** بفتح تا و عین و ضم یا شد و جمع
 تغیر **تقدیمت** بفتح تا و میم و سکون قاف و کسر ذال فرمودن و بی
 آوردن و پیش فرستادن و پیش آمدن **تعمات** بفتح تا و عین و ضم لام
 جح تعصت **تقریب** بفتح تا و فا و ضم را باست **تفاوت**
 تا و ضم و او دیر در میان دو چیز و تماقض و اختلاف **تشریح**
 تا و یا و سکون میم و کسر شین بزفتن آوردن **تقیب** بفتح تا و یا
 و سکون نون و کسر قاف پاک کردن **توقیت** بفتح تا و سکون
 و او و یا و کسر قاف وقت نهادن و وقت بیدار کردن **توقیت**
 بفتح تا و یا و سکون و او و کسر فا تمام بدادن حق **تقریر** بفتح تا و یا
 سکون عین و کسر ذال طعام چاشت دادن کسی **تقدیر** بفتح تا
 و یا و سکون عین و کسر ذال منقوط بول انداختن مک و آنچه بدان

ماند و پروریدن و دیدن آب و جوی **فصل الثانی** بفتح
تا و سکون تا و یا و کسرام سه گوشه کردن و سبکی کردن و چنانچه
دو برج شود و سبکی ماند و نوعی ساختن از عطر که از امتلاست
خوانند و سه خلف شتر ببتن **فصل ششم** بفتح تا و حا و ضم دال
مشد و سخن گفتن **فصل هفتم** بفتح تا و سکون حا و کسرون دو تا و بزرگ
در آوردن و سرمشک و انور دیدن نزدیک انور در **فصل هشتم**
فصل نهم بفتح تا و حا و ضم را و مشد از گناه بکسو شدن **فصل دهم** بفتح تا
و سکون حا و یا و کسرام فراره افکندن شاکر در بیرون آوردن
و برخواستن **فصل یازدهم** بفتح تا و سکون دال و یا و کسرام اندک
اندک بر کاری داشتن **فصل بیستم** بفتح تا و ضم وا و خوب قرین
با هم **فصل بیست و یکم** بفتح تا و سکون لام و کسرام و سوختن افتاب **فصل بیست و دو**
را و بزنگ دادن جامه را و گرم کردن بپاش **فصل بیست و سه** بفتح تا و
سکون ها و یا ثانی و کسرام اول برانگیزانیدن و برانگیزتن **فصل بیست و چهارم**
فصل بیست و پنجم بفتح تا و سکون دال یا ذال منقوط و کسرام سرد در سرد
آوردن بر کوع و بسیار گشتن **فصل بیست و ششم** بفتح تا و سکون را و یا و کسرام

هز

اندک شیر دادن مادر فرزندان با اول تا نگاه که بکیدن قوت ماید و
 پروردن و پیاوستن **ترویج** بفتح تا و سکون را و یا و کسر و او را ^{حت}
 دادن و خوشبوی کردن و یاد کردن و چارپای را شبانگاه
 بجایگاه بردن و سر نه خوشبوی انداختن **ترویج** بفتح تا و سکون
 را و یا و کسر جیم افزونی نهادن **تشرح** بفتح تا و سکون شین و یا و
 را نیک شرح کردن و شره شره کردن گوشت **تصحیح** بفتح تا و
 سکون صاد و یا و کسر هویداشدن و صافی شدن شراب از پس
 جوشیدن و کشاده و روشن گفتن بصد تعویض **تصحیح** بفتح تا و
 سکون صاد و یا و کسر هویداشدن و صافی شدن شراب از پس
 جوشیدن و کشاده و روشن گفتن بصد تعویض اول تن درست
 کردن و درست **تصحیح** بفتح تا و صاد و ضم فاء شد و نیک بکسین
 در چرخنی و صفی صفی نظر کردن **تصحیح** بفتح تا و سکون قاف و کسر یا
 زشت کردن **فصل اولی و ترویج** بفتح تا و سکون واو و یا و کسر
 بایم و تهدید کردن و ملامت کردن و سر زشت کردن **فصل الدال**
 بفتح تا و کسر کاف استوار کردن **تا شد** بفتح تا و کسر یا نیر و منکر کردن

تجدید بفتح تا و با و بضم لام مشدد و گذاشتن و گذاشتن و دست
 بر هم زدن از پیمانی **تجدید** بفتح تا و سکون با و یا و کسر عین
 دور کردن **تجدید** بفتح تا و سکون جیم و یا و کسر برهنه کردن
 زمین از نبات و جز آن و پر کشیدن شمشیر و پیراستن درخت
تجدید بفتح تا و سکون جیم و یا و کسر واو و سر کردن و نیک گفتن **تجدید**
 بفتح تا و سکون جیم و یا و کسر دال اول بریدن پستان شتر و نو کردن
 و خطها مختلف و رنگین یافتن **تجدید** بفتح تا و سکون حا و کسر دال
 نرسیدن **تجدید** بفتح تا و سین یکدیگر احسد کردن **تجدید**
 تا و ضم یا افزون شدن **تجدید** بفتح تا و سکون سین و یا و
 دال توفیق دادن و راست کردن و نیدن و توفیق ندادن **تجدید**
 بفتح تا و سکون شین و یا و کسر دال اول استوار کردن و سختی نهادن
 بر کسی و مشدد کردن نیدن حرف و کران کردن و سخت کردن **تجدید**
 بفتح تا و سکون عین و یا و کسر دال اول مالی که از اعدا بسیار باشد
 جمع کردن و با استقصا چیزی شمردن **تجدید** بفتح تا و عین و ضم
 با و مشدد به بندگی گرفتن و عبادت کردن **تجدید** بفتح تا و عین و ضم

هاء مشدود معروف و نکا بهانی کردن بشی و نو عهد کردن
 بآن شبی **تد** بفتح تا و عین و ضم میم مشدود قصد چیزی **تاه** بفتح
 تا و ضم ها با یکدیگر عهد کردن و کسی را تعهد کردن **تعا** بفتح تا
 و ضم نون با یکدیگر دشمنی کردن **تفقد** بفتح تا و فا و ضم قاف مشدود
 و حستن و کم شده حستن **تقید** بفتح تا و سکون قاف و یا و
 لام قلابه در کردن افکندن و کار در عهده کسی کردن و در کردن
 افکندن جمیل و جز آن و چیزی در کردن سوز قربانی در او
 بجهت علامت هدیه و شمشیر جمیل کردن **تقاع** بفتح تا و ضم عین
 از حق کسی فرو نشستن و کم کردن **تقلد** بفتح تا و قاف و لام مشدود
 مضموم در کردن خویش کردن کار و کردن بند و عمل **تهد** بفتح تا
 و سکون میم و یا و کسر ها کتر اندین عذر و هموار و نیکو کردن
 و کسر اندین و جدی ساختن **تحمید** بفتح تا و سکون میم و یا و
 جیم به بزرگی یاد کردن و بلند کردن و لا حول و لا قوة الا بالله گفتن
 و اشتراکیم سر کردن از علف و به بزرگی نسبت کردن **و حید**
 بفتح تا و سکون واو و یا و کسر جایگاه کردن و یکی گفتن **و حید**

بفتح تا و واو و ضم حاء مشدود یکانه شدن **تو** در بفتح تا و واو
 و ضم دال اول تشدید خواستن محبت **تو** در بفتح تا و ضم زایم
 باب آمدن **تولید** بفتح تا و سکون واو و یا و کلام بر این
 داز کو سفند چه گرفتن و از اصل چیزی پیدا کردن **توالد** بفتح تا و
 ضم لام بهم زادن **تولد** بفتح تا و واو و ضم لام مشدود پیدا آمدن
 چیزی از چیزی **تولد** بفتح تا و سکون ها و کسر دال و سکون یا
فصل الدال تشدید بفتح تا و سکون شین و کسر حا و سکون یا
 گردن کار و مانند آن **تلمیذ** بکسر تا و میم و سکون لام و یا شاکر
فصل الروا **تربیع** تا و همزه و ضم ثاء مشدود اثر پذیرفتن **تأثیر** بفتح
 تا و کسر یان نشان ماندن در چیزی و اثر کردن و نشان بردن **تأثیر**
 بفتح تا و کسر خا و سکون یا باز پس کردن **تذیر** بفتح تا و سکون
 با و یا و کسر دال پرکنده کردن مال با صرف و پریشان کردن
 بفتح تا و سکون تا و یا و کسر میم بسیار کردن مال و مسکه بر آوردن
 از شیر **تجارب** بضم تا و جیم مشدود جمع تا جبر بکسر بازگانی **تجارب** بفتح
 تا و ضم سین پیش درآمدن و دلیری کردن **تجرب** بفتح تا و جیم و ضم

بلند

یاء شد در کردن کشتی کردن و رستن گیاه بعد از خوردن **تجارب**
 بلند او از کردن **تجدید** بفتح تا و سکون حا و یا و کسر ذال ازین برگندن و خذر
 نمودن **تجدید** بفتح تا و حا و ضم یاء شد در برگشته شدن **تجدید** بفتح تا و سکون
 حا و یا و کسر قاف خورد در آشتن **تجدید** بفتح تا و حا و ضم سین شد در
 ولاغ شدن ستور ولاغ شدن آشته و مانده شدن **تجدید** بفتح تا و سکون
 حا و یا و کسر میم پوشانیدن و خمیر کردن **تجدید** بفتح تا و حا و ضم یاء شد
 برگزیدن **تجدید** بفتح تا و سکون دال و یا و کسر با پایان کارگرت
 دبنده پس از مرک خویش از او کردن و از کسی چیزی روان
 خوردن **تجدید** بفتح تا و دال و ضم یاء شد در باندیشه ازین کار فرآند
تجدید بفتح تا و سکون ذال یا و کردن **تجدید** بفتح تا و ذال و ضم کاف
 شد در کوهی **تجدید** بفتح تا و سکون زا و یا و کسر وا و راست
 و راست بد روع و کرامت را بر کردن **تجدید** بفتح تا و ضم کاف
 مستی نمودن بی مستی **تجدید** بفتح تا و سکون سین و یا و کسر خا رام کردن
 و بی تکلیف کاری کردن بی مزد **تجدید** بفتح تا و سکون
 صاد و یا و کسر دال در پیشگاه بنشانیدن و در گذشتن اسپ بزدن

از اسپان دیگر و صدر نامه بنشستن و اول گردانیدن و آن رسن
بر پشت اشتر بند چون باز پس انگذدن **تفسیر** بفتح تا وضام و ضم و او
مشد و با خود صورت کردن چیزی را و صورت بستن نزدیکی افتادن
تفسیر بفتح تا و سکون صاد و یا و کسر عین حقیق و خورد کردن **تفسیر** بفتح تا
و سکون ط و یا و کسر ه و پاک کردن **تفسیر** بفتح تا و ضم مایاری کردن و
یار مند شدن با هم و پشت به پشت در آوردن **تفسیر** بفتح تا و سکون
و یا و کسر دال تقیم کردن و بغذ رسانا بودن و عذر دروغ آوردن و دروغ
نهادن بر عذر استور و عذر بیرون آوردن و پستی کردن و **تفسیر**
آوردن کسی را در روشش کردن گوش شتر را **تفسیر** بفتح تا و سکون
عین و یا تانی و بکسر یا اول سرزنش کردن **تفسیر** بفتح تا و عین و ضم
ذال مشد و دشوار شدن کار **تفسیر** بفتح تا و سکون عین و کسر یا
تفسیر خواب گفتن و سخن از کسی یا از دل خود گفتن **تفسیر** بفتح تا و
عین و ضم یا مشد و از حال برگشتن **تفسیر** بفتح تا و ضم یا و بکسر
و غیر یکدیگر شدن **تفسیر** بفتح تا و ف و ضم کاف مشد و پوشیده
در سلاح و بسیار اندیشه کردن و کسب بستن در چیزی **تفسیر** بفتح تا و

ضم خانازیدن **تقریر** بفتح تا و سکون قاف و یا و کسر اول قرار
آوردن و قرار دادن و بقرار باز بردن **تقریر** بفتح تا و سکون قاف
و یا و کسر ثانی نفقه بر عیال تنگ کردن و بوی بریان برانگیزیدن و بخور
گردن و دروش شدن مرد **تقریر** بفتح تا و سکون قاف اندازه کردن
تقریر بفتح تا و سکون قاف و یا و کسر صادم کردن از موی و کوتاه کردن
و بستن کردن و کم کردن از نماز و جامه بگوفتن و کوتاه بستن در ^{کار}
تقریر بفتح تا و سکون کاف بارها برگردانیدن و بگرتانیدن ^{مینه}
آید **تقریر** بضم تن و و بضم تا و فتح دال غرنده که عرب از اردک گویند
و بلبل را نیز گویند **تقریر** بفتح تا و کاف و ضم تا شد و بسیار بستن و ^{بسیار}
نمودن **تقریر** بفتح تا و کاف و ضم با و شد کردن کسی کردن و برز
شدن و برزگی نمودن از خود **تقریر** بفتح تا و سکون نون و یا و کسر فاء
زمین و برآمدن و فصل نهادن کسی را بر کسی درخت **تقریر** بفتح
و نون و ضم فاء شد و گریختن **تقریر** بفتح تا و سکون واو و یا و کسر قاف
بزرگ داشتن و شکوه مند کردن و عظیم شمردن و از نمودن **تقریر**
بفتح تا و سکون واو و یا و کسر فاء تمام کردن حق کسی را و بسیار کردن **تقریر**

بفتح تا و واو و ضم فاء شد در رعایت حرمت کردن و حق کی
را تمام باز دادن و ناحق چیزی تمام دادن **تا بر** بفتح تا و ضم تا
ثانی پیاپی شدن **تحمور** بفتح تا و ها و ضم واو و شد و فرو دور
و افتادن در چیزی بی بسیا و گذشتن پیشتر شب و پیشتر استن
و شکستن سر **تا میسر** بفتح تا و یا و ضم سین شد و آسان شدن
تیسیر بفتح تا و سکون هر دو یا و بکسر سین با سانی کردن و تو
دادن و بسیار شد و دشیدن کوفتند و سویی حبت **فصل**
از او تا و بفتح تا و ضم واو و گذشتن از چیزی و در گذشتن گناه
تقریر بفتح تا و ها و ضم راء و شد و خوشتن را در پناهی داشتن
و پدید کردن **تقریر** بفتح تا و قاف و ضم را شد و اول لغت
طبع نمودن از چیزی و دوری جستن از بندی **تیمیر** بفتح تا و کسر میم
و سکون یا جدا کردن **فصل سین تدیسیر** بفتح تا و سکون دال
و یا و کسر نون سو خکین گردانیدن **تقدیس** بفتح تا و قاف و ضم
دال شد و پاک شدن **تاسیر** بفتح تا و قاف و ضم دال و شد و سین
با یکدیگر سودن و محبت کردن **تئافس** بفتح تا و ضم فاء غبت کردن

فصل پنجم بفتح تا و عین و ضم یاء مشدداً سبب معیشت
 ساختن **تفتیش** بفتح تا و سکون فا و یا و کسر تا و اِثْر و هیدن و
 کاویدن **فصل الساد** **تفتیس** بفتح تا و سکون حا و کسر از و
 گردانیدن **تفتیس** بفتح تا و سکون خا و یا و کسر لام بر هاید
 و تیره کردن **تفتیس** بفتح تا و فا و ضم حا و مشدداً باز کاویدن آنچه
تفتیس بفتح تا و سکون لام و یا و کسر خا هویدا کردن و پیدا
 کردن **تفتیس** بفتح تا و ضم عین انبوهی کردن **تفتیس**
فصل الساد **تفتیس** بفتح تا و ضم عین ضده و سی
 بفتح تا و سکون حا و یا و کسر را و ر غلا نیدن و کرم کردن
 بر چیزی **تفتیس** بفتح تا و سکون عین و یا و کسر را بر سه سخن
 و اشاره کردن و هین و گوشت تمام نختن و تمام کتی قرار کردن
 کاری و پیش آوردن کسی ابر کاری **تفتیس** بفتح تا و عین و ضم
 مشدداً پیش آمدن کسی و گزیدن چپ و راست رفتن ستور
 بر کوه از دشواری **تفتیس** بفتح تا و ضم را یکدیگر آید پیش آمدن
 بفتح تا و ضم قاف ضد یکدیگر شدن **فصل السلا** **تفتیس** بفتح تا و ضا

لام شد. **تسلسل** بفتح تاوسین و ضم لام شد. **دماقن**
 و برکاشته شدن **تخلیط** بفتح تا و سکون خا و یا و کسر لام **تمختن**
 و خیانت کردن و فساد افکندن در کاری **تفریط** بفتح تا و سکون
 فا و یا و کسر راقع کردن و فراموش کردن و ضایع کردن و در
 گذشتن از کسی و گذاشتن و دور کردن نابالیت از کسی **توسیط**
 بفتح تا و او و ضم سین شد. **میباخی** نمودن و در میان چیزی شدن
فصل الفاء **تخفظ** بفتح تا و حا و ضم فاء شد و خوشتر را نگاه داشتن
 و هوس یار و بیدار بودن و یک یاد گرفتن **تعیط** بفتح تا و سکون
 عین و یا و کسر لام در شب گفتن و در شب فکر کردن چیزی بر کسی و
 گردن **تسخط** بفتح تا و لام و ضم فاء شد و سخن گفتن **تیتقط** بفتح تا
 و یا و ضم فاء شد و بیدار شدن از خواب هوشیاری نمودن
فصل الهمین **تتابع** بفتح تا و کسر جاکر و پس رو و مزدور **تتابع** بفتح
 و یا و کسر مضموم شد و احسان **تتابع** بفتح تا و پس روان و پس رو
 جمعیت و واحد و بضم و فتح باء شد و بمعنی سایه و نام جانور است
 و نام باد شاهی از باد شایان حمیر **تتابع** بفتح هاء و تا و ضم باء شد

بی فراشدن و طلب چغری برفتن در بی وی **تفریح** بفتح تا و
سکون را و یا و کسر با چهار سویی کردن چیز را و از چهارمین خانه
نظر کردن کو اکتب با یکدیگر **تفریح** بفتح تا و را و ضم فاء و شد و برتر
نمودن **تفریح** بفتح تا و صاد و ضم نون شد و خویشتن را با راستن
و نیکویی نمودن از خود و خویشتن راستن **تفریح** بفتح تا و صاد
و ضم را زاری کردن و نام موضع **تفریح** بفتح تا و سکون صاد و یا تا
و کسریاء اول ضایع کردن و ناپیدا کردن و بسیار ضیق شدن و بی تمایز
گذاشتن **تفریح** بفتح تا و سکون قاف و یا و کسریاء علاج کردن
بچه را و درشتی و سرریش کردن و اشترگرگین را در شوره کشیدن
و علامت صعب کردن و بگوفتن و در قلع آوردن **تفریح** بفتح تا و
میم و ضم تا ثانی باشد بفتح گرفتن و عسره پیش از حج کردن
ماهها می حج و بر خورداری کردن و یافتن و بی نیاز شدن از نس
تفریح بفتح تا و ضم زاید یکدیگر خصوصت کردن و یکدیگر را قرح شربت
دادن و از یکدیگر بستن **تفریح** بفتح تا و سکون واو و یا و کسریاء
قسمت کردن بر جمعی برای دیگری و پراکنده کردن و و بخشیدن

پیزی در میان کروی **توابع** بفتح تا و بکسر با جمع تابع **توابع**
بفتح تا و بکسر با واو ضم را و مشدد در میان خود قسمت کردن و وا
بخشیدن و و بخشیده شده و بر خود دیده قسمت را **توابع** بفتح تا
و واو و ضم هم مشدد در یافتن و اندوه نمودن **توابع** بفتح تا
و واو و ضم قاف مشدد چشم داشتن با فادن چیزی را چشم
داشتن **فصل العین تسبیح** بفتح تا و سکون بدر رسانیدن هر
بکسی و رسانیدن احکام الهی نبی مرامت **فصل الفاء بفتح**
داون **بکسر لام** و سکون یا ملان کردن که جمع کردن و ساز و آرمی
دو چیز را با هم و هزار تمام کردن **تایف** بفتح تا و ضم و ضم لام
دل فرادست و با هم پیوسته شدن و ساز و آرمیدن با هم و
ساز و آرمیدن کسی را چیزی **تایف** بفتح تا و ضم و ضم سین
مشدد در بیخ خوردن **تایف** بفتح تا و کسر واو و سکون یا
تخوف بفتح میانه بی کردن **تخوف** بضم تا و سکون حا و یا و
کسر را محروف کردن قلم و گردانیدن قلم سخن از موضع خود بریدن
قلم را **تخف** بضم تسبیح تحفه **تخف** بفتح تا و سکون حا و یا و

کردن

سر نون اخف کردن **تخفيف** بفتح تا و سکون خا و یا و کسر
 واو ترسانیدن **تخفيف** بفتح تا و سکون خا و یا و کسر اول
 سک کردن **تخفيف** بفتح تا و سکون خا و یا و کسر لام باز
 گذاشتن و بیک خلف بستن و یکی پستان ناقه را تمام **تخفيف**
تخفيف بفتح تا و ضم لام با یکدیگر خلاف کردن **تخفيف** بفتح
 تا و سکون ز او یا ثانی و کسر یا اول ناسره کرده **تخفيف** بفتح
 تا و سکون صاد و یا و کسر نون کتاب جمع کردن و کوه کوه
 کردن چیز را و جدا کردن بعضی را از بعضی **تخفيف** بفتح تا و صاد
 ضم لام شد دلاف زدن **تعريف** بفتح تا و صاد و ضم را شد
 دست در کاری کردن و فاوا کشتن در کارها **تعريف** بفتح
 تا و ضم عین یکچیزی را و چندان کردن یا زیاد **تعريف** بفتح
 تا و کسر عین و سکون یا جمع **تعريف** بفتح تا و سکون
 صاد و یا و کسر عین دو چندان و نا توان کردن و بنا توانی منسوب
 کردن و افزون کردن **تعريف** بفتح تا و سکون عین و یا و کسر
 شناسا کردن و خوشبوی کردن و بخرافات استادن **تعريف**

و کم شده جستن و اسم بکره را معرفه کردن **تعریف** بفتح تاو
 عین و ضم را اء شد و کاری بکردن و آشنای فرادادن
تعریف بفتح تاو عین و ضم تا اء شد و کاری کردن مهربانی کردن و بدو در
 آمدن و در آوردن و او را شناسانیدن و دوست در کردن کسی انگلیدن
تعریف بفتح تاو عین و ضم سین شد و بی راه رفتن
 بفتح تاو عین و ضم نون شد و در شتی نمودن **تکلیف** بفتح تاو
 سکون کاف و یاء و کسر لام چیزی از کسی خواستن که
 او را از آن رنج باشد **تکلیف** بفتح تاو کاف و ضم لام شد و رنج
 چیزی کشیدن و از خویشتن نمودن که آن نباشد **تکلیف** بفتح تاو
 و لام و ضم طاء شد و زمی کردن **تکلیف** بفتح تین و طاء کشیدن
 بفتح و لام و ضم ناء شد و اندوه بردن **تکلیف** بفتح تاو سکون
 نون و یاء و کسر صاد و دو نیم کردن و معجز بر سر کسی انگلیدن
 بفتح تاو و او و ضم قاف شد و فرود ایستادن و درنگ کردن
 و چشم داشتن **فصل الثانی** تحقیق بفتح تاو سکون حاء و یاء
 و کسر قاف اول درست و راست کردن و حقیقه کردن

بفتح تا و حا و ضم قاف اول مشد و درست شدن و
 بدانتن **تدقیق** بفتح تا و سکون دال و یا و کسره قاف اول
 نیک بگویند و یا یک کردن و از نرم کردن **تشتیق** بفتح
 و شین و ضم واو مشد و از نرمی کردن **تصدیق** بفتح تا و سکون
 صاد و یا و کسره دال راست گوید داشتن و صدقات گرفتن **تصدیق**
 بفتح تا و ضم دال با یکدیگر راست گفتن و دوستی داشتن **تطریق**
 بفتح تا و طاء و ضم راء مشد و راه گرفتن **تعلق** بفتح تا و عین و ضم لام
 مشد و چنک در زدن **تفریق** بفتح تا و سکون فاء و کسره را که کند
 بردن و جدا کردن **تفویق** بفتح تا و فا و ضم واو مشد و بالای هستن
تفریق بفتح تا و فا و ضم راء مشد و **تلفیق** بفتح تا و سکون لام
 یا و کسره فاء بهم آوردن و دور زیاد و سخن را بهم آوردن **توفیق**
 بفتح تا و سکون واو و یا و کسره فاء دست دادن کسی را بکاری
 اسان کردن از تعالی کار بنده را بطرف خود **فصل الحاق ترک**
 بفتح و سکون را ماندن و آبی که از سیلاب آید و میضد که بعد از
 بر آمدن بچه بماند **ترک** بفتح تا و سکون حا و یا و کسره جبین

تذکره بفتح تا و ضم را در یافتن و در یکدیگر رسیدن **تذکره**
بفتح تا و شین و ضم کاف شد و کمان کردن **تذکره** بفتح
تا و میم و ضم سین شد و چنگ در زدن **تذکره** بفتح تا و
میم و ضم لام شد و باد شاه شدن و خداوند شدن **تذکره**
بفتح تا و ضم لام بر خویشتن باد شاهی داشتن و در حلم گویند
بوقت خشم **فصل اللام تا ب** کبر و فتح حواج و یک و انکسی که
غالب بر دل او محبت و دیک افزا **تا ب** بفتح تا و نمزه و
ضم کاف خورده شدن دندان و آنچه بدان ماند و در خشدن
شمشیر از تیزی **تا ب** بفتح تا و ضم میم شد و یک بگرتن
اندیشه و نظر کردن در چیزی **تا ب** بفتح تا و نمزه و ضم ها
با اهل شدن و زن خواستن **تا ب** بفتح تا و کس و او و سکون
یا بیان کردن آنچه سخن بوی باز کرده و تفسیر کردن **تا ب** بفتح
و سکون با و یا و کس دل بدل گرفتن و بد استن آوردن
بجای چیزی **تا ب** بفتح تا و سکون با و یا و کس جسم بزرگ شدن
تا ب بفتح تا و ضم قاف کرانی کردن **تا ب** بفتح تا و ضم میم

۴۰
نوی نمودن و پست کرده خوردن و نیکو حالی نمودن **تجرب**
بفتح تا و سکون حاویا و کسر واو بگردانیدن از جای بجای دیگر
و نشستن **تجرب** بفتح تا و سکون حاویا و کسر صا و حاصل کردن
و جدا کردن **تجرب** بفتح تا و حا و ضم ضا و شد و انا و ه کردن **تجرب**
بفتح تا و حا و ضم میم شد و از جای برداشتن **تجرب** بفتح تا و جا
و ضم یاء شد و جمله کردن **تجرب** بفتح تا و سکون حاویا و تاء
نوده و کسر یاء اول کسی را خیالی و ظنی افکندن و نمودن چیزی را
و باران نلک شدن آسمان **تجرب** بفتح تا و حا و ضم یاء شد
خیال بستن و ترا و ار شدن آسمان به بارانیدن و سبز
زمین و بر آمدن شکوفه بار و شدن و برگزیدن و مانند
تجرب بفتح تا و ضم خا بهم در شدن **تجرب** بفتح تا و ذال و ضم لام
اول باشد یا رام شدن و فرو تینی و زاری نمودن **تجرب**
بفتح تا و ضم کاف یا یکدیگر مشابه شدن و موافقت کردن
تجرب بفتح تا و سکون ط و یا و کسر واو مهادت دادن
و درار کردن **تجرب** بفتح ط و ضم وا و کشتی کردن و بگر کردن

و کردن در از کردن بوقت نگرستن از دور **تفضل** بفتح
تا و ط و ضم فاء شد و نا خوانده بهمانی آمدن **تجمل** بفتح تا
و سکون عین و یاد کسر جیم بشتا با نیدن و برانگشتن
تعدل بفتح تا و سکون عین و یاد کسر دال را کردن
و شایسته کو ابی کردن و عدل خواندن **تعطل** بفتح تا و
سکون عین و یاد کسر طافه و گذاشتن و تعهد ناکردن
و بی زور کردن و خالی گذاشتن و نفی کردن صنایع علم
عز و جل را ازین سبب آن طایفه را معطله گویند **تعطل**
بفتح تا و عین و ضم قاف شد هوشش بخود آوردن **تقبل**
بفتح تا و عین و ضم لام شد دهانه کردن **تقابل** بفتح تا و عین
و هم فاعل شدن از چیزی و غفلت نمودن بیغفله
تفضیل بفتح تا و سکون فاء و یاد کسر ضاد و فضل نهادن
فاضل کردن و بزرگ کردن کسی بر کسی و حکم کردن بر فضل
کسی **تفضیل** بفتح تا و سکون فاء و یاد کسر ضاد و بود کردن
و جدا کردن از یکدیگر و پاره پاره کردن و فصل فصل کردن

و کتاب را و اندام ایند ام کردن قصاب کو سفدر **الفصل**
 بفتح تا و فاء و ضم ضا د می شد و نیکوی کردن و فزونی جستن
 بر اقران خود **تفصیل** بفتح تا و ضم ضا د از یکدیگر اقران کردن
تفصیل بفتح تا و سکون قاف و یا و کس و لام اول کم کردن
 و لم نمودن **تفصیل** بفتح تا و سکون کاف و یا و کس و لام اول کم
 فرا کسی دادن و بدر فعا را دادن **تفصیل** بفتح تا و سکون کاف
 و یا و کس و یم تمام کردن این **تفصیل** بفتح تا و ضم سین کاهنی
 نمودن بیگانه **تفصیل** بفتح تا و کاف و ضم فاء شد و یا بند
 کردن **تمثال** یک و سکون میم بت و صورت و بگردن
تمثال بفتح تا و کس و سکون یا جبع **تمثال** **تمثال** بفتح
 تا و سکون میم و یا و کس و نکاشتن بگردن **تمثال** بفتح
 تا و میم و ضم واو و شد و یا نال شدن **تمثال** بفتح تا و سکون نون
 و یا و کس و زاف و ستادن و ترتیب دادن و فرود رفتن
 چیز را پس چیزی دیگر **تمثال** بفتح تا و ضم سین از یکدیگر برادران
 و زه زاد پیدا آمدن **تمثال** بفتح تا و ضم واو و کس **تمثال** بفتح تا

واو و ضم سین باشد نزدیک جستن بخیزی و در دیدن **توصیل**
 بفتح تا و واو و ضم ضا باشد بجدد فراخزی رسیدن و سوره
 جستن **توکل** بفتح تا و واو و ضم کاف باشد اعتماد بر کسی کردن
 و اعتراف بجز خود کردن **فصل المیم تا م** بفتح تا میم شد تا م
 شونده **تا م** بفتح تا و موزه و ضم لام باشد در دیاقن و در میند
 نمودن **تسم** بفتح تا و خیم و ضم سین بر کزیدن کسی از میان
 قومی بفتح تا و حا و ضم سین باشد و بریده شدن **تخشم** بفتح
 تا و حا و ضم شین منقوط باشد شرم داشتن **تسیم** بفتح تا و
 سکون سین و یا و کسرام سلام کردن و ستردن و کردن
 نهادن و سلامت نهادن و سلام دادن و رسانیدن و بی گزینا
 و بیع سلم کردن و کار کسی سپردن و سلام آوردن **تسد** بفتح تا
 و ضم لام با یکدیگر صلح کردن **تسطم** بفتح تا و ظا و ضم لام باشد در
 بیدار کسی بنالیدن **تعیلم** بفتح تا و سکون عین و یا و کسرام
 داشتن و بزرگ کردن **تیدم** بفتح تا و سکون عین و یا و کسرام
 یا کانا نیدن و انورانیدن **تعم** بفتح تا و عین و ضم لام باشد در

واکاه کردن **تفہیم** بفتح تا و سکون فا و یا و کسر هاء و با هاء
تقدیم بفتح تا و سکون قاف و یا و کسر دال در پیش کردن
 و در پیش شدن و سستی کردن **تعموم** بفتح تا و سکون قاف و
 یا و کسر واو راست کردن و قیمت کردن چیزی **تقدیم** بفتح تا
 و قاف و ضم دال مشدود در پیش شدن در رساندن بر نهادن
تسطیم بفتح تا و سکون نون و یا و کسر ظا مبالغه نظم و شیو و
 مر و آید و کرده بسیار از مبلغ و ستاره سه گانه از خور او در
 نشینن جو اهر و پیوستن **تعم** بفتح تا و نون و ضم عین مشدود
 زینتن **تو** بفتح تو و او و ضم هاء مشدود کمان بردن **فصل**
تجان بفتح تا و ضم یا از یکدیگر جدا شدن و بریدن از یکدیگر
 بفتح تا و حا و ضم نون اول با تشدید مهربانی کردن **تخسین** بفتح تا
 و سکون حا و یا و کسر سین نیکو کردن و راستن و نیکو
 نسبت کردن **تزیین** بفتح تا و زا و ضم یا و مشدود راستن
تزیین بفتح تا و سکون زا و یا و ثانی و کسر یا و اول بسیار
 و موی تراشیدن **تفکین** بفتح تا و سکون سین و یا و کسر کاف

ارام دادن **تغین** بفتح تا و عین و ضم یا و شد و پیشه فراموش
و بچشم کردن و سوراخ مشک آب و چشم رساندن مال کسی را
تغادن بفتح تا و ضم واو هم پشت شدن و یکدیگر را یاری
کردن **تگویی** بفتح تا و سکون کاف و یا و کسر واو است
کردن **تغون** بفتح تا و لام و ضم واو و شد و زنگ گرفتن و گونا
گون شدن **تگین** بفتح تا و سکون میم و یا و کسر کاف جای دادن
و دست دادن و پا بر جا کردن **تگن** بفتح تا و میم و ضم کاف
مشد و جای گرفتن **تندن** بفتح تا و میم و ضم کاف مشد و جای
گرفتن دال مشد و جمع شدن مردم با بناء فوع خود تا یکدیگر را باز
کنند و شرکت جویند از حاصل کردن غذا و لباس و مسکن و غیر
اینها همچنان در مطول مذکور است **توامان** بفتح تا و سکون واو
هم شکم و دوم تر که بدان قمار کنند **توطن** بفتح تا و واو و ضم ط
مشد و وطن کردن **تبادن** بفتح تا و ضم واو و خوار شدن و خوار
داشتن **تغین** بفتح تا و یا و ضم قاف مشد و بیکان شدن
فصل الهمد تا یک سیاه روی **تغم** بفتح تا و عین و کسر با حقه

43
که از اسم است و متابعه کرده شود او را **ترقیه** بفتح تا و سکون
را و یا و کسر فا اسان کردن اسان کار بر کسی **ترف** بفتح تا و اء
و ضم فا، مشد در فراخی شدن **تشبیه** بفتح تا و سکون شین
و یا و کسر با، مانند کردن **تشبیه** بفتح تا و شین و ضم با، مشد
مانستن **تویه** بفتح تا و سکون میم و یا و کسر واوا و اء دار کردن
تنبیه بفتح تا و سکون نون و یا و کسر با بیدار کردن و و اء نقت
زدانیدن بر چیزی و مشهور کردن **تنزیه** بفتح تا و سکون نو
و یا و کسر وا و و ر کردن و پاک کردن و بر روی صفت
کردن **تمیزه** بفتح تا و نون و ضم زاء، مشد و دور شدن و سز
شدن **توجه** بفتح تا و واو و ضم جیم مشد و روی فرا کردن و تقضا
حاجت شدن **فصل الیاء تالی** بفتح تا و همزه و کسر لام مشد
سو کند خوردن و بفتح تا و یا الف ساکن و کسر لام محففتا
چهارم رهان **تالی** بفتح تا و همزه و کسر نون مشد و دزنک
تجلی بفتح تا و جیم و کسر لام مشد و هویدا شدن **تحریر** بفتح تا
و حا و کسر اء مشد و صواب جستن و دزنک کردن و طلب کردن

چیزی که لایق و سزاوار است **تجی** بفتح تا و حاو کسر لام شد
برای بستن بر خود و راسته شدن **تجاشنی** بفتح تا و کشین
بیک سو شدن **ترقی** بفتح تا و راو کسر قاف شد و بالا و بالا
بر شدن **تراضی** بفتح تا و کسر ضا و از یکدیگر خوشود شدن
هم داستان شدن **تساوی** بفتح تا و کسر واو برابر شدن
بفتح تا و سین و کلام شد و سلوات افتادن و واشدن تا
و غم و آنچه بدان ماند **تسفی** بفتح تا و سین و کسر فاء شد و فنا
جستن **تشی** بفتح تا و شین و کسر قاف شد و شقاد تمند شدن
تشی بفتح تا و شین و کسر کاف شد و بنالیدن از چیزی و کله
گردن **تقدی** بفتح تا و عین و کسر و ال شد و فراگرداشتن و
افزونی جستن و ستم کردن بر کسی **تقری** بفتح تا و فا و کسر
راه شد و از پی و ارشدن **تقوی** بفتح تا و قاف و کسر واو
نیز و مند شدن **تقی** بفتح تا و لام و کسر قاف شد و چیزی از
کسی فرا گرفتن و بهم رسیدن و فرا پذیرفتن و پیش آمدن
بفتح تا و کسر شین ریزه شدن و پراکنده شدن **تلاقی** بفتح تا و کسر
تلاقی

در یافتن **مطبی** بفتح تا و میم و کسر طاء مشد و بخوشتن نازیدن
 و خرامیدن **تامادی** بفتح تا و کسر دال و در شدن در پیرا
تمی بفتح تا و میم و کسر نون مشد و دروغ گفتن و خواندن و
 ارز و بردن **تونی** بفتح تا و واو و کسرها مشد و تمام فراتن
 و جان برداشتن **توقی** بفتح تا و واو و کسرها مشد و
 زدن **توالی** بفتح تا و کسر لام پایی شدن **توانی** بفتح تا و کسر
 لام نوبی سپت شدن و کردن **تهادی** بفتح تا و هاء و کسر
 زم رفتن و یکدیگر را هدیه فرستادن **باب الثانی فصل الالف**
ثانی بفتح ثا سائیش و بضم دوکان دوکان **فصل الباء ثوب** بفتح
 جامه **فصل التاء ثاب** بفتح ثا و کسرها بودن **ثبات** بفتح ثا برجا
 بودن و استوار شدن **ثروت** بفتح ثا و واو و کسرها
 عدد و تو انگری **ثقه** بکسر ثا و بفتح قاف اعما کردن در استوار
 داشتن **ثقات** جمع او **ثمرات** بفتح ثا و میم جمع **ثمره** بفتح
 ثا میوه و دوستی و گره تازیانه و کرانه زمان و کرانه حرکت
فصل الثاء ثالث بفتح ثا و کسر لام سیومی **فصل الراء**

ثا بفتح ثا و سکون نمره کینه و کینه در شدن **ثغور** بضم ثا و
غین جسیع **ثغیر** بفتح ثا و سکون غین دندان پیش و جایی
که از آن بیم باشد و در بند کافر **ثور** بفتح ثا و سکون و او پاره
از پیر و نام برجی و ایستادن خوار و ملج و ظاهر شدن خون و
بر اینکشته شدن و بر اینکشتن و نام کوهیست در مکه که در آن
غار رسول گوید که موقوف با اسم تور ابله است و زکاو
و نام پدر قبیله که از مصر سفیان ثوری است از آن قبیله
فصل القاف ثوق بند و بستن **فصل اللام ثقل** بضم ثا و
سکون فا آنچه نیک نشیند و تیرگی شیر و روغن زیتون و جز آن
ثقل بکسر ثا و سکون قاف گرانی و بار هر چیزی که در
گرانی باشد **ثقیل** بفتح ثا و کسر قاف و سکون یا گرانی **فصل**
النون ثمن بفتح ثا و میم بها و بضم ثا و سکون میم هشت یک
و کسر ثا و سکون میم شش و شش روزه **فصل الیاء**
بضم یون دوم دو تا کننده و در شکننده بهای دامن و استین
و یاد درارنده و باز گرداننده **بالحیما** **فصل الالف** **حبا**

بفتح کد بر کرد چاه و بکسر جیم ا ب کرد آمده در چاه **جرا** بفتح
 جیم یاد اش نیکی و بدی **جسر** بضم جیم و سکون زاء منقوط پاره
 هر چه **جفا** بفتح جیم با مد الف ضد نیکی و بضم جیم و فتح سین و
 لام با مد جیم اجلیس بفتح جیم و کسر لام و سکون یا بمعنی
جنا بفتح جیم میوه چدن **جلا** بفتح جیم و مد الف قرار کردن و از
 خان و مان رفتن و پیران کردن و بقصر الف پزیر شدن **جرا**
فصل الباء جذب بفتح جیم و سکون دال کشیدن **جنا**
 بفتح جیم در گاه **جنایب** بفتح جیم و کسر میمه بعد از الف
 جمع جنبه **جوانب** بفتح جیم و کسر نون جمع جانب یعنی
 غریب و سویی و کرانه پیزی **فصل التاء جاده** بفتح دال نشد
 راه فرخ و روشن **جامو** بکسر میم و یک بزرگ و عسل
 نیز گویند **جاذب** بکسر ذال کشنده و ماده شیری که اندک باشد
 شیر او **جلید** بکسر زنی نادان **جالبیه** بکسر ها و لام و
 فتح یاد شد زمانی که پیش از آمدن پیغمبر بود **جیات** بکسر
 جیم و فتح یا کرد کردن **جرات** بکسر جیم و با و فتح لام

مشد و خلقت و بضم جیم و سکون با و فتح لام مخفف
لوهان و بفتح جیم و با و لام مخفف نام مردی **جیم** بفتح جیم
و فتح تا شد و شخص مردم ایستادن و خوشه و بالای
مردم خون ناشسته **جرات** بضم جیم و راء و فتح نمره دلیر
جرات بکسر جیم **جرات** بکسر جیم کسی **جرات**
بمعنی جری یعنی منسوب بسوی جراه **جسمانیات** جمع صباه
بمعنی منسوب بتن **جفت** بضم جیم و فاء شد و سکون
تا بمعنی خشک شدن و بفتح جیم و فاء شد و سکون تا جا
از مردم **جله** بفتح جیم و لام شد و لیسک و بضم جیم فتح
لام شد و جامه خرا **جلادات** بفتح جیم رسی و حمایتی مردم
و غیران **جلاله** بفتح جیم بزرگی و بزرگ شدن و بضم جیم ناله
بزرگ و بفتح جیم و لام شد ماده کا و پلیدی خوار و
کا و دشر سرکن خواره **جمادات** بفتح جیم جمع **جمادات**
بفتح جیم معروف **جمده** بضم جیم همه **جمیده** بفتح جیم و لام و کسر
و سکون بازی خوب روی **جسیت** بفتح جیم و یا و سکون

و سکون یا اثری که بفرستد تا بدان طعام از نزد او سپی
 که بهنوی امیر بر ندر **جانت** بکسر جم گناه کردن و گناه **جنت**
 بفتح جیم و نون مشد د بشت و بستان **جانت** جمع آن و بکسر
 جیم و فتح نون مشد در بیان و دیوانگی و بضم جیم و فتح نون مشد
 بمعنی جن نیز آمده **جودت** بفتح جیم و دال و سکون و او مراد بود
جوهریت بفتح جیم و فاء و سکون و او کسر را و فتح یا مشد
 منسوب بگوهر بودن **جهالت** بفتح جیم با وانی و نا دانستن
 بکسر جیم و فتح هاء روی **جهالت** بکسر جیم و جیم بکسر جیم و سکون
 یا و فتح فاء در ابوی گرفته **فصل الماد جواز** بفتح جیم و کسر
 از مرغ و اندامهای مردم که بدان کار کنند **فصل ابدال جاوید**
 و او فارسی بمعنی آن جهان و همیشه **جود** بضم جیم و حا و سکون
 و او منکر شدن با علم **جد** بفتح جیم و دال مشد و بزرگی خدای
 و جل و پدربدر و پدربدر و بهره و بخت و بی نیازی و بزرگی
 و بزرگی و بزرگ شدن در چشم کسی و بریدن جامه و جز
 و بکسر جیم و دال مشد در سنی نقیض نزل و کوشیدن

کار و بضم جیم و دلیل شد در جاه در جایی با کماه **جلد** بفتح
 جیم و سکون لام پیشکول و درخت خرما که آب صر تولید
 ژرد و بفتحین پیشکول و شران بزرگ و شترانی که ایشان
 شیر و بچ نماند و زمین سخت و پوست شتر بچ که بره
 کنند تا بدان شیر دهد مادرش **حماد** بفتح جیم زمین که باران
 بومی بر سیده باشد و هر چه جان ندارد و ماده شتر که از
 شیر نباشد و سیالی که در آن سال باران نبازد و بتدریج میم
 و بک جیم **سبح محمد** بفتحین و سکون میم جایی بلند سخت
جنود بضم جیم و نون **سبح جند** بضم جیم و سکون نون
 و بفتح جیم و نون نام شهری **جود** بفتح جیم و سکون و او
 بازان نیک و بضم جیم کرسکی و جوان مردی **جواد** بفتح
 جیم جوان مردی و اسپ نیک و بضم جیم تشکی **جهاد**
 بفتح جیم زمین سخت و جایی نامهور و سخت بی نبات
 بک جیم گوشش خرگ کردن و سعی در راه خدای عزوجل
جهد بفتح جیم و ضم آن و سکون ها توانای و گوشش و بفتح

جیم ریخ و سختی و بضم جیم طاقت **جیم** بفتح جیم و کسر نا
 مشد نکو و بکسر جیم و سکون یا کردن **فصل از او جابرها**
 و مرد فرزه و الکنده گوشت **جابر** بکسر با شکسته بند و نام مرد
 نیز آمده و او جابرو جابرین جبر کسه باضت **جابر** بکسر
 بمعنی میل کننده از راستی و راه و استمکار **جر** بفتح جیم و شکسته
 با بستم بر کاری داشتن و شکستن و ادراستن و نیکو کردن
 حال کسی را و بادشاه **جبار** بفتح جیم و باء مشد دانگ بر خود
 حق بنید و انکه چشم بکشد و درخت خرما که دست بدو رسد
 و مرد بلند بالا قوی و چهار نامی است از نامهای خدا یعنی
 یعنی شکننده گامهای نجشتم **جر** بفتح جیم و راه مشد گشتن
 و تفحص کردن سخن و حیانت کردن و بن کوه و سوی **جر**
بفتح جیم و کسر ان و سکون سین پیل و بفتح جیم شتر بزرگ
 بیکل و جزآن **جمور** بضم جیم و ها و سکون میم و واو میل کردن
 از راستی و ستم کردن در حکم بکسی و نام شهری **جواریم**
 جیم و کسر آن همسایگی **جور** بفتح جیم و نا و سکون واو کوهر و

بر سنگی که بیرون کرده شود از آن سنگ چیزی که نفع بزرگ
شود از او جوهر ریش را نیز گویند و آنچه باقی ماندند از
خود **جواهر بفتح جیم و کسر هاء جمع جوهر** **فصل از اجزای جنات**
بسیر نمره روان سونده و گذر زنده **فصل این جا سوسن**
بضم سین اول و سکون و او خبر پرس **حلیس** بفتح حیم و کسر
لام و سکون یا بنشین **حسین** بکسر حیم و سکون نون کوزه
هر چیزی که در وی کوهها باشد هم از وی **جبل بسط** آن بود که
نفس از فضیلت علم عاری باشد و با عنقا و آنکه علمی کسب
کرده است موش نه پنجهان در اخلاق با صری مذکور است
فصل العین حسرت بفتحین ناشکیبای کردن خبر و بفتح جیم و
سکون زا بر پنهان کردن وادی را و شبهه **کما** که چشم بسیار
و سپیدی بوی تشبیه کنید و بکسر حیم و سکون زاکشت
و خم وادی **حس** بفتح حیم و سکون میم نمره کرده مردم و
بسیار و مزدلفه و گرد و زدن و ایسم واحد را جمع کردن و
خرما بد و سپاه انبوه **جوع** بضم جیم و سکون و او کرسنگی و

کرسنه شدن **جوان** بفتح چیم و کسر میم جمع جامعه **فصل الف**
بوت بفتح چیم و سکون واو کاویدن زمین و به پیل و خاک
 کل برکندن و بضمین و سکون واو چیزی که برکنده باشد پیل
 پنج اورا **فصل اللام بدل** بفتحین سخت خصوصت کردن و بفتح
 چیم و سکون دال اندام و محکم تافتن رسن را و بفتح چیم و کسر
 شخص بسیار حکومت **جدال** بکسر چیم خصوصت کردن **جعل**
 بفتح چیم و سکون عین گردانیدن و خرابی بیان کوتاه و بضم چیم
 فتح عین نوعی از جانوران ابی سیاه و سرکین **عظان** و بضم
جسج **جهان** بکسر چیم بمعنی دست مال دیک و حور **حل** بفتح چیم
 و لام مشد و بادبان و بضم چیم و لام مشد و پوشش ستود
 چیزی بزرگ **جلال** بفتح چیم عطمت و بضم چیم چیزی بزرگ
 بکسر چیم جمع **جلیل** بفتح چیم و کسر لام و سکون یا بزرگ
جمل بفتحین شتر **جمیل** بفتح چیم و کسر میم و سکون یا مردوخ
 و پیه که اخته و خوب روی و نام مردی و نام دروازه بغداد
جهل بفتح چیم و سکون هانا دانی و نادانش **جهال** بضم چیم و

مشد و جمع **ج** اصل بکسر ها بمعنی نادان **فصل المیم** **ج**

بکسر جیم و سکون راتن و کونه و او از **ج** **ج** بفتح جیم و کسر جیم
جس **ج** بضم جیم و سکون رکنه **ج** بفتح جیم و سکون
زا بریدن و ساکن کردن حرف و پر کردن مشک و خدر کردن

و بکسر جیم حصه **ج** بضم جیم و کسر زا **ج** بضم کفزه **ج** بکسر جیم
و سکون سین تن و نزد مسکلمان جسم از کونند که او را طویل
و عرض و عمق باشد و بعضی گویند که آنچه مرکب از اجزای

ج بفتح جیم و کسر سین و سکون یا بزرگ تن **فصل النون**

ج بکسر جیم جسج حنت و بفتح آن دل **ج** بضم جیم و
سکون باغروی و ترسیدی و بضم جیم و با و نون مشد
نند **فصل الباء** **ج** با جیم فارسی دلاوری **ج** احتضار **ج**

فصل الیاء **ج** بکسر راروان شونده **ج** بضم جیم و سکون زا

و کسر و او بایا نسبت منسوب بمعنی پاره **ج** **ج** بکسر جیم و
سکون سین بایا نسبت منسوب تن **ج** بکسر جیم فارسی

دلاوری **ج** **فصل الایف** **ج** بمعنی پاکی و حاشا

بمعنی یکی است مترجم **بفتح** حا و باء شد و مفتوح دو
ح بضم حا رانند شتر ببرد و آواز **حفا** بفتح حا مع و
 که سفید باشد **حک** بضم حا و فتح کاف جمع حکیم بمعنی است
 کار و استوار کار و **حفا** بفتح حا و یا مقصوره یا آن
 بهاری و سراسر سال و بالف محذوره شرم و فتح
 و رسم و ناله **فصل الباء** **حاجب** بکسر جیم بمعنی باز دارنده و
 پرده دار و نامردی و ابرو **حیب** بفتح حا و کسر با و سکون
 یا دوست **حید القلب** بفتح حا و یا شد و خون سیاه که
 که اندرون دل باشد **حیاب** بکسر حا پرده و بضم حا و فتح جیم
حسب **حاجب** **حرب** بفتح حین خشکین شدن و بفتح حا
 و سکون را کارزار **حروب** بضم حا و را و سکون و او
حرب **حرب** بضم حا و کسر آن و سکون بین شتردن و
 بفتح حین اندازه و شرف و فضیلت و بزرگی مردان روی
 و بفتح حا و سکون سین بمعنی بس و گوهر مردم **حساب** بضم
 و سین مشدد و جمع **حاسب** بمعنی شمارگر **حساب** بکسر

حاشمار و پنداشتن **فصل التاء حاجت** بفتح حا و جیم نیاز

حاجت جمع آن **حاج** بفتح سین مشدد یکی از حواس

پنجگانه و سر مار گیاه **سور حادته** بکسر دال واقو از واقو

زمانه دسی که برسد **حاشیه** بکسر شین و فتح یا که از و شران

خورد و مردمان نامعتبر فر و یایه **جباله** بکسر چای و دام

بفتح حا و باء مشدد جمع بفتح حا و باء مشدد وانه **جبات**

بکسر حا و فتح یا مشدد و تخم های دشتی که از وی قوت بشود

و تخم گیاه و تخم تره **بخت** بضم حا و بفتح جیم مشدد معروف

بکسر حا و فتح جیم مشدد یکباره حج کردن و بفتح حا و جیم مشدد

سال و نمره کوشش و یک حج **حدت** بکسر حا و فتح دال مشدد

تیزی و کسر حا و فتح دال مخفف تنهایی **حراست** بکسر حا و فتح

سین نگاهبانی **حره** بکسر حا و سکون را و فتح فایمیشه **حرکت**

بفتح حا و راجبش **حرکات** جمع آن **حره** بضم حا و کسر اشدد

و فتح یا مشدد از ادبی و از اد مردی و اصلی شدن **حرارت**

بفتح حا و راد ثانی گرمی **حرمت** بضم حا و سکون را و فتح میم

گرفتن و حرام شدن و بکسر حا بمعنی غله بضم عین نیز آمده
مرات بفتح حا و راه و سکون سین در بیخ و پیشیابی
 بفتح حا و سین جمع **مرات** بفتح حا و سین بمعنی نیکی ضد سیه
 وزن نیکو و خوب روی **مرات** بفتح حا و سین جمع خسرة
صامت بفتح حا اشامیدن **مرات** بفتح حا و سین جمع صبر
 و بفتح حا و شین جانوران خورد چون موش دشتی و کاه
 و سوسمار و جزان **مرات** بکسر حا شرم یا هراس داشتن
صامت بفتح حا استواری و استوار شدن **صامت**
 بفتح حا در کنار گرفتن مادر بچه را و زیر بال گرفتن ماکان بچه را و
 بیضه را **صامت** بفتح حا و سکون ضا در نزدیکی چیزی درگاه
صفا بفتح حا مهربانی و انجاش کردن و مبالغه در سوال نمودن
صفا بفتح حا و دال بمعنی شباب کردن خدمت و نشاء
 رفتن شتر مرغ **صفا** بفتح حا و قاف ثانی و کمر قاف اول
 و سکون یا علم و گزافه چیزی و حقیقه ضد مجاز آن چیز است
 آنچه واجب شد بر کسی حمایت آن **صفا** بکسر حا و سکون

کاف دانش حقیقت هر چیزی و سخن استوار و باز دارند
از تاشاست و فهم معانی نیز **کلیات** بکسر جامع **کلیات**
بکسر جامع یعنی باز گفتن چیزی **حلیه** بکسر حا و سکون لام و
یا ارایش و پیکر و صفت مردی **حلقه** بفتح حا و سکون لام
بمعنی درودگری جماعه مردم **حمیده** بفتح حا و کسر ميم و سکون
یاستوده **حلت** اسپانی که برای مسابقت بهم آرند
بکسر حا و سکون ميم و فتح یا، مخفف بر نیز فرمودن و بفتح
و کسر ميم و فتح یا، شد، دنگ و عارداشتن از چیزی **حان**
بکسر حا و فتح قاف معقلی و کوی **حامیت** بکسر حا و فتح یا،
سی را از بدی **حانه** بفتح حا و نون شد و کمان با یک
حواله بفتح حا قرض خود را بکسی سپردن که آن کس از بدیون
حواسات بفتح حا سح و اس **حیلت** بکسر حا و سکون یا
و فتح لام چاره و بفتح حا بران بسیار و بزرگ **فصل التادار**
بکسر دال و پیدا **حش** بفتح حا و ثا، شد و بر انگیزن **حوت**
بفتح حین مرد بر نا و حادثه زمانه و بلاها **حروت** بضم حا و دال و
حوت

و او شدن چیزی که بوده باشد **حدیث** بفتح حا و کسر دال و سکون
 یا نقض قدیم و خبر رسول و سخن **حدیث** بفتح حا و سکون روزه
 و کشتا و ریزی کردن و کشت کاشته **حدیث** مرد وزن را گویند
 و عمل دنیا و آخرت را نیز گویند **حدیث** بفتح حا و کسر دال بر اینها
 و واقعات روزگار **فصل پنجم** بفتح همد و نیکی و نیک شدن
 و ناته دراز باریک و چهار خوب بسته که مرده برومی
 و سیاه کشتن چشم و سیه کشتن و حرام شدن و بکسر حا و سکون
 را تنگ و جامه برافکنده تا خشک شود و بزهره و کوشش مای
 دهره سک از شکاری **فصل دال** **حد** بکسر سین مرد بدخواه
 مردم **حد** بفتح حا و دال مشد در حرام کردن و تیز کردن و باز دارند
 و باز داشتن و نهایت هر چیزی و اندازه کردن و اندازه کرده
 خدای عزوجل و حذر کردن و بکسر حا کرانه و تیزی چیزی **حد**
 بضم حا و دال اول **حد** و **حد** و **حد** و **حد** است تا و **حد** **حد**
 بیان کرده است مرید مای خود را که از آن تجاوز نکنند **حد**
 بفتح تین بدخواستن **حد** بضم حا و سین و سکون و او بدخوا

و بفتح حا و ضم سین و سکون واو مرد بدخواه **حصاد** بضم حا و سکون
و فتح سین مشد و جمع **حصاد** بفتح حا و صا درودن
وقت درودن کندم **حقه** بکسر حا و سکون قاف کینه
فصل ارایه حصار بر آید شد چیزی گرم **جر** بفتح جین سنگ **حصار**
بفتح جین پر نیز کردن و بفتح حا و ضم ذال و کسر آن مرد بیدار
و پر نیز و بفتح جین و بفتح حا و کسر ذال تر سده **حصار** بفتح حا و راه
مشد کرم و کرم شدن و بضم حا و راه مشد دم دارا و آرا ده و
کبوتری و آهوبره و حصاره و میانه را نیز گویند و بار یک و میان را
دزک نیکو هر چیزی نیکو نغایت و کل خالص که در و زک نماند
حصار بفتح حا و سکون صا و تنک گرفتن بر کسی و بازداشت
کردن کسی و بفتح جین بسته شدن سخن و تنک دل شدن و بفتح
حا و کسر ذال نخل و مرد در آردار و انکه از سخن فرو مانده باشد و بضم
حا و سکون صا و شکم که فکلی **حصار** بکسر حا کسب حصار می رود
چک و خفه که برشته افکنند و پیش پس او بلند کنند چون بالای
و بفتح حا جایی که حبس کرده شود در آن جایی مردم را **حصار** بفتح حا

کسراف و سکون یا خوار و خورد **مهر** بضم حاء و سکون میم جمع
 حمراء مونت احمرا منخ **ترجمه** یک حاء و سکون میم و فتح یا قبیده است
 از زمین و نام آن عرجم است **فصل از احوال حجاز** یک حاء شاهرهای
 عرب **ترجمه** بفتح حاء و کسیر یا مشدد جایی و کرانه هر خیزی **فصل**
مس بفتح حاء و سکون با یا ز داشت کردن صید بکله و بک حاء
 و سکون سنگ یا جوب که بر آب نهند بجهت گرد آمدن آب
 ستور خورد و سقاء **مس** بفتح میم بجان سخن گفتن و دانستن و
 بی راه بر برای رفتن و کار در سینه شتر زدن **مس** بفتح
 جمع حارس نگاهبان درگاه **مس** یک و سن مشدد دردی که بعد
 از ولادت حادث شود زنا تراودن استن و آگاه شدن و دریا
 و تنگ دلی نمودن بر کسی و پزنی و او از نرم **مس** بفتح حاء و سین
 مشدد جمع حاسه و حواس سخا و سب و بصر و ششم و ذوق
مس **فصل ششین** حاشایش بفتح حاء و کسیر نمزه جمع **ششین** بفتح حاء
 و کسیر شین اول و سکون یا بمعنی گیاه خشک **فصل السواد**
 بجز حاء و سکون یا از رومند شدن و بفتح حاء کفایتیدن **مس** بفتح حاء

را و سکون یا مرد ارز و مند **فصل الفاء خفیف** بفتح و کسر ضاد
 اول و سکون با پستی زمین و دامن کوه **فصل الطاء حیط**
 بفتح حا و سکون با باطل شدن ثواب عمل و حیط بالترک تافه
 شدن جراحت و سدر بر آمدن ستور از خوردن خدقون **فصل الزاء**
حافظ بکسر فادارنده و راه پیدا روشن که اثر وی منقطع نشود
حفظ بفتح حا و طاء شد بهره و حکم **حفظ** بضم حا و طاء اول و سکون
 و اوج **حفظ** بکسر حا و سکون فاکها بداشتن و یاد گرفتن
حفاظ بفتح فاء شد و ضم حا جمع حافظ **فصل الفاء حروف**
 بضم حا و سکون و او بمعنی **حرف** بمعنی گزانه و تیزی یا
 چیز و یکی از حروف بجا و ناقصه که میان باریک استوار و ناقصه
حیف بفتح حا و سکون یا جور و ستم کردن **فصل القاف حرق**
 بفتح قاف و سکون جامه از کوفتن کا ذر و بفتح حا و سکون **حرق**
 و پاشیدن دندان بریم از خشم **حرق** بفتح حا و کسر سکون یا
 شخصی پزیری سوخته **حرق** بفتح حا و قاف شد و ضد باطل و **حرق**
 و در بست و واجب نامی است از نامهای خدای عزوجل یا

صفتی از صفات خدای تعالی و بمعنی موت و یقین نیز آمده و در
 زدن و بدناستن و برحق بایستادن و نزدیکی کسی شدن و غلبه
 زدن کسی و نیز او را گردانیدن **حقوق** بضم حا و قاف و سکون
 جمع **حق حقایق** بفتح حا و همزه مکسوره جمع تحقیق **معلق** بفتح و سکون
 لام خشک نای کلو و موی ستردن و بر حلق زدن و بکسر حا و سکون
 لام مال بسیار و کمتری ملک و بکسر حا و فتح لام جمع حلقه **مصلح**
حاصل بکسر صاد چیرمی که باقی ماند از حساب و بمعنی محصول نیز آمده و با
 مانده و نقد چیرمی **حاصل** بکسر هم بستن و بار بردارنده **صل** بلام مخفض
 لای و سیاه بر کردد یک بجان و میان پشت بسته جامه کادرو
 را گویند که تو در آن باشی و طام شد و فرواننده و کره کشاننده
حاصل بکسر همزه شتر که ماده و ماده شتر نازاننده و پرده و حجاب
صل بفتح حا و سکون بارس و عهد و امان و پیوستگی در یک توده
 و راز کشیده و بی درک کردن درک ناز و **حاصل** بفتح حا و همزه
 جمع **صل** بفتح حا و سکون بارشته **مصلح** بضم حا و صاد و سکون
 حاصل آمدن **طول** بضم حا و لام اول و سکون واو فرود آمدن

حل نفتح حا و لام شد د کشدن کره و روغن کنجد و حلال شدن
و بکر حا و لام شد د زمین مکه معظمه باشد **عمل** نفتحین بره
ا بر سیاه و نام بر حی از بر جهای آسمان و نفتح حا و سکون میم
باشکم و بار درخت و بار کردن و بکر حا بار سر و پشت **حلال**
بفتح حا و میم شد د بار بردار **حل** نفتح حا و سکون و او سال و صله
حل بکر حا و فتح یا جمع صیده **فصل الیمیم** بکر ز استوار کننده
تنگ بر ستور و هشیاری و اکای کننده در کار و فرامی از نه
کار خویش را **حجام** نفتح حا و حیم شد د حجامت کننده و بکر حا
حیم مخفف چیزی بردمان شتر بتن تا نکند **حرم** نفتحین
گرد بر که مکه مع و حرام و گردم و موش ذراغ و سگ گزیده
و بکر حا و سکون را نیز یعنی حرام آمده و بضم حا و سکون را
احرام گرفتن و نفتحین **حرم** نفتح حا و کسر و سکون یا
گرداگرد خانه و بمعنی خانه و بمعنی نیز آمده و باز داشت کرده و گرد
بر کرد حوض و جاه و حریم برای چیز نیست که نسبت کرده شده
است بسوی آن برای از حقهای آن برای **حرم** نفتح حا و

سکون را استواری کردن تنگ است و زمین در وادی
 و بسیاری و اکامی کردن در کار و فراهم آوردن کار خویش
 استواری کاری و زمین بلند درست **بفتح** حا و سکون
 سین بریدن و باز ایستادن و نهمین نام جای **ششم** نهمین
 خادمان و پس روان و خدمتکاران که غضب کرده شود بر ایشان
 و بفتح حا و سکون شین بخشم کردن کسی **را حکم** بضم حا و سکون
 کاف فرمودن و حکم کردن میان کسی و دانش او حکمت
حکیم بفتح حا و ک کاف و سکون یا راست کار و استوار کار
 و جایز است آنکه حکم در صفت خدای عز و جل بمعنی حکم باشد
 و دانای خداوند حکمت و آن کسی که مانع از فساد باشد و
 رسنده بحق و صفتی است از صفات خدای تعالی و راست که
 باشد از صفات ذاتی بمعنی عالم یعنی داننده هر چیزی و راست که
 باشد از صفات فعلی و قرآن بمعنی محکم و استوار است **حکیم**
 بفتح حا و ک کلام و سکون یا بمعنی بر و بار و فریب و نامیت
 از نامهای حق تعالی بمعنی آنکه شتاب بکند و بعقوبت کند **حکیم**

از **احم** بکر حا و سکون لام استکی و بر دباری و بفتح کنه
 بزرگ و شتری که کنه دارد و بضم حا و سکون لام چیزی که در خوا
 دیده شود و خوابیدن **فصل النون حارسان** بکر را جمع حار
 است در فارسی **حاران** بکر حا و سکون را نومی کردن کسی را
 از چیزی و بی بهرگی ابوالمران عجم **حزن** بضم حا و سکون زانو
 بفتحین اندوه و بفتح حا و سکون ز زمین درشت و شهرهای
 عرب و نام قبیله از عستان **حسن** بضم حا و سکون سن خود
 و نیکویی و بفتحین نیکو و خوب روی و کرانه استخوان اذرع
 از سوی بند دست **حصون** بضم حا و صاد جمع **حصن** بکر حا
 و سکون صاد یعنی جای استوار که از آناه کند **حصین** بضم
 و سکون صاد نهنگی و پارسای **حصین** بفتح حا و کسر نون و یا
 از رومندی و ناله ماده شتر که از یک جدا شود و بضم حا و
 نون و سکون یا نام وادی است که از وعده او طاس
 شده بود **حیوان** بفتح حا و واو و سکون یا جانور **فصل الهمزة**
تحقیق زنج کو سفند و حلقه لکام در زیر زنج اسپ **فصل الیاء**

بفتح حا و در پیا، نسبت منسوب بسوی تحقیق **حواشی** بفتح حا و
 و اوجس حاشیه بمعنی کرانه **حی** بفتح حا و تشدید یا زنده و قبله
 حیوانی بفتح حا و در پیا، نسبت منسوب بسوی حیوان و
 روح دارد **حاطب** **فصل الالف خط** بفتح حا نا راست در وی کردا
 از راستی بشو بگر خا و فتح طا و همزه در اخر بمعنی روی کردا
 از راستی بعد پس در صورت اول گناه نباشد و در صورت ثانی
 گناه باشد و بگر خا و سکون طا و در اخر همزه بمعنی گناه **خارا**
 بفتح خا سبک سخت و جنسی از جامهای ابریشمی قیمتی که بدو
 توت بود ساده و مخطط **خطبا** بفتح خا و سکون طا ماده خرمی که بر
 پشت او خط سیاه باشد و بضم خا و فتح طا جمع **خطیب**
 بضم خا و فتح لام جمع خطیب **فصل الباء خط** بگر طا خطبه خوانده
 وزن خواننده **خایب** بگر همزه بمعنی نا امید **خصب** بگر خا و سکون
 صاد فرسخی مال و حال نقیض قحط **خطاب** بگر خا سخن از روزه
 گفتن و بفتح خا و طا آمد و نام مردی **خطیب** بفتح خا و سکون
 یا خطبه کننده و سخن گوی مردمان **فصل التاء خاصه** بصاد

ضد عامه و آنچه برای دولت خود کنی نه برای غیر **خارجیات**
 بکسر راجع خارجی **خیمه** بفتح خا و یا تشدد و کسیر یا نهانی
خیمه بفتح خا و عین و کسر دال و سکون یا مکسر و فریب **خیمت**
 بفتح خا و لام و سکون چیم **خیاذات** بفتح خا و تشدید دال ساها
 که کمتر باشد در وی باران و دو ساسا و راهی که مخالف قصد با
 و سراب و کرک را نیز گویند **خیمت** بکسر خا و فتح میم چاکری کردن
خست بکسر خا و فتح سین مشدود و ما کلمی **خست** بکسر خا کلمه **خست**
 بفتح خا و همزه و سکون سین راندن و دور کردن **خست**
 بفتح خا و رازبان کاری و کم را **خست** بفتح خا جمع **خست**
خصلت بفتح خا و سکون صاد نحوی و حالت نیک یابد و بضم حا
 و سکون صاد پاره موی و شکله انکور و یکدسته موی و سیم
 و جزان **خسیه** بفتح خا و سین ثانی و کسر سین اول و سکون
 یا کم مرتبه و کمی گاه **خصوت** بفتح خا و ضم ن خاصه کردن و با بفتح
 افصح و خاصه شدن **خصوت** بفتح خا و صاد انکور کردن با هم و دایره
خصله بفتح خا و لام و کسر صاد و سکون یا گوشت ران و گوشت

انکار

باز گوشت ساق و هرگوشتی که اندرونی باشد **خطب** بضم
 خا و سکون ط مشهور است و بکر خازن خواستن **خطاب** بکسر
 و فتح با خطسی کردن **خف** بفتح خا سرفه و فشردن کلوی **خفت** بکسر
 و فتح فا و شد دو سبکی **خلاف** بکسر خا و فتح فایا کبی سی بود
 در کاری و بجای کسی خلیفه کردن کسی **اخلت** بضم خا و فتح
 لام شد و علف ترن و دوست و دوستی **خفت** بکسر خا و
 سکون لام افرینش **خلاء** بفتح حار تا کردن **خلوت** بفتح خا و و او
 و سکون لام تنهایی و جمع شدن با کسی که در آنجا کدیگر نباشد
خلیفه بفتح خا و قاف و کسر لام و سکون یا طبع و مردم **خلاء**
 بضم خا و فتح صاد کرده هر چیزی **خلیفه** بفتح خا و قاف و کسر لام
 و سکون یا معروف و بادشاه بزرگ **خمره** بضم خا و سکون هم
 بور یا خورد از برک خرما و کله نوزه و مایه خمر و خوز که از خمی
 یا جز آن ریزند و بفتح خا و سکون میم شراب خالص و بکر خا و
 میم منی زن **خجاط** بکسر خا و تا و یاد زری گری کردن **خجبت** بفتح خا
 و باد سکون یا بی بهره ماندن **خجرات** بفتح خا و سکون یا بی

بفتح خا و سکون یا نکی **خیانت** بکر خا و فتح نون خیانت کردن
و خیانات جمع آن **خیالات** جمع خیال **فصل الثانی** بضم خا
و سکون با فریب و زنا و پیدری و روی بودن **خیث** بفتح خا
و ثا و سکون یا مردن یا فریب و بهره و کز نفعی طار و
لیسه بر و پدید طب **خیث** بفتح خا و کسرون و سکون یا
فسوس و خدستانی کننده و شخصی بیست **فصل الیم** بضم خا
بشر با برن انیده **خروج** بضم خا و او سکون و او برن آمدن
خرج بفتح خا **فصل الدال** بفتح خا کل تا زیش طین خوانند
نمود بضم خا و میم و سکون و او فرو نشستن زبانه اش **نمود** بفتح
خا و سکون و او زن نازک وزن خوب روی **نمود** بضم خا و سکون
و او جمع و با و او فارسی کلاه آهنی که در وقت جنگ بر سر
عرب از او معفر خوانند **فصل الراء** بکر سین زیا کار **نمود** بفتح خا
اکا می **نمود** بفتح خا بهلاک نزدیک شدن و آنچه که در و بندند و
قدر و منزله و مانند چیزی و شتران بسیار **نمود** بفتح خا و او
و کز طا و سکون یا مرد با قدر و منزله و مانند چیزی و مہار **نمود**

57
 و سکون نون و فتح و او رخت مسطح چون خزه و کاسه از سفین
 و دیگر **بفتح** خا و سکون و او زمین نشیب و بر روده ستوز و
خا بضم خا مانک کا و منه قوله تعالی عملا جلاله **خا** با و او معدله
 ضد غرزدستان و شغ و اندک و خورنده و نام است **خیر** بفتح خا
 کس را آمد در دنیا کار و بر کنزیده و بفتح خا و سکون یا نیکو
 نیکویی و نیکوتر و مال و گرم و بخت **خیا** بکسر خا بمعنی خیار و چیزی بر
 زنده و حبس **خیر** بفتح خا و سکون یا نیز آمده **فصل پنجم**
 بفتح خا و کسین اول و سکون یا فرمایه **خسایس** بفتح خا و کسین
 نمره حبس **خفایس** بفتح خا و فاجس **خف** بضم خا و سکون نون و
 فاجا نویست کننده بود که یک **خفایس** بضم خا و کسین بفتح
 خانام جای **فصل ششم** بفتح خا و سکون یا گیاه خشک و کتان
 شفق و جامه کتان روی **فصل الصاد خاص** بهاء و مشد و خاص
 و خاص شوند **خا** بکسر لام ساده و بی امیغ و پوستن بخیر
خلوص بضم خا و لام ساده شدن **خلاص** بفتح خا و کسین و ریا
 و رستن و دیگر خا شیرینی که راست کرده شود از خرما و طلا که با

کرده شود باتش و آنچه مانند از روغن از پس که آختن **خواص** بفتح خا
و بصاد جمع خاصه **فصل الصاد خفض** تن اسانی و عیش و قین
نرم دختند را در برداشتن آواز و آسان کردن **خواص** بفتح خا و سکون
و او بای و نسخه در آمدن و بکاری در شدن و جنبانیدن
در جایی که زده باشند و شراب امختن **فصل الطاء خا** خط کبیر
اسم فاعل است از **خط** بفتح خا و سکون با دست و پا زدن
ستور و بصا برک درخت زدن و انعام کردن بر کسی بفرموده
و داغ نهادن بر ستور و دست زدن شتر زمین را و او
شتر کور بطریق که خود را تواند سلامت نگاه داشت و
رسانیدن **دو خط** بفتح خا و سکون را چوب تراشیدن و دست
مالیدن بر شاخ تا برک او فروریزد و دادن داروی سهل در آن
این را چون عمود و بفتح علی که شیرازستان برده بیرون
اید **خط** بکر خا و سکون لام تیر و کمان **خط** بضم خا و سکون
شاخ نازک **خط** جمع **خط** بفتح خا و بکر لام مرد محق و هر
مخوط باشد بخیری دیگر و یکی از اخلاط اربعه که شرح آن در کتب

مذکور است **خلیط** بفتح و کلام و سکون یا ایمن کاری و هم جای
 و هم جراه و جماعتی که کارشان یکی بود و گاه و سپست که ایمنند
 علف را و هر یک را نیز گویند که ملک از ملک مصاحب تمیز
 کرده میشود **فصل العین خداع** بکسر خا فرقتن **خداع** بفتح خا و بکسر همزه
 جیح خدیوه **خسوع** بضم خا و شین و سکون و او فروتنی و خشم
 فرو خو باندن **خضوع** بضم خا و صاد و سکون و او فروتنی کردن و
 میل کردن ستاره بفرود شدن **فصل الفاء خائف** بکسر همزه سر
خطاف بضم خا و تشدید الطاء فرا شترک و اهن کش و
 محو که بکوره جابه برود و در هر چه که باشد متر قرار از اخطاف
 گویند فرا شتورک مرغی است سیاه و سفید که بخانه در آید
 سازد **خفیف** بفتح خا و سکون لام و کسر فاء اول و سکون یا سبک
خلف بفتح خا و سکون لام سخن روی و کردی که پس کردی اند
 و کوتاه ترین استخوان پهلو و تیزی سر تر و جایگاہی که شتر از آنجا
 بار دارند و بدل بدو سخن بدو نقیض قدام و فرزند بدو بفتح خا
 و لام بدل نیک و فرزند و بکسر خا پستان شترانجا که در آنست که

دفر و تیرن استخوان پهلو **علاف** بکسر خا مخالفت کردن و درخت
بید و بمعنی خلف آمد و استین پیرهن **خوف** بفتح خا و سکون واو بر
فصل العاق **خاق** بکسر لام افزودگار **خوق** بفتح خا و سکون را دارند
و میانه دهن و کفکی دیوار و دریدگی جامه و موزه و بیابان سرخ و تان
و بکسر خا و سکون را مرد نیکو خوی و کریم **خلق** بفتح خا و سکون لام نذره
کردن پیش از بریدن و نسریدن و افزودگان و مزیده در روع و بختین
سکون لام خوی و بختین کهنه و بفتح خا و سکون لام خوش خوی **خلاق**
بفتح خا و سکون نمره نام بیابان که در بلندی گوهر است که نام آن حال است
و موضع است بجایز و اینست میان مکه و یمامه و جمع خلقه **فصل اللام**
خال بفتح خا و سکون هم کم نام و بقدر و افتاده **فصل** بکسر خا جمع خصله
بفتح خا و سکون نمره جمع خصلت **فصل** بفتح خا و لام مشدد سر که و مرد
باصل و راه در ریک و جامه کهنه و بمعنی بدی نیز آمده چنانچه گفته میشود
ما هو یخل و لا خرب یعنی درونه نیکی است و نه بدی و شکافتن زبان شکر
تا شیر نخورد **فصل** بکسر خا دندان کاو و دوستی کردن با هم و بفتح خا و
خرا خلال است و وسط یعنی میانه چیزی **فصل** بفتح خا و لام اول میانه دو

چیز و بکر و فتح آن و لال اول آنچه از میان دندان بیرون کنند بخلال **فصل**
 بفتحین خود مکاران و آنچه خدا تعالی بخشیده از چهار پایان و غلامان و
 دامان و متعلقان **فصل** بفتح خا و سکون یا اسپان و ستوران **فصل**
 بفتح خا شخص و آنچه دیده شود بخواب از صور آن و عملی که جهت **مندان**
 مرغان در مرغزار بر پایی کنند و زمینی است در ثعلب **فصل المیم**
فصل بفتح خا و سکون تا مهر کردن و تمام کردن و تمام خواندن **فصل**
فصل بفتحین جمع خادم **فصل** بضم خا و فتح وال مشد و بالف جمع دام
فصل بفتح خا و سکون شین شکستن بن پی و فرج بینی شدن
 و کنده شدن بوی بینی از بیماری **فصل** بفتح خا و سکون ماد و عله
 به خصومت یعنی بزراع و بزراع کننده و بفتح خا و کسر ماد
 خصومه و بضم خا و سکون ماد گوشه جوال و جامه دان و جزان **فصل**
 بضم خا و ماد و سکون و او جمع خصم یعنی نزاع کننده **فصل النون**
فصل بغار سی جمع خبیث **فصل** بکسر خا و سکون ذال و کسر
 و باز ماندن آهواز رمه خود و باز ایستادن ماده آهوز بر یک خود و
 گردن یاری بکسی **فصل** بفتح خا تراشیدن بفتح خا تراشیدن و پوشیدن

خران بفتح خا و بکسر نمره جمع خزانه **خران** بضم خا و سکون سین
آمره شدن و زیان کردن در تجارت **فصل الی** **تخصیص** بفتح خا و فا
و سکون ضا و قرا و جامه برقی **خرگاه** بکسر خا و کاف فارسی که
جنسی از خیم و نیز مقام خوشی را گویند که به پهلوی زبان خراب
خوسی بود و قیل مرد و بالفتح **تخصیص** بالفتح معروف یعنی خانه
و پیشینه **فصل الی** **تخصیص** بفتح خا پنهان کردن و آشکارا کردن و این
لفظ از اضا است و بیرون آوردن باران موش را از سوراخ
و پوشیده خندستانی سخن **باب الدال فصل الالف** **دار** ^{شاه} **دار**
ایران زمین که دارا که کفشدی و دار آب هموار گویند و دارا ^{صفه}
پس اوست و بدین حق تعالی را و بادشاهان را صفت کرده اند
بفتح دال با بدیعاری **دعا** بضم دال و فتح عین بامد خواندن و دعا
دعوی بفتح ذال و واو و سکون عین طلب حق از کسی کردن و
او از کردن **دعا** بکسر دال و فتح میم با بدیعاری **دعا** بفتح دال
و واو با مد و دار و و دار و ی فربهی زن و لاعری و باریکی است و این
شراب که میدهند است و میخورد و باریکی میشود نه لاغری **دعا** بفتح دال

و هجا باید و غیره باشد تا حکمی و زیرکی و کاردانی و کزبری **فصل**
دال بفتح دال و تشدید یا مفتوح هر جنده بر روی زمین و اکثر اطلاق
 بر مرکب کرده شده است **دال** بکسر دال و فتح عین پر استن و یک
 شیر دادن جامه را **دال** بفتح دال و راه و حیم پایه و پایگاه و بضم دال نردبان
 و نوعی از سنگ و بلند مرتبه و قدر و منزلت و یک منزل از منازل
درکات بفتح دال و راء جمع درک **درک** بفتح دال و کاف و راء شد درک
 دریا بنده **د سوم** بضم دال و سین و سکون و او چربی **د غله** بضم دال و غ
 کردن و فرساختن **د عوت** بکسر دال و سکون عین و فتح واو بیبری خواندن
 و دعوی سبب کردن و بفتح دال بطعام خواندن و مهمان **د فقه** بضم دال و
 عین و سکون فایاره باران و بار که بار آمد و بفتح دال کیمیا **د فقه** بفتح
 دال و کاف در خاک نهان کرده شده **د قیبه** بفتح دال و کسرت قاف در اصطلاح
 نجوم بجزوی از سی اجزاء درجه **د قبه** بکسر دال و فتح قاف مشهور است
 و خار خورد که بادش نبرد **د لاله** بفتح دال راه نمونی کردن **د لاله** بفتح
 دال جمع دلالت **د ماست** بکسر دال و فتح سین فرا پوشیدن **د ماه** بفتح
 دال و همزه فرو پای شدن **د میت** بفتح دال و یاء شد و کسرت نون **د عیب**

دولت بفتح دال و سکون واو و فتح لام جنک و بضم دال مال و بفتح
 دال بمعنی انقلاب زمان نیز آمده و بمعنی گویند هر دو در جنک و مال
 برابر است **دولت** بفتح میجر شدن **دولت** بکسر دال و فتح نون را
 و دیناری **فصل الیم** بفتح دال و واو سکون را کاغذ نشت و نور
 و نامه و بضم دال و سکون را دو کدان و طلبه زنن که سره و جوهر در
 نهند و بفتحین جسنج درجه و بفتح دال و سکون را خط نقش این **فصل**
الطاهره و نوح از خدمت امیر شهاب الدین و بندی شیخ و احدی
 بو او یار حفظ مصحح است و بعضی نیز از فارسی گویند جای غذا
 کافران نغوذ بالله منها و سختی و درشتی و گرفت و رنج **فصل اللؤلؤ**
دو بضم دال و سحر دوده **فصل البراد و آرساری** **دو** بکسر دال جامه که
 بالا جامه دیگر پوشند زیرین را **دو** بفتح دال و تشدید را شیر و غنمت
 و نیگوی و باریدن باران و جزآن **دو** بفتح دال هلاکی **دو** بفتح دال و سکون
 و اوچ و ستار و بیچ رسن و کردش کستی و کستن ستار و اوچ
دو بکسر دال سیاه هر چیزی **فصل السین** **دو** بفتح دال و ضم باء
 مشد و سکون و او معرب **دو** بکسر معروف **دو** بفتح دال

وضم را و سکون و او ناید کردن **دستار** آن اسما که بدست گردانند
دال بفتح یوم باشد و یوم نایکی در نمناک شدن **دوس** بفتح دال و ضم
 شد و سکون و او جمعیت و بی رسک **فصل اشین در روشن**
 فارسی کلک که جمان دارند و قبل بغیر حرف فارسی **فصل عین دال**
 بکسر فای چیزی دمنده و دو کننده و سوزنده **دع** بفتح دال و سکون عین
دع بفتح دال و سکون فاکسیر چیزی دادن و دور کردن و سوتن و
فصل عین و باغ بکسر دال آنچه بدان پوست برانید و بفتح دال و باغ
 بسیار و باغته کننده **فصل قاف و قوق** بفتح دال و کسراف اول
 و سکون یا باریک و آرد جوار و مرد و خیر **دقیق** بفتح دال و کسراف
 اول همزه جسع دقیقه **فصل کاف و کک** بفتح دال و سکون کاف و کک
 تک جاه و نهایت هر چیزی و بفتح دال و سکون راکت و وزح **در**
 با کاف فارسی بنیرم باریک و قبل بغیر حرف فارسی **فصل اللام**
دائل کسیر خاندرون چیزی و درانده **دغل** بفتح دال و سکون خا
 در آمد چیزی ضد ضح شد و پیر برنده که میان سینه و پشت باشد
 کاهی که در پنج درختان باشد از انبره گویند **دخول** بضم دال و خا و سکون

واو در آمدن و بفتح دال نام جایی **دلیل** بفتح دال و کسر لام اول
و سکون یاراه و راه نهاد **دلیل** بفتح دال و کسر نمره جمع دلال بفتح
و لام شد و معروف و بتخفیف لام ناز **دول** بکسر دال و فتح واو جمع دول
فصل المیم دام جانور نازنده خد و د و چیزی که ماهیگران و صیادان
بان ماهی و جانورش کار کنند و دامن جامه نیز آمده است و در فاکو
نخ نیز آمده است و در دستور معنی اهو مستور است **دم** بفتح دال و خن
دلمه بفتح دال و لام و سکون یا جامعه مردمان و صف معروف از مردمان
و جایی گرد آمدن موران و کت در بغل گاه شتران و جایی آب خوردن
و بکسر دال دشمنان و بلا **فصل النون و خان** بضم دال و دو **دستان**
بفتح جمع دست خلاف قیاس و حکایت و مرود و مکر و حیل و فریب
پدر رستم **دخان** بفتح دال و کسر نمره جمع دینه **دخ** بفتح دال
سکون فادر خاک نهادن کردن **دخ** بفتح دال و نون شد و خم کلان
و خم **دون** بضم دال و سکون و او فرود ضد فوق و حقیق و اندک و بمعنی فرود
آمده و چیزی فرومایه و بمعنی فوق نیز آمده **دکان** بضم دال و کاف
شد و جابوب **دگین** جمع **دودمان** بضم دال اول و سکون و او

وفتح دال ثانی لفظ فارسی است بمعنی اصل خاندان **دین** بفتح
 دال و سکون یا وام و وام دادن **دیون** بضم دال و یا و سکون
 جمع دین **دیدان** بکسر دال اول و سکون یا خود و عادت **دیمان**
 دیمان و ساکن ده و در قینه است دیمان مهر گش وزیران و وزیرانی
 دارند آید **فصل الهام و غنچه** بفتح یکم و سیم و چهارم انگشت در نعل
 و یاد شکم کسی زدن برای خندانیدن **دایره** بکسر نونه خطی کرد و نیز
 و سنجی **دوایر** جمع **دوایر** بفتح یکم و سیم و چهارم اواز و نیز کی طبل
 سازها سبب اظهار جاه و منه بالکسر نام شکالی که شترتر که نام کاویت
 بکر و حید از شیر کشانند و اکنون در صوفیه درمان فغان آنگاه
 و حکایت این در کلیه مسطور است **فصل الهام** بفتح دال و و
 و در آخر الف ساکن بصورت یا جمع و عومی **دوایر** بفتح دال
 و کسرون فر و پایه **دوایر** بفتح دال و کسرتین بجمع و این
 حادثه روزگار **فصل الهام** بفتح دال و کسرتین با تیزی
 ناطق و دندان و بضم ذال آفتاب و تمام خبری وزیر کی
دایر بکسر دال و سکون نهمه که **دایر** بفتح دال و با تیزی

کردن و باز داشتن و کاودشتی **ذوب** بضم ذال و سکون
بمعنی گناه و بفتح ذال و ضم نون و سکون بمعنی گناه و بفتح ذال و ضم نون
و سکون و او و دل و پراب و بهره از چیزی و اسپ دراز دم و
و شت پشت نازه **ذباب** بکسر ذال رفتن و گذشتن **فصل**
ذوات هستی چیزی و جهت و گوشه و جهت که متصل جانب
شمالی باشد و حقیقه و حال و بمعنی سر نیز آمده و بفتح ذال و سکون
همزه که بصورت الف نوشته شده خفه کردن **ذالعه** بکسر
و فتح قاف چشیده **ذریب** بضم ذال و کسر ایش دو یابی مضبوط
مشد و فرزندان و اولاد و اولاد او و اولاد او از مکر و منوت و لسل بر
و ادبی و پدران و فرزندان **ذوات** بفتح ذال و او و بالف جمع و او
ذخیره بفتح ذال و کسر خا و سکون یا بمعنی نخعی **فصل** **ذخیره** بفتح ذال
و کسر همزه جمع ذخیره **ذکر** بکسر ذال و سکون کاف یا و کردن و چیز
که بر زبان گذرد و نماز مر خدا تعالی را و دعا و بفتح ذال و کاف **ذکر**
بضم ذال و کاف و سکون و او جمع ذکر **فصل** **ذریع** بفتح ذال
و سکون را بار سن نمودن و غلبه کردن بی بر مردم و بفتحین طمع و

کوسال دشتی و بمعنی مرتبه و قدر و طاقت نیز آمده **فصل العاقب**
ذوق بفتح ذال و سکون چشیدن و از مودن **فصل اللام ذایل بکسر**
 نمره زره دراز استین و اسپ دراز دنبال و خواری و آله و این
 پولاد و شمشیر که گرانه اش پولاد باشد و میانه نرم این و قول و شعر
 سخت متین **ذیل بکسر ذال و لام** شد در نرمی و رام شدن و بضم ذال
 و لام شد و خواری ضد **ذلال بضم ذال و لام** اول جمع **ذلول**
 بفتح ذال و ضم لام اول و سکون و او بمعنی ستورام **ذلیل بفتح**
 ذال و کسر لام اول و سکون یا خواری **فصل المیم ذم** بفتح ذال و تشدید
 میم بگویند و ضد مزج **ذمم بفتح ذال و کسر** یا بگویند و آب
 که از قضیب کوسندگش چکد و چاه اندک و آب بینی و آید که
 بر آید بر بینی مقدار ششم مورچه **فصل النون ذات البین** در دعا آید
 اللهم اصلح ذات البین یعنی اصلاح ده بار خدا یا حال مسلمان را که با
 حال مجتمع باشند بایکدی بگرد و متفرق و جدا نشوند **ذمن بکسر ذال و سکون**
 هاهو شدن و تیزی خاطر و یاد داشتن و قوت و بفتح نیز آمده
فصل الهم ذک بکسر ذال و فتح لام شد و خواری **ذکر بکسر ذال و فتح هم**

مشهد امان و عهد و زنهار و بفتح ذال جاه اندک آب **بفتح**
ذال و کرم اول و سکون یا و فتح میم ثانی جا ماندگی که مال با
از بر آمدن **باب الراء فصل الالف** **رجا** بفتح را و ضم بالفتحه
امید داشتن و ترسیدن و بغیرد کرانه چاه **رجا** بضم را و فتح خا با
بد باد نرم و بفتح را و خا با و سینه و فراخی عیش **رجا** بکسر را و فتح خا
بالفتحه شودی و پسندیدن و بکسر را و فتح خا و با مد مد پسندیده
بفتح را چهار پا که چرانده شده برای مرکب باشد و جمع رعیت **بفتح**
بضم را و سکون نمره که بصورت او نوشته شده و فتح سین با
محدود جمع رئیس **بفتح** با و او فارسی و سین موقوف باشد شده
بکسر را و فتح یا با مد خوشتن را بخلق نمودن **فصل الباء** **بفتح** بکسر
خواستن نمانده **بفتح** را و کسر کاف سوار شتر خاصه و نیز آنکه
نخن بر آید از شاخ **بفتح** را و باء مشدود پروردگار و خداوند و نا
است از نامهای خدا تعالی اطلاق کرده نمیشود و مصاحب و بگوگرد
و تمام کردن **بفتح** را و سکون طائر ضد یا بس و گیاه ترو بضم را و
طائر مادتر **بفتح** را و کسر نمره جمع رعیب بفتح را و کسر سکون

یافزه و چیرنی که بچکدار و پاسبان **بغیب** بفتح را و کسفره
 جمع رغبت **رقاب** بکسر ر جمع رقبه **رکوب** بضم را و کاف و سکون
 بر نشستن **فصل الثانی** بشاد شدن و اسباب و کف دست و زمین
 و شبی با دناک **ساعت** بفتح را و حاء جمع **ساعت** بکسر نونه بوی
 و ناخوش و ابرش با لکاهی **رودیه** بضم را و با و سکون و او و کسرا و فتح یا
 متد و خدای **رودیه** بضم را و سکون تا پایه **رودیه** بضم را و جیم و سکون
 و او و کسرام و فتح یا و متد و مردی و سواری و بفتح استخ
 دو مرد **رودیه** بفتح را و سکون حاجت شودن و مهر با کردن و نرمی دل
رودیه بضم را و سکون خا اسباب و کار **رودیه** بفتحین مرغ مردان
رودیه بفتح را و نونه تباه شدن و بفتح را و دال غیر نونه سک
 بفتح را و کسرا و ال زن هلاک شونده **رذاله** بفتح را و لام فر و مایه شدن **رذاله**
 بفتح را و کسرا و ال سکون یا فر و مایه **رذاله** بفتح را و ا هسکی **رذاله**
 بضم را و فتح لام پیغام **رذاله** بضم را و ط و سکون و او و فتح با تری **رذاله**
 بضم را یا با سبانی کردن و پاس رعیت داشتن امیر و حر و کسری
رذاله بفتح را و یاء متد و معروف و چار پایه و بکسر از زمین سنگ

ریت بغم را و سکون سین دلیر **ریت** خست نو دی برده شده
 بفتح را و با و سکون غین خوانا نمودن در چیزی **ریت** بگر را و سکون فا
 بزرگ شدن **ریت** بگر را و فتح قاف مشد و تنگی و درم و بفتح را نام جای
 و هر زمین که نزدیک رود بود بوقت آب خیز آب کرد **ریت**
 بفتح را و کسر عین چیزی خواست کرده شده و بخشش بسیار **ریت** بفتح را
 و با و سکون قاف کردن و بفتح قاف سبس کردن و بنده **ریت** بفتح
 را ضعیف شدن و بی روشکی **ریت** بفتح را و کسر میم و فتح باء شد **ریت**
 به تیری انگنده **ریت** بغم را و سکون واو دیدن بخش و مل
 بگر را و فتح واو با الف جمع **ریت** بکات مذکوره یعنی نقل کردن
 و جز آن **ریت** بفتح را و کسر هاء و سکون یا کروی **ریت** بفتح
 یا و سین سرور **ریت** بفتح یا جمع **ریت** بفتح
 و فتح ضا و رام کردن و مشتق کردن و خواستن **ریت**
 بفتح را و سکون واو سر کن **ریت** بفتح را و او را و او را
 هم کران سنگ و ترازو و چر بنده **ریت** بفتح را و سود و بفتحین **ریت**
 را شتر بچه که اول شای زاید نام جانور است مشابه زاغ است

بضم را جان و دم و رحمت و فرشته که تنها یک صفت است و
 دیگر فرشته‌ها یک صفت و نام هر بل عم و قران و دمیدن و حکم الله و
 بفتح را حکمی نسیم و آسیا و روز خوش و نام مردی **ریاح** بکسر جمع
 بکسر را و سکون یا باد و نمویی ز آمده و روز خوش و ریاح قبله است
 از نسیم **فصل اول** **ریاح** بکسر سین چیزی که ثابت شد **ریاح** بضم و
 و سکون و او استوار و پای بر جا داشتن **فصل اللیل** و بفتح او
 دال شد و باز گردانیدن و قبول ناکردن و رجوع نمودن و روی
 زبان و درم لغایه شد بضم را و سکون شین و بفتحین بره شده
ریاح بفتح را و سکون عین تند و غیریدن و زینت کردن و ترسان
 و نام فرشته که می راند ابر را **فصل از او** بکسر الییدی و غدا
 و تب و بفتح را و جیم نوعی از بهرهای شعر و شعر و بضم را نیز آمده است
فصل سین **ریاح** بفتح را و کسره همزه و سکون یا مهر **فصل الف**
ریاح بکسر همزه ماده شتر و انکه ستور را ریاضت میدهد **فصل**
 را و سکون فاما ندون چیزی را و چه گذاشتن ستور و نیت را و فا
 اشتره بکنده در چراگاه و باقی اب در مشک و خزان و رافضه کردی

انرا از شیعه دست پیغمبر زدن به زید بن علی رضی الله عنه بعد از آن گفتند
به زید مشارالیه میراثش را از من پس زید ازین قول با آورد و قبول کرد
و در خواب اینها گفت که من باد و وزیر خودم پس اینها ترک کردند
و **فصل العین رابع** بکسر با چهارم **رابع** بکسر یا اسپ که معرّفه داشته
باشد در امور جنگ و جوهری بمعنی اسپ نیک گفته **رابع** بفتح او
سرا و سکون یا بهار و باران بهاری و جوی خورد **رابع** بفتح او
سکون با سرائی و محلت و بضم ر ا و فتح و سکون با چهار یک **رابع**
بکسر هم باز کرده و باز کرده و آن ناله که دم را بردارد و بول چنان
اندازد که استن مانند و چنان باشد و نیز راجع زنی را گویند که بعد از
مرگ شوی با سمل خود باز کردد و مرغان که از هوا خود باز کردند **رابع**
بفتح را و کبر او سکون یا بهار و باران بهاری و جوی خورد **رابع** بکسر را
مثبتین بچه ماده **رابع** بفتح را و سکون فا برداشتن و نزدیک کردن
تسبی یا کسی و نیک رفتن **فصل العاف رابع** بکسر را و سکون
دادن و مر سوم و باران و هر چه بدان نفع گرفته شود **رابع** بکسر او سکون
فانزعی کردن **رابع** بفتح را و کبر او سکون یا چرب دست و یا سفوف

بکر را شایخ و پاره از شب و اول هر چیز و کاشانه و پرده که در کشیده
 است از سقف **فعل الكاف** بلیک بفتح او ک کاف اول
 سکون یا هر چیزی ضعیف و اندک **فصل اللام** بفتح او سکون یا
 کوح **رذیل** بفتح او ک سر مزه جمع زویل **فصل المیم** بفتح او ک سر حاد
 و جانی سر اردل و بضم الجشت **رسوم** بضم او سین و سکون
 جیس **بفتح** او سکون بین نشان و بفتح اشتر می که زمین را
 نشان کند از سختی رفتن **فصل النون** بفتح او سکون مهم جید
 تراز و بجز آن **رکن** بضم او سکون کاف کرانه کوه و جانب قوت و تر
 و زرک قوم و قوه و غره **رکان** بکر را سابقه در اسپه داندن **رین** بفتح
 و سکون یا ریم و رنگ کردن **ریمان** بضم او آن اسبی است که جاح
 است مر یا جین خوشبورا و نیز یعنی رزق و ولد آید و نیز جنبی از خط
 با استعاره بر شادان نیز اطلاق کنند **فصل الهاء** بفتح او سکون
 نویسنده و ایشان و شریا و در شایه نام بسیار محل یعنی لشکر و سیا
فصل الیاء بکر مزه بنیده و داننده و پندارنده **ای** بکر صا
 شونده **ای** بکر عین شبان **ای** بفتح او سکون مزه بنیست دل **ای**

بفتح را و باء مشدوبه بالف دانده حلال و حرام و عالمی که بعلم خود عمل
کند **رومی** بفتح را و کسره دال و یا مشدوبه چیزی بدر **ب** بفتح را و سکون میم
انداختن و فرو ن شدن و دشنام دادن و میع زerk قطره دیگر
در دشت ارمیه بفتح همزه و یا مشدوبه سکون را و کسره میم جمع **و**
بضم را و سکون و او فرشته وادی و گفته میشود هر خداوند روح را
باب الزاد فصل الباء زینب بکسر زاء و سکون یا و فارسی بغیر
همزه ملاحظت و ارایش و نیگوی **فصل التا زاجره** بکسر هم زین بار
دارنده و فال کوی **زبه** بضم را و سکون با مسکه و بفتحتین یا ره کفک
و کفک گوشه دهن **زجره** بفتح زاء و سکون چیم یکبار بازداشتن **زجت**
بفتح زاء و میم و سکون حا انبوی **زودوده** روشن کرده و رنگ دور
خرده **زراعت** بکسر زاء و فتح عین گشت کردن در ویانیدن **زکاشه** با
زاد فارسی جبرنده است که بر پشت او خارها دراز و نیز مثل دوک
رسته است چون ننگ و نیال او کند خود را بپشاند خارهای و چون
نیز بجد و سکت مجروح کند و عرب از افندرو اهل هند سینه خوانند
و قبل بغیر فارسی **زفت** بکسر زاء و سکون فاقره که در خور کشتی

تا آب داخل کنند **نیز** بفتح هر دو را و لام ثانی و سکون لام اول تنگ
 بجایند **نیز** بکسر ز و فتح لام شد و لغزش **مردم** بضم او سکون
 میم و فتح را که و ه مردم **نیز** بکسر ز و فتح و لام الف و فی **نیز** بکسر
 و فتح زاریات کردن **نیز** بکسر ز و فتح و لام الف و فی **نیز** بکسر
 فتح تکون یا و فتح نون ایش **فصل الدال** **نیز** بفتح را با الف توشه و
 در فارسی بمعنی فرزند **نیز** بکسر همزه و بمعنی افزون **نیز** بضم
 و سکون تا ناخوانا ثانی ضد رغبت **فصل الراء** **نیز** بفتح را و سکون هم
 باز داشتن و نوعیت از مای بزرگ که بشیره خورد دارد و نام مرد **نیز**
 از مردان **نیز** بفتح را و کسر هم جمع زجره **فصل العین** **نیز** بفتح
 و سکون را کشتن و کاشتن و رویانیدن **فصل الحین** **نیز** بفتح را و سکون
 یا میل کردن و شک کردن و میل کردن از حق **فصل القاف** **نیز** بفتح
 و کسر را **نیز** بضم را و سکون خاریش و هر خبری زاریت **نیز**
 یا زاده فارسی بن چاه که عرب غور خوانند و خاک که دور اند بود **نیز**
 از اعین میگویند و بار یک و نظر کردن بجا باید وقت و تا غل بکرتین
نیز بکسر ز و فتح نون مرد و س اول در شب اول و عروس بخانه شوهر استاد

فصل الكاف رنگ با کاف فارسی پنجاه ششم که از خار صیغم

خز و در روشنی ماه و زنگار که بر این و آب و امثال آن بنشیند و ولادت

زنگیان و جلاجل و شراب و براف فارسی قطره باران **فصل اللام**

بشمهزه هر چیزی که در شونده است از جای خود **زلال** بفتح زاء اول

و زاء ثانی مخفها و شدتها جمع **ززال** بفتح زاء لکسر زاء و در گذشتن

و وانحرف و دو شدن از جای و بواو شد و آنکه حرکت بسیار کند و راه

اندر رود **فصل المیم** زمام بکسر زاء مهار و رشت که در چوب پنبی شتر بندند

و بروی مهار بندند **فصل النون** زاده روشن کرده **فصل الیاء** شش

زاد سکون شین بدی **باب الین** **فصل الالف** سجا بفتح سین و ضا

بامد جوامدی **سرا** بفتح سین و راء مشد و بامد نیکوی و شادی و بر

مخفف درخت که از وی کمان کنند **سولا** بضم سین و فتح عین و دال

مد جمع سعید **سفا** بفتح سین و فا خار گیاه و خاک و خاک کور و در اس

خوشه **سفا** بضم سین و فتح فا و هاء بامد جمع سفید بفتح سین و سمان

سنا بفتح سین و نون باله بغیر مد و روشنای برق و جبران و

تیا بیست از ادویه منسوب بکده و بگرد بنددی **سوا** بضم سین و سکون

و اول

وادردی **فصل نهم** بفتح سین و پادشاه و در شام دادن و
 بریدن و بکسین دستار و معجزه و جامه کمان تنگ و رسن و کمان
 و مردی که در شام بیاردهد و آنکه با کسی در شام نبرد کند **سبب**
 بفتح سین رسن و هر چه بدان بدگیری پیوسته شود و پیوندد و خوش
 و حیوه و محبت **سبب** بفتح سین چیزی که دریم و در متصل باشد **سبب**
 و هم آب میخاید **سبب** بفتح و لام و سکون لام رودن و مرد **سبب**
فصل دهم بفتح سین و حار و اخی گاه میان زمای و خزان **سبب**
 بفتح سین و عین گاه و قیامت و وقتی که روی باشی **سبب**
 سین بالف و کسر میم زاندر زمین و نام شخصی و طلا و نقره که کرده
 جانور زهر و بفتح میم شد و خاصه مرد و بفتح سین و همزه بالف و فتح میم
 بسته آمدن **سبب** بکسر با پیش دشتی **سبب** بکسر میم گوش **سبب**
 بفتح سین و هاشناوری کردن **سبب** بفتح سین و کاف و سکون با
 پیش وستی **سبب** بفتح سین و واو و جوا نمدی **سبب** بضم
 سکون خا و کسر و فتح یا و شد و فسوسی **سبب** بضم سین و سکون
 را شتاب نقیض بطور **سبب** بکسر و کذا نشستن از چیزی و رفتن

شب **بضم سین** و سکون را جانور است که درخت را سوراخ کند
 و خانه سازد **بفتح سین** و کسر زدی **سیر** بفتح سین و کسر اول
 و فتح را ثانی و سکون یا راز **سعادت** بفتح سین اول و وال **سبحی**
 بفتح سین فراخی و فراخی کردن و بخیدن و توانگری **سعی** بکسر سین و
 فتح یا غمازی و بدی کردن و پاره از بهای خود دادن **سخت** بفتح اول
سقا بفتح سین پخردی **سقط** بفتح سین اول ثانی و طای **سکون**
 فابمعنی حکمته مومنه یعنی حکمت زرانند و دو خلاف واقع همچنان در شرح
 قاضی حسین بر میزان منطق مذکور است **سقا** بفتح سین و کسر کاف
 و فتح آن بی برک بودن **سکات** بفتح سین و کسر کاف جمع سکنة
 بحرکات مذکوره جای قرار **سلام** بفتح سین و لام مخفف بر سین
 و بفتح لام مشد نامیست از نامهای زبان **سلوه** بفتح سین و واو و سکون
 لام و فتح کاف رشته که دوخته شود باو **سما** بفتح سین و صا و کسر
سخت بفتح سین و سکون میم جانب **سیر** بکسر سین و فتح میم نشان
 گردن و داغ کردن **سیم** بفتح سین و کسر میم و فتح یا و مشد و هم نامی نام
 زدی **سینه** بفتح سین و نون مخفف سالک قطع و کسر سین و فتح نون مخفف

و کسر کاف

خواب سبک و بضم سین و فتح نون مشد در روشن و صورتی
 دسته خدای عزوجل بمعنی امر و نبی خدا و نوعی از خبر مایند و
 بمعنی روی نیز آمده و قول و فعل پیغمبر صلی الله علیه و آله را نیز گویند **سویته**
 بفتح سین و کسر واو و فتح یاء مشد بمعنی برابری **سوره بضم سین**
 و سکون واو و فتح راء بمعنی سوره قرآن که معروفست و بفتح سین
 و سکون واو و فتح راء نیز می و بستن شراب بهوی دماغ و تیر
 تیر و خشم سلطان **سوله** بضم سین و ما و سکون واو و فتح لام نیز
سیادت بکسر سین متهری و مهر شدن **سیادات** بکسر سین است
 آن **سیادت** بکسر سین رعیت داری کردن **سیامات** جمع آن
سیات بفتح سین و کسب مشد و فتح نمره با مد **سیر**
 بجرکات مذکوره بی مدبد **سیارات** بفتح و یاء مشد و جمع سیار
 بجرکات مذکوره اقیاب و ماتمات سارکان رونده چون رطل و
 مشتری و مریخ و زهره و عطارد و قافله را نیز گویند **سیانند** بکسر
 سین و فتح حارفتن در زمین **سیره** بکسر سین و سکون با و فتح راء
 روشن و بیات **سیاق** بکسر سین قاف سبک روشن اندن **فصل**

بفتح سین و سکون ظایم و بالآخر خبر و کسرت درن **سلا**
بم سین ساز چنگ و هرانی که بدان چنگ کنند و بضم سین
معنی غالب **فصل اول در بیان بفتح سین** و سکون لام پوست دور
ژردن و خرما و باکسین پوست مار که بیفکند **باب اول**
بفتح سین و کسر عین بازوی مردم و بال مرغ و ارشد دست
و دستوانه و ایاکدز و شیر به پستان و راه کدز مغز با شوان و
راه کدز آب بکوی و دریا **سیر** بضم سین و با فارس سی معوض
و بمعنی گوشه نشین و قناعت و تجمل و فروشی و راه سلوک **سد**
بفتح سین و دال شد و استوار کردن چمن و دریا فنن خلل و کوه
عمل بی ادم و چیزی که بسته شود میان دو کوه چنانکه سنگدرا
دفع یا هوج و با هوج کرد و بضم سین خلق خدا و ملج بسیار که افاق
را پوشد و وادی که در وی سنگ باشد و آب درین جاد
ماند و نام شهری در یمن و عیب چون گری و لکنی و مانند آن و کبر
عین کلام صحیح **سیر** بفتح سین و کسر عین و سکون یا نه بخت
خوی **سیر** بفتح سین نام مرد که عاشق اسما بود و صد بخش **سیر** بفتح سین

جستن ز بر ماده **سود** بضم سین و سکون و او سری و بر سردازی **سود**
 بفتح سین میان دل و سیاهی شخص مردم و هر چیزی از حیوان و غیر آن
فصل اول بفتح سین و سکون تا پوشیدن و بکسر سین مرده و
 شرم ستور با و او فارسی اسپ و چار و او دیگری **سخت** بفتح سین
 و ضمین فسوس کردن و بفتح سین و سکون خا افسوس **سهر** بفتح سین
 و راه شد در بدن ناف و نیزه زدن بر ناف خوب نهادن
 میان اش زنه و بکسر سین و راه شد دراز و ذکر دلخاک و نگویند
 جایی در وادی و خط کف دست و پشیمانی و خالص و کزندی
مرد بضم سین و راه و سکون و او شادی و بفتح سین و او و سکون
 راه اول لفظ فارسیست بمعنی خداوند مهربانی و بزرگی **سرا** بفتح سین
 و کسر غزوه جمع بر بره بفتح سین و کس و سکون یا تحت و اینجا که
 بگردن پیوند و ارس در رفتن بجای آب در جوی و قدسیان آن
 کمان شکل ملون را گویند که در ایام باران در آسمان پدید آید و از آنجا که
 رستم و کمان ز کین و کمان شیطان نباید گفت و قوس قره هم
 خوانند قزح نام دیویست بلکه قوس البه باید گفت **سزاوار** شایان

جزا و فعلی که گروه باشد از نیکی و بدی اما استعمالش در نیکی است
سفر بفتح سین بریدن مسافت و سپیدی روز و بکر سین و سکون فاعل
و بفتح سین و سکون فاعل مسافر و بفتح سین و سکون فاعل
سب بکر سین و فتح یا بسح برت و راه و طریق و شکل و کتاب
فصل سین سنایس بفتح سین یا الف و کسر هـ هـ سونان **فصل سین**
سنایس بالکسر و عانیک و ستودن و افزین **فصل الطاء** بکسر طاء
مرد و فر و نایه بی اصل و بی پسند **مخط** بضم سین و فتح آن و سکون خا
خشم کردن ضد رضا **مخط** بضم سین و قاف و سکون واو افتادن
بچه نام تمام از شکم **مخط** یعنی سین و قاف و سکون نام حکمی است
که در عهد ذوالقرنین زاهدترین حکماء روزگار بود **مخط** بفتح سین و
سکون واو تازانیه و زدن تازانیه و اینجتن چیزی بخبری و سختی
عذاب **سناط** بکر سین و بفتح سین و نایه شد و تازانیه فروش و
فصل العين سباع بکر سین سباع بفتح سین و ضم باء معنی بخیر و
کرک **سبع** بفتح سین و سکون یا بمعنی بهفت و هفتم شدن و بهفت
یک شدن و دشنام دادن و نقصه گفتن و انگذدن کرک گویند

و بدان دادن چه را و بیکار گذاشتن بنده را **بفتح سین** و کسرا
 و سکون یا شتابنده **بفتح سین** و سکون میم شنوایی و شنود
 و بکسرین و سکون میم که کرک از کفزار و بضم سین اوازه **فصل**
الفین **مقاله** اسپ شتر خواره و نازنین کرده و بمعنی اسپ مطلقا
 آید و شتران شیر اور **سما** **بضم سین** و فتح آن در فارسی رسی است
 که تخم ندارد و از زمین عقرب و از شورستان و از جاهای نمانگ
 و زیر دیوار که ماب و کرانه چاه و امثال آن روید و مانند حشر سفید بود
 آنچه در شورستان روید بعضی از آن خورند و عام مردم حشر فارز خوانند
فصل الفاء **تخفیف** بفتح سین و کسرا و سکون یا پاره که متصل
 به پوست باشد **تخفیف** بضم سین و کسرا **تخفیف** بفتح سین
 سین و کسرا و سکون یا کم عقل و بمانک آسیا و بمانک **تخفیف** بفتح
 درگذشتن و پدران درگذشته و نوعی از بیج که بهایش دهند چون
سهم **تخفیف** بفتح سین و سکون قاف و بضم سین اسمانه خانه و آسمان
 و خانه پوشیدن و بفتحین دراز و کور شدن **فصل القاف** **ساق** **تخفیف**
 اسپ که پیش از اسپان دیگر باشد **ساق** بفتح سین و کسرا **ساق**

مروق بفتح سین وضم راء و سکون واو بر وزن فاعول یعنی سارق
 دزد و یکننده **فصل الهمزة** بفتح سین و سکون فارغین نخون **سک**
 بکسر سین و سکون لام رسته سوزن و مر و اید و رسته بفتح سین
 در کشیدن چیزی در چیزی **سکوک** بضم سین و لام و سکون واو راه
 سپردن و جمع **سکک** بکسر سین و فتح لام و سکک حرکات مذکور
 جمع شکله بکسر سین و سکون لام و فتح کاف **فصل اللام** بفتح سین
 و کسره همزه سوال کننده و خواهنده و پرسنده **سبیل** بفتح سین و
 ثبوت سکون یا راه **سفل** بضم و کسر سین فرودی و پستی نقیض
 علو **سکال** بکسر سین لفظ پارسی است بمعنی اندیشه گوینده و
 اندیشه کننده **سوال** بضم سین خواستن و حاجت **سهل** بفتح سین
 و سکون هاء زمین نرم و یام مروی **سبیل** بفتح سین و سکون با
 رفتن آب خون و عزان **فصل الهمزة** بضم سین و سکون قاف
 چهارمی **سپهر** با پارسی نوعی از گیاه خوشبوی که عرب
 ریحان گویند و اهل هند بر می گویند **سقیم** بفتح سین و کسرة و سکون
 یا سهار **سليم** بفتح سین و کلام و سکون یا مار گزنده و درستم

مردی و بضم سین و فتح لام نام قبیلہ **سم** نفتح سین و میم شد ذرہ
 و سوراخ سوزن و سوراخ گوش و سوراخ بدن که از آن عرق می
 و **سما** جمع و زهر دادن و زهر در طعام کردن و قصد کردن و صلح
 کردن میان دو کس و سرفاروره استوار کردن و بکسر سین و ضم آن
 بتخفیف میم نام **سموم** بضم سین و میم اول و سکون و او جمع **سم**
 بمعنی زهر و سموم الانسان بمعنی سوراخهای گوش بینی و دهان و دم
 و نفتح سین و ضم میم اول و سکون و او با دگر **فصل النون** **سای** بفتح
 جمع ساعی **ساکن** نفتح سین و کسره کاف ارام گیرنده **سرا** بفتح سین
 جمع سری **سکون** بضم سین و کاف ارامیدن و نفتح سین قبیلہ است از
 یمن **سکالین** فارسی است اندیشیدن و گفتن **سلان** بفتح سین و کسره
 و سکون یا جمع سلطان بضم سین و لام بمعنی قهرمان و حج و کسی که در
 راسلطنت است که بادشاه باشد **سککین** بکسر سین و فتح کاف اول
 دوم و ضم کاف دوم سرکه و شہد که یکی کنند و عربی سککین گویند **سین**
 بفتح تین روشن و میانه راه و بضم سین و فتح نون اول جمع **سینه**
فصل الواو **سوم** بفتح سین و سکون و او ارام و نرمی و غنله **فصل الهمزة**

سینه بفتحین بی خریدی و سبکی **سینه** بفتح سین و کسر فاء سکون
یا بی شیرد و جامه سفید که بر بافته باشند **سینه** بواو فاء
تنگ آمدن و تنگ آوردن که عرب از اطلاع خوانند و ما خود
طبع **سقطه** و فتح قاف بجه که از شکم بقیه و نان که از تنور بقیه و
که از چاق جدا شود **فصل الیاد سینه** بکسر عین باج سستان و آنکه کار
بر کسبی افکند و دونه و شتاب بکنده و کاسب کارکنده **سینه**
بفتح سین و سکون با برده کردن و دن بردن معشوق از عاشق و هر
از شهری بشهری برودن **سینه** بفتح سین و در را بیا نسیه بمعنی کرگ
صفت چون صفت غضب و غصه و جز این **سینه** بکسر سین و باء
فارسی تمام شدن و بر رسیدن و تمام شدن و بر رسیدن و تمام
شدن و بر رسیده و تری مشهور که بجای یگان سندان دارد **سینه**
بفتح سین و کسب بر جوان مرد **سینه** بفتح سین و کسر راویا می شد و جوی
سینه بفتح سین و میم و سکون را در خمر یا نسبت به مشکلی **سینه** بفتح
سین و سکون عین و دیدن و شتاب کردن و کشتن کار کردن و
خراج و باج گرفتن **سینه** بکسر سین و در خمر یا نسبت به فرود بی و پستی **سینه**

بفتح سین و کسر میم و یا باشد و هم نام و نازد **سوسپتلی** قومی از
 علماء زنادقه که نقی حقایق آسما میکند **بالبشین فصل الالف ثرا**
 بکسر سین و فتح راه با بد و بقصر خریدن و فروختن **شربکاه** بضم سین و
 راجع شربک **شربک** بضم شین و فتح عین با مدح شاعر زعفرانی
 و بکسر و سکون مکس کبود یا سرخ که برشته و سگ و خر می شنید
 درختی است و بسیاری مردم و نوعی سقا و **شقا** بفتح شین و قاف
 با بد بختی **فصل الباء شرب** بضم و فتح و کسر سین و سکون الباء
 و خوردن آب و مانند آن و بکسر سین و سکون راهزب بفتح سین
 شارب یعنی نوشنده **شرب** بفتح شین خوردنی از مالمات و هر چه
 بیا شامند **شعب** بفتح شین و سکون عین قبیله بزرگ و شکاف و درو
 فرا هم آوردن درو شکاف و نیز جدا کردن از هم و هم پوستن و کروی
 از زمین و بند روگشت دو برک شده و بکسر سین و سکون عین راه در کوه
شعب بفتح شین و سکون عین برکنجتن فتنه و تباهی و نیتین و بفتح
 ضعیف نیز همین معنی آمده است **شوایب** بفتح شین و بکسر همزه
 با جیم شایب **فصل النون شایب** بکسر همزه و فتح با امیر شین و الود

شبهات بضم شین جمع شبهه بضم شین و سکون با و فتح هاء اولی
 التباس **شبهات** بفتح شین و عین پر دلی و دلبری نمودن در جاها خط
شده بکسر شین و فتح دال مشد و سخی و بفتح شین کنه جمله کردن **شده**
 بکسر شین و سکون راه رکها برهنده **شمارت** بفتح شین و راء
 بد شدن و پاره تش که **شمارت** بفتح شین و طاء و کس و سکون با
 که فرج کرده شود فرج سبک و هم رکهای او بریده نشود و بمعنی شرط
 نبر آمده و معنی وی معروفست **شمارت** بکسر شین و سکون را و فتح کاف
 انبازی و بفتح سین و راء یکدام و شاه راه و میانه راه **شمارت** بفتح شین
 و عین و کس را و سکون یا راه مسلمان و جای در آمدن و راه پیدا کردن
 در بندی و راست شدن نیزه سوی کسی و در خانه راه کشدن و بکار بردن
 شدن **شمارت** بفتح شین و راء بی باک شدن **شماره** بفتح شین و راء و عین
 یکنانه بود و دنبال کار و شمشیر و جزان و قربانی حج و آنچه بر و نشانی بود
 بجهج و عبادت **شمارت** بکسر شین و راء و سکون عین و فتح میا شد
 مقدمات ظنی چنانچه در منطق مذکورست و بفتح سین و عین چو
 جانور زخم نام **شماره** بفتح شین و دو و بد بختی نقص سعادت **شمارت**

بکسر شین و فتح یا کله کردن **شکایات** جمع آن **شکایت** بفتح شین و تا
 اول تا شدن و شمن **شامه** بفتح شین و میم ثانی دست ابو یوسف **شامه**
 بفتح شین و ثون و عین زشتی و زشت شدن **شوک** بفتح شین و کاف
 و سکون خا و خا که بدان تا راست کنند و سختی مردم و تیرنی در
 سلاح و در فارسی غور و اشه با فزده را گویند و غور و اشه نام گیاه است
 که نفسش کران و جولا مان از آن مکنه سازند **شهاوه** بفتح شین و و دال خیر
 درست و اکاهی قاطع **شهاوه** بفتح شین و میم تیر خاطر و چالاک شدن
شهره بضم شین و سکون ها و فتح را اشکار کردن **فصل الاصل** **شهره** بکسر
 معروف نام بازی که وضع جلال و تعبیه جنگ است و اول بازی
 که وضع جلال کرده خود مات شده بود و فارسین بفتح شین منخوانند
فصل الاصل شرح بفتح شین و سکون را کشاده و پیدا کردن **فصل الدال** **شاه**
 بادها کو اه و نام بفر صدم و زبان و فرشته و روز جمعه و ستاره و غار
 مغرب و بیک رفتن است و مانند اب پینی که همراه ولد می براید **شاه**
 بفتح شین و کسر همراه جمع **شاید** بفتح شین و کسر و ال اول و سکون باحت
فصل الاصل کسر ط شوع و بی باک و آنکه فرزندان خود را از بد کردار

خود مانده کند **شکر** بفتح شین و راء شد بدی و بد و بدتر و بضم شین
بمعنی عیب **شکر** بضم شین و راء اول و سکون و اوجس **شکر**
بکر شین و راء اول باشد بد و سکون یا بدتر و بفتح شین و کسر اول
تخفیف و سکون یا بر وزن امیر بمعنی جانب دریا و درخت که در دریا
میرود **شکر** بفتح شین پاره اش که **شکر** بفتح شین و سکون طایفه از
خیزی و سوی و دوستان پیش بالپس از چهارستان **شکر** و کاو
و کوسند و دو شیدن دوستان و مانند دو دیگر **شکر** بکر شین
جامه که برتن شاید چون پیراهن و ازار و جزآن و نشن اهل حرب
که مکدیگر ابدان شناسند و شعارج علامه ج و بفتح شین و رخت
شکر بفتح شین و کسر نمره جمع شکره و نشن نهایی ج چون طوا
و سعی در میان صفا و مروه فرج و سر اشدن **شکر** بکر شین و سکون
عین مشهور است و بفتح شین موی **شکر** بضم شین و سکون کاش
سپاس و رشتن و تا گفتن منعم بابت نعمه و بضم شین فرج زن
پر شیر شدن پستان **شکر** بضم شین و کاف و سکون و اوجس
شکر و بفتح شین سپاس دارنده و آن ستوی که از آنک علف کفت

کند و سر به شود و در صفت خدای عز و جل نیز آمده بمعنی آنکه عمل
 اندک را قبول کند و دو چندان جزاء دهد **فصل المصاحف** بفتح شین
 و سکون خا کا لبه مردم و حیزان و تناور شدن و آنکه از شیر باز
 استاده از ماده شتر و بز **فصل الباطن** رسن از پوست
 خرا بافته **شرايط** بفتح شین و کسر غمه جمع شرط **شطط** بفتح شین
 اندازه در گذشتن در مرض **فصل العین** شایع بکسر غمه نجس ناکره
شایع بکسر راه بزرگ و راه بزرگ پیدا کننده **شبی** بضم شین
 دلیر و نوعی است از ماران و شجاع الجوع یعنی سخت گرسنگی **شبح**
 بفتح شین و سکون راه و دین **شروع** بضم شین و راه سکون و او **شروع**
 کردن در کاری **شرايع** بفتح شین و کسر غمه جمع شریعه **ششین** بفتح
 شین و کسر نون و سکون یا رشت **ششایع** بفتح شین و کسر غمه
جمع فصل الفاء بفتح شین زمین بند و کومان اشتر و بلندی
 جای بند و بزرگ و بلند قدر شدن **شریف** بفتح شین و سکون یا **شرف**
 بزرگ قدر **شعف** بفتح شین و سکون بیمار و شیفته گردانیدن **شعف**
 دل را و مشغول کردن شتر را بقطران **شعف** بفتح شین و عین پو

و غلاف دل و پرده آن **فصل شاق** بقاف مشد کار و شوار **شفاق**

بفتح تین مری کرانه آسمان بعد از غروب تپاه از هر چیز و فر و مایه تر از
هر چیزی و جامه که رنگ کرده شده است بمرخی اندک و بمعنی تیر
نیز آمده **شقیق** بفتح شین و کسرها و سکون با دوست ناصح که نفس
باشد بر اصلاح دوست **شوق** بفتح شین و قاف مشد و کفتگی و
صحیح و کفایتین و بر آمدن دندان و د شوار آمدن کار بر کسی و چشم
باز ماندن مرده و بکسر شین و قاف مشد و نیمه حرزی و کرانه کو
و برادر دوست و نام کاهی و پاره از شخته و چو و سنجی **شوق** بفتح شین
و سکون و او از رو مند شدن **فصل کاف** بکسر شین و سکون
را کفر و انبازی و بضم شین و ام و شرک الطريق بمعنی حرفه
راه **شریک** بفتح شین و کسرها انباز **فصل شام** بکسر غین و شوق
گنده **شامل** بکسر میم همه را فرارسنده و پوشاننده **شغل** بفتح شین
غین و سکون غین و ضم شین و عین و سکون عین کار **شکل** بفتح
شین و سکون کاف مانند و بکسر شین مار و بفتح تین قید از عر
شمول بضم شین و میم و سکون و او همه را فرارسیدن و پوشانیدن

و سوي دست چپ کشتن باد و وزیدن او بر کسي و بفتح شين
 نراب و بعضي گویند نرابي که در کيرد بويي ان نراب مردم را
شمال بفتح شين و کسر همزه جمع **شمال** بکسر شين دست چپ و
 غلاف نخه نارس و خوي و عادت و آنکه چون کيسه بدو
 تا پستان کوسند در و نهند و بفتح شين و کسر آن باد دست راست
شمال بفتح شين و کسر عين جمع ساغله **فصل الميم ششم** بفتح شين
 و سکون تا دشنام دادن **شبه** بکسر شين و فتح يا جمع **شيمه**
 بکسر شين و سکون يا خود چاک پراکنده از زمين **فصل النون** بفتح
 شين کار و حال و در رو آب زار **شبان** بفتح شين جمع شب
 خلاف قیاص و بضم شين چنانچه کوسندان و ميشان **شزين** بفتح
 شين و کسر آن درختي که از وي گمان سازند **توکين** بواو عاریه
 ريمانک و بکسر سين رک جهنده **فصل الهاء ششم** بکسر شين و سکون
 با و فتح آن مانند **شبه** بفتح شين ان مهره سیاه که در سگ موارید
 درازند **شبه** بفتح شين و کسر سکون یا مانند **شهره** بفتح شين و جاو
 سکون و او پاره کوشته **شهره** بفتح شين و راء غلبه مرص و بکسر آه

شعبده بفتح بازي **شبا لکاه** نام ولايتي است نزديک شیراز
اجا که شب کند و شب دو وقت در آمد **شب شکوه** با و او فاء
کسر اید **سب** و لغزش **شکوه** بفتح شین و ضم کاف با و او فاء
بزرگي بسیار که عرب از اشته خوانند و بکل با قوت و مهمانم
شین کما فی المویده و کبر سین و ضم کاف با و او فاء سبسی
و محله خورد **شکل** بفتح تکیم و سیم فارسی ریشه دامنی و دانند
شعبه بضم شین و سکون عین شاخ و پیوند کاسه **شایم** امیر شین
الودکی و استعمال در محل اشتباه نیز است **فصل الباء** بفتح
فادع کننده از نده علة مرض را و اوصاف عز و جل آمده **شقی** بفتح
شین و کسر فاء در خرم یاد شد دو آنچه او را از زهر بند **شقی** بیا
فارسی و فاء موقوف دیوانه مزاجی **باب الصاد** **فصل الالف**
صبا بکسر صاد و قصر کوکی و با مد آرزو مندی و بفتح صاد با قصر باد
که از پس پشت آمد چون روی بقبه اری **صماری** بفتح صاد و سکون
و فتح را با مد کش و کی و دشت **صماری** بفتح صاد و سکون عین و
بمعنی زنی خورد تر و مقدمه شکل را که در منطق مذکور است نیز گویند

بفتح صاد و فبا الف با مد روشنی ضد کدر **صلی** بضم صاد و
 سکون لام و فتح حا با بد مع صالح **شلی** بفتح شین و سکون چیری **فصل**
الباء بکر حایار و خداوند چیری **حایب** بکر نمره باران فرود
 ایذه و تیری که رسنده است بی خطا **صعب** بفتح صاد و سکون
 تنز و توسن و لقب ذو القرنین که نام او مندر بود **صعب** بضم
 و سکون لام رست و استخوان پشت و زمین درشت سخت از هر چه
 و جب مردم استخوان پشت و رسن درست و بضم صاد و سکون
 لام و تشدید لام سخت یا فتح **سور** بفتح صاد راست نقیض **فصل**
الذال بکر با و فتح با چه بادی که میان صبا و شمال جهد **مات** بکر
 زرد سیم و شیرینی که غلیظ باشد و خاموش شونده **صبات** بکر
 صاد و فتح باز تک کردن **صیف** بفتح صاد و کسر حانامه و مصحف
 بکر صاد و فتح حاء شد و تندرستی **مد** بفتح صاد و دال هر چه
 که بدی در راه خدا تعالی و بفتح صاد و ضم دال و فتح آن و ضمین
 کابین **مد** بفتح صاد کوفتن و جایی رنگی موی از سر و بمعنی کنار
 نیز آمده **مد** بفتح صاد و سکون را یکی از منازل قمر از برج سنبله

کما یارب صواب بکر و صواب بفتح
 اصحاب بالفتح جمع رضایب منتهی بالفتح
 و المی و القاموس

است و وجه تسمیه وی اینست که معنی صرف کردن اندین است
 و درین وقت نیز سردی میرود و گرمی می درآید **صفت نفع**
 و دال قاف دوستی **صفت نفع** صاد و دال و قاف جمع صداد
صفت نفع بکر عین آتش که از آسمان افتد و مانند رعد و غلاب **صفت نفع**
 بضم صاد و عین و سکون و او باد شوار شدن **صفت نفع** صاد و
 عین خورد **صفت نفع** بکر صاد و فتح قاف جمع **صفت نفع** صفت بکر صاد و
 فتح فاشن **صفت نفع** بکر صاد و فتح لام پوستن و عطا دادن و عطا
 و بفتح صاد و کس زمین خشک پوست و بار نای باران که
 متفرق آمده باشد **صفت نفع** بکر صاد یعنی عطا **صفت نفع** صاد و کس
 و فتح باء شد و یکی خذف **صفت نفع** صاد و لام جمع صلاه
 یعنی نماز و دعا از بنده در رحمت از خدای و درود بر رسول **صفت نفع**
صفت نفع صاد و عین و سکون نون کار و پسته کردن **صفت نفع**
 صاد و کس نون کردار نیکو و نهر **صفت نفع** بکر صاد و فتح نون و عین
صفت نفع بکر کات مذکوره جمع ضاعه **صفت نفع** صاد و لام و سکون
 و او بر جستن و حمل کردن **صفت نفع** بضم صاد و فتح ر و سکون و او بکر

بفتح صاد خارش **صومعه** بفتح صاد و عین و سکون و او و کسر م
 معروف **صحه** بفتح صاد و حا و سکون یا یا تک و هلاکت و عذاب
صیت بکسر صاد و سکون یا او از **صانت** بکسر صاد و فتح نون
 لقا بد اشتن **صبت** بکسر صاد و فتح غین زر که می **فصل الحاصل** بکسر
 لام نیک و نام مردی از مردان **صیح** بفتح صاد و کسبه اول و سکون
 یا تندرست **صیح** بفتح صاد و کسبه و سکون یا خالص از هر چیز
 و شترانه بی لنگ **صنیع** بفتح صاد و سکون فا که انه روی و هلو نام
 مردی و در گذارتن گناه و روی کرد اندین **صلاح** بفتح صاد و کسبه
 فساد و بکسر حا بوزن قطام نام که معظمه و بکسر صاد مصدر است یعنی
 با هم آشتی کردن **صوالح** بفتح صاد و کسبه لام جمع صالح یا صالحه **فصل**
الدال **صد** بفتح دین و کسبه **صدید** بفتح صاد و سکون یا شکاری و شکار
 نمودن **صدید** بفتح صاد و یا شد و بالف شکار که **فصل الراء**
صد راه بازگشت از آب و باز گردیده و بیرون آمده **صد**
 بفتح صاد و سکون یا شکبای کردن و شکبای و باز داشت کردن
صد از جهت کشتن یا از جهت سوگند دادن و بفتح صاد و بکسر ما دارو

تلخ و بضم صاد و کسر آن ابرسید و بضم صاد نام قید و گرانه و سطر
 هر چه و زمین سنگ ریزه ناک **صبر** بفتح صاد و ضم با و سکون
 و او شکیبا و نام خدای عزوجل بمعنی آنکه شتاب نیکر دکن ^{اذا} **صبر**
صبر بضم صاد و وال و سکون و او بازگشتن از آب و
 آمدن از چیزی و **صبر** بفتح صاد و سکون و ال باز
 گشتن از آب و بیرون آمدن از چیزی و بازگشت از آب
صبر بفتح صاد و خواری و ستم و بکسر صاد خورد و **صبر** بضم
 آمده بمعنی خورد **صبر** بفتح صاد و کسر صغیره گمانان خورد ضد کباب
صبر بضم صاد و فتح و واجب صوره و بکسر صاد و فتح
 و او بمعنی شاخ **صبر** بفتح صاد و سکون با درازالت
صبر بکسر صاد و فتح راه و راه راست و چیزی که دراز کرده
 بر پشت دوزخ و بضم ششیر دراز بستن در همه معنی نیز آمده **صبر**
صبر بکسر نون کارکننده و نیکویی کننده و صفت خداست
 نیز آمده **صبر** بفتح صاد و نون شد دزن چرب دست و بکسر
 و فتح نون بالف چوبی که در آب نهند تا آب باز دارد و زنی نیکو

صباغ بفتح صاد و کسر نمره جمع صغیر **صواعق** بفتح صاد و کسر
 می جمع صومعه **فصل العین صباغ** بفتح صاد و باء شد و با ^{لفظ}
 زکری **فصل الفاء صغیر** بضم صاد و حاء جمع صغیر **صرف** بفتح ^{ضاد}
 و سکون ر ا ف ر و بی ر م بر در م در نیکوی و قیمت و زیاده
 زدن در حدیث از برای مایل ساختن و لهام مردم و حادثه ^{کار} و
 توبه از گناه و عبادت نافله و حیده و فدیة و بکر صاد و سکون
 شراب بی امین و هر چیز صافی و نباتیت شرح که بوی ادم ^ع دبا
 کند و بگردانیدن **صغیر** بفتح صاد و سکون عین جانوریت خورد
 و شراب غسل شریعت اهل **صغیر** بفتح صاد و سکون لام جای ^ک
 زن در دل شوهر و ناباریدن ابر و لاف زدن و بفتح صاد و کسر ^م
 مدح کننده مرفس خود را و حال آنکه در وی نیست و او ندران و طعام
 بی نمره **صغیر** بکر صاد و سکون نون کونه و بفتح صاد نیز آمده و نام
 جای و پاره از چیزی **فصل القاف صا دق** بکر دال راست کوی
صغیر بکر صاد و سکون دال راستی خلاف ال کذب و راست ^ک
 و بفتح صاد و سکون دال نیزه راست نیزه سخت **صغیر** بفتح ^{ضاد}

وضم دال و سکون و او راست کو **صدیق** بفتح صاد و کسر دال و سکون
 یادوست و بکسر و دال شد در است کو بنایت و آنک که در ایام
 راست کوی باشد و قول او موافق باشد **عواقیق** بفتح صاد و کسر
 عین جمع صاعقه **فصل الکاف صک** بفتح صاد و کاف شد
 کتاب بجهت مسک **فصل المیم صم** بفتح میم تب خواه از خوب شد
 خواه از مس خواه از نقره و بعضی گفته اند که صنم آن بی را گویند
 که او را صورت باشد و اگر نه آن وقت است **صوم** روزه یعنی
 نگاه داشتن خود را از خوردن و آشامیدن و جماع کردن **صایم** بکسر
 صاد و روزه و درخت بزبان قبیله مزمل و کلیای ترسیان و کهن
 شتر مرغ و روزه داشتن و ایستادن بیکار و میان روزها
 و ایستادن باد و خاموش بودن و جمع صایم **فصل الیاء صا**
 بکسر فاخالی از تیرگی **صنی** بفتح صاد و کسر فا و با شد و دوت
 بر کزیده و درخت خرما که بسیار بار کند و درخت خرما که آب
 بتواند کرد و شتر بسیار شیر و آنچه رئیس سکر پیش از قیامت برگیرد
صناعی بکسر صاد و در آخر یاد نسبت چیزی که منسوب پیش

بفتح ضاد و ر ای باشد
جمع فزوب یعنی
فصل الف و زوب

و کاری باشد **باب الضاد فصل اللف ضغفا** بضم ضاد و فتح عین
 و فاء باید جمع ضعیف **ضم** بفتح ضاد و سکون رازدن و مثل آوردن
 و باران سبک و مرد سبک گوشت و نیک از هر چیزی و نیز
 رفتن و گونا از چیزی و دار الفرب سرامی درم و بقیعین غسل سید
فزوب بفتح ضاد جمع فرب **فصل التاء ضالة** باللام مشدولم
ضم بفتح ضاد و راء سکون جمیم بی عقلی و بی آرا از غم و باک
 و طیدن شتر و بضم ضاد جانوریست **فزودت** بفتح ضاد و ضم
 اول و فتح راء ثانی و سکون واو پیاری و درویشی **فزودت**
 بفتح ضاد و ضم راء اول و سکون واو و ک ثانی و فتح یاء مشدولم
 الف بدیهات یعنی چیزهایی که معلوم کردن آن موقوف بر دلیل نام
 مثل دانستن که مثل ارب و برودت اب و غیر آن که بجز دلمس معلوم
 بهنچان در شرح عقاید مذکورست و چیزهایی ضروری یعنی لازمه
 که در کار باشند **ضمینه** بفتح ضاد و ک ر غین و سکون باکنه و سست
ضمینه بفتح ضاد و ک فارزی تن دار و ضربیه **خلال** بفتح ضاد و م
 ثانی بی رای **ضمت** بکسر ضاد و فتح نون مشدولم یعنی ضیافات بکسر ضاد

ضیافه بکسر ضاد و فتح فامهانی آمدن نزدیک کسی **ضیافه** بفتح ضاد
و سکون یا زمین و آب **فصل الدال ضده** بکسر ضاد و و ال شد
ناهما **فصل الاء ضار** بر آء سد و کزند و زبان رساننده و در صفت
خدا نیز آمده **ضمیر** بفتح ضاد و سکون جیم بیعتی و بی ارامی از غم و با
گردن و طپیدن شتر و بکسر جیم مردی عقل و بی ارام **ضمیر** بضم ضاد و
راء شد و سخنی و کزند و بد جای و لاغری وزن کردن مرد بر زن
و بفتح ضاد و آء شد و ضد نفع **ضمیر** بفتح تین کزند و بد جای و تنگ و تنگی
و کزند کردن **ضمیر** بفتح ضاد و کسرمیم و سکون یا نهان و اندیشه و نام
جایی و انکور پتر مرده و چیزی در آینده در خاطر **ضمیر** بفتح ضاد و کسرمیم
جمع ضمیر **فصل الطاء ضبط** بفتح ضاد و سکون یا نکا پدا شدن چیز
را بپوش **ضمیر** بفتح تین مردی کسی ریش و باریکی ابر و بفتح ضاد
و کسرمیم را نیز دادن **فصل النون ضایع** بکسر نونه هلاک شونده **ضایع**
بفتح ضاد هلاک شدن و بکسر ضاد جمع ضعیف **فصل الفاء ضعیف** بفتح
ضاد و ضم آن و سکون عین سستی یا توانی و بفتح ضاد پستی در
راری و بضم ضاد پستی در تن و بکسر ضاد و سکون عین مانند چیزی و

چیزی ضعیف بفتح ضاد و کسر عین و سکون یا پست و کوفل
الف ففتح بکسر ضاد و سکون یا تنگی و شک در دل و نام
 و پست یا زدیهای میامه و بفتح ضاد و کسر یا مشد و تنک **فصل**
الف کبک بکسر ضاد و فتح و ضم آن و سکون حاخیدین **فصل**
المیم بفتح ضاد و سکون یا ستم کردن **فصل النون** ضامن و
 ضمتین بمعنی کفیل و بغارسی پدید آورنده ضمدین بکسر ضاد و فتح
 شد و سکون یا و کسر نون دو نامها ضمایین بفتح ضاد و کسر
 نمره جبع ضعیفه ضمای جبع ضعیفه **فصل الواو** ضرو و بفتح ضاد
 و سکون را بیرون بستن چون از رک **باب الطاء** **فصل الباء**
 بکسر لام جویده و نام مردی **ط** بکسر طاء و تشدید با جاد و می در
 و یکتگی و بفتح طاء و طم و کسر آن علاج جسم و نفس **طیب** بفتح طاء
 و جاد و گردان **ط** بفتح طاء و رافت ضد خزن **طلب** بفتح طاء
 و لام جستن **طلب** بضم طاء و فتح لام مشد و جبع طالب **طلب**
 بضمین طاب ضمیمه و جز آن **فصل التاء** **ط** بفتح عین فرمان
ط بضم قاف توانای و پاره موی و یکنه از رس و کیش از

سپهر غم **بکسر** بفرزه و فتح فا کو وی از هر چه **طبیعی** بفتح طا و عین
و کس و سکون با خصلتی که افزیده شدست بروادی **را طریقه**
بضم طا چیزی نو که خشم خوش آید **طریقه** بضم طا نو آوردن و شکفت
آوردن **طریقه** بفتح طا و قاف و کس و سکون طلبن آسمان بر
یگد کس و کرده مردمان کزیده و کلیم شمسین یا موئین مخطوط و مذ
و دین و سنت و طبیعت و خرمای نیک و بلند **طریقه** بضم طا و فا
و سکون و او و کس و لام و فتح یا، مشد و خوردگی **طریقه** بکسر طا
و فتح یا و ودن **طریقه** بفتح طا و لام و قاف کشاده روی و کشاد
زبان و سخن گوئی **طریقه** بضم طا و میم و الف استگی **طریقه** بفتح طا
و یا، مشد و کس و وا و اندیشه و نیه و چس **طریقه** **طهارت** بفتح پاک شدن
طریقه بکسر طا و سکون یا و فتح نون حلقه و پاره است از کل که مهر
زده میشود بوی مکتوب **طریقه** بفتح طا و با و سکون یا و نون **طریقه**
بدین رسول صلی الله عم و بفتح طا و کس یا، مشد و باک و خلاف و کس
و سکون یا بمعنی پاک شدن **فصل الحاء طریقه** بفتح طا و سکون را اند
و چیزی انداخته که گاهی بوی حاجت نباشد و بختین دوری و بزم **طریقه**

دو رو بنحیثین جای دور **طرح** بکسر ط و سکون لام در خان بزرگ
 ریگستان و آنسترماده و کنه **فصل الراء** و بفتح ط و سکون رازند
 و دور کردن **فصل الراء** بکسر هاء باک و نام خدا تعالی و نام مرد
 از مردان **طیور** بضم ط و یاء و سکون و اوجس ط و جمع طایر است
 و گاهی استعمالی باید بر لفظ واحد و طیران بفتح ط و یا حرکت
 باز است در **فصل الراء** بکسر ط علم جامعه و شهرست در
 حد و چین اخر ط و سلام خلق آن روها، نیکو دارند و انجا جاها
 فخر و گرانمایه با فند و بمعنی خانه آمده **فصل الراء** بفتح ط و سکون
 یا سبکی و رفتن عقل و گذشتن تیر از هدف **فصل العین** بفتح با
 انگشتری و بکسر با نیز همین معنی آمده **ط** بکسر میم حرف کفنده و
ط بفتح ط و سکون بارشست مردم که بران افزیده سده است
 و مهر کردن سیم را و مهر نهادن بر ندیمه و ساختن شمیر و سویی از
 کل و بکسر ط جوی و بفتح ط و بارنگ و رنگ گرفتن شمیر و جزآن و
 ریم پاک و کاهل شدن و پری دلو و مشک **ط** بفتح ط و کسره
 جمع طبیعی **ط** بضم ط و لام بر آمدن اقباب و جزآن **ط** بفتح ط و

میم امید داشتن و بختین زرق شکر **فصل الفاء ط** بفتح ط و
سکون را چشم و نگرستن و دو ستاره که عین الاسد خوانند
منازل شمس و بازگردانیدن و چشم بر هم زدن و بکبر ط اسپ کرانیا
و جوانمرد و کریم و بختین کرانه و کردی از چیزی و بر کرانه چو کردن ستور
و در عرف گفته میشود که فلان خبیث الطریق یا فاسد الطریق
یعنی بد زبان و زانی است و طریق مرد نسبت و ام و بفتح ط و
را مردی که بر یکدوست و بر مکرز ثابت نباشد **طریف** بفتح ط و
کس و سکون در نسبت شخصی را گویند که میان او و جد بزرگ
پدران بسیار گذشته باشد و مال نویافته باشد و نام مردی و چیز
که در عجب آورنده است و شخصی خوب روی و خوش متب **طراف**
بفتح ط و کسره کلاه نوباده و جمع طریف **طراف** بفتح ط و
کسره **طراف** بفتح ط و کسره جمع طایفه **فصل القاف ط** بفتح ط و
سکون را زدن و همگ و بختین جمع طریق بفتح ط و کسره
و سکون یا راه **طلاق** بفتح ط را شدن زن از قید نکاح **طراف** بفتح
ط و کسره جمع طارق بکر استاره روز و چیزی که در شب پیش آید

بسنگها فال زنده و نام مردی **فصل اللام طایل** بکسر نزه فایده طول
 بفتح ط و سکون واو منت نهادن و فروونی کردن بر کسی و غائب
 آمدن در فصل و منت و بضم ط و سکون درازی و دراز شدن طبعی
 الشکل یعنی هیت که بر مقتضی طبیعت **فصل النون طاعر** بکسر عین
 زنده نیزه و طعن کننده در حق کسی و در سخن کسی **طن** بفتح
 ط و سکون حار کردن و آرد **طریان** بفتح ط و سکون را طبعی که خور
 شود بر رو و بشهید یا نیز آمده و عارض شدن و پیش آمدن و گذشتن
طن بفتح ط و سکون عین زدن نیزه و طعن کردن در کسی و در
 بیابان رفتن و کام زدن اسپ چون غنا را بکشی و نیک رفتن او
فصل الیاء طارک بکسر را پیش انیده و گذرنده و انیده برکن از بهر
طافی بفتح ط با الف و کسر عین از حد گذرنده و در یای موج زنده
 و چون هوش زده **طبعی** بفتح ط و کسرت سکون یا و در خسر یا نسبت
 چیزی که منسوب بطبعه باشد **طغلی** بضم ط و فح فا و سکون یا و
 انکه ناخوانده بهمای آید **باب الفاء فصل الالف** بفتح ط و فا
 زیرک شدن **ظلمه** بضم ط و سکون لام تاریکی **فصل الراء** بضم ظ

الاء

وسکون فاناخ و نوک کمان برتر از سو فار و ناضه چشم و بخت
 زمین هموار علف ناک و ناضه شدن و رو پرور شدن و رسیدن
 بمقصود **نظا** بختیست بحسب نظا بر نظا هر ضد باطن و رسم اله کما
 و رای و حجه و باطل از قول ظواهر الارض بیا نهایی زمین و بلند بیا
 و قریش الطوایر آنها که بظا هر که فرود آمدند می **فصل الف** بفتح
 طا و ک و سکون با م در زیر ک **ظا الف** بفتح و کسر همه حسب **ظا**
فصل لام بکسر **ظا** و لام شد و سایه و پناه ظل الیل و تاریکی شب
فصل میم بضم **ظا** و سکون لام ستم کردن و ستم و کفر و بضم **ظا**
 و فتح لام بحسب **ظمه** **فصل النون** بفتح **ظا** و نون شد و کمان و کمان
 برون و داشتن **باب العين** **فصل الالف** بفتح عین و بدانام
 اسپ معروف مرخصیه الابرش را و اجتماع و اتفاق و بقدر معروف
 و زدن بشیر و ادا مینی **عظا** بفتح عین جمع عطیه **عظا** بضم عین
 و سکون **ظا** و فتح میم زن بزرگ و یا نعمتی بزرگ و یا جماعتی بزرگ **عظا**
 بضم عین و فتح قاف جمع عاقل بمعنی خردمند **عظا** بفتح عین و لام
 بلند می در قدر و منزله و بزرگواری و نام مرد می و بضم عین با تفریح

نظا
 بفتح عین
 بضم عین

بلند **عنا** بفتح عین و نون با الف رنج **فصل الباء عفا** بکسر عین باز
 زدن و خشکین پیدا کردن و بفتح عین و تا باشد و با الف تمام
 مردی **عجب** بفتح عین و بفتح عین و سکون جیم بن دم و نحو
 آن نسبت مدم بروی بود و پایان ریک و بضم عین و سکون
 جیم خوشتن پنی **عجب** بفتح عین و کسر جیم و سکون یا شکفت
غاب بفتح عین شکجه و معروف **عرب** بفتح عین گروهی تازی
 شهر باش و فساد و معده و آب صاف بسیار و بضم عین و
 سکون را و بضمین خلاف **الجم** و اعراب بفتح همزه و سکون
 ساکنان بادیه **عرب** بفتح و زامردی که بی زن باشد و روشن
عطب بفتحین هلاک شدن و بضمین پنبه و بضم عین و سکون
 نیز آمده یعنی پنبه آیده **عقب** بفتح عین و کسوف باشد و پس
 چیزی و خلف مرد و فرزند و روشن استور که بعد از زقارین
 آرد و بضمین و بضم عین و سکون قاف پایان کار و بفتحین بی که
 وی زه و ریمان تا بند و بفتح عین و سکون قاف و یک آب
 پس تک وزه تا فنن ازی و بی چیدن بر چیزی **عقاب** بکسر عین عزا

گردن و بضم عین جانوری معروف و سنگ در میان چاه که در
را در آید و سنگ بیرون بسته از کوه مثل نردبان و نام نیزه
صلی الله عم و هر چیزی بلند که بسیار دراز باشد و سنگ بچه و نام ر
و نام سنگی که بالای او بسته شده میشود ساقی **علم ادب** معروف
عقاب بفتح عین و کسر قاف حیوانی که می نوشتند بر این سنگ
بسوی فرارگاه و باز ایند بجانب آب جمع عاقبه **عیوب** بضم عین
یا و سکون و او جمع عیب **فصل الثانی عادات** جمع عاده یعنی
عادت بکسر دال و فتح یا شتر می که نیمچه دشوره گیاه **عانه** بفتح میم
و ضد خاصه **عاقده** انگانی اند که میدهند بیهی **عاریه** بکسر
فتح یا و شد و عاریتی و سبب نامیدن عاریه بجاریه از جهت
توانمندی بعلت رست زیرا چه طلب از کسی کردن عاریت
عقده بکسر طاء خوشی و مهر **عاقده** بکسر حاء و ناقه و جز آن
بگشند بجای و خوب زبرد و کاری که پیش آید و قدره و یکی از
دندان که از لب پدید آید عاقده خوانند و از فشار مردم و ستور
منوع و باقی مانده طعام در دیک و دراز مو و سلامتی از افات
عاقده

بکسر قاف بی ناکار و فسر زنده **عادات** بفتح عین جمع عاده بفتح هاء
 بمعنی افت که گشت و غیر از ابر سده **بکسر عین** و سکون با نند
 چیزی که بوی بند گیرند و بفتح عین **اتک** **عادات** بکسر عین جمع
 بکسر عین پرستیدن **عبارت** بکسر عین جمع **عبارت** بکسر عین بمعنی بیان
 و تعبیر کردن و سخن العبارت جمع و تعبیر کردن خواب را **بمجرد**
 بضم عین و با و سکون واو و کسر دال و فتح یاء مشدود پرستیدن
 و فروتنی و خواری **بمجرد** بضم عین و با و سکون واو و فتح سین
 ترش روی کردن **عشرت** بفتح عین و سکون تا لغزش **عده**
 بضم عین و فتح دال مشدود سار و ساخت و بکسر عین و فتح دال
 مشدود عده زنان که معروفست و شمار هر چیزی و گروه مردمان
عدله بفتح عین بسند کواهی شدن و داد **عدله** بضم عین و واو
 دشمنانکی **عده** بفتح عین و با و سکون دال و رابد خوی و جنگجوی
عده بفتح عین و سکون راکش و کی میان سراسر العوامت
 و الواص **عده** بکسر عین و فتح راء مشدود در جندی خلاف ذل
 و بی همتای و بفتح عین نام حرئی و ابو بره ماده و بزاد خففت **عده**

مردمان **غزله** بضم عین و سکون ز و فتح لام یکسوی و در گذشتن
در چیزی بقصد و یقین و غزمه من غزوات الله بضم حنی از حقوق
خدا که بر بندها واجب کرده **بفتح** عین و میم و ک زاء و سکون
یا اینک کردن و دل نهادن بر چیزی **شتره** بکسر عین و سکون شین
امیرش و بفتح عین ده مرد و بضم عین و فتح شین درخت ماضع
عشیرت بفتح عین و شین جمع عشیره بمعنی ده مرد و بضم عین و فتح
جمع عشیره بمعنی درخت ماضع **عشیرت** بفتح عین و راء و کسر شین و
سکون با قیده و تبار مردم **عصب** بفتح عین بی پسرن و هو نشان
نرینه از جانب بدو پاک شدن گوشت و بضم عین و سکون
صاد گروه از ده تا جهل عدد از مردمان **عصبت** بفتح عین و فتح یا
نسبت شد و یعنی که منسوب بعصبه باشد و قبیده است از بنی سلیم
عشیرت بکسر عین و سکون صاد و فتح میم باز داشتن و نگاه داشتن از
نماه و خوف کسی در سن و هر چیزی که با وحک زده شود بضم
عین و سکون صاد سپیدی ز رزورده **عصله** بفتح عین و صاد
جمع **عصله** بفتح عین گوشت ساق **عطله** بضم عین و سکون ط و فتح لام

بکاري **طبقات** بفتح عين و ک ط ر و فتح ياء شد و جمع عطيه بفتح
 عين و ياء شد و ک ط ر عطا **عقوبه** بکسر عين و فتح فاء شد و پار سا
 و باز استادن از مرام و نهنگي و بضم عين با تي شير در نشان
عقوبه بضم عين و قاف و سکون و او و جمع **عقوبه** بفتح
 عين و و دال و کسر قاف و سکون يا دي که شخصي بان دين عقا
 مانند **عقوبه** بفتح عين و قاف دوستي که دل را ملازم کره با
 و بکسر عين و دال تازيانه و شمشير و جزان و بقيه عقبه در سر اي و
 و کسر عين مرک و آنچه در او نيزد ب مردم **علاقه** بکسر عين و فتح وا و پاره
 و سر ادي و قني که بر کردن بود **عقوبه** بضم عين و لام شير طلع
 خوار **علاقه** بکسر عين و فتح لام شد و بکاري و هر خيزي و کاري که
 دارد **علاقه** بفتح عين نشاني و به تشديد لام بسيار دادن **علاقه**
 بفتح عين و کسر نون اشکاري **عقوبات** بکسر عين و وا و سکون
 لام و فتح ياء شد و چيزي که بعالم بالا تعلق دارد **علاقه** بکسر عين
 و فتح لام جمع علاج که معني داروست **عقوبات** بکسر عين ابا و ا
 و ابا و ان کردن و کروي که کم از قبيله باشد **عمره** بضم عين و سکون م

و فتح ياء عذاب بضم عين و قاف سکون و وا و

یکی از ارکان حج را گویند **عمیات** بفتح عین و میم و یا مشد و یا کلام
چیز نامی که منسوب است بکار کردن **غیا** بکسر عین رنج دیدن جهت
کسی و خواستن **ورات** بفتح عین و واو جمع **عورة** بفتح عین و سکون
واو از نام شرم مردم و هر چه از نمودن و دیدن آن شرم آید و هر
خلل که پرسیده شود از در خشک یا غیر آن و عورتا الشمس و
عورة افتاب یعنی مشرق و مغرب **عمدة** بضم عین و سکون
ها و فتح دال نسبت به و در جانبیت و تاوان و سستی و ضعف
در عقل و بفتح عین باران نخستین **عماد** بکسر عین بجا پرسیدن **فصل**
الدال بکسر همزه باز کرده و سود **عماد** بکسر عین جمع **عمد** بفتح عین
و سکون یا بنده خلاف حر و قبیله‌های پراکنده و قبیله‌های
که بر نظر انبیا جمع شده بودند و بضم عین و فتح باء مشد و بالف نام
مردی و جمع **عمد** نیز آمده و بفتح عین و یا مشد و نام مردی از مرد
عمید بفتح عین و کسائر سکون یا جمع **عمد** و نام مردی **عمد** بفتح عین
و دال مشد و شمرن و بکسر عین و دال مشد را که در آمد و بود **منقطع**
نشود چون آب چشمه و کار نیز که جمع کرده شود و شمرده شود **عمد** بفتح عین

شمار **ع** بکسر عین و با کتفه کمان و در دمار کز ندکی لغت تمام
 مدت و اسب جنون و عطا و شمار **ع** بضم و فتح و کسر عین
 و سکون ضاد و بفتح عین و کسر ضاد و بضم ضاد و بضمین از راجح
 تا دوش و بفتح عین و سکون ضاد جانبی یاری کننده **ع**
 بفتح عین و سکون قاف بستن و سطر شدن مانع و کسر عین و
 سکون قاف جمیل و رسته مر و اید و بفتح عین و بفتح عین و کسر قاف
 رزه گرفتن زبان بکسر نیز و ریک توده بر بسته **ع** بفتح عین و
 همزه جسیع عقیده **ع** بضم عین و قاف جمع عقده که بمعنی همان و
 زینهار است **ع** بفتح عین و ضم میم و سکون واو و سکون خا
ع بکسر عین با کسب پیستیدن **ع** بفتح عین و سکون واو و باز
 و راه دیرینه و مهتری قدیم و شتر کلان سال **ع** بفتح عین
 و سکون ها و صحت کردن و همان کردن و دیدن و زمان و زمان
 و سوکتد و امان و تهاهد اشت و منزلی که بوی باز میکند از هر جا که
 رفته باشند و باران بسن باران دیگر **ع** بضم عین و ها و سکون واو و
 عهد عا و در روش **ع** بضم عین و سکون و ال نهاده و مفرد و

دلفتمین داغ بر عذار **عبار** بفتح عین تنک و برایچه نرزش کند
بفتح عین ابادانی **عبار** بفتح عین وفا کرده **عذار** بکسر عین راه و موی راه
و دوال کام و داغ در کردن کردن و کوی دراز از تک و مهمانی خنده کردن
و عذار اطایط و الوادی یعنی جانب دیوار و وادی **عبار** بضم عین و
وسکون سین دشواری و دشوار شدن و بفتح عین در چنان شدن کار
بفتح عین و کسر سین دشوار **عبار** بفتح عین و بکسر کاف جمع **عبار** بفتح
عین و کاف و سکون سین بمعنی شکر **عبار** بفتح و الضم زندگانی و **عبار**
عبار بضم عین و صاد و سکون نون اصل و حسب **عبار** بفتح عین و
س صاد خاک و باد و آب و آتش جمع **عبار** بکسر عین اندازه
کردن دو چیز را و نظر کردن در تفاوت آن دو چیز و بفتح عین و
باء مشدود بالف مردکی بسیار کرده و جنبه باشد و مردن
که بخوشحالی در طاعت حق تعالی در آید و مردی که در معاصی و گناها
بخوشحالی در آید **فصل ازاء عجز** بفتح عین و ضم جم سرن و بن
هر چیزی **عجزه** سرن زن **عجز** ناتوانی **عجز** بفتح عین و ضم باء
و سرفره جمع **عجز** بفتح عین و ضم جم و سکون واو بمعنی از

ع بکسر عین وزاد شد در بجمندی خلاف دل و باران سخت
 و بفتح عین وزاد شد و غلبه کردن **عزیز** بفتح عین و کسر و سکون
 یا کم یاب و از بجمند و بی همتا و چیزی درشت و غلبه کننده در
 صفات خدا بمعنی غالب و قوی بر هر چیزی و بروی هیچ چیزی غلبه
 نماند **فصل السین عکس** بفتح عین و سکون کاف با سکون کردن
 و مهار شتر بر دست بستن و شیر نختن بر خودی و کردارین
 کلام وارد کردن اول با خبر و سر را باول **فصل الثین** بفتح ثین
 تشکی و تشنه شدن **همیش** بفتح عین و سکون یا زنده گانی **فصل**
الفاء عارض بکسر را خصاره و ابر سایه افکن و دندان شبک و
 افنی که پیش آید از بیماری و شکستگی و آنکه شکر را عرض کند و دوا
 لکام بر پیشانی آید و عارضان یعنی دو سوی ریش و عارض
 الجند سالار **شکر عرض** بفتحین مال و نیاوی و ناگاه و هتاه
 چیزی و آنچه قائم بغیر باشد و این قسم عرض بر چند قسم است
 بعضی اعراض در میان خود مختلف اند چنانچه شیرینی و ترشی
 و بعضی تماثل اند چنانچه دو قسم سیاهی و هر چه ادوی را پیش آید

بیماری و جزان و بکسر عین و سکون را تن و نفس و پوست و بوی
نیست یا بد و حسیب و جانب و آن موضع که نومی گیرد از اندام
و نام وادی پناه و هر وادی که در درختان باشد و بنشیند گز
و جانب و بفتح عین و سکون را ضد طول و چیزی که نقد نباشد از
مال چون جامها و دانهان و غلامان و اسب و شتر و دیگر اسباب
خانه و زمین و سرای و بهنا و متاع و رخت و هر چه جز زر و سیم
باشد و روی کوه و ابر که در افق و بلخ بسیار و پیدا شدن و پیدا
کردن و در عوض حق کسی چیزی دادن و رسیدن افنی بستور
و عرضه کردن چیزی را بر کسی بفر وقتن و پیش داشتن نامه و نوشته
و پیش آمدن ناخوشی و تب و بکله و مدینه رفتن و عرضه داشتن
سخن و جزان و عرضه دادن شکر را و بضم عین و سکون را میانه چیز
و جانب **عروض** بفتح عین و کسر راءین و بنزغالبه یکسال نزدیک
شده و آنچه در عوض چیزی داده شود **عروض** بکسر عین و فتح و
معروف و بفتح عین و سکون و او مرکز و آن کلمه ایست برای
تا لید نفی مستقبل **عروض** بفتح عین و کسر راء جمع عارضه و بضم عین نام

گویی است در دیار طی که گور حاتم در آنجا است **فصل الفخار**
 بشر آشناسده و مرد صبور **عقیق** بفتح عین و فا و سکون یا نهفته
 و پارسان **عفاف** بفتح عین نهفگی **عفف** بفتح عین و سکون کون در
 و درستی نمودن **فصل عاف** **عروق** بضم عین و واو سکون و او **عق**
 بشر عین و سکون را بمعنی رک **عشق** از حد در گذر اندن دوستی و چشم
 پوشیدن از ادراک عیوب **عشاق** بضم عین و فتح شین مشدوح **عاق**
 بشر شین از حد در گذریده در دو **عقوق** بضم عین و قاف و سکون
 پروا و درازدن و نافرمانی کردن کسی که حق او بر تو واجب بود **عق**
 بفتحین نخ بسته و کرک سیاه ایلی که او را زلوک خوانند و نام گویی
 عشق و بسخ جاه با جمله الهما و بکبر عین چیزی نفیس از هر چیزی **عظم**
 عین و فتح لام بس علقه و بفتح عین و سکون لام نام موضع **عواقب**
 بفتح عین و کسر مزه حوادث و مولف زمانه **فصل اللام عا بل**
 جسم چیزی زود و دنیا را نیز گویند **عادل** بکسر واو دهنده و مشرک نیز
 گویند بمعنی آنکه برابر کننده است پروردگار خود غیر **عاطل** بکسر طایی
عادل بفتح عین و سکون دال داد و داد دهنده و شبایسته گواهی داد

دادن و برابر کردن چیزها بچیزی نه از جنس وی و بکسر عین مانند و نمک
و فدای چیزی و نام مردی و فریضه و مرد راست و پسندیده **عدل**
بضم عین و دال و سکون و او بگشتن و جمع **عمل** بفتح عین و سکون
دال **عقل** بفتح عین و سکون قاف و یت و نوعی از جاهای که زمان
عرب بدان بود چو پوشند و خورد و دانش و تباها جای و بستن بازو
و ساق شتر بهم و بستن دار و شکم را دور یافتن با فکری و بفتن
پای شتر **عقول** بضم عین و قاف و سکون و او جمع **عقل** بفتح
دو باره خوردن آب و دو باره خوردن و شراب روم و بکسر عین
فتح لام اول جمع **عقل** بفتح عین نام مردی و کار مردی بر کار
خو کرده **فصل المیم عا دم** بگردان نیست کننده و کم کننده و درویش
عالم بکسر لام و نانا و بفتح لام انجمن و انجمن و آنچه آفریده است اندر
و اهل یک زمانه و یک گونه خلق **عدم** بفتح عین و سکون
دال نیستی و کم کردن و درویشی **عدم** بفتح عین و سکون
یا بی عقل و دیوانه و درویش و نیست کننده **عدم** بضم و فتح عین و سکون
را اهنک کردن و دل نهادن بر چیزی و بر عاده راه رفتن **عدم** بفتح

اصولها

عین و کسرمزه افشهای و آیات قرآنی که خوانده شود بر بریضات
 و اسردگان و جمع غریب نیز آمده **عظیم** بفتح عین و کسرها و
 ساکن یا بزرگ **عظام** بکسر عین **بصیح عظیم** بفتح عین و سکون طاء و صحت
 عظیم نیز آمده **عظم** بفتح عین بزرگی در قدر و بفتح عین و سکون طاء استخوان
 و چوب بالان و بزرگ شدن **عظام** بضم عین مثل آن و بکسر عین و ضم
 آن بزرگی **بصیح عظیم** بفتح عین و کسرها و سکون یا با بادی منفعت و
 روزنی چیز وزن نارا آمده **علوم** بضم عین و لام و سکون و او بصیح علم
 بکسر عین و سکون لام دانش و دانستن **علم** بفتح عین نشان که در
 بیان بود و کوه بلند و علم جامه و درفش و نامی که مرد بوی محرو
 باشد **عوم** بضم عین و میم و سکون و او هم را فرارسیدن و فرا گرفتن
عوام بفتح عین و میم مشرد جمع عامه ضد خاصه و بفتح عین تشدید و او
 و تخفیف میم از نام مردان و اسپ که نیک رو باشد **فصل النون**
 بکسر عین و سکون جیم خمیر کردن و سرشتن هر چیزی و درست شدن
 زمین در رفتن و بر زمین گنجه کردن بوقت خاستن از ضعف و پرا
 و بفتح عین فریب شدن **عرفان** بکسر عین و سکون را شناختن **ننون** بضم

عین و فاقه سکون نون اول جویا و اول نبات و اول هر چیزی
عون بفتح عین و سکون و او یاری و یاری کردن و میانه سال شدن
عدن بفتح عین و سکون دال اقامت **عن** بفتح عین و سکون نون
بمعنی از عین بفتح عین و سکون یا چشم و کز نزد چشم و چشمه آب
و چشمه آفتاب و چشم ترازو و چشمه زانو و دنیا در دم و نقد و دید با
و جاسوس و مهر و کزیده هر چیزی و نفس هر چیزی و باران پوسته
و دست راست روبرو قبله عراق و ابری که از دست راست قبله
عراق برآید و چیزی یک پد ترازو و فساد و ایم در پریشانی و
چیزی و اسود العین نام کوهی و چیزی اشکارا و سوراخ مشک نام
حرفی از حروف و چیزی که قایم بذات خود باشد و محتاج
بچیزی دیگر نباشد ضد عرض **عیان** بفتح عین دیدن چشم و بکبر عین
آهن که در آلات کشا و رز باشد **فصل او و عفو** بضم عین و کسر آن
اندام **عدو** بفتح عین و ضم دال و تشدید او و دشمن **عفو** بفتح عین
و سکون فاجرم از کسی فراق گذاشتن و نیز و یک کسی شدن
بامید احسان و ناپیدا کردن اثر و بسیار شدن و بسیار کردن و حلال

و خوبترین مال و بهترین چیز و زیادتی آب و محرکه و مال بسیار زمین
 ناکوفه و بفتح عین و ضم فاء و تشدید اندر کذا رنده کنانه **علو** بضم
 و لام و واو مشد و بنندی و بند شدن جای و بر بنندی بر آمدن و
 زرگوار **فصل الیاء عا** و بکسر و ال دشمن و تشدید یا چیزی قدیم
عاری بکسر را بر همه **عادی** بکسر لام بزرگ وار و صفت خداست
 نیز آمده بمعنی آنکه نیست غالب و بالا برد و هیچ چیز و خداست بر همه
 خلق غالب است و عالی بمعنی بنندی هر چیز نیز آمده **علوی** بکسر عین
 و او و سکون لام چیزی که منسوب بعالم بالاست و بفتح عین و سکون لام
 و فتح و او و در الف مقصوره نام اسپ و بضم عین و سکون لام
 و و او و در خریا و نبت یکی از ستارهای هفتگانه که معروف اند
باب بعین فصل الالف عا بکسر عین و فتح ذال مانند خورش و پرورش
غراب بفتح عین و سکون را کو سفندی که هر دو چشم وی سفید بود **غضا**
 بفتح عین و ضاد تاغ و تاغ درختی که از آماج نیز گویند و در قینه
 بمعنی بیضه مرغ **عقبی** بفتح عین و سکون ضاد و فتح با و بالف مقصوره
 زنی خشکین **غنا** بانفع و المد فایده و سود و بکسر و المد سرود و بالف مقصوره

و در شگاه بفتح غین و تشدید نون مرغزاری خوش و خورم **فصل**

الباقی کینه چیزی از روی ظلم و غاصب جمع لغاری **بفارس**

بفتح غین و کسر لام چیره **غریب** بفتح عین جمع غریب **غضوب** بفتح

غین و کسر را و سکون یا مردی که از وطن خود جای دیگر رفته

مسافر شده و کلامی که غامض باشد یعنی در فهمیدن آن خفا باشد

غصب بفتح و سکون ضاد ستم شدن **غصب** بفتح عین خشم گرفتن و

بفتح غین و سکون ضاد سخت سرج و بضم غین و ضاد و با مشدود

خشم **فصل الثانی** بکسر ذال قوی که با و غذا حاصل شود و پرورنده

غایه بکسر همزه دشمنی و در دسر و بودن بناگاه **غایات** بکسر همزه

جمع **غایه** بکسر همزه زنی ناپدید شونده **غایه** پایان هر یک از زبان

و مکان و نیزه علم که بر در دکان خازند کسرا و کرانه چیزی

جمع **غبطه** بکسر غین و سکون با و فتح طایکوی احوال و از زبردن

بجال کسی بی آنکه زوال آن خواهد از وی **غماوت** بفتح غین دو او

کولی و کول شدن او از کله **غزغزه** با کسر مزغ و شتی **غزغزه** باضم

سپیدی پشانی اسپ **غزرت** بفتح غین و زاکر و سکون یا

بفتح عین و ضم ضاد شکلی غایب ناپدید

طیلمه

طبیعت یعنی شربت **غره** بضم غین و فتح را، شد و پیدی پشیا نی است
زیاده از درمی و مرد شریف و بهتر و سه روز اول و اول هر خیزی و او
و غلام و بکسر غین و را، شد و غفلت و کارنا از مودکی **غشاوه**
بکسر غین و فتح و او پوشش **غلظ** بضم و فتح و کسر عین و سکون لام و
فتح ظا در شتی **غله** بضم غین و اعلام تیزی و شهوت **غلبه** بفتح غین
چیره شدن **غیمه** بفتح غین و میم و کسر نون و سکون یا مال که از جز
تغار حاصل شود **غیمت** بکسر غین و سکون با و فتح یا یاد کردن شخصی
پس وی بخیزی که در غم اندازد او را و ناخوش کند اگر بشود اگر آن
راست باشد و اگر دروغ باشد بهتان گویند و بفتح غین و با و سکون
یا ناپدید شدن **غیره** بفتح عین و را و سکون یا رشک خوردن **فصل**
الطیم غنج بضم تازی با فارسی سندان **غنج** بفتح غین و سکون و ضم
آن نون که شمه **فصل الراد غار** شکاف کوه و نبات خوبوی
وقت سوختن و نوعی از درختان و فساد و جماع مردمان و
غاران یعنی دو غار یکی شکم و دوم فرج **غدر** بفتح غین و سکون
بی و فانی کردن و بیوفایی و بفتحین جایی درشت سنگناک و

سوراخها که دارد در زمین و تاریک شدن است و پس مانند شتر
از کله و کوسفند از روم **غدار** بفتح غین و دال مشدود مرد بسیار بی وفا
غمر با بفتح ده خانه و کسی که با داند در هنر افکند و دیگر در انگشتان
بر و و کله آن زنده با باد با و از بیرون آید وزن بدکاره و در شتم غیر
جواهر هم بدین معنی گویند و نیز بددل را نامند و بضم آنکه در کله می آید
بر آید بر بدن و شکافتن آن خطر تمام دارد **غمر** بفتح غین و سکون
میم آب بسیار و فرو کردن به بسیاری و ابوهی و اسپ نیک و دریا
بسیار آب و مرد بی تجربه و قدح خورد و شبی تاریک و خوش خلق و
نام مردی و بفتح تین کینه و بضم عین و سکون میم مرد فراع حوی
غیر بفتح غین و سکون یا رشک خوردن و منفعت رسانیدن
باران دادن و بمعنی سوی یعنی خرد و بمعنی لای یعنی نی نیز آمده و کعبه
و فتح یادیه و گردش **غیور** بفتح غین و ضم یا و سکون و اورنگین
فصل ازاء غمز بفتح غین و سکون میم اشاره کردن بچشم و پلک
ابر و نشاندن بزمن و بفتح تین مرد ضعیف و فرومایه مال از شتران و
کوسپندان **غمز** بفتح غین و میم مشدود عیب کننده و مبالغه در غمز

فصل ششم غمض بکسر عین و شین مشد و خاتمه کردن **فصل الفضا** غمض

بکسر م سخی پوشیده و در زمین منکاک و پیزی پوشیده و مرد
 که او معلوم باشد **غمض** بفتح عین و کسر میم جمع غامض **غمض** بفتح
 نشانه تیر و خواست قصد و بسته آمدن و پافکنی کردن و از روشنی
غمض زمین منکاک و خواب بک و تواری **فصل الطاء** بطن زمین است
 و منکاک و ولیدی **غلط** بفتح عین و کسرها اول و سکون یا اواز
 زده شده و خواب رفته و اواز کردن شتر و مذبح **غوط** فرو شدن
 چیزی **غلط** بفتحین غلط کردن در سخن و غلت بقاء منقوط در حساب
 و بمعنی اینکه نحوای چیزی و نمی شناسی و چه صواب دان و او ام
 است در حساب غیر آن و یا خاص است در غیر حساب در حساب
 بقاء منقوط است **فصل الظاء** بفتح عین با کسرها و فتح لام سبطی و بسط
 شدن **غیظ** بفتح عین و سکون چشم و پنهان از عجز و خشم آوردن
فصل القاف بفتح عین و سکون را اب که سرگذشتن **فصل اللام** عمل
 بفتحین دوست داشتن صحبت زبان و حدیث با ایشان کردن و
 متحر شدن سگ از بانک آهوبره در روی و سخن گفتن با زبان

و عشق بازی کردن و مردی که صحبت زمان دوست دارد و بفتح
غین و سکون زاریمان و ریسمان کردن زن پینه را **غفل** بضم غین
و سکون فازمین مانده که در وی اثر عمارت نباشد و ماده شتر با
داغ و ماده شتر که شیر نداشته باشد و سوری داغ و شتر که
حسب او معلوم نباشد **غل** بضم غین و لام مشد و کینه و کینه داشتن
و بضم غین و لام مشد و کردن بند وزن بد خو و سبکی و بفتح غین
و لام مشد و در آوردن و در آمدن **غلال** بکسر غین جمع غلاله بکسر غین
بمعنی شامبک که زیر جامه و زره پوشیدن **غوامل** بفتح غین و
تشدید میماند **فصل الثانی غین بفتح غین** و سکون یا نقصان
آوردن در بیع و زیان در زر و بفتح غین زبان درازی و فکر **غشبان**
بکسر غین و سکون شین بجا موت فرو گرفتن و بهوش شدن
غضبان بفتح غین و سکون صاد خشکین **غلیان** بفتح غین و لام
جوشیدن و یک **غلمان** بکسر غین و سکون لام جمع غلام **غین**
بضم غین و سکون صاد شاخ درخت **فصل الواو** و غلو بضم غین
و لام از حد در گذشتن در هر چیز **فصل الیا عاید** بفتح غین و کسر الیا

کسر غین در هر چیز در گذشتن در هر چیز

انگیزه

غزاکنده **غازون** و **غزات** و **غزری** جمع و تاراج کننده خواسته
 کافران **بعلی** بکسر غن و سکون با و طاء در سر یا در سینه
 که غبطه کند **غزیر** بفتح غن و کسر را و زاء و سکون یا اول در را
 یا در سینه یعنی چیزی و کاری که منسوب بطبع است **شد غنی** بفتح
 و سکون مال دار و نیاز **باب الفاء فصل الالف** و اثر منده **فدا** لکن
 و المده و بفتح مقصورا برهما و سر خرید و با بفتح و المده انبار غله **فرا** بفتح
 فا و رالف فارسیست بمعنی بالا و پیش چنانکه کوی فراتر شود
 بالا تر شو و پیشتر و بمعنی آید و بمعنی کنج نیز آمده و بمعنی پرده نیز
 زده اند **فقا** بفتح فا و ضاد بامد کشادگی و فراخی زمین و با هم
 اینجه **فصلا** بضم فا و فتح ضاد بلام کشادگی و فراخی زمین و با هم
 بامد بسج **فاضل فقها** بضم فا و فتح قاف و ما بامد بسج **فقت**
 بفتح فا و نون بامد سپری شدن و بکسر فا بامد کرد کردن ازین قبیل
 فقا الداریعی کرد کردن در راه پیش در ساری و بفتح فا و نون
 بامد نیست شدن **فصل التاء** **فقیه** بکسر فا و فتح فقه بازگشت و کوه
فاسق بکسر حاکنه زشت و زنا **فاسق** بکسر سین زنی که بیرون آید

از فرمان خدا ایستادگی و کارهایی بد میکند **فتنه** بکسر فاء و سکون نازمان
و غدا ب و کفر و سوختن و معذره **فداه** بفتح فاء و میم در نازمان
در سخن **فریه** بکسر فاء و سکون ا در روغ **فرسب** بفتح فاء و سین و
ر او سکون شکار **فحمت** بفتح فاء و میم سطر می و پر شدن **فحم**
بفتح فاء و کسر خا مه بزرگ **فخام** بفتح فاء و خا مشد در جمع **فانه** بفتح
فاء و قاف و درویشی و حاجت **فایت** بکسر همزه در گذشته
و ضایع شونده **فایده** بکسر همزه آنچه گرفته یا داده شود از مال
دانش **فرائد** بفتح فاء و هاء تحت زیرک شدن و نیکو شدن
ستور **فراغ** بفتح فاء و عین فارغ شدن خد مشغولی **فراخنده**
بفتح فاء و هاء خوب روی و با **فرفیقه** بکسر فاء و یاء و قاف
مغزوری **فرومایه** یعنی بی هنر و فقیر و آنکه کارها را نمی کند
فرونده سخت کهنه و ریزیده شده و ضل پذیرفته و ریزیده
شده چنانکه اثر هم باقی ماند **فرونده** بفتح فاء و سین و قاف جمع فاعلی
فروس بفتح فاء و سین سوار شدن و سواری کردن و دانستن و
بکسر فاء و فتح را و سین دانایی به نشان و نظر **فروسید** بضم فاء

را و سکون را و کسین و فتح یا شد و سوار بی و آیه
 شانسبی **نفسی** بضم فا و سکون سین و فتح حا فراخی **نفسی** بفتح
 فا و کسین و سکون یا و فتح حازنی دانا و کشاده سخن و در دست
 مخارج **فصاحت** بفتح فا و حاکش ده سخن و درست فخارج شدن
فصیلت بفتح فا و لام و کسین ضاد مهمله و سکون یا کرده و نزدیک
 مرد و کسین که از قبیده باشد از خویش و ندان نزدیک **فصاحت**
 بضم فا و سکون ضاد جمع **فصده** بضم فا و سکون ضاد و فتح لام
 زیاده مانده و بفتح فاقبیه **فصیلت** بفتح فا و لام و کسین ضاد و سکون
 یا فرونی و درجه بزرگ در فضل و طاعتی که نه فریضه باشد و نه
فصیته بفتح فا و حاکش و سکون یا رسوای **فطره** بکسر فا و
 سکون ط و فتح را افرینش و بضم فا و سکون ط و فتح را یک
 سار و عسید بزرگ **فطیه** بفتح فا و کسین ط و سکون یا خمر که
 در وی ماه نباشد و شیر تازه دو شیده **فطنه** بکسر فا و سکون ط
 و فتح نون زیر کی و تیزی خاطر و دانستن **فکره** بکسر فا و سکون کا
 و فتح را اندیشه **طاهر** بفتح فا و ناخوشی نفس **فلاجه** بکسر فا و

حاکم وزی و بفتح فاکستکاری کردن **فلسفه** بفتح همد و فاء
وسین و سکون لام دوست دارند های حکمت و علم فلا **تفهوا**
بفتح فاء در گذشتن **فهرست** بکسر فاء و سکون ما و سین و دال
تا لفظ فارسی است عبری او فهرست است بکسر فاء و سکون
با غیر تائیدی کتبی که جمع کرده شده است در وی کتابها
فصل **الطیم فرج** بضم فاء و سکون و او کمانی که زمینش از یک
دور باشد **فرج** بفتح فاء و سکون را فرج زن و مرد و کتدی میان
دو چیز و هر جا که خوف ناک باشد و فرجان یعنی خراسان و سجستان
و بفتح فاء و کسر مدی که همیشه فرج وی برهنه باشد و بضم فاء
را و یا بکسر فاء و فتح را راز با دار و بفتحین کتیش و فرجان نقی
مسند و خراسان **فصل** **الطیاء** **فصیح** بفتح فاء و کسر صاد و سکون
یا مرد کت ده سخن و درست **فخارج** بفتح فاء و کسر نون
ففضی **فلاح** بفتح فارستکاری و پیروزی و تقا و طعام بختر
و پانیدی در چیز و بفتح فاء و لام مشد فلاح و کرا و دمنده و کشا و
فصل **الطیاء** **فرخ** بفتح فاء و سکون را چوزه هر مرغی که باشد و بنا
انزل

که نزدیک باشد به بر آمدن و نبات شاخ آورده و بچو شده نزدیک
 شدن گشت **فصل در اهل فاسد بکسر سین تباہ قاعد** بفتح فا و کسر قاف
 زنی که شوهر یا پسر کم کرده باشد **فرد** بفتح فا و سکون ر آنها
 و طاق **فسا** و بفتح فای تباہی و تباہ شدن خلاف صلاح **فصا** و بفتح
 فا و تشدید صاد صیغه مبالغه است یعنی بسیار قصد کننده و کزن
فقد بفتح و سکون قاف کم کردن **فواد** بفتح فا و کسر غز ه سب
 فایده **فصل الراء فاجر** بکسر جم بیفرمان و دروغ گوئی **فاجر** بکسر خا و
 چیز بغایت نیکو **فوق** بضم فا و تا و سکون وا و استی او و
فجار بضم فا و فتح جم شد و جمع **فاجر** **فجور** بضم فا و جمع و سکون
 وا و میل کردن و دروغ کردن گفتن و بی فرمانی و تباہی کردن
فخر بفتح فا و سکون خا نازیدن **زار** بکسر فا که نختن و بضم فا که
 دوستی مخبر خبری و بفتح فا و را شد و مرد بسیار که نزنده **فرد**
 بفتح فا و را شد و که نزنده و بزبان فارسی زنیای و شکوه
فطرح بفتح فا و سکون ط افریدن و آغاز کردن و شکافتن و شتر
 دو شدن بانگشت سبابه و اهامم و فطیر کردن خمیر **فکر** بکسر

بکسر فاء و سکون قاف اندیش **فقر** بفتح فاء و سکون قاف اندیش
در ویشی و بریدن پنی شتر تا رام شود **فصل از فایز بکسر**
رستکار و پرور و استانه برتن **فراز** بفتح کسرتن و بستن
و کشادن و نزدیک و پیش و بالا و بلندی و فراهم **فوز** بفتح
فاء و سکون واو رستکاری و پرور **فصل سیم** **فوس** بفتح فاء
و راسب یا زرماده و بفتح فاء و سکون را افکندن شتر تکایر
را و فر و کوفتن و شکستن استخوان کردن و کشتن و زیرگی کردن
و بکسر فاء و سکون رانوعی است از بزنی **فصل ششم** **فوش** بکسر
حاهر چیزی که از حد در گذشته باشد و هر چه از بدی که از حد
فوش بفتح فاء و سکون جابگیر مانی و زشت کاری **فوش**
بفتح فاء و سکون را بساط افکنده و کشت برکسترده و کشادگی
و فراخی و شتران خورد و فراخ شدن سبیل شتر باندازه
همواری قدم و کسرتن و بر افکندن و حافیه و کشت سبب بر
یا چهار برک شده داشت فراخ و فراخی در یای شتر در
خانه و کوسپندان و هر حیوانی که بجز کشتن کار نیاید و در خان

خورد و نیزم ریزه و پشم شتر و کوسپند و پوست حیوانات
فش بالفح مانند مترادف و شش و پوز اسپ و دنب
 عرب که از اذنب خوانند و پش یا یا فارسی مترادف است
 و موی کردن است و بناله **فواش** بفتح فاء و کسر حاء جمع فاشه
فصل الضاد فایض بکسر همزه ریزه آب و ریزنده **فک** **فرض**
 بفتح فاء سکون را فرموده خدا و نوعی از خرد و سواد و جای زدن
 اش زنده و جایزه گمان و بمعنی بوقیست نیز آمده است و **فک**
 در قرآن است فمن فرض فیهن الحج و بمعنی سنت نیز آمده یقال فرض
 رسول صلی الیه وسلم ای کس **فیض** بفتح فاء سکون بسیار شدن
 آب و بستر شدن آن و رفتن آن و اسپ و دونه و رود بصره و **فک**
 گویند که رود نیل که در مصر است و لقب مطلب بن عبد مناف است که جد
 کلان حضرت رساله پناه است صلی الیه وسلم و لقب مطلب بواسطه آن
 بود که فیض در لغت بمعنی سخاوت آمده و از جهت بسیاری سخاوت
 مطلب لقب او فیض شد و ارض ذات فیوض یعنی زمین که پسته
 دارد باشد و پراکنده شدن جز و بسیاری سی و ریختن آب و **فک**

بادر علی ایام

فصل الطاهر بفتح فاء وسكون راء گذشتن در کاری و پس رفتن یک
روز یا دو روز و تصرف کردن در کار و فوت کردن آن و شتاب کردن
و پیش دستی کردن بآب و بمعنی وقت نیز آمده و پیش دستی و
بفصلین آنچه آدمی پیش فرستاده از فرزندان و بمعنی **فارق** مکه را
یعنی آنکس که پیش رود بطلب آب نشانی از نشانی های مین
که از پی راه برده شود و پیغمبر صلی الله علیه و سلم را نیز گویند بمعنی
آنکه پیش رومند اوست و فارق بمعنی پیش رو بطلب آب
تا دیوار ساخته کند و بضمین کاری که در وی از حد گذرانده
باشند و کاری گذشته و مانده و پشته و بلندی و آب نیز
گذرنده از اسپان و کار متروک یعنی گذاشته شده و شتاب
زیسمانی و مال ناجای خراج کردن و چیزی ضایع کننده **فصل العین**
رفع بفتح فاء و سکون راء از هر چیزی بر تروی و مبر و موسی تمام
شاخ درخت و مکان که از شاخ درخت سازند و بعضا بر سر
و بر تر شدن از قوم خود به بزرگی و جمال و بکام زدن است
باز آید و بازداشتن میان دو کس و بر کوه شدن و موسی و

مال فایده مند و بلندی هر چیزی و نام جای و بفتحین که نخستین
 از شتر یا کوسپند که کافران در جاهلیت برای تهای خود می کشیدند
 و نام جوی و باموی تمام شدن **فروع** بضم فاو و سکون واو و
 ترخیزی شدن و فرود آمدن و این کلمه از اضا د است و جمع
 فروع مسایل فروع چون مسایل نماز و روزه و بیع و شرا و وزن
 مقابل مسایل اصول که تعلق با عقدا دل دارد **فروع** بفتحین ترس
 و ترسیدن و پناه جستن و فریاد رسیدن **فصل الفین فایح** بکسر
 را بردارنده و تهی شونده **فصل القفا فایح** بکسر فاء و شخیصی که در
 گذشته باشد از کسی در فصل و پیوندگاه کردن با **فاسق** بکسر
 سین آنکه از طاعت حق تعالی بیرون آمده و گناهان بگیرد از کتاب
 میگذرد **فوق** بفتح فاو سکون را جدا کردن و فرق سر و بضم فاو سکون
 را قران و بکسر فاو سکون را رهمه کوسپند و کرده مردم و پاره ترخیزی
 و بفتحین پمانه بزرگ و همانه پشت منی و سیم و روشنائی سید
 دم و فرود ترسنده **فواق** بکسر فاو فتح را جدا شدن از هم **فسق**
 بکسر فاو سکون سین بیرون آمدن رطب از پوست و بنده از فرز

فوق بفتح فاء و سکون و او زبر نقیض تحت و برتر از پاران شدن
 در مرتبه و سوفار تیر شکستن و بضم فاء و سکون و او سوفار تیر **فصل**
فائل بکسر حاء کننده و جدا شونده **فائل** بکسر ضا و افزاینده و
 با فضیله **فائل** شکون **فصول** بکسر عن کننده کننده کار **فصول** بضم فاء
 و صاد و سکون و او جبع **فصل** بفتح فاء و سکون صاد یک بخش از
 چهار بخش سال و از سخن و بجز آن و فصل کتاب مسائل که مسائل
 دیگر تعلق ندارند **فصل** بفتح فاء و سکون ضا و افزونی و نام عباس
 تعالی عنه و نام کوهی مریدیل را و نام جماعتی محدثی **ففعال** بفتح
 فاء و ثمره جمع فضیلت **فعل** بفتح فاء و سکون عین و فتح کردن
 و بکسر فاء و سکون عین کردار **فعل المیم** **فظام** بکسر فا از شیر باز کردن
 گودک را **فهم** بفتح فاء و سکون قیید و دانستن **فصل النون** **فدان**
 بفتح فاء جفت کا و کشا و زری و اله وی فسان بکسر فاء نطق فارسی است
 آن سنگ گویند که از آن چرخ سازند تا تیغ و کار و او مثال بکسر
فقدان بضم یا بکسر فاء و سکون قاف کم کردن **فن** بفتح فاء و نون
 گونه **فنون** بضم فاء و نون اول و سکون و او جبع فن **فغان** بفتح

وضاد بالف و سکون یا بسیار شدن آب تا آنکه روان شود
فصل الباء قاره بکسر را سپ و شتر تک و زیرک در رفتن و
 و بفتح را موش و نافه مشک **فقه** بکسر فا و سکون قاف در نش
قوه بضم و فتح فا و سکون واو سخن و دهن **فقیه** بفتح فا و کسرتا
 و سکون یا داننده علم شریعت **فصل الباء قاسیه** بکسر نون
 نیت شونده و پر سخت **فرو دگی** لفظ فارسی است
 سخت کهنه و ریزیده شده **فعلی** بکسر فا و لام و سکون عین و
 در اسریاء نسبت یعنی کاری که با اعضایی ظاهری تعلق دارد
باب القاف فصل الالف قدام بفتح قاف و وال و میم با
 و مدح قدیم **فصوی** بضم قاف و سکون صاد و فتح واو با
 مقصوره نهایت دور **ففضای** بفتح قاف و ضاد بالف و
 حکم و حکم کردن **قفا** بفتح قاف و فاء بالف مقصوره پس
 زدن و پس **قوی** بضم قاف و فتح واو بالف مقصوره
قوة **فصل الباء قریب** بضم قاف و سکون رانزدیکی و آریکا تا
 شکم و بختن سیر شب از برای فرد آمدن صبح **قویب** بفتح قاف

و کسر از نزدیک شوند **قصب** بفتحین فلک و ماشوره و هر
چیزی که مانند وی باشد میانه کاواک چون استخوان و نخ
از لقره و برنج باشد و غیران و آب را چهار اشک و آب
و در چشم و در چشمهای و رگهای شش و کتان تنک و بفتح
قاف و سکون صاد بریدن و بند بگردن قصاب بزرگ
باز داشتن شتر را از نوشیدن آب پیش از آنکه شیر شود
و قاضی بفتح از **قصب** بفتح قاف و کسر صاد و سکون یاء
و شاخ باریک و همیشه باریک و شتر ریاضه ناکرده و ذکر آدمی
جز آن و کمانی که از یک شاخ کرده باشند فردا شکافته و شتر
بران و تا زمانه **قصب** بفتح قاف و سکون لام دل و خالص هر چیزی
و قلب العقرب منزلت از منازل قمر و خرد و میانه شکر و
برزد اندن و بضم و فتح و کسر قاف دل درخت فرما و بضم قاف
و سکون لام دستانه و بفتح شتری **فصل اوله** **قاید** بکسر غمه
لغفار و بنم روز وزن سخن کننده **قاره** بفتح راه شد دارم
گیرنده و چیزی سرد و برادر مخفف خرس ماده و پشته که پسند

نباشد و نام شخصی از انبای هون بن خدیمه **قاعده** بکسرین بنیاد
 خانه و پایگاه و بنیاد دین با **خرفاقیه** بکسر فاق و فتح یا آنچه ذکر او در
 خرافیات با مضرها واجب است تجسین باشد چنانکه در رسایل
 عروض مذکور است **قاهورات** بضم دال و سکون و او جمع
قاهور بفتح قاف و یا و ضم دال و سکون و او مرد بدخو و خرد
 فحش بر خلق **قبه** بضم قاف و فتح باء مشد در حرکات و بناء
 گرد بر آورده و شبه الشاة بفتح و کسر کاف ذات الاطلاق
 یعنی از هر خانه که سفند و گاهی تخفیف نیز خوانده میشود **قصبه**
 بفتح قاف و کسر بازن رشت **قصد** بکسر قاف و سکون یا سگاه
قدرت بضم قاف و سکون دال و سکون را تو انانی و توانگری
قذره بضم قاف و سکون دال و فتح فاکنگره و سرکوه **قریه** بضم
 قاف و سکون را و فتح یا خویشی و نزدیک و بکسر قاف و سکون
 را و فتح با مشک **قریه** بفتح قاف و حا و کسر واء و سکون
 یا اب نخستین که از جاه بر آید و طبیعت ادعی **قره** بضم و تشدید
 اراء جنگ شدن چشم و روشنای **قریه** بفتح قاف و یه و جاه

مور قمت بکسر قاف و سکون سین و فتح میم بهره و روز
قت بفتح قاف و سین مشدد دیه خورد **قساوه** بفتح قاف
 و واو سنجی دل **قصیه** بفتح قاف و یا مشدد و کسر ضاد حکم
 و حکم کردن **قضاة** بضم قاف و فتح ضاد مخفف و کسر قاف
 جمع **قصد** بکسر قاف و فتح ضاد کیاهی و نام جای **قوله** بکسر قاف
 و فتح لام مشدد کی و بضم قاف و فتح لام مشدد سرکوه و سر
 مردم و برتر خیزی و سبوی بزرگ **قلیله** بفتح قاف و لام
 ثانی و کسر لام اول اول سکون یا اندک **قناعه** بفتح قاف و عین
 خورسند و پسند کاری بدانچه قسمه باشد **قوت** بضم قاف و سکون
 و او روزی و آنچه روزی بدان بگذرانند و بفتح قاف و سکون
 و او خورش دادن **قوة** بضم قاف و فتح واو مشدد توانا
 و توانا شدن و یکنوا رسن **فصل الراء** **قبح** بضم قاف و سکون
 بازشتی **قبح** بفتح قاف و کسر باء و سکون یا زشت و کراهت
اربع قبایح بفتح قاف و کسر همزه جمع قبیح **فصل الدال** **قاید** بکسر
 همزه کشته **قاید** بکسر عین زنی که از حیض وزه باز ایستاده باشد از بتر

و درخت خرما که در **قصد** بفتح قاف و سکون صاد
 آهنگ و آهنگ کردن شکستن **جوب** **قو** بفتح قاف
 کشنده را بازگشتن **قوا** بضم قاف و فتح واو شد و جمع
 قاید **قواعد** بفتح قاف و کسر عین جمع قاعده بمعنی جواهر الهائی
 که برپا شدند از غله و زنائی که امید نگاه ندارند و گروهی
 از خوارج و قواعده **بسیاب** ابرها که پهن شده در کرانه آسمان
 و قواعد البیت **بسیاب** خانه و قواعد هودج چهارچوب ریسنا
 هودج **قید** بفتح قاف و سکون یا بند و نقطه کردن کتاب قید الای
 ابدی که وحش را بدون دریا بد و قید نام اسپ معروف و
 دوال که سر نای پالان بهم فراز گیرد و قید الفرس داعی که بر گردن
 شتر نهند و بکسر قاف و سکون یا بمعنی مقدار در عرف **نقطة**
 میشود و پنجه قید ریح یعنی میان آن دو کس فرق مقدار یک
 نیزه است **قیود** بضم قاف و با و سکون و او جمع قید **قیاد** بکسر
 قاف رسن که ستور را بوی کشند **فصل الراء** **قادر** بکسر
 توانا و در صفات خداست نیز آمده **قادر** بکسر صاد آن تیره بنشانه **قادر**

بسیاب

و آب سرد و باز دارند و کوتاه شوند **قاف** بکرها قهر کننده و
شکننده کامها **قاف** بفتح قاف و سکون دال نهایت چربی
و میانه هر چیزی و اندازه و بفتح دال و سکون آن اندازه کرده
خدا تعالی بر بنده از حکم و اندازه و بکر قاف و سکون دال
و یک **قاف** بفتح قاف و سکون سین بستم بکار می در شستن
و قیده خورد از قیده بزرگ **قاف** بفتح قاف و سکون صاد و
و باز داشتن و قیده خورد و پرده فرو بستن و کوتاه کردن
و قهر و جمع کردن نماز را و باز بستن بر جای که از وی در گذرد
و ازین قبیل است قول خدا تعالی در صفة حور است قاصرات
الطرف یعنی زنایی که نظر از شوهر خود در گذرانند و حاکم را کار
کردن و شبانگاه کردن و قهر انظلام یعنی امیر شش تاریکی در شب
بشبانگاه و خلاف بد و بکر قاف و فتح صاد کوتاهی و کوتاه
شدن و بفتح تین پنج خرما و درخت و گردنها مردمان و شتران
و خشکی در کردن **قاف** بضم قاف و صاد و سکون واو و فرماندن
بجز از چیزی و جمع قهر بفتح قاف و سکون صاد بمعنی گوشه و

قطمیر بکسر قاف و میم و سکون ط و یا نام سک اصحا کهفت
 و پوستک تنک وانه خرمایا نقطه سپید که بر پشت وانه بود که خرما
 از روی روید و بمعنی هیچ چیزی نیز آمده چنانچه در قرآن مجید لایمکون
 من قطمیر یعنی مالک نشد هیچ چیز را **قطر** بضم قاف و سکون ط که
تبر بفتح قاف و سکون هاء چیره شدن **فصل السین قدس** بضم سین
 و سکون دال پاک و پاک شدن و سکون دال کوی بزرگ زمین
 نجد و روح القدس نام جبرئیل **م قدس** بفتح و ضم و کسر قاف و سین
 مشد و جستن چیزی و دینی آن شدن و سخن چینی کردن و بفتح قاف
 و سین مشد و تنها کردن ناقه و نام موضعی **فصل الصاد قضی**
 بفتح قاف و سکون با که رفتن به پیچ و کرفکی ضد بطو و شتاب
 رفتن مرغ و شتاب اندن و مطلق رفتن بانکستان و نیز بریدن
 مرغ و بفتحین مال قضی کرده و غنیمت کرده **قض** بفتح قاف و سکون
 را و ام و هر چه پیش فرستاده شود از نیکی و بدی دادن و یا پیش
 دادن و بکسر قاف نیز همین معنی آمده و بریدن کار و شعر گفتن **فصل**
الطاء محط خشکسال و زدن سخت و بازیدن باین **تسط** بکسر قاف و سکون

سین داد و عمل و پمانه که نیمه وی صباع باشد و بهره و بفتح قاف
و سین راستی استخوانهای ساق و آن عیب است و بر آن
شدن و بضم قاف سکون سین نام دارد که همدارده میشود
در خوشبوئینها داخل کنند در مردم عرب **قط** بفتح قاف و ط
مشد در پنهان بریدن و از نیست قطف قلم و کران شدن رخ
و بمعنی هرگز نیا آمده و مردی سخت جعد موی و بفتح قاف و ط
مخفف ساکن بمعنی حسب یعنی پس و بکسر قاف و ط و شد
گرمه و نامه و برات **فصل العین قاف** بکسر نون بر سنده و
خواهنده و حوازمند و نیازمند و رسوال **ق** فتح قاف و سکون
را که و و فال زدن بقرعه و کوفتن در و بعضا بر سر زدن و تمام
خوردن آنچه در کاسه باشد و بفتح تین ابهامی سپید که بر شتر بچه
براید و بی موی شدن سر بعلتی و ریشی که اشتر از او بر آید
و بفتح قاف و کسر را که در از کار می باز دارند باز نه استند **قط**
بفتح قاف و سکون ط بریدن و بکسر قاف و سکون ط تاریکی احمر
و کلیم خرد که بر پشت اندازند چون بر شترند بروی و پیکان خرد

نو تاه و پاره از شب بعضی گویند که نیم شب و تیر کو تاه و مکان
 بن دار و نوعی از جامها و بکسر قاف و فتح طا پاره از هر چیزی
 و پاره که از چیزی جدا کرده شود و چادری که بر کتف شتر بکشند
 و جایی ترس از هر چیزی و بضم قاف و سکون طادمه و تا
 که از فریبی باشد **قطع** بفتح قاف گذشتن از جوی و بریده
 شدن و سپری شدن **حاجه** و رفتن مرغان از سر و سر کرم
 سیر یا برعکس و بکسر قاف بانفخ انگور و خرمای بردن و جز آن
 قاف جمع **قطع** بفتح قاف و کسر ط و سکون رارمه گویند
 و کله شتران و ماده کاه و تازیانه و رمه که از کوه سفید بسیار جدا
 کنند **قطع** طریق بضم قاف و فتح طا شد و بمعنی ره زمان
قطع بفتح قاف و سکون لام توشه دان شبان و برکندن
 نام معدن از زیر قلعی منسوب بولست و روز باز شدن شب
 و بفتحین مارها بر کلان و بکسر قاف و فتح لام با و بان **مشتی**
قطع بفتح قاف و سکون میم بعمو دزدن و مقهور و خوار کردن
 و رختن روغن در آوند و شکسته کردن و بکسر قاف و سکون میم

خنورهای سرتنگ و غلاف خرما و بکسر قاف و فتح مسمی است
از یکله چشم بر جبهه **قاف بکسر قاف** پرده طبق میوه و بفتح قاف
طبق هدیه **فصل القاف** بفتح قاف و بضم قاف دور اندازنده مردم
و بضم قاف دور و بفتح قاف راه دراز و دور و بفتح قاف و سکون ذال
سنگ انداختن و تی کردن و دشنام دادن و بفا حشمت
ژدن کسی را و بضم قاف و فتح ذال جمع **قاف بضم قاف**
سکون ذال و فتح فالنگره و سرکوه **فصل القاف** بفتح قاف
بی ارامی و بفتح قاف و کسر لام بی ارام **فصل اللام** بفتح قاف
و کسر باء و سکون با بد رفتار و جماع مردم زیاده از سرکوه چون
روم و زنج و عرب و آنچه پیش رویه فرودار در سیاهان را
و نیز آنچه سس رویه بر آید بوقت رستن و ناپکار و دانایم
و دانه **قبول** بضم قاف و با و سکون و او پیش آمدن و وزیدن
باد صبا و دلور باجه انداختن و بفتح قاف و ضم با و سکون و او
پذیرفتن و دایه و باد صبا **قبول** بفتح قاف و سکون تا کشتن
بکسر قاف و سکون تا کشتن و بکسر قاف و سکون تا دشمن که با

قابل کند **قول** بفتح قاف کفتن **قوایل** بفتح قاف و کسر همزه بس
 قابل **فصل المیم قائم** بفتح قاف تا بنده و دشته شمشیر و بر پاستاو
 و ترازوی راست **قوام** بضم قاف و دال مشد و پیش **قوم** بفتح
 پیش بای و کار گذشته و مرتبه **قدیم** بفتح قاف و کسر دال و سکون
 یا دیرینه **قسم** بکسر قاف و سکون سین بخش کردن و اندازه کردن
 و نوبت میان زنان نگاه داشتن و انداختن کردن در کار
 تا چون کنی **قسم** بفتح قاف و کسر سین و سکون یا ضد و مقابل و جوی
 چنانچه در عرف گفته میشود قتلان قسم الوجه یعنی خوب
 است **قوم** بفتح قاف و سکون واو جماعتی از مردمان و زنان
 بانهم یا مردان خاصه و اندکی است که در می آیند زنان به تعبت
 مردمان در قوم و تانیدت در آن صیغه آورده شود **قوم** بفتح قاف
 و واو و سکون یا چیزی است مستقیم **قوام** بکسر قاف و فتح
 و نظام و مدار کار باو باشد و بضم قاف بیماری در قوام است
 و در پاکوسیند و بفتح قاف راستی و بالای مردم و در شکا
 که کرد آدمی میباشد **قیام** بکسر قاف بر خاستن و نشستن

این و آن شدن بازار و کاسه شدن آن و ایستادن ستوراز
 مانگی و بسر بردن کار **قرن** بفتح قاف و کسر یاء می شود چیزی است
 و کسی که در کار مردم باشد و مردم با او احتیاج داشته باشند
 و آنکه قاضی او را برپا کند و بکسر قاف و فتح باء مخفف جمع قومه
فصل النون قانون بضم نون و سکون و او اصل هر چیزی **قرن**
 بفتح قاف و سکون را پاره موی و صبور و کوه خرد و کرانه سرد
 پاره خوب و اهل زمانه که در آن پیغمبر باشند و شاخ کاه و کوسپند
 و هماد در بهادر و نام روزی از روزهای عرب و نام قبله ازین
 و کسود و کوهکی تنها و یک است و هشتاد سال و بعضی گویند
 که سی سال است و همسال مرد و اهل یک روز از مردم و مع زن و آن
 چیزی که از فرج وی بیرون آید چون عروان عیبی است بزرگ و
 یسوی هودج و یسوی سر و قرن الشمس آنچه نخست پیدا شود از آفتاب
 و بختی کیش از مردم و شمشیر و تبر یا پیکان و رسن که دو شتر را هم
 و شتر بسته با دیگری و موضعی که میقات اهل نجد است
 بجهت احرام حج و ازین معنی است و یس قرن و پیوسته ابرو شدن

در این

و کسوف و سکون را حرف و بعد است در شجاعت و کشتی و مانند
 آن **قرمان** بکسوف و سکون را اقلیمی است از روم **قطران** بفتح قاف
 و لسط آنچه در شتران گرگین مالمند و فارس میان از اکثران خوانند و
 شهرهای بود عظیم در مغرب بناء شینت پسر آدم عم در اینجا بود
 بت پرست بودند و ضعیف داشتند از زبر حد سلیمان عم دیوبند
 را فرستاد که نام وی فقطس بود تا آن قلعه را بر کند و برد و در
 آن **قریه** پیش سلیمان آورد و نام شاعر است **قوانین** بفتح قاف و
 اول از سکون یا جمع قانون **فصل امیر قسطنطین** بکسوف و سکون
 سین و در اسیران نسبت چیری منسوب بقسط قضایا و اولی
 حکمها که بی فکر و تامل معلوم شود **قری** بضم قاف و در آخر
 مقصوده جمع قریه القریان که وظایف **قوی** بفتح قاف و کوه
 و یا مشد و بمعنی توانا **قوانین** بفتح قاف و کسوف جمع قافیه **قضاوا**
 بفتح قاف و کسوف جمع سکون ماز و الف ممد و ماده شتر یا بز که
 طرف کوشش او بریده باشند **قوی** بفتح قاف و سکون و او در
 یاد نسبت یعنی چیری که تعلق بزبان دارد **اسی** بکسوف و سکون

کبراء بضم کاف و فتح باء و را با مد جمع کبیر **کلمه** حرفیت برای رد
سخن گذشته یعنی نیت کار خایه داشته تو کیمیا **مرد**
و مکر و حید **فصل الباء کاتب** طلب کننده زرق **کتاب** بفتح کاف
و سکون تا فرام آوردن و گردن و نشستن و بضمین و سکون
تا جمع **کتاب** بکر کاف و فتح تا بمعنی نبشته و نامه و فریضه و حکم و اند
کتاب بضم کاف و تشدید تا جمع کتب و دیرستان **کدوب**
بفتح و ضم دال جمع کدب بفتح کاف و سکون دال و کبر دال سید
که در ناظنها می خوانان باشد و بفتح کاف و دال خون تازه **کدب**
بکر کاف و سکون دال دروع کفتن و بفتح کاف و کسر دال دروع
کذاب بفتح کاف و ذال شد در دروع **کوکسب** بفتح کاف و سکون
سین و زین و کسر آوردن و طلب زرق کردن و بضم کاف و سکون
سین کجاره روغن **کسوب** بضم کاف و سین جمع کسب **فصل الاء**
کائیات بکر بنمره موجودات **کاف** بفتح فاء شد بمعنی همه
کبریت بکر کاف و راه و سکون یا و تا کو کرد و زرق خالص بهترین
چیزی و یا قوت مرغ یا جوهر است که کان او خلف الشب است در

وادی نعل کتابت بکر کاف و فتح با نوشتن و در ز میهنک دو وقتن
 کثره بفتح کاف و سکون تا بسیاری و بسیاری شدن کثره بفتح کاف
 و را و کثره سکون یا بسیار که دره بضم کاف و دال و سکون و او
 و فتح را تریکی و تیره شدن که در است بجرکات مذکوره باز یادنی است
 پیش از تاج جمع که دره کرامه بفتح کاف و میم سر پوشش و کرامی کردن
 کرامات بجرکات مذکوره باز یاد الف پیش از تاج جمع کرامه کرامه
 بفتح کاف و هاء ناپسند درشتن و کرامه بفتح کاف و راه و راه
 کرامه نیز همین معنی و در شتو اردشتن کساره بفتح کاف و لام کاف
 و زانی از چیزی و فتور در روی کردن کسوة بکر کاف و سکون
 سین و فتح و او جامه پوشیدنی کفالات بفتح کاف جمع کفاله
 بفتح کاف و لام بمعنی پدر رقاری کفایت بکر کاف و فتح یا کار
 گذاری کردن و بسته کردن کفه بضم کاف و فتح فاء شد و نور و او
 و بفتح کاف و کسر آن پده ترازو و بکر کاف دام کلفه بضم کاف و سکون
 لام و فتح فارغ و در شتواری کلاه بفتح کاف فاء شده شدن و کند
 شدن شمشیر زبان و چشم و بی پدر و فرزند شدن و پسران دور از عم

کیات بقم کاف و کسر لام شد و فتح یا، شد و جمع کلی **کیات** بفتح کاف
و کسر مم شد و فتح یا، شد و چندگی و بسیار **کیات** بکسر کاف و فتح یا
سخنی که بر غیر موضوع له خود دلاله کند **کوبه** بفتح هر دو کاف و با و
سکون و او بزرگ از چیزی و جماعه و ستاره و سفیدی در شمشیر
و مردار قوم و سخنی که با و شمشیر و آب و کوه و غلامی که به بیوع
رسیده باشد و هیچ **کیانه** بکسر کاف و فتح نون فال کوی کردن و
بفتح کاف کاهن شدن و حکم بر عیب کردن **کیاست** بکسر کاف
و فتح سین زیرکی و ربرک شدن **کیفیت** بفتح کاف و یا شد و
ثابت و سکون یا، اول و کسر فاجونگی **کیفیات** بکسرات مذکور
بازیاتی الف پیش از تا جمع کیفیت **کیموسات** بفتح کاف و فتح سین
و سکون یا و او و ضم میم جمع **کیموس** فصل **الکلب** بفتح کاف
و کسر با جبر و قبضه **کمان** بفتح کاف نار دانی متاع و جبران **کند**
در فارسی فزاری باشد از فولاد که سبک تر از آن زمین و سنگ
بدان کند و نیز بمعنی کلید امده کنف و احد بمعنی همچو نرنگ **کند**
بفتح کاف و سکون یا بد سکالیدن **فصل** **کبر** بکسر کاف و سکون یا بزرگ

و از

و بزرگ شدن و بکر کاف بزرگوار و بفتح دار و ی است برسان
 و نیز گویند که میوه است اچار کرده میشود بتازی اصف خوانند
 و طبل مکر و ی و طبل و بفتح کاف و با جکر و بفتح کاف و با حکر و بفتح
 کاف فارسی سکون یا کاف و خود انبی و خفان **بکر** بفتح کاف
 و با بزرگ و بکر کاف جمع بکر بفتح کاف و کبر و سکون یا بفتح
 بزرگ و بضم کاف نیز معنی کبر آمده و بضم کاف و فتح باشد و لغت
 بزرگ **بکر** بفتح کاف و کبر تا بسیاری نمودن بسیار **بکر** بفتح
 تیره کی و تیره شدن و بفتح کاف و کسر دال و سکون تیره **بکر** بفتح
 کاف و سکون سین شکستن و نیز فراهم آوردن مرغ وقت فرود
 آمدن و بکر کاف و سکون سین شقه فرودن ضم و استخوان که گو
 لم باشد و استخوان باز و از جانب ارج او را کسر قبیح گویند و بفتح نیز با
 سه معنی آمده و بکر کاف استخوان که گوشت ندارد از سینه خرگاو و غای
 آنکه بر زمین نزدیک باشد و ناحیه هر چیز و یکسوی خانه و اندام و
 بلندی و بستی زمین **بکر** بفتح کاف و ضم فاء و سکون و او با بسیار هم
 کاف و کاف و سکون و او ناگردن و با بسیار کردن **فصل انرا**

بافتح مرغمه و هفتانی و از بزرگ گویند که **بور** بالکسر بیا و فارسی و
قبل بافتح نیز گویند و کد بور یعنی خانه و از آن آمده **کنیز** بضم کاف و نون
و سکون و او جمع کنیز بفتح کاف و سکون نون یعنی کنج نهادن و
غنج نهاده و کنج **فصل الف کشف** بفتح کاف و کسر ثا و سکون نون یعنی
دشمن و سبط **کشف** بفتح کاف و سکون شین کشاده و بر نه کردن
و بفتح تین موها پستیا بالا رسته و در پیچیدگی و مردی پر درخت **کاف**
بفتح کاف بسندگی نفقه که در روزی باقی نباشد و گرانه امر و سکون
و بکسر کاف و از گرفتن هر چه **کیف** بفتح کاف و سکون یا چگونگی
و بمعنی تعجب نیز آمده **فصل لام کاف** بکسر میم تمام و نام اسپ که برای
زبد جل بود و بعضی گویند که برای بنی امیه الفیض بود **کسل** بفتح سین
و بکسر کاف و سکون سین یعنی غنچه و زه کمان ندان چون **کاف**
شود از کمان **کاف** بفتح کاف یعنی تمام **فصل المیم کاف** بکسر کاف
فتح راجع کریم ضد لیم کرم بفتح تین جو انردی و مرد می و غیر نری
لوم و بزرگواری و شخصی بزرگ و اطلاق او بر مرد وزن و یکی **دود**
مرده میشود یعنی تشبیه و جمع و تکرار و انبث در وی برابر است

بفتح کاف و سکون را قلاده و انکور **کرم** بفتح کاف و کسر او سکون یا نحو
 و در صفات خدا نیز آمده بمعنی انکه ناطلسیده دهنده است همچنان
 در شرح حصین کورست **کلام** بفتح کاف و سخن و بضم کاف
 زمین و غلیظ و پر و بکسر و فتح کاف و لام مشد سخن کوفی است
لم بضم کاف و تشدید میم استین و بکسر کاف غلاف شکوفه بفتح
 کاف و سکون میم چند **فصل انون** کائن بکسر میم پنهان شونده **کمان**
 بکسر کاف و سکون تا پنهان داشتن **کشتن** لفظ فارسی است
 معنی ماده نر طلب و بستن شدن و بار گرفتن **کشتن** بکسر ز را عت
 کردن **کمان** بضم کاف فارسی معنی و هم **کمان** بفتح کاف و نون
 مشد و خاکروب **کفایتدن** بفتح از هم بار شدن شکافته و شکافته
 شدن **کودن** بفتح کاف عربی و سکون او استور بالا و مرد
 نوبل و کول **کهران** بضم کاف و سکون فانا کردیدن و ناسپاس کردن
کون بفتح کاف و سکون و او بودن و هست شدن **فصل او او کون** بضم کاف
 و فا و سکون فاما نند **فصل اها** گازه بکسر رانا پسند دارند **کاهه** آنچه که
 سیاد از شاخ درخت و گاه سازد و پس از بنشیند تا مرغاش نرینند و

نیشگاه چوبین و قیل بازاد فارسی کرده باکاف و و او فارسی
 از مردم و باکاف عربی سیم حصه از فرسنگ و یک کرده سه هزار
 هزار است تا هزار که گفته بفتح کاف فارسی و نون آنچه در سکت و با سید
 بفتح فارسی است بمعنی ریمان خامه که بر دوک رسیده و مثل
 بیضه کرده باشند و از آن مشوره نیز گویند و آنچه در دل کرده شود از بدی
 حق کسی **فصل فی کاف** کاف فارسی بفتح کاف و با فارسی میشود و بوزن
 کاف فارسی زیرکی و دلیری **کفتی** با بفتح از هم باز شدگی **کلی** بضم
 کاف و کسر لام میشود چیزی که اطلاق او بر بسیار آن واقع شود
 و کلی بر ضد قسم است و تفصیل آن در کتب منطق مذکور است
کلی بفتح کاف و کسر میم و تشدید یامد و لا و رو پوشنده باهن کی
 بفتح کاف و تشدید و اوج کردن و مر و ضعیف **باب فی کاف**
کاف بکسر لام و فتح قاف با مدید ل کردن و کاز از **فصل فی کاف** بضم
 لام و تشدید با خرد و مغز میان چیزی **باب** بضم لام بمعنی خاص
 بفتح لام و عین و کز آن بازی و بفتح **اب** فتن از دهن کودک و **بهر**
 لام و فتح آن و سکون عین بازی کردن **کف** بفتح لام و قاف و

باز نامه **سب** بفتحین زبانه اشش و بفتح لام و کسر ناکشاد کی میان
 دو کوه **سب** بفتح لام و کسر هاء و سکون یا زبانه اشش **فصل الثانی**
لامی لفظ مرکب بمعنی ناچار **له** بضم لام و فتح جیم شد و میان
 دریا و بسیاری اب و بفتح لام امیجکی او از هاء **لذ** بفتح لام و دیا
 شد و **لذات** بکات مذکوره باز یاد الف جمع **لذ** بصوت
 بفتح لام و ضم ضاد اول و سکون واو و کسر هاء و فتح یا شد و **لذ**
لطیف بفتح لام و کسر طاء چیزی باریک و خفی **لف** بکسر لام و سکون فاء
 شلغم و جانب و بفتح لام و سکون فاء در نوشتن و در پندین **لفظ** لام
 و فتح فاء شد و آنچه باری روی پند **لوت** بفتح لام و عین و سکون
 واو سوختن عشق و اندوه دل را و سوزش دل **لوا** بفتح لام
 و واو شد و میم نفسی که بسیار ملامت کننده است **لوا**
 خود را و منع کننده از خطه های بد **فصل الحیم** **لج** بفتح لام و سین
 بفتح لام و جیم تیره کاری **لج** بفتح لام و ضم جیم و سکون واو است
فصل الحاء **لج** بکسر لام استن شدن و آنچه فرما را بدان کشند
 و قومی که سلطان را اطاعت ندارند **فصل الذال** **لذ** بفتح لام

کسر ذال و سکون یا با مزه **فصل السین باس** بکسر لام جامه پوشش
و لباس الرجل امرأه و لباس المرأة زوجهما **فصل الطاء بفتح**
سختی و سختی گفتن **فصل العين تسع** بفتح لام و سکون سین
مار و کزدم **فصل الفاء لطف** بضم لام و سکون طائری و نازکی در
کار و کردار و لطف از خدای عز و جل یعنی آنکه توفیق دادن بر کارها
نیک و نگاه داشتن از کارها بد **لطیف** بفتح لام و کسر طاء و سکون یا
و انما بجزای باریک و مخفی و احسان کننده و رساننده بندهار انما
بمهربانی و مهربان به بندگانی خود و کلام لطیف یعنی کلامی که مخفی است
او و بمعنی باریک و چابک و نیکوکار نیز آمده **لطیف** بفتح لام
و کسر همزه جمع لطیفه **فصل القاف لایق** بکسر همزه یعنی موافق و حسنه
بجزی و چیزی در خورد چیزی شونده و نزاوار **لاحق** بکسر حا بمعنی بهم
انده و در رسنده و لاحق نام اسپ که معاویه را بود **لواحق** بفتح
لام و کسرها جمع آن **فصل الیم لازم** بکسر لام لازم گرفته و لازم شوند
لازم بضم لام و زوا سکون و او لازم بودن چیزی **لیم** بفتح لام و
همزه ناکس و بخیل **لوم** بفتح لام و سکون و او نکو بدن و ملائمت کردن

لازم بفتح لام و کسر راجع لازم **لوم** بضم لام و سکون همزه نجیل و
 نائس شدن **فصل النون من** بفتح لام و سکون خا آواز و خطا کردن
 در اعراب **نون** بفتح لام و سکون چیزی که فرق کند میان دو چیز
 وقوع در تک چون زردی و سرخی و مانند آن و نوع از ضرباتین بفتح
 لام و کسر یا شد نرم و بکسر لام و سکون یا نرمی **کن** نام طبعی است
 بزرگ دیوارش بلندتر و طشتی که در دستش نهند **فصل الواو** بفتح
 لام و سکون یا بازی مشغول کننده از کاری غیر و وطی ابواللهو ^{طنبور}
 و بازی کردن **باب الم** **فصل الیاء** **موم** بضم میم و فتح همزه بصورت
 و ال مشدد و ام فریضه و آنچه بدان ماند گذارده شود **مبند** بضم
 میم و سکون با و فتح تا و ال آغاز کرده شده و در اصطلاح خوبان ^{ای}
 را گویند که خالی از عوامل لفظی باشد و مسند الی **مبند** بضم میم و سکون
 با و فتح تا از موده شده و شخصی که بیلابی گرفتار باشد همچنان در دست
 حصین مذکور است **بر** بضم میم و فتح با و او شد و نیز ار کرده
 شده **بحری** بفتح میم و سکون میم و فتح را محل گذشتن و حرکت روی
 در شعر و بضم میم روان کردن **غلی** بضم میم و فتح خا و لام مشدد و را کرده

و راه باز داده شده و دست باز داشته شده **م** **بضم میم** و فتح
 دال و رازی کردن **م** **بکسر میم** و فتح ر با بدجدال و خصوصت کردن
م **بفتح میم** و ضاد و سکون ر **بفتح میم** و عین و سکون
 ر **بفتح میم** و چیریدن **م** **بضم میم** و سکون سین و و او و فتح نانا
 فرا ستانیده شده **م** **بضم میم** و سکون سین و قاف و فتح
 صاد احتیاط کرده شده **م** **بضم میم** و فتح سین و میم شد و نام ناه
 شده **م** **بضم میم** و سکون سین و فتح تا و هازر و کرده شده
م **بضم میم** و فتح عین و رامت و خا و برهنه کرده شده **م**
بضم میم و سکون قاف و فتح تا و دال پر و کرده شده **م** **بضم میم**
 و سکون قاف و فتح تا و دال پر و کرده تقاضا کرده شده **م** **بضم میم**
 زدن و برز بر خیزی شدن و بندی و جماع و طمع و کمان و قوم خاوند
 صورت و جمع شدن و خلق و جماعه از اشراف و بزرگان و جوی و
بضم میم و سکون لام پر کردن **م** **بضم میم** و سکون نون و فتح تا و قاف
 بر کزیده شده و مغز از استخوان بیرون آورده شده **م** **بضم میم**
 سکون نون و فتح تا و هاد و ایستاده شده و فاجیزی رسیده شده

و نذر

و هفتاد و شش **منا** بفتح میم و سین و سکون نون و در آخر مفره محل افزین
 و بداشدن **مرفی** بضم میم و سکون واو و فتح خا و اندر کرده شده **مرفی**
 بفتح میم و لام و سکون واو و خا و نون و ازاد کننده و ازاد کرده شده و
 غم و یاری کننده و مسایه و هم سوکنید **فضل الباء مرتب** بضم میم و تا و ارد
 تا کشد و غلبه کننده **متاب** بضم میم و فتح باء و لام و کاشمشد و آتش
 افروزنده و زبانه زنده **تناب** بضم میم و فتح باء و سکون سین با کینه
 خوشی دارنده **منا** بفتح میم و کسر لام جمع **متاب** بفتح میم و لام
 و سکون ثانی **مبوب** بفتح میم و ضم باء و سکون واو و پاداش
 داده شده **مبوب** بفتح میم و سکون جاو و او و ضم میم نایب **مجات**
 بضم میم و کسریه است از قهر **مبوب** بفتح میم و سکون جاو و او
 و ضم یا دوست داشته شده **محب** بضم میم و سکون حا و فتح
 لام داسنی دندان و میخ و میخ و جمال مرغ دوات **المحب** مرغان **دود**
 و بضم میم و فتح حا و لام مشد و جامه زکب بزنگ برده که میان دل
 شکم است **محب** بضم میم و تا و سکون ذال جای وضو کردن
 و چیزی که بدو اعتقاد کرده شود و راه و اصل و بضم میم کعبه و نام آب

بن عمر و سلطان و صور و سوسه در آب بسیار استحال کردن
 در وضو و بضم میم و فتح ذال و دال باشد در زانوده کرده شده **مربوب**
 بفتح میم و کسره زار و شها و دو و لها زانوده کرده و جمع **مربوب** بفتح
 و نون و سکون ذال **مربوب** بفتح میم و راء و کسره جمع مرتبه **مربوب** بضم
 میم و سکون ذال و کسرون کناه کننده **مربوب** بضم میم و فتح راء و نون
 از پس یکدیگر قرار گرفته شده و راء گرفته شده در جانب هر چیزی
 و بکبریا باشد از پس یکدیگر و فاعله و راء گرفته شده در جات هر چیزی
مربوب بضم میم و سکون راء و فتح کاف و کسره نشیننده و کناه و آنچه
 ماند کننده و بفتح کاف کنایه که گرفته شده است **مربوب** بضم
 سکون راء و او و ضم با مملوک و چیزی پرورده شده **مربوب** بضم میم و
 راء و او و ضم عین خوانا نموده شده **مربوب** بفتح میم و سکون راء و او و ضم کاف
 هر چه بر او نشسته شود **مربوب** بفتح میم و کاف و سکون راء و او که بر او
 و محل نشستن از ستور کشتی و بضم میم و فتح راء و کاف شد و چون کرده
 و بکبریا باشد و چون نگنده **مربوب** بفتح میم و راء و کسره جمع مرتبه و کسره است
 مانند کوه و صحرائش بنام است **مربوب** بضم میم و سکون بین و ضم و فتح با و لام

شده و بکلام کشنده **مطلب** بضم میم و سکون سین و فتح با خوش آمده شده **مشده**
 بضم میم و سکون سین و عین و فتح تا خوش آمده کشیده آب و جزان و بار استاده
 شونده از خیزی **مطلب** بضم میم و فتح سین و باء مشد و مکسور س سازنده **مشده**
 بفتح میم و کسر ا ب خور **مطلب** بفتح میم و سکون سین و واو و ضم ر امر و فتح
 پوشیده شود **مطلب** بفتح میم و ضم شین و سکون واو اینچه شده **مطلب** بفتح
 میم و کسر ه جمع **مطلب** بفتح میم و صاد و باء مشد و محل ر نین آب **مطلب** بضم
 میم و سکون ضا و فتح طاء و کسر ا تحت جنده و با یکدیگر شمشیر زنده و هم
 نویزه **مطلب** بفتح میم و سکون طاء و واو و ضم لام بسته شده و نام بود
مطلب بفتح میم و کسر لام جمع **مطلب** بفتح میم و لام و سکون طاء محل سین و
مطلب بفتح میم و کسر ه جمع **مطلب** بضم میم و سکون عین و کسر هم تکلف از نه
مطلب بضم میم و فتح عین و واو مشد و سنی کفته شده از کس و زشت کرده
 شده و کلمه عجمی عربی کرده شده و بکسر اء مشد و سخن کونده از کس و زشت کننده
 و کلمه عربی کننده و بضم میم و سکون عین و فتح اء مخفف ضا و نند اسپان تبار
 و اسپانی که بد اصل نمانده و کلمه که حرکات و سکات او واضح باشد و خلافت
 بینی و تویف بینی و معرب زینجهاد خود کور است و سخن با عرب شده

و اشکار کرده شده و بکسر را مخفف سخن با عراب فحش گوینده و همان و
 اشکار کننده و فرزندان عربی زنگ زاننده و نکاح کننده **مغلوب** بضم میم و
 سکون عین و واو و ضم لام علیه کرده شده **مقرب** بضم میم و فتح قاف و واو
 مشد و نزدیک گرداننده شده و اسپ و پای و هر دو دست هم بردا
 و بهم نهاده شده و رنگ قربانی گزیده شده و بکسر را بشد و نزدیک گرداننده
 و اسپ و دست کننده و بضم میم و سکون قاف و کسر را مخفف شمشیر
 گنده و نزدیک کننده و زنی که برادری نزدیک است و بر کننده و بفتح ر
 شمشیر در نیام کرده شده و بر کرده شده **مکتب** بضم میم و سکون کاف و فتح
 و کسر سین تصرف کننده در کسب کننده و گناه کرده شده **مکاب**
 بفتح میم و کسر سین جمع **مکتب** بفتح میم و سکون کاف بفتح کسب کردن **مکذ**
 بضم میم و فتح کاف و کسر و ال مشد و بدرفع و دارنده و بددی کننده و بدول
 توقف کرده شده **مکذب** بضم میم و سکون لام و فتح با و کسر زاننده
مکتب بفتح میم و کسر کاف جمع منقبه **مکتب** بفتح میم و سکون نون
 صا و اصل روم **مکتوب** بفتح میم و سکون نون و واو و ضم سین باز خواننده
 شده کسی **مکتوب** بضم میم و سکون نون و فتح شین و کسر عین چیزی پیر کننده

مواجب بضم میم و کسر ظا بمعنی پوسته بر کاری شونده **مواجب** بفتح میم
 کز جمع **موجب** **مواجب** بفتح میم و کسر کاف جمع **موجب** بضم میم و کسر کاف
 و سکون او نوعی از رفتار در جمع سواران **مورد** بضم میم و کسر کاف و سکون و او
 که در اصل نمره بود و کسر دال بهمانی خوانده و بفتح دال بهمانی خوانده شده بضم
 و فتح نمره بصورت واو و کسر دال مشدداً نوزده و ادب کننده و بفتح دال
 مشدداً احوطه شده و ادب کرده شده **موجب** بضم میم و سکون واو و کسر
 ظفر مانده و فتح را نظیر یافته شده و بضم میم و فتح نمره بصورت واو و کسر
 مشدداً استوار و تمام کننده و بفتح را مشدداً استوار و تمام کرده شده **موجب**
 بفتح میم و سکون واو بخشش **موجب** بضم میم و سکون واو و کسر جم واجب
 و واجب مانده و بفتح چیم واجب کرده شده **موجب** بضم میم و سکون واو
 و ضم را رکنه شده **فصل الف و مآده** بدال مشدداً یا دتی بهر چیزی که مدبر چیزی
 دیگر باشد و فزونی پوسته **ماسکه** کبر سین و فتح کاف فتوتی گناه بازنده
ماید کبر نمره خوانا است **موجب** بفتح میم و فون و ضم نمره و سکون واو یا
 غرابی **ماهیست** کبر تا و فتح یا و مشدداً و تحقیق چیزی **مانع** جمع مانع **مانع**
 این لفظ مرکب است از کلمه ما و لفظ فاعل اگر ما موصول باشد بمعنی چیزی که

شده و اگر مانده باشد معنی فوت نشده بلکه بفتح میم و سکون همزه محذوف
مبارزه بضم میم و فتح ز و ز با کسی بجنگ بیرون شدن **مبارزه** بضم میم
دشتن **مبارت** بفتح میم و با و راه شد و جمع **مبارت** بفتح میم و با و راه شد
فرمان بردار بودن هر دو و پدید آمدن اختلاف و یکوی **مبارت** بضم میم
و فتح حا و نا بیکدیگر و اثر و میدن **مبارت** بضم میم و فتح سین و را با کسی
ژدن و بخود بی بیماری قیام کردن **مبارت** بضم میم و فتح با و نون جها شدن
از هم **مبارزه** بضم میم و با و نا با کسی بر آبی کردن و با کسی نورد کردن و مخ
مبارت بضم میم و فتح لام و عین تها می رسیدن در کار و در چیزی غلظت کردن
و بیماری پرسیدن **مبارزه** بضم میم و سکون و کسر صاد روشن و پدید آمدن
بضم میم و سکون با و کسر عین و فتح ضاد و شمن کردن و نیده کسی و بفتح میم و ضاد
سکون با و کسر عین و شمنی **متضادات** بضم میم و فتح تا و وال شد و جمع **متضاد**
بضم میم و فتح تا و وال شد و با یکدیگر دشمنی نامها **متاخره** بضم میم و فتح میم
و را با کسی از یکدیگر کردن **متباينه** بضم میم و فتح تا و کسر با و نون از یکدیگر جدا
شونده **متصله** بضم میم و فتح تا و شد و والام و کسر ضاد پیوسته شونده **متاخره**
بضم میم و فتح با و عین کسی پس روی کردن و چیز را پیاپی کردن و پیوسته

نامه و غیر آن **مبارزه** بفتح میم و نون استوار شدن **متغیرات** بضم میم و فتح تا و غین و کسر ماضی
 چیز یا از حال خود گذشته و در کون شونده **متفاوته** بضم میم و فتح تا و کسر و او فرد و در شونده و از
 دور شونده **متفرقات** بضم میم و فتح تا و فاء و کسر را و مشد چیز نای پرکنده و این صیغه جمع است
متفرقه بحکات مذکوره چیز پرکننده **مشابه** بفتح میم و با جا کردن و بازگشتن مردم و پادام صیغه
 آب گرفتن از جاه **مشبه** بضم میم و سکون ش و فتح لام مانند شدن بخیزی و پستی و کوشش بریدن **مجاوزه**
 میم و فتح تا و ر و ی با ر و جک کردن **مجاوزه** بضم میم و فتح دال و لام بایک در خصوصت کا و مدین **مجاوزه**
 بضم میم اول و فتح میم ثانی و لام نیکوی نمودن با کسی **مجاوزه** بضم میم و فتح نون و یا از چیزی
 بیگوشدن **مجاوزه** بضم میم و فتح و او در ا همسایگی کردن و باعث کف شستن در **مجاوزه**
 بضم میم و فتح و او در از گذشتن از جا بجای و از گذشتن و خور ماری کردن **مجاوزه**
 و فتح لام و سین نخستین کردن **مجاوزه** بضم میم و فتح تا و دال با کلمه از کردن **مجاوزه**
 با کسی با هم رفتن و با کسی چیزی دارانیدن و با هم رفتن در حدیث **مجاوزه** بضم میم
 پاداش دادن **مجمعات** بضم میم اول سکون چم و فتح تا و کسر میم ثانی جمع **مجمعه** بحکات
 مذکوره یعنی چیزی فراهم آورده و گرد آورده و جا مردان رسیده **مجموعات** بضم میم و سکون چم
 و او و ضم یا چیزی نای نامسته و نامعلوم **مجردات** بضم میم و فتح چم و او و مشد جمع **مجرده** بحکات
 مذکوره چیزی که تن ندارد چنانچه عقل و نفس **مجاوزه** بضم میم و فتح حاء و با کجک کردن **مجاوزه**

بضم میم و فتح فا و ظا نکا بهائی کردن **معاذ** بضم و فتح وال و تا با ک صلیب کردن و روشن
 کردن همیشه **مخاسده** بضم میم و فتح سین و وال با یکدیگر بدخواهی کردن **محاو** بضم میم و فتح واد
 و را کسی جواب دادن و پاسخ دادن یکدیگر را **محاولات** بضم میم و فتح و او با
 جمع مجازله **مخاگاه** بضم میم چیز بر احکایت کردن و باز گفتن و راستن **مخوطه** بفتح میم
 و ظا و سکون حا و واو و ضم فا چیزی نکا هداشته شده **مجبوبات** بفتح میم و سین
 ثانی و سکون حا و ضم سین اول چیزی ثانی در یافته شده و آن دریافت خواهد شدند
 یا بدین یا بچشیدن یا بوییدن یا بدست نهند باشد **مجبوس** بفتح میم و سکون حا
 و واو و ضم سین اول دانسته شده در یافته شده **مخاسبه** بضم میم و فتح سین و یا با
 شمار کردن **مخترقه** بضم میم و سکون حا و فتح با و فا و کسر ایش و ران **مخده** بفتح میم اول
 و ثانی و وال و سکون حا سالیس **مجت** بفتح میم و حا و با و شد و دوستی **مخاطرات**
 بضم میم و حا و با و شد و فتح طامع مخاطرات مذکوره در خط افتادن و بر مال خود
 بستن **مخاصمه** بضم میم و فتح صاد و میم با کسی خصومت کردن **مخالفة** بضم میم و فتح لام
 و فا با کسی خلاف کردن **مخالطه** بضم میم و فتح لام و طا با کسی منتهن **مخاوعه** بضم میم
 فتح دال و عین با کسی فریب کردن **مراغله** بضم میم و فتح حا و لام کسی کاری یا درجا
 شدن **مراوره** بضم میم کسی دار کردن **مدرجه** بفتح میم و ضم و سکون دال و فتح رجا

رقتن و کدشتن و زمین که در وی دراج بسیار باشد **مرا راه** بضم میم
 با کسی مرا را کردن و ملامت کردن و زنجی کردن **مرا و مته** بضم میم اول
 و فتح و او و میم تا پیوسته بر کاری بودن **بدین** بفتح میم نون و کسر ذال
 سکون یا شهر و نام شهر حضرت رسول صلی الله علیه و سلم **بذکر** بفتح میم
 و لام مشدد و فتح ذال خوار شدن و خواری **بذکر** بفتح میم اول و ذال و میم
 ثانی مشدد کوهش و حرمت **مرا یک** بضم میم و فتح با و حاء خردن و فروختن
 با سود و نیمه سود باز ز کانی کردن **مرا ت** بفتح میم و راء مشدد و بارها
مرضات بفتح میم و سکون را خوشنودی و پسندیدن **مرا تبه** بفتح میم و تا
 و با و سکون را پایه **مرکبات** بضم میم و فتح را و کاف مشدد چیز نا اندر جا
 نشانه شده و بهم در فسانه شده **مروه** بفتح میم و واو مشدد و ضم ر مرد
 و بفتح میم و واو و سکون را سنگی است سپید که آتش از او گرفته میشود
 و نوعی از ریاحین و نام جای که معظمه **مرضیات** بفتح میم و یا و مشدد و سکون
 را و کسر و جمع **مرصیه** بحر کات مذکوره بمعنی پسندیده شده و خوشنود
 شده **مرا عا** بضم میم گوش فراداشتن و کمر بستن و نگاه داشتن حتی
 شبی با هم چو کردن **مرا و مته** بضم میم اول و سکون را و کسر میم ثانی و

فون بر جایی مانده و او کارکننده و دیرینه شونده **مزارعه** بضم میم و فتح واو
 عین با هم کشا و زری کردن و صفت بزرگ ری بکسی فراوان **مراذنه** بضم میم
 و فتح واو و لام علاج کردن **مرفقات** بضم میم و فتح حا و میم بکس خا برایش
 زده شده و چیزهای زر زرد و **مراحمه** بضم میم و فتح حا و میم بکس رحمت
 کردن **مزیله** بفتح میم و لام و سکون را و فتح یا و ضم آن جای مریکن **مزله**
 بفتح میم و لام مشدد و فتح و کسر را افزونی و فضله و تمام و کمال هر چیز **منا**
 بکس میم زمین پیوند **مناعه** بضم میم و فتح عین شتافتن بر شتابان
مناقبه بضم میم و فتح با و قاف بکسی پیشی گرفتن در دیدن یاد **منا**
 اری و پیشی کردن **مناعه** بضم میم و فتح عین و دال کس بیاری دادن
 بضم میم و فتح میم ثانی و حاکم سهل و اگر قن **مناومه** بضم میم اول و فتح واو و
 میم ثانی با کردن و با کسی مکاس کردن در بیع **مناوله** بفتح میم و غمه و لام
 سکونین نوشتن و سوال **مناوله** بضم میم و فتح لام و میم ثانی با کسی
 کردن **مناومه** بضم میم اول و فتح نا و میم ثانی با کسی قرضه زدن و هم **منا**
مناوات بضم میم و فتح واو برابر کردن و برابر آمدن و راست بایستادن
 بفتح میم و سین و را مشدد شاد کردن **مناوات** بضم میم و سکونین و واو

وفتح دال چیزی تا بود که فراداده شده **مسیبوتنه** بفتح میم و حاو سکون
 سین و واو و ضم یا شناوری کرده شده **مشغله** بفتح میم و عین و لام و
 سکون شین کار و شور و شغوب **کله** بضم میم و فتح کاف و لام باخبری تا
 و همتا بودن و موافقت مشاهده بضم میم اول و فتح نا و دال کسری دیدن
 و با کسی جایی حاضر بودن و کردن **مشاکه** بضم میم و فتح را و کاف بکسی
 انازی کردن **مشاورت** بضم میم و فتح واو و راه مشورت کردن و **مشور**
 بفتح میم و واو و راه سکون شین کنکاش کردن **مرویات** بفتح میم و سکون
 شین و واو و ضم را چیزی نامی پوشیده **مشابهت** بضم میم و فتح یا و مانند شدن
 و همتا بودن **مشققت** بفتح میم و شین و قاف مشد درج **مشهبات** بضم میم
 سکون شین و فتح تا و کسر تا چیزها آزر و کرده شده **مشیه** بفتح میم و با و مشد در
 شین خوابتن **مشایعه** بضم میم و فتح یا و عین با کسی یری کردن در سحر و
 و اشتراک با یکدیگر پس بستند و متابعت کردن **مصارت** بضم میم و فتح را و عین
 کشتی گرفتن **مصلحت** بفتح میم و لام و حاو سکون صا و تا تابهایی **مصلحت**
 بضم میم و فتح صا و لام مشد و جا نماز و عبادت و کسر لام مشد زبان نماز
 نذر **مضوعات** بفتح میم و سکون صا و واو و ضم نون کار کرده شده و **مضرب**

ویکوی کرده شده **مصیبه** بضم میم معروف **مصادقه** بضم میم وفتح وال
 قاف با یکدیگر دوستی داشتن **مصاخره** بضم میم وفتح با و را با یکدیگر
 کردن **مضاده** بضم میم وفتح ضاده و دال مشد و با کسی دشمنی کردن **منفره**
 بفتح میم و ضاده و راء مشد در پنج وزین و کزند را نیدن **مضایقه** بضم
 و فتح یا و قاف با کسی تنگ فر کردن **مطاوله** بضم میم و فتح واو و عین
 را فرمان بردن **مطومات** بفتح میم اول و ثانی و سکون ط و واو و ضم عین
 کزوده شده چشیده شده **مطعیات** بضم میم و سکون ط و کزاف و فتح
 بصورت فروکننده هاتش و جراح **مطایقه** بضم میم و فتح ط و قاف
 موافقت کردن و پابند رفتن و پایبایی دست نهادن ستودن در رفتن
 را با یکدیگر نهادن **مطالع** بضم میم و فتح لام و عین چیزی که نوشتن
 بدان واقف گردد و در کتاب پیوسته نکر بستن و در رسیدن اجزا
 یکدیگر **مطمئه** بضم میم اول و سکون ط و فتح میم ثانی و نون مشد و کسر هاء
مطوعه بضم میم و فتح ط و عین و کسر واو مشد را هنگام که جهاد کنندنی انکه برایشان
 واجب باشد و جماعتی که بخودی خود بفروروند **مظنه** بضم میم و نوشتن در
 جایگاه و منزلت آن کرده **مظاهر** بضم میم و فتح ط و را با کسی نسبت

و از زن طهارت کردن و دو جامه بهم در پوشیدن **معامله** بضم میم و فتح لام
 و جیم با کسی بخیر می پوشیدن و در مان کردن کسی **معاملت** بضم میم و فتح لام
 جمع **معامله** معاونه بضم و فتح واو و نون با کسی یاری کردن معاونه بضم میم و
 فتح واو و دال بازگشتن بادل کار **معدرت** بضم میم و شین و کسر عین بر کاف
 و رستن و آنچه بدان زندگانی کنند **معدله** بضم میم و کسر دال یا بفتح دال و فتح
 لام داد و بهره و شبانه گویای و داد و دادن **مغرفه** بضم میم و فاء و کسر کاف
 عین جایگاه رستن فن و شنیدن **مغورده** بضم میم و سکون عین و واو و هم
 دال حس معدود **معاشره** بضم میم و فتح شین و با با کسی نزدیکی کردن
 با همگان و امیزش کردن با هم معاشرت جمع معاشره **معاذله** بضم میم و فتح دال
 و لام اندازه کردن میان دو چیز و توقف کردن **معانیه** بضم میم عین و نون
 بضم میم **معاوضه** بضم میم عوض دادن **معاوضات** بضم میم و فتح دال با کسی
 کردن و بچرخنای پایانی کردن **معدنه** بضم میم و واو کسر دال **معتدله**
 بضم میم و سکون عین و فتح با چیز نای که دل بر او بسته شود و نهم در
 قرار داده شود **مغوبه** بضم میم و نون و ضم عین و سکون واو و یار دادن
معاذله بضم میم و فتح میم ثانی و لام با یکدیگر معامله کردن **معاورته** بضم میم و

فتح و او در کاهی این را فراکرتن و کاهی این را درست کردن پیمانها و لزوما
مغالیه بضم میم و فتح لام و با غلبه کردن بر کسی **مغیره** بضم میم و فتح غین و با
 و را از حال گردانیده شده و بکسر باء و مشدداً از حال بگردانیده **مغالطه** نام
 غلط کردن **مغیبات** بضم میم و فتح غین و یا مشدداً چیزهایی پنهان **مغضبه**
 میم و سین و دال سکون فتابی **مغاضبه** بضم میم و فتح خا و را با کسی در فخر
 نبرد کردن و برابر کردن از فخر **مغارت** بضم میم و فتح را و قاف از یکدیگر جدا
مغایبه بضم میم و فتح وا و اناز می بر آید و برابری کردن در کار و سخن پس
 با هم **مغز** بفتح میم و فاد او مشدداً در کین و کسر فاجای که زیر **مغز** و **مغز** بضم میم
 و سکون فاقض کرده شده و اندازه کرده شده و سوزان کرده شده **مقار**
 بضم میم و فتح تا و لام با کسی جنگ کردن **مقارنه** بضم میم و فتح را و نون با کس
 قرین کردن و قرین شدن و قرین گرفتن **مقاسمه** بضم میم و فتح سین و میم
 با کسی که در آن و با کسی سو کند خوردن و دادن **مقاس** بضم میم و ج
 نشدن **مقال** بفتح میم و لام گفتار **مقالات** بفتح میم جمع مقام بفتح میم
 جای ایستادن و شمارگاه قنانه و بضم میم جای بودن **مقاومه** بضم میم و
 فتح وا و میم با کسی برابری کردن **مقیات** بضم میم و سکون قاف و فتح

چیز نایب بر مایه گرفته شده و بکس نون چیز نایب کات مکرره بر مایه کز نایب
 و بفتح نون چیز نایب نهاده شده و بکس نون **بند نامقت** بفتح میم و سکون
 قاف و فتح یا دشمن گرفتن **مقتضیات** بضم میم و سکون قاف و فتح یا
 تقاضا کرده شد تا و بکس ضا و تقاضا کند تا **مقولات** بفتح میم و ضم قاف
 سکون واو و چیز نایب گفته شده **مقاریب** بضم میم و فتح یا زدی کی نمودن بکس
 شدن بکس **مقاربه** بضم میم و سکون قاف و فتح یا زدی کی **مقدمه** بضم میم و فتح
 قاف و کس زال مشدد بزرگ و چیز نایب که بر وجهی دلیل موقوف باشد **مقدمه**
 ثنائیه کلام که پیش از شروع در مقصود باشد **مقاسات** با یکدیگر و در شدن
مکاشفه بضم میم و فتح شین و فاباک و دشمنی اشکار کردن **مکاشفان** بضم میم و
 دادن **مکنه** بضم میم و سکون کاف و فتح نون سامان کار و بفتح میم اول و ثانی
 و سکون کاف و ضم ر بزرگی **مکاتبه** نامه نوشتن بکس و بنده را به بهار
مکاره بضم میم و فتح با و را باک و بزرگی نور کردن و چیز نایب که میدانی نگاه
 کردن **ملاک** بفتح میم و کس غره جمع ملک **ملکست** بفتح میم و لام و کاف که بضم
 شود در نفس رکسب کمال چنانچه در کتب حکم مذکور است و حصد
 و بضم میم و سکون لام و فتح کاف یا دشمنی و بفتح نون خوی نیک در عرف

فلان حسن الملكة يعني نيكو نوي است بخد مسکاران خود **ملازمه** بضم میم و
 فتح ز او میم با کسی یا چیزی پیوسته بودن **ملازمه** بفتح میم و لام تا میسوا
 آمدن **ملازمه** بضم میم و فتح یا وسین در امتحان کار و دستن و آنچه در مان
 کسی است **ملاقات** بضم میم و فتح لام و قاف کسی را دیدن و چیزی را
ملازمه بفتح میم و فتح لام و قاف کسی را دیدن و چیزی را دیدن اول بار
 نگویش کردن **ملازمه** بضم میم و سکون لام و واو و ضم یا چیزی تا می پو
 شده **ملازمه** بضم میم و فتح و یا بازی کردن با هم **ملازمه** بضم میم و فتح لام مشد
 کتین و شریقه **ملازمه** بضم میم و سکون لام و واو و ضم یا چیزی تا می لازم
 کرده شده **ملازمه** بضم میم و لام جمع ملکه **ملازمه** بضم میم اول فتح ما و لام
 مشابه **ملازمه** بضم میم اول و فتح را و وسین با کسی یا چیزی و سکون
ملازمه بضم میم اول و کاف و سکون میم تا و کلام جایی که باد شاه بفرست
 متصرف شود **ملازمه** بضم میم و فتح نون و ضم با کسی گفتن **ملازمه**
 بضم میم و زاو عین با هم کتایش بخصوصه کردن و از او مند شدن با
 در چیزی و اگو شدن **ملازمه** بضم میم و فتح سین و با مشکله **ملازمه**
 بضم میم و فتح قاف و ضاد قول کسی را نقض نمودن و شکستن **ملازمه**

فتح قاف و لام با یکدیگر سخن گفتن و دیدن سوره خنک که یای
 این ایجا آید که دستش بوده باشد و نهل و عمل خوردن نیکی **مناک** بضم میم
 و فتح کا **خمس** **مناک** حرکات مذکوره جماع کردن و با کسی نگاه کردن
 بفتح میم و کون نون و واو و ضم کاف بی نگاه کرده شده **مناف** بضم میم
 و فتح قاف و شین تا یکی کردن در حساب با کسی استقصا شمار کردن
منافاة
 بضم میم و فتح نون و فایکدیگر اینست کردن **منبت** بفتح میم و باو سکون نون
 اصل و جای رستن **مناف** بضم میم و فتح فاء و سین با کسی محبت کردن
 و رغبت کردن در چیزی و محسبی کردن **منبت** بضم میم و فتح نون
 سپاس نمودن سخن و بضم میم و فتح نون مشدد قوه **منزل** بضم میم و
 و سکون نون و کز جای فرود آمدن و زاری و آنچه در مرتبه **منج**
 بضم میم و کون نون و کز و فتح یا و باو کسین چیز نای که خوشتر از کسی
 و نسبت کنند **منقب** بفتح میم و قاف و باو سکون شرف ستایش
 میم شتر که بدان آگشاید سوره **منقبت** بفتح میم و فاء و عین و سکون
 نون سود **منکو** بفتح میم و حا و سکون نون و صداد مشدد جلوه گاه عرو
 میمیه بضم میم اول سکون نون و واو و ضم کاف زمان که نگاه کرده اند **منقبه**

بفتح میم و نون و صاد شد و کسر هم ثانی و فتح یا افزوکنده و کشته شکار
 بطریق که زخم کند و شکار از چشم غایب **بمیرد** **بضم میم** و سکون
 و فتح فاولام و کسر هاء جزا شونده **موازیه** **بضم میم** و فتح زای و نون با کسی هم
 آمدن **مواضعه** **بضم میم** و فتح ضا و و عین با کسی صفت نهادن در چیزی یا در
 و آنچه بدان ماند و کردی بستن با هم و ماندن خرید و فروختن با هم و در هر
 موافقت کردن و قرار دادن **موازیه** **بضم میم** و نون و نیات و جاد
مواضعه **بضم میم** و فتح واو و خا و ذال کسی را کنه و می گویند **مواضعه**
 بضم میم و فتح واو و سین کسی را چیزی همچون خوشن کسی را چیزی
 داشتن و معاوضت بیارن و دوستان و مستحقان کردن در
 و شرک دادن ایشان را با خود در وقت **مواضعه** **بضم میم** و فتح نو
 و سین کسی را کسی کردن **مواضعه** **بضم میم** و فتح واو و طاء اندر خوردن
 و برابر آمدن **مواضعه** **بضم میم** و فتح فاق و قاف با کسی موافقت کردن و
 یافتن چیزی **مواضعه** **بضم میم** و فتح لام و فاء با کسی بوستن **مواضعه** **بضم میم**
 و فتح کاف و واو و لام کار با کسی کردن **مواضعه** **بضم میم** و فتح واو
 و ذال شد و دوست داشتن **مواضعه** **بضم میم** کلمات مذکور هر چه موافقت

بضم میم

بضم میم و فتح واو وظاویا بر کای استادن **موانست** بضم میم و فتح واو و نون
 و سین چیرنای نسی ده شده و بکیرنون چیرنای نسی نهده **موعظ** بفتح میم و
 ظا و سکون واو جا فرد آمدن مرغ **موبته** بفتح میم و با و سکون واو و کسر
 بخشش **مهارة** بفتح میم و راستا و می و استا و می و استا و کون **مهانت** بفتح میم و نون
 سستی و حوای **مهات** بضم میم و دل و کسر تا و میم تا مشد با الف **مهلست** بضم
 بضم میم و سکون ما و فتح لام معروف **فصل الثانی** **مونت** بضم میم و فتح
 بصورت واو و فتح نون مشد مردی که در وی زیمی باشد و کیرنون مشد
 زنی که دختر زاید **مخت** بضم میم و فتح خا و نون مشد و معروف **ملوت** بضم
 میم و فتح لام و کسر لام مشد تیره کننده و عامه در پر چیده و آلوده کننده و
 بفتح واو مشد تیره و آلوده کرده شده و عامه در پر چیده شده **منعبت** بضم
 و سکون نون و فتح با و کسر عین بر اینجته شونده و جنبده **مولیت** بفتح میم و کسر
 و سکون با جمع **میرات** بکسر میم و سکون یا یعنی مالی که از مرده بکسی **سید فصیح**
ماتجیح خبری که اجتناب برده میشود بسوی او **میتجیح** بضم میم و سکون تا و فتح
 و کسر تا و شونده **متجیح** بضم میم و فتح تا و کسر تا بهم امیزنده **مخجیح** بضم میم
 فتح را و سکون خا محل بر آمدن و بضم میم و سکون خا و فتح را بیرون کرده

و بکسر زایرون کننده **مداج** بفتح میم و کسر راجع بدرجه **مدراج** بضم میم و سکون
 دال و کسر زایرون که از حال گذشته بزرگتر است و بفتح را کتبی که بحدی
 است **مدراج** بضم میم و سکون زایرون که و بکسر زایرون است و سوره زایرون که
 امیرش و آنچه توام بدن او است از طبایع **مدراج** بضم میم و فتح عن بر
مذرج بفتح میم اول و سکون میم ثانیه و او و ضم زایرون شده شرافت آن
مندرج بضم میم و نون و فتح دال و کسر زایرون زنده و داخل شونده **منهراج** بضم
 و سکون نون راه راست و راه پیدا و گشاده **منهراج** بفتح میم و کسر زایرون
 است **فصل الماء مناج** بضم خیر می که در کردن و ما کردن او نه غذا است
 همچنان در کتب فقه مذکور است **مدراج** بفتح میم و سکون دال و سکون
 بضم میم و فتح آن بازی کردن و بفتح میم و زایرون بسیار بازی کننده
 بضم میم و سکون سین و قاف و فتح بازشت شمرده شده و بکسر زایرون
مدراج بفتح میم و سین و مشد و مفتوح زمین بهای **مدراج** بضم میم اول و سکون
 و فتح با و لام تکلیف و غیرین آمده شده و طحا که شور گردانده شده و کسر لام
 و شرفین آمده و شور گردانده طعام **مدراج** بفتح میم و کسر لام بضم میم
 بفتح میم و فتح حاد و زایرون گشاده و روشن گفته شده و روزی که در

نباشد و ظاهر کرده شده و بکسر اء مشد دگشا ده و روشن گوینده و ظاهر کننده
فتح بضم میم و تا و سکون فا محلک شیش و آغاز و بضم میم و فتح فا و تا
 مشد دگشا ده و شکافه شیده و کسرتا به مشد دگشا نیده و شکافاننده و کسرتا
 میم و سکون فا و فتح تا کلید **فتح** بکسر میم و سکون فا کلید **فتح** بکسر میم و
 سکون لام تک و شیر خوار کی و بفتح میم شیر خوار نیدن و تک کردن و تک
 و شیر خوار نیدن **تور** **فتح** بفتح میم و سکون نون و دادن **مسخ** بفتح میم
 اول و سکون میم تا و او و ضم سین ماییده شده و مسخ کرده شده و
 جماع کرده شده **مناکح** بفتح میم و کسرتا و فتح سم مکو **موشح** بضم میم و
 واو و شین مشد و جمیل در کردن افکنده شده و کسرتا مشد و جمیل در
 افکنده **فصل الحاء** **فتح** بضم میم و فتح تا و فا و کسرتا مشد و از بضم
مسخ بفتح میم و سکون بین صورت بر کردانیدن و بدتر کردن **منفسح**
 بضم میم و سکون نون و فتح فا و کسرتا مقدح تباه شونده و خبری از ضم
فصل ال **قوید** بضم میم و فتح همزه و یا مشد و توانا کرده شده و کسرتا
 توانا کننده **مؤکد** بضم میم و فتح همزه و کاف مشد و استوار کرده شده و کسرتا
 کاف مشد و استوار کننده **مالاید** بفتح میم بالفاء و بضم یا و وال **نقط**

مربکبت یعنی چیزی که نیست خدای از وی **مترصد** بضم میم و فتح یا و راه
و کسر صاد شد و چشم دارنده **منفصا** بضم میم و فتح تا و ال مشد با یکدیگر
بما **متوق** بضم میم و فتح تا و او و کسر قاف شد و افزوده **می** بضم میم
و کسر ناکه از آن کنده **مجهت** بضم میم و سکون جیم و فتح تا و کسر ناکه گوشش کند
و فکر است بچوینده و فتح ناکه گوشش کرده شده و فکر است حس شده
مجد بضم میم و فتح جیم و راه مشد برهنه کرده شده زمین از نبات و خزان
کشیده شده و درخت پر است و کسر راه مشد برهنه کننده و شمر کشنده
مجد بضم میم و فتح جیم و وال اول مشد نو کرده شده و کلمی که در وسطها مخفف
باشد و کسر وال اول مشد نو کشیده **مجد** بضم میم و سکون جیم بزرگی **مجدود**
بضم میم و سکون جیم و ضم تا و سکون وا و گوشش کرده شده **می** بضم میم و ال
و کسر میم ثانی جمع **مجدود** بضم میم و سکون حا و وا و ضم ال از دشته
شده و خزرده شده و حرام کرده شده و تیز کرده شده و پیدا کرده شده و باز
داشته شده از نخت و نیکی و خزان **مجدود** بضم میم و سکون حا و وا و ضم
بدخواست شده **مجدود** بضم میم و ال سکون حا و وا و ضم میم ثانی ستوده و
مردی و نام قبل برهنه **مرد** بفتحین یاری کردن **مرد** بضم میم و کسر وال سکون

دراز **بفتح** میم و کسرا و سکون یا افزون کرده شده **مستعد** بضم میم و سکون
 سین و با و فتح تا و عین دور شده شده و بکسرین دور جو بنده و دور شوند
مستعد
 بضم میم و سکون سین و فتح تا و عین و دال مشد و ساخت کرده شده و
 عین سا حکی کننده **مستعد** بضم میم و سکون سین اول و ثانی و فتح تا
 و اد و خواست کرده شده **مستعد** بضم میم و سکون سین اول و ثانی و فتح
 تا و کسرین نیکبختی جو بنده و بکسرت شمرده شده و یار خواسته شده **مستعد**
 بضم میم و سکون سین و فتح نون پشت بخری و گذشته شده و حدیث
 منسوب کننده و بفتح میم و نون و سکون سین یکده گاه **متراد** بضم میم و سکون
 سین و فتح تا جایی آمدن و رفتن **متراد** بضم میم و سکون سین و فتح تا
 خواسته و مقدر شده **متراد** بضم میم و سکون سین راه راست
 خواسته شده و بکسرین راه راست خوانده **مستفاد** بضم میم و سکون سین
 فتح تا فایده گرفته شده **مطهر** بضم میم و فتح طاء مشد و و کسرا را و این شوند
 و بی یکدیگر شوند **معاد** بفتح جایی بازگشتن و مکه معطره و پشت و باز
 و آن جهان **معاند** بضم میم و کسرا نون سینه شده **معیود** بفتح میم و سکون
 و او و ضم بلد پر شده شده **معاد** بضم میم و سکون عین عادت کننده

عادت کرده شده **معدود** بفتح میم و سکون عین و واو و ضم دال شمرده
 شده **معدود** بضم میم و فتح عین و دال اول مشد دال بسیار جمع کرده شده
 و باستقصا پخری شمرنده **معد** بضم میم و کسر عین و دال مشد سازنده و
 اماده کننده و فتح عین ساخته شده و اماده کرده شده **معدود** بفتح میم
 سکون عین و واو و ضم نایدیه و شناخته شده **معدود** بفتح میم و سکون
 و واو و ضم نایدیه و شناخته شده و وصیه کرده شده **مقاصد** بفتح میم و
 سین مفسده **مفقود** بفتح میم و سکون فاد و واو و ضم قاف کم شده **مفید**
 بضم میم و کسر فاد سکون یا فایده دهنده و فایده گیرنده **مقاصد** بفتح میم و کسر
 جمع **مقصد** بفتح میم و سکون قاف و کسر هاء بمعنی اهنک کردن و جا اهنک
 زمان اهنک **مقصود** بفتح میم و سکون قاف و بضم هاء اهنک کرده شده **مقصد**
 بضم میم و فتح قاف و یا می شد و بند کرده شده و کتاب و لفظ اعراب
 شده و جا بند نهادن از ستو و جا پای برنج از زبان **مکاید** بفتح میم و کسر
 بخره جمع مکیده **منقذ** بضم میم و سکون نون و فتح عین و کسر قاف **منقذ**
منقذ بضم میم و سکون نون و فتح فاد کسر را معاشی شونده **منقذ** بضم میم
 نون کشیده شده و راسم و تن داده شده **مواد** بفتح میم و دال مشد و زیاد

و بسبب ماده **موسع** بفتح میم و سکون واو و کسر عین نوید نکود او این
 و جای نوید و زمان نوید **موارد** بفتح میم و کسر راء جمع **مورد** بفتح میم و کسر سکون
 واو و کسر راء ه و آب خورد **مولد** بفتح میم و سکون واو و کسر لام جازد
موکد بضم میم و فتح نمره بصورت واو و کاف مشدداستوار کرده شده
 کس کاف استوار کننده **فصل الدال ماخوذ** بضم خا و سکون واو گرفته شده
ملاذ بفتح میم از حسواده و پناه **فصل الراء ما** بضم میم ثانی و سکون واو
 رده شده و فغان داده شده **ماهر** بکسر هاء شخمی دانا و بزرگ بهر کار **ما نیز**
 بفتح میم و نمره باید و کسر راء جمع **ما نیز** بفتح و سکون نمره و ضم با و فتح آن بزرگوار
 بضم میم و کسر شین با کسی جماع کننده و بختن بر کاری قیام کننده **مشتر** بضم میم
 شین و فتح با نمره و نمره **مبذ** بضم میم و فتح با و ذال شد و مال بارف نطق کرده
 و نا جایی سح کننده **مال** **متجر** بضم میم و فتح تا و حا و کسر یاء مشد و کشته شوند
 میم و فتح تا و کسر سین سخت شونده **متغدر** بضم میم و فتح تا و عین و کسر ذال
 شونده **مبکر** بضم میم و فتح تا و کاف کسر با مشد و کردن کشنده و بزرگوار
 و بزرگی ناییده از خود **متوفر** بضم میم و فتح تا و واو و کسر فاء مشد و بر عا
 حق کسی تمام دهنده **متفر** بضم میم و فتح تا و نون و کسر فاء مشد و مندر **شتر** بضم میم

و سکون تا و کسر میم تا فی درخت میوه دار و مر و بسیار مالدار **مخدر** و بیج **بیم**
 کرده شده **مخدر** بضم میم و فتح حا و کسر راه اول مشد و نقش خط بر کینه و بنده
 از او کننده و فرزند را نامزد خدمت مسجد کننده و سخن پاکیزه گوینده و بیج
 اول مشد و نقش خط بر گرفته شده و بنده را از او کرده شده و فرزند را نامزد
 خدمت مسجد کرده شده و سخن پاکیزه گفته شده **مخصوص** بفتح میم و سکون حا و او
 و ضم صا و شخفی تک گرفته شده و در حصار کرده شده و باز داشته و نموده
 و سخن بسته شده و سنگدل شده **مخطو** بفتح میم و سکون حا و او و ضم طا
 باز داشته شده از چیزی و حرام کرده شده خلاف **مخال** بضم میم و سکون
 خا بر کزیده و بر بضم میم و فتح دال و کسر ما مشد و تدبیر کننده و از پس کینه
 را از او کننده و اندیشه کننده در عاقبت کار و از کسی چیزی روایت کرده
 شده و بضم و سکون دال و کسر با مخفف پس و بنده و در دیوار آئینه **مخبر**
 بضم میم و فتح دال مشد و کسر خا و خیره کند و بیج خا و خیره کرده شده
 بضم میم و سکون سین و بیج جم کمز دستاننده شده و کسر جم کمز
 و واپس شونده **مستقر** بضم میم و سکون سین و با و فتح تا و کسر صا و بنیاد
 شونده و کرد چیزی در آئینه **مستقر** بضم میم و سکون سین و فتح تا و

در دل گرفته شده و خواب گذاردن خواسته شده و بکسرین در دل گیرنده
 و خواب گذاردن خواهند و بفتح عین ترپس در دل نهان دارند و
مستغیر بضم میم و سکون سین و صاد و ففتح با و عین خورد و خواسته شده
 و بکسرین خورد و خواسته شده **مستحق** بضم میم و سکون سین و خا و ففتح با و عین
 حق در آشته شده و بکسر فاق حق دارند **مستشیر** شاد شوند **مستبر** بضم میم
 اول سکون سین و ففتح با و کسر میم شانی و را شد دستوار شده و زوا
 شوند **مستور** بفتح میم و سکون سین و وا و و ضم با پوشیده شده **مستخر** بضم
 میم و ففتح سین و خا شد در ام کننده و کسای ر کجیف کننده و بی ترو
 بضم میم و سکون سین و کس کاف مست گرداننده **مستطیر** بضم میم و
 سین و ط و ففتح ط و نایاری خواسته شده از کسی و از بر کرده شده
 و بکسر نایاری خواهند بکسی و از بر کرده **مستقر** بضم میم و سکون سین
 تا و کس کاف و را شد و آرم گیرنده **مشتاب** بفتح میم و کس تا و سکون
 یا جمع مشهور یعنی آشکار کرده شده **مشتیر** بضم میم و کس شین و سکون
 کننده بدست **مشتاع** بفتح میم و کس عین اینجا قران کنند و خواسته
مصدر بضم میم و ففتح صاد و و دل شد و نامه صدر نبشته شده و در پیشگاه

نشانه شده و ستوریش بند بسته و بگردان مشدد است که ز
 بدو بدین از سپان دیگر و صدر نامه نویسنده و در شگاه نشانه
 که پیش بند ستور بند و بفتح میم و دال و سکون عداد جا بازگشتن و
 بیرون چرخ میم و بفتح میم و کسر دال جمع **مصدر** بفتح میم و دال و سکون
 عداد و **مضارع** بفتح میم و واو مشدد جمع مفره **مفرد** بفتح میم و کسر ضاد و واو مشدد
 نموندر سائده و نزدیک انده و میزد که نزدیک وی پاره از زمان از قسم
 و گویند وزن باتباع و مرد با ذرن و بکسر میم و فتح ضاد و واو مشدد
 قبیه **مفرد** بفتح میم و سکون عداد و فتح طاء و واو مشدد چهاره کرده شده
مفرد بفتح میم و فتح طاء و واو مشدد دیاک کرده و بکسر عداد مشدد دیاک کننده
 بکسر میم و فتح آن لیکن فتح اولی است و فتح ثانی محقق است و **مفرد**
 بفتح میم و طاء و کسر جمع آن **مفرد** بفتح میم و فتح عین و یا مشدد خوابان کرده
 شده و خبر داده شده باینچه پیش آید بعد از خواب عبارت کرده شده
 و بکسر باء مشدد بیان خواب کننده و آنچه بعد از خواب پیش آید
 کننده و عبارت از نیده و بکسر میم و سکون عین و فتح یاء و کسر گاه
 و علام و گوید که خسته ناکرده شده **مفرد** بفتح میم و سکون عین و واو

وضوم دال کسی که او را بهانه و عذری باشد **معمور** بفتح میم اول و سکون
 عین و واو وضوم میم تا آباد **مکبر** میم و سکون عین و فتح میم بر رکنند
 زبان **مغور** بضم میم و سکون عین و واو وضوم را فریفته شده **مفاحر**
 میم و کسرا جمع **مفخر** بفتح میم و واو سکون فابزکی **مفخر** بضم میم و سکون
 فاف و فتح تا و کسرا فاد ویش و محتاج **مفظور** بفتح میم و سکون فاد و
 وضوم طا فیده شده مقادیر جمع مقدار چیزی که آن قدر چیزی معلوم
 و اندازه **مقدر** بضم میم و فتح قاف و کسرا دال مشد د اندازه کننده و
 دال مشد د اندازه کننده و بفتح دال مشد د اندازه کرده شده **مقدر** بضم
 و کسرا فاد و مشد آرام دهنده و بکفت چیزی ثابت کننده و
 را و حنک گردانیده و بقرار راننده و کار را روشن کننده چشم و بخوا
 گرداننده و چشم و سر گرداننده اشک چشم را و راضی گرداننده چیزی که
 داده شده است او را **مقصور** بفتح میم و سکون قاف و واو وضوم
 صاد کوتاه کرده شده نماز **مقصر** بضم میم و فتح قاف و صاد مشد و جا
 کوفته شده و نماز و موی کوتاه کرده شده و بکسر ضاد مشد و جا کوفته
 و نماز و موی کوتاه کننده و در کاری سستی کننده **مکسر** بفتح میم و سکون

قریب کننده و خلیعت و کل سنج و نوعی است از خار و دوستان
 و بضم میم و کاف جمع **کدر** بضم میم و فتح کاف و دال مشدود تیره گرداننده
 شده و بکسر دال مشدود تیره گرداننده **منزجر** بضم میم و سکون نون و فتح
 زا و کسر میم و زده شونده **منکب** بضم میم و سکون نون و فتح کاف جز
 نامسروع خلاف مع و و کسر کاف الحاکم کننده و تغیر دهنده نامشروع
میسر بضم میم و فتح یا و سین مشدود آسان کرده شده و ساز و ارگرداننده
 و بسیار شونده نسل کو سپند و شتر **فصل انرا و مبارز** بضم میم و کسر
 از میان صفت بودن شونده بچنگ و دیر **میزر** بضم میم و فتح یا و کسر
 بیرون آرنده و بیرون آرنده از اقران خویش و کزرنده از فضل **مخار** بفتح
 میم گذشته از جا و در اصطلاح علماء از آنکه لفظی را در غیر معنی موصوع
 که استعمال کنند همچنان در مطول مذکور است ضد حقیقت و راه گذر **مخزر**
 بضم میم و سکون حا و فتح با و پریز کرده شده و نگاه داشته شده و پارس
 داشته شده و بکسر با پریز کننده و خویش تن را نگاه دارنده و پارس دارنده
مركز بفتح میم و سکون را و واو و ضم کاف نیز در زمین فرو برده شده **موز**
 بفتح میم اول و سکون را و واو و ضم میم ثانی اشاره کرده شده بدو لیت **موز**

یادست یا بزبان **مکرم** نفتح میم و سکون را جایگاه و میانه و دایره و نقطه
 بر کل **مکرم** نفتح میم بسبب **مکرم** نفتح میم و سکون فا و وا و و ضم ا جدا
 زده شده **ممتاز** جدا شونده **متهنر** بضم میم و سکون نون و فتح نا و کها
 گیرنده درست **موتز** بضم میم و سکون وا و و فتح جم سخن کوتاه کرده
 و **مترجم** سخن کوتاه کننده و شتابنده **فصل السین محسوس** نفتح میم و سکون
 حا و وا و و ضم سین اول در یافته شده و بریان کرده شده و بخلاف شده
مدریس نفتح میم و سکون را و وا و و ضم نمره رعیه و انکس که هوا و هویش
 بر داشته باشد **مستانس** بضم میم و سکون سین و کسوفن آرام یا بنده کتر
 و اس گیرنده و سیر شونده **مکس** نفتح میم و سکون کاف کم کردن نهاد
 و علاج گرفتن و بمعنی غش و خراج نیز آمده **مکاس** کم شدن و بیع **مکتب** بضم
 و با و سکون لام یا مده پوشش **مقناطیس** و **مقناطیس** هزد و مکسکی که
 جذب کنند و در **مقناطیس** باغین معجزه آورده است و معدن وی در قعر دریا
 و اگر از آب آبی دریا معاب روزه داری بخند **مطالعین** بضم میم
 و کسر یا جمع **مطلس** بضم میم و کسر یا در کاری شونده **مطلس** بضم میم و سین مشهور
 و جمع کننده **مندر** بضم میم و سکون نون و فتح دال و کسر یا بلند شونده **مندر**

دال و ضم ا بجهت نون نفتح میم و سکون

بضم میم و فتح نون و کسر دال اندازه کننده محلهای کاریز یا بیای که
نمده شود **فصل شین متوجش** بضم میم و سکون سین و واو و فتح
تا و کسر حاذرم و ناخوش شونده **مشوش** بضم میم و فتح شین اول و واو
مشد و شوریده کرده شده کار و بگرد و او مشد و شورنده و بفتح میم و ضم
اول و سکون واو و آنچه بود دست پاک کند **معاش** بکر میم اول و سکون عین
شخص بسیار ضعیف چشم و بسیار روان اشک چشم **معایش** بفتح میم و کسر
بصورتی جامع همیشه **معاش** بفتح میم و عین زندگانی کردن و چیزی که
زندگانی کرده شود **مشوش** بفتح میم و سکون عین و واو و ضم شین اول
ناسره **مفرش** بفتح میم و واو و سکون فاکلندن و جایی کلندن و زن
خانه و بکر میم جامه دان **مفوش** بفتح میم و سکون نون و واو و ضم قاف
نکاشته و خارا زتن بیرون کرده شده و بمقتضای شین برکنده شدن **مفقاش**
بضم میم و سکون نون و فتح قاف موی کن **میش** بفتح میم و کسر نون و سکون
شین لفظ پارس است بمعنی نهمت و طبع **موش** بضم میم و سکون واو
و کسر حاذر پیمان و اندو همکین کننده و بیانات و مردم پانده زمین و
راو که پسند شونده و بفتح حاذر پیمان و اندو همکین کرده شده **فصل الثانی**

مخلص بضم میم و فتح تا و خا و کرام مشد درسته **متفحص** بضم میم و فتح
 و فا و کرام مشد در پیر و بنده **مفحص** بضم میم و فتح تا و خا و کرام مشد
 خاص شونده **محص** بفتح میم و سکون حا یا زدن بزبوح و درین آهود
 خالص ر دن زربکد از **مخصوص** بفتح میم و سکون خا و وا و وضم صا اول
 خاص شده **مخلص** بضم میم و فتح خا و لام مشد و رانیده شده و
 کنده و بفتح میم و لام مخفف و سکون خا را نیدن **مخلص** بضم میم و فتح
 و خا مشد در خصه داده شده و بکسر خا مشد در خصه دهنده **مخلص** بضم
 و فتح تا و سکون خا و کرام و تیره کنده بر خود و رانیدن خواهند و
 لام و تیره کرده شده برای خود و رانیدن خواهند و بفتح لام خواسته
مخلص بضم میم و فتح لام و خا مشد و هویدا کرده شده و بکسر خا هویدا
منفحص بضم میم و فتح نون و غین مشد و نا خوش گردانیده شده عیش و کسر
 عیش و نا خوش گردانیده عیش **فصل الفاء متعاض** بضم میم و فتح تا
 و کسر را با یکدیگر پیش آید **متعاض** بضم میم و فتح تا و عین و کسر را مشد
 پیش آید **محص** بفتح میم و سکون حاشیر خالص بی امیغ و خورانیدن
 آن و باشر خالص شده و دوستی خالص ر دن **مرض** بفتحین بیماری

و بیمار شدن **مراض** بضم میم و سکون را ریاضت پذیرنده **مرض**
 بفتح میم و سکون عین و کسر اعملش آمدن و محل آشکار کردن و محل
 گردن و بکسر میم و سکون عین و فتح زان جامه که برده فروختن را در آن
 عرضه خوانند و تیرها و **مفوض** بضم میم و فتح فا و او مشد کار دانسته
 شده و بکسر او و مشد کار و اکس کنارنده **مفیض** بضم میم و کسر فا و سکون
 بسیار کننده و اشک پذیرنده و در حدیثی **مفوض** کننده و با نبوی باز کرده
 و پر کننده آوند و آب برتن ریزنده و **مفوض** کننده **فصل الطاء**
متوسط بضم میم و فتح تا و او و کسر سین مشد در میان چیزی شوند
 و میانی کننده **مخاط** بضم میم و سکون حا کاری بوشش کرده شده **مخاط**
 بضم میم و کسر حا و سکون با کرد چیزی در آینه **مخاط** بضم میم و کسر لام با
 امیزنده و بفتح لام با کسی منخه شده **مخاط** بضم میم و سکون حا و فتح تا و
 کسر لام آکنجه شوند و تپاه شوند عقل و آیز شوند و شوریده و
 شوند **مربط** بفتح میم و تا و سکون را جا بستن و اینجا که ستور آینه
مربوط بفتح میم و سکون را و او و بار بسته شده **مربوط** بفتح میم و سکون
 سین و او خشم گرفته شده **مربوط** بفتح و سکون سین و او و ضم را

پمان کرده شده و تعلیق کرده شده چغری را چغری نوشته زده شده
مغبوط بفتح میم و سکون غین و واو و ضم با از برده شده برنگوی حال
 کسی بی آنکه زوال لغت آن خواسته شود **منقط** بضم میم و سکون غین
 و فتح تا و کسر یا از و آینده **مغناط** بضم میم و کلام در غلط اندازنده **مغوط**
 بضم میم و سکون فا و کسر ابعتی شتابنده و پرکننده و توشه دان را و
 را باب و از حد در گذرنده و فراموش کننده و فراموش کننده و بصر
 شتابنده و پیش فرستاده شده و برگردیده شده توشه و محض از
 و از حد در گذشته شده و فراموش کرده شده و بضم میم و فتح فا و کسر
 مشد و در گذرنده از کسی و در گذرنده و در گذرنده نابایست از کس
 کننده و ضایع کننده و فراموش کننده و بفتح را و مشد و در گذرنده شده
 از کسی و دور کرده شده نابایست از کسی و تقصیر کرده شده و ضایع کرده
 شده و فراموش کرده شده **مبیط** بفتح با و سکون نون محل بر آمدن
مبیط بضم میم و سکون نون و فتح تا و طام شد و افشده و بهام کرده شود
 و شتابنده و شخمی موی افتاده و بر آن و شتر شتاب رفته **مبیط** بضم
 میم و سکون نون و فتح خا و کسر استهینده و در حکم چیر شوند و استهینده

در رفتن و در آید بر کسی بداد کویان و باریک و لاغر شوند و در رشته
نشیده شده **منوط** بفتح میم و ضم نون و سکون و او در او نخته شده **نظ**
مغوظ بفتح میم و سکون حاو و او و ضم ظا و اول بهره مند **موا** عظم بفتح میم
و کسر حین بیح **موا** عظم **فصل العین** مانع بکسر نونه آنچه بر روی زمین بیان
و جبران دارد **مبتدع** بضم میم و سکون یا و فتح تا و کسر دال جزئی نو آید
مبتدع بضم میم و سکون با و کسر دال نو پیدا کننده و بفتح دال نو پیدا کرده
متاع بفتح میم جامه مسفوفه و هر چیزی که نفع گرفته شود از و **متنوع** بضم میم
و فتح تا و نون و کسر واو و مشد دو گونه گون شوند **متفرع** بضم میم و فتح تا و فا
و کسر واو و مشد درخت بسیار شاخ شونده و سپید قند را خوانده **متوا**
بضم میم و فتح تا و کسر فا و فر و تین نماینده و وضع شونده و زبری کننده **متوقع**
بضم میم و فتح تا و او و کسر قاف مشد چشم دارنده و بفتح قاف چشم
شده **متورع** بضم میم و فتح با و او و کسر را مشد و بخشیده شونده **مجمع**
بفتح میم اول قیام فراهم آید و گرد آید و بجا مردان رسیده **مخلوع** بضم میم
سکون حاو و او و ضم لام برین کرده شد جامه و نموره و نعل و خلوت داده
شده وزن را و کرده شده بر ما و مغزول کرده شده از علن خوشتن شک

مرغ بفتح میم و سکون را و کسر جیم جایی بارگردانیدن و جا بازگشتن **تفتح**
بضم میم و سکون را و فتح تا و کسر فایند شونده و از جا رانیده **مسامع**
میم و کسر میم ثانی جمع **مسبح** کبر میم اول و سکون سین و فتح میم ثانی گوش
مسبح بضم میم و سکون سین و فتح میم ثانی گوش شونده **مستوع** بضم میم
سکون سین و فتح وال خیزی بود عینه داده شده **مستبح** بضم میم اول و سکون
سین و حیم و فتح با و کسر میم تا گرد آمدن خواننده و سیل فراهم آمده از هر جا
بضم میم و سکون سین و با و فتح تا بدیع شمرنده **مستبح** بضم میم و سکون سین
و نون و فتح تا و کسر یا اب چشمه بیرون آمدن خواننده **مضوع** بفتح میم
صاد و وا و وضم نون کرده شده و نیگویی کرده شده **مضاج** بفتح میم و کسر جیم
جمع **مضج** بفتح میم و سکون ضاد و کسر جیم خواجگاه **مطالع** بضم میم و کسر واو
فرمان بردار **مطاع** بضم میم فرمان برداری کرده **مطالع** بفتح میم و کسر لام
مطالع بفتح میم و کسر لام و سکون ط جایی بر آمدن اقباب **مطبوع** بفتح میم و
طا و واو و وضم یا افزیده شده و مهر کرده شده بر سیم و مهر نماده شده **مضوع**
مقتنع کبر میم و سکون قاف و فتح نون بر بر انگذنی زمان **مقطوع** بفتح میم
سکون قاف و واو و وضم ط بریده شده **ممتنع** بضم میم اول و سکون میم تا

وقف تا و سکون باز ایستاده **ممنوع** بفتح میم اول و فتح میم ثانی و کسرتا
مشد و دراز کننده و بر خورداری دهنده و بفتح باء مشد و دراز کرده
شده و بر خورداری داده شده **منفق** بضم میم و سکون نون و فتح باء
اگر قاف کشنده شتر برای مهاگیران سفرانیده است و کرده از نون
و از غنچه چیزی کشنده **منافع** بفتح میم و کسرتا جمع منفعة **منافع** بضم
و کسرتا با هم کشش کننده بخصوصه و از زومند و باک در چیزی و او شده
منذ بضم میم و سکون نون و فتح دال و کسرتا تونده و نیک رنده و در
خوض کننده و در ایستاده و در کار مع **بفتح** میم و سکون نون باز و **منحلا**
عطا **موقع** بفتح میم و سکون واو و کسرتا جای افتادن **موقع** بضم میم
سکون واو و کسرتا در دهنده **موقع** بضم میم و فتح واو و زومند
و بخشیده شده چیزی میان گردویی و کسرتا مشد و بخشیده چیزی
گردویی **موضع** بفتح میم و سکون واو نهادن بر جا **موضع** بضم میم و سکون
هردو واو و ضم ضا و نهاده شده و محل و اول از قضیه و موضع هر علم از
توانید که بحث کرده شود در آن علم از احوال و مع **بفتح** میم و سکون تاء
و آن یک شدن چیزی چون روشن و مسکه و خزان و کد اخس **موضع**

بفتح میم و سکون فا و واو و ضم بر ریخته شده و فارغ کرده شده **منج** یا
 فارسی **بفصل الفاء مؤلف** بضم میم و فتح همزه بصورت واو کلام
 شد و جمع کننده و الفت و همزه و تصنیف کننده کتاب و بفتح لام
 جمع کرده شده و الفت داده شده و تصنیف کرده شده **تاشف**
 بضم میم و فتح تا و همزه و کسر پیش در اندوه خورنده **مترادف** بضم میم و فتح
 و همزه و کسر و ال یا شونده و پس یک سوار شونده **متصرف** بضم میم و فتح
 شد و کسر صفت پذیرنده **متعارف** بضم میم و فتح تا و کسر
 یکدیگر را نشانده **مخالف** بضم میم و کسر جمع **مخوف** بفتح میم و
 خا و کسر را بستمان و راه **مختلف** بضم میم و سکون فا و فتح تا و کسر لام و کسر
 خا و کسند و نزدیک سی آمد و شد کننده **مخوف** بضم میم و فتح خا و
 واو شد و ترساننده و بفتح واو شد و ترساننده شده **مخوف** بضم میم
 و فتح زا و واو سکون خا را بسته **مستغنی** بضم میم و سکون سین و ضا
 و فتح تا و کسر عین ضعیف شمرنده و ضعیف یا بنده **مستطرف** بضم میم و
 سین و طا و فتح تا و کسر راطره شمرنده و گوگیرنده **مسترف** بضم میم و
 مشین و کسر را جاله برآمده شود برای جایی و کوه بلند و بفتح میم و سکون

شین محل دوید بر بکند و بضم میم و فتح شین و را می شد و بزرگ را شده
 و بزرگ گردانیده شده و گنگره بر نهاده شده و بکسر را می شد و بزرگ
 گرداننده و گنگره بر بنده **مشوف** بفتح میم و سکون شین و واو و ضم
 و شخصی که بروی شخص دیگر بزرگ باشد **مشوف** بفتح میم و سکون
 و واو و ضم عین شیفته کرده شده و دو سی **مشوف** بفتح میم و سکون
 و واو و ضم عین پوشیده شده پرده دل **مرفوف** بفتح میم و سکون
 و واو و ضم را گردانیده شده **مصروف** بفتح میم و کسر راجع **مرفوف**
 میم و سکون صاد و کسر یعنی محل خرج کردن زکوة **مصروف** بفتح میم و
 شد و جمع **مصرف** بفتح میم و کسر صاد و فاء شد و محل صرف تن خنک
مصرف بضم میم و فتح صاد و کسرون شد و کونه کونه کشنده چیز را جدا
 کننده بعضی را از بعضی و جمع کننده کتاب بفتح نون شد و کونه کونه
 زرده شده و جدا کرده شده بعضی از بعضی و جمع کرده شده از کتاب **مصفا**
 بضم میم هم کرده شده و بنجانبیده و بجا گردانیده و ترسنده و مضای
 زده شده **مصاعف** بضم میم و فتح عین دو چندان کرده شده یا زاده
مرفوف بفتح میم و سکون عین و واو و ضم را ضد منکر و بر روی که بد

ریش دارد و شخصی مشهور **مترقب** بضم میم و سکون عین و فتح تا و کسر را
 حمله کننده و اقرار کننده و قرار دهنده و برکننده و برسنده چیزی از
مشبوف بفتح میم و سکون کاف و واو و ضم شین کشاده و برهنه
 شده **مکاف** بضم میم و فتح کاف و لام مشدکسی که در جوابسته شده است
 از چیزی که ویرادران چیز بچ باشد و بکلام مشدکسی که خواهد است
 چیز را از شخصی که ویرادران چیز بچ باشند **منصف** بضم میم و سکون
 و کصاد داد دهنده و بیخ میم همراه **مترقب** بضم میم و سکون یون و
 حاو کسر اگر دهنده و کوز شونده **موقت** بفتح میم و سکون واو و کوز
 و گرفتاری استادن و محل مطلع شدن و دانستن **موقوف** و سکون
 و اوقاف جسم کرده شده و نیز وقف کرده **فصل العاق متطرق** بضم
 و فتح ساء و طاء و کسر امشد در راه گیرنده **متفق** بضم میم و فتح تا و مشد و کسر فاء
 با یکدیگر موافقت و اتفاق کننده و با هم یکی شونده و هم یکی شونده و
 کننده **مفرق** بضم میم و فتح حاو کسر امشد لقب مردی و آن پادشاه
 از ضرب و سوزنده **مفی** بضم میم و کسر حاو قاف مشد برحق دارند
 سزاوار و واجب کننده **مفتق** بضم میم و سکون خا و فتح تا و کسر یون تک

و بفتح نون تکب کرده شده و خفته شده **مخوق** بفتح میم و سکون خا
 و او و ضم لام افیده شده و تقدیر کرده شده و دروغ گفته شده **مدا**
 بفتح میم چیدن **مراق** بفتح اول و کسر فاء یعنی رفیق و جمع مرفق که **مراق**
 است و سازگار و سودمند **مستغرق** بضم میم و سکون سین و غن
 فتح تاو کسر زائمه فاکیر زنده و فارسی زنده و بفتح زائمه فاکیر زنده شده
 و فارسی زنده شده **مستی** بضم میم و سکون سین و فتح تاو کسر حاد و قاف
 مشد و سزاوار شوند و بفتح حاد و اوار کرده شده **مشتاق** بضم میم و سکون
 شین از رومند شوند **مشتق** بضم میم و سکون شین و فتح تاو قاف
 مشد و سخن شکافته شده از سختی و نیمه ستانیده و نیمه ستانیده شده
مشتفی بضم میم و سکون شین و کسر فاء یعنی مهربانانیده و برسنده **مصدق**
 بضم میم و فتح صاد و دال مشد و راست کوی داشته شده و بگردان
 راست کوی دارنده و صدقات گیرنده **مصدق** بضم میم و سکون
 دلیل استی سخن **مطابق** بضم میم و فتح بابا کس موافقت کرده شده
 و کسر بابا کس موافقت کننده و ماتدرونده و یا بجای دست نهاننده
 در رفتن و شخصی دو چیز را بر یک طریق راننده **مطلق** بضم میم و سکون

فان

طاق لام را کرده شده از بند و روان کرده شده و شتری که را کرده
 شده است از بند و شتری که گذاشته شده است بر آب برای بند
 یک شب و دست کشاده شده به نیکی و انجا که اسپان حلیه را از آنجا
 را کننده و بکسر لام را کننده بندی را و را کننده شتر را از بند و گذاشته
 از برای خریدن یک شب و دست کشانیده به نیکی و بضم میم و فتح طا و کلام
 شد و طلاق دهنده و سلامت یابنده را که زنده را و امانده از درد را
مفوق بضم میم و فتح فاه و او شد و تیر فوق کرده شده و بکسر او شد و تیر
 فوق کننده **مق** بفتح میم و سکون لام محو کردن و شستن جامه و مکیذن
 زدن و دست رفتن و بفتحین دوستی و نرمی کردن و بکسر لام مردی
 که بد بد زبان چیزی را که در دل ندارد و زمین منطق بکسر میم و سکون یون
 و کسر ط سخن گفتن بر گفتار و بکسر میم و سکون نون و فتح طا مکر و علم بن
 بضم میم و سکون و فتح فاه و کسر را شکافته شونده **منفی** بضم میم و سکون یون
 و کسر فائعه کننده و بازار روان شونده و درویش شونده و بفتح فاه
 نعه کرده شده **موافی** بضم میم و کسر فاه موافقه کننده و بفتح فاه موافقه
 کرده شده **موفی** بضم میم و فتح وا و وفات رسانا زو اگر داده

و بکسر فاء مشد و ساز و ار که در آینده **فصل الحاف** **مک** بکسر لام با د شاه و نام
 و نام حدایع و نام مردی و خزینه دار دوزخ **مشک** بضم میم اول و فتح تا و
 ثانی و فتح میث شد و پیک زده شده و بکسر سین مشد و چنگ ننده **مک** بفتح میم و سکون
 حاسیهیدن و بکسر میم و فتح حا و کاف مشد و خط تراشش و بکسر میم و فتح حا و کاف
 مشد و خط تراشش و بکسر میم و فتح حا و کاف مخفف معروف **مساک** بفتح میم
 لام جمع **مسلوک** بفتح میم و سکون سین و واو و ضم لام راه پرده شده **مبارک** بضم
 میم میم و کسر زانهار ی کننده **مشترک** بضم میم و سکون شین و فتح تا و واو
 یگد یکر انبازی کرده شده و بکسر با یکد یکر انبازی کننده **مفک** بضم میم و
 سکون ضاد و کسر جاجند انیده و بفتح جاجند انیده شده و بفتح میم و کسر جاجند
 خندیدن **مضاحک** بفتح میم و کسر جاجند آن **مضاحک** بضم میم و کسر جاجند
 خنده کننده **مک** بفتحین فرشته و بضمین دست و یا چهار باره و بضم میم و سکون
 لام خداوند شدن و بفتح میم و سکون لام یک شستن ارد و غیره **مک** بفتح
 میم و کسر لام با د شاه **ملوک** بضم میم و لام و سکون و او جمع **مک** بفتح میم و کسر
ممالک بفتح میم و کسر لام جمع مملکه **ممالک** بفتح هر دو میم و کسر لام و سکون جمع
ملوک بفتح میم اول و سکون ثانی و ضم لام و سکون و او بمعنی ننده **مناک**

ز پانجم

بفتح میم و کسر میم **نفسک** میم و سکون نون و کسر سین طاء عکسها و قریبان
فصل الام مال خواسته و مرد بسیار مال ماکن سبع ماکله بفتح میم و سکون
 نمره و ضم و فتح کاف بمعنی موضعی که از وی خورده شود **مال** بفتح میم
 نمره با درجا بازگشت و بازگشتن **مایل** بکسر نمره میل کننده و جور کننده
مبطل بضم میم و سکون با و کسر طاء باطل کننده و بفتح طاء باطل کرده شده
 بفتح و سکون با و او و ضم و بفتح طاء باطل کرده شده **متسلک** بضم میم و فتح
 و با و کسر و ال مشد و بدل گیرنده و بفتح و ال مشد و بدل گرفته شده **متماثل** بضم
 میم اول و فتح با و نمره و کسر میم ثانی **تکلیک** تکلیک شده **متحول** بضم میم و فتح
 تا و حا و کسر و او مشد و از جای می شوند **متماثل** بضم میم و فتح تا و نمره و کسر
 مشد و زن خواننده و با اهل شونده **میکفل** بضم میم و فتح کاف و کسر فاء
 پانزدهمی کننده **متحول** بضم میم و فتح تا و حا و کسر یا مشد و خیال کننده و آسمان
 شونده بیاریدن **متماثل** بضم میم اول و فتح تا و میم ثانی و کسر تا مشد و ال
 و بر اثنان خیزی شدن **متصل** بضم میم و فتح تا مشد و کسر صا و یوسته
تمول بضم میم اول و فتح تا و میم ثانی و او مشد و مرد بسیار مال دار
 بکسر میم مانند و کالبد و بستر **متن** بکسر میم و سکون تا مانند و بفتح تین نیز مانند

داستان و بضمین جمع مثال **حال** محل جولان کردن محال بضم میم سخن
 ناراست و استخوان پشت کمر و عقوبت و نفتح و لام مشد و جمع **محل**
 بفتح میم و حا و لام مشد و اینجا که فرد آید و بفتح میم و سکون حاصل نکند
 میم و کسر حا و لام مشد از حرم بیرون آمده و کوسند می که چون بنام خود
 تیر فرد آید **محافل** بفتح میم و کسر فاجع **مخفل** بفتح میم و سکون حا و کسر فاجع
مخول بفتح میم اول و سکون حا و واو و ضم میم ثانی برداشته شده **مخمل**
 بضم میم اول و سکون حا و فتح تا و کسر میم ثانی بار برهنده و از کسری برهنده
 و در خشم شونده و از منزل زونده و بفتح میم ثانی بار برهنده شده و
 از کسری فرورده شده و در خشم زده شده **مخبل** بضم میم و سکون حا و فتح تا
 و لام مشد و هم باز دوخته و کار با خلو و نیاز مند شونده بخبری و نزار کرد
مذبل بضم میم و سکون دال و فتح خا و آورده شده و در آوردن و بفتح میم
 در آمدن و جای آمدن **مذول** بفتح میم و سکون دال و ضم خاک که در عقل
 و خل است **مزال** بضم میم دور کرده شده **مزابل** بفتح میم و کسر با جمع مزبله
مزبل بضم میم و فتح زا و با مشد و جدا و پرکنده کرده شده و بکسر باشد
 جدا و پرکنده کننده و بکسر و سکون با و پرکننده **مسل** بضم میم و سکون

سین و فتح تا و کسر دال و لام شد و دلیل کسرنده **مسیان** بفتح میم و کسر نونه
 جمیع مسله بجمع **مسیل** بفتح میم و کسر سین و سکون یا بمعنی راه گذار راه را می باشد
 و آن **مستقبل** بضم میم و سکون سین و فتح تا پیشوا کرده شده در وی بنا و
 شده **مشکل** بضم میم و کسر کاف پیخیری مانده و موافقه کننده **مشقل** بضم میم
 سکون شین و فتح تا و کسر عین مشغول شونده **مشمول** بضم میم و سکون شین و
 فتح تا و کسر میم که در در کسرنده و جامه نوشتن کشنده و بر خیزی دارند
مشغول بفتح میم و سکون شین و واو و ضم عین معروض **معدول** بضم میم
 سکون عین و فتح تا و کسر دال است شونده **معدول** بضم میم و سکون عین
 و واو و ضم دال ملامت کرده شده و کوهش کرده شده **معطل** بضم میم و فتح
 و طاء مشد و فرو گذارنده و تعبد کرده و بی زیور کرده شده و بکسر طاء مشد
 فرو گذارنده و تعبد کننده و بی زیور کننده **معلول** بفتح میم و سکون عین
 و واو و ضم اول علة تاک **مغضول** بفتح میم و سکون فاو و ضم
 نیکوی کننده و بفتح ضاد نیکوی کرده شده و بضم میم و فتح فا و ضاد مشد
 بر کسرنده شده و حکم **مفضل** کرده شده و بکسر ضاد مشد و بر کسرنده شده
 کسی و حکم بر فضل کسی کننده **مقال** بفتح میم کفتن **مقابل** بضم میم و کسر

کننده **تخالف** بفتح میم و برابر شونده و نعلین را دو ال میان انگشتان
 کننده و مقابله کننده کتاب را و روی بارونی کننده و بفتح یا براری کرده
 و نعلین را دو ال در میان انگشتان کرده شده و کتاب را مقابله کرده
 شده **کمل** بضم میم اول و فتح کاف و میم ثانی مشدود تمام کننده و بضم میم
 اول و سکون کاف و کسر میم ثانی مخفف تمام گردانیده و بفتح میم ثانی
 مخفف تمام شده **مول** بفتح میم و ضم لام اول و سکون واو نان کو مایع **ملل**
 بضم میم و فتح لام اول جسیع مله **منازل** بفتح میم و کسر زایج منزل بفتح میم
 سکون نون و کسب جایی فرد آمدن و سرای و محل خوردن **منتقل** بضم
 میم و سکون نون و فتح تا و کسب قاف از جای بجای شونده **منقل** بضم میم
 سکون نون و فتح تا و کسب قاف از جای بجای شونده عین قبول اثر کننده و
 زرده شونده **منقول** بفتح میم و سکون نون و واو و ضم قاف از جای بجای
 برده شده و موزره و نعل کینه دریا کرده شده **منوال** بضم میم و سکون
 نوردن بافنده و باننده و نوردن و گفته میشود اخلاق القوم علی **منوال**
 واحد یعنی خوی قوم بر یک طریق است **موصل** بضم میم و سکون واو
 کسر صاد نام شهر است که هر که در و مقام کند قوت را زیاده یا بگذرد

۱۲۵

بجای البلدان و رمتی و نزد گاه سکنه و دار بود **مواکن** بضم میم و فتح وا و و کاه
 مشد و ویل کرده شده و کماشته شده بر خیزی و بکر کاف مشد و ویل کننده
 و کسبی ای کاری کمازنده **مهم** بضم میم اول و سکون تا و فتح میم ثانی فرو کذا
 شده و بکسر میم ثانی فرو کذا زنده **میل** بفتح میم و سکون با خمیدن و از راه سید
 اگر پس وی کلمه عن باشد و جو کردن اگر پس وی علی باشد **فصل المیم مقام بضم**
 میم اول و فتح تا و نمزه و کسر لام مشد و در میانده **متم** بضم میم و فتح تا و
 کسر صاد بهم خصوصت کننده **تعلیم** بضم میم و فتح تا و عین و کسر لام مشد
 آموزنده **منظلم** بضم میم و فتح تا و طاء و کسر لام مشد و از بیدار کسی نمانده
متقدم بضم میم و فتح تا و فتح و قاف و کسر و ال مشد و پیش شونده **متم** بضم میم
 اول و فتح تا و کسر میم ثانی مشد و تمام کننده و فتح میم ثانی مشد و تمام
 زده شده **متم** بضم میم و فتح تا و مشد و کسر تا هتمه کننده و فتح تا
 زده شده **مجرم** بضم میم اول و سکون چیم و کسر اکناه کننده **مجام** بضم میم
 کسر لام بر زده و بفتح میم و کسر لام جمع محکم بفتح میم و سکون چیم و کسر لام یعنی
 محل بریدن **مجام** بفتح میم و کسر لام جمع **مجرم** بفتح میم و سکون تا و فتح تا و نشاء
 و آنکه نگاه با او حلال باشد **مجرم** بفتح میم و سکون حا و وا و ضم زانامید

شده از چیز **حکم** بضم میم و سکون حا و کسراف استوار کننده کار را و بفتح کا
استوار کرده شده کار و بضم میم و فتح حا و کسراف مشد و حاکم گردانیده شده
منع کرده شده **مخروم** بفتح میم و سکون خا و واو و ضم ذال جا کبری کرده شده **موم**
بفتح میم اول و سکون ذال و واو و ضم میم تا بجهش کرده شده **موم** بفتح میم و
سین جایها نشان و نشانهایی **موم** بفتح میم و سکون را و واو و ضم سین
و مهر بار کرده شده **موم** بضم میم و کسراف با کسی قرعه اندازنده و نام نشونده
و بفتح میم با کسی قرعه انداخته شده **موم** بضم میم و سکون سین و حا و کسراف
استوار شونده **مستقیم** بضم میم و سکون سین و یا و فتح تا و کسراف با سینه
و است ایستاده و قیمه کننده **مستلزم** لازم کزنده **مسلم** بضم میم و سکون سین
لام مسلمان شونده و در صلح شونده و کردن نهاده و چیزی خاک سیاه پرنده
دهنده و فرو گذارنده و بفتح لام کردن نهاده شده و چیزی خاک سیاه پرنده
و سلام داده شده و فرو گذارنده شده و بفتح سین و کسراف مشد و ماننده و بی
عزت دارنده و پرنده و کردن دهنده حکم و قضا و سلام کننده و بفتح لام مشد و
شده و بی کزنده شده و سپرده شده و کردن داده شده حکم قضا و
مصمم بضم میم اول و فتح حا و میم نامشده گذشته شده و کارایی و عمر شمی

136

شده از آن چیز که بر آن آید و بکسر میم ثانی شد و کند زنده در کاری و ششم
 کند زنده از آن چیز که بر آن آید **مظلم** نفتح میم و کسر عین **مظلم** نفتح میم و
 سکون طاء و کسر عین محل چشیدن و وقت چشیدن و چشیدن **مظلم**
 و وقت خوردن **مظلم** بضم میم و سکون طاء و کسر عین خواننده و درخت **مظلم**
 میوه و شخصی زرق داده شده و بکسر عین نام مردی و بکسر میم و سکون
 فتح عین بیار خوار **مظلم** نفتح میم و سکون طاء و واو و ضم عین خوردن شده
 و چشیده شده **مظلم** بضم میم و سکون طاء و کلام تاریک شونده و در
 شونده و ستم کننده **مظلم** بضم میم و سکون عین و فتح لام نشان کرده شده
 و اکا نایده شده و جامه را علم کرده شده و بکلام نشان کننده و اکا نایده
 جامه را علم کننده و نفتح میم اول لام و سکون عین که بر راه نهند و بضم میم
 فتح عین و لام شد و اموزانیده شده و بکلام شد و اموزاننده **مظلم**
 میم و فتح عین و طاء شد و بزرگ داشت شده و بزرگ کرده شده و بکسر
 شد و بزرگ دارنده و بزرگ کننده و بضم میم و سکون عین و کسر طاء
 بزرگ داشت شده و بزرگ گردانیده شده **مفهوم** نفتح میم و سکون
 فاو او و ضم تا فهم کرده شده و دانه شده **مفهوم** نفتح میم و کسر

جمع مقدم بفتح میم و سکون قاف و کسر زال باز آمدن از سفر **مقدم** بضم میم و فتح
 قاف و واو مشد در است و قیمة زده شده و بگرداوشد در است و
 قیمة کننده **مقام** بفتح میم و قاف شمار گاه قیامت و مقام ابراهیم ^{علیه السلام}
 برای حاجت **مقیم** بضم میم و کسر قاف و سکون یا مقیم شونده و بر یا
 ننده و ماومت کننده بخیزی و قامت کننده و همیشه نماز کننده **مقام**
 بفتح میم و کسر راجع مکرمت **مکتوم** بفتح میم و سکون کاف و واو و ضم
 ناپوشیده شده **ملازم** بضم میم و کسر نونه ساز و **ملوم** بفتح میم و ضم لام
 و سکون و او نموده شده و ملامت کرده شده **منظم** بضم میم و سکون
 لام و کسرها، چیزی را فرادل بدهنده و بفتحها فرادل داده شده **منظم** بضم
 و فتح نون و کسر جم ستاره شناسن بکسر میم و سکون نون و فتح میم
 تراز و آبی که در وی زبان ترازو باشد **منظوم** بضم میم و سکون
 و واو و ضم طابع کرده و مر و اید در رشته سفته شده **منظوم** بضم میم
 سکون نون و فتح عین و کسر دال نسبت شونده و کم شونده **منظوم** بضم
 میم و سکون نون و فتح قاف و کسر سین بخش و اندازه شونده **منظوم** بضم
 میم و سکون نون در کشنده و راست شونده **منظم** بضم میم و واو و زور

کسر نون و فتح عین و کسر دال
 بضم میم و سکون نون و فتح میم
 بضم میم و سکون نون و فتح میم
 بضم میم و سکون نون و فتح میم

مضم مضمیم و سکون نون و کسر عین و اجنوب کردیده باد و نون و نینده
 و بنفرا نیده و چشم روشن گردانیده و کسری نعم یعنی اری گوینده و بنفرا
 نعمت داده شده و بنفرا زوده شده و چشم روشن گردانیده **موسوم** بنفرا
 میم و ضم سین و سکون هر دو و نشان کرده شده و واغ کرده شده **موسوم**
 بنفرا میم و ضم سین و سکون هر دو و بضم میم و سکون واو و کسر سین جای کرد
 و تکامج و غیره و بازار کاه عرب **موسوم** بضم میم و سکون واو و کسر لام
 ننده و بنفرا لام در دمنده شده **موسوم** بنفرا میم و سکون هر دو واو
 و ضم ها کمان برده شده **مهم** بضم میم و کسر نا و در خیر میم مسد و کسرت
فصل النون میان بضم میم و کسر یا از یکدیگر جدا شونده **میرین** بضم میم و
 فتح یا و سکون راجحه آورده شده و بکسر راجحه آورده **میرین** بضم میم و
 و کسر یا و سکون یا پیدانیده و پدیدکننده و جداکننده و جدا شونده و
 شونده و کشاده شونده و بضم میم و فتح یا و کسر یا و هویا شونده
 و ننده و بنفرا یا و هویا و پدید آورده شده **تبیان** بضم میم و
 فتح یا و کسر یا از یکدیگر جدا شونده **متجانسان** بضم میم و فتح تا و ضم سین
 ثانی و کسر سین مشد و خبر جویندگان **متنفسین** بضم میم و فتح تا و ضاد و کسر میم

137

مشد در میان خویش از زنده و پاپیدالنده **معاون** بضم میم و فتح تا
 و کبر یا کید یکبار بازی کننده **متغیان** بضم میم و فتح تا و غین رکب لام مشد
 چهره کنندگان **متماصان** بضم میم و فتح تا و خا و میم و کسر ضا و یا کید رکب حو
 نندگان **متلون** بضم میم و فتح تا و کسر وا و مشد زنگ بر زده **تین** بضم
 میم اول و فتح تا و میم تا و کسر قاف مشد بیکان شونده **تمکن** بضم میم
 و فتح تا و میم تا و کسر کاف مشد و جای گیرنده و قرار گیرنده **مجنون** بضم میم
 و سکون بی با **میسین** بفتح میم و کسر م جمع حسن بر غیر قیاس **مسن** بضم میم
 و سکون حا و کسر سین نیکوی کننده و داننده و بفتح سین نیکوی کرده
 و دانسته شده **محققان** بضم میم و فتح حا و کسر قاف اول مشد و تحقیق
 دوست کنندگان **مجن** بضم میم و فتح ح جمع محنت یا کسر از مایش و ملا **مخلصا**
 بضم میم و سکون حا و کسر لام کابری یا کنندگان **مرعیان** بضم میم و فتح وا
 مشد و با و کسر عین دعوی کنندگان **مدون** بضم میم و فتح و ال و او مشد
 دیوان بنشته شده و کرد کرده شده **مزمین** بضم میم اول و سکون ز و کسر م
 ثانی دیر نیده شونده و افکار کننده **مزمین** بضم میم و فتح زا و یا مشد و ا
 زده شده و کبر یا مشد و ایش کننده **مستن** بضم میم و سکون سین و حا و فتح

تا و سینه ثانی نیکو شمرده شده و بکسر سینه نیکو شمرده **مکن** بفتح میم و
 کاف و سکون سینه خانه و ارامگاه **مصون** بفتح میم و ضم صاد و سکون و ا
 داشته شده **مطین** بضم میم و سکون ط و فتح میم ثانی و کسر نمره و در ا
 یون شده و ارامنده **معین** بضم میم و کسر عین و سکون یایا رکننده و بضم میم
 و فتح عین و باد شد و عین چیزی و انموده شده و آ در مشک نور نخته شده
 تا در زنا استوار کرد و بکسر باء شد و عین چیزی و انا نیده و در مشک
 ریزنده تا در زنا استوار کرد و **مجنون** بفتح میم و سکون عین و وا و ضم یا
 فریب داده شده در بیج **معاون** بضم میم و کسر وا و یایا رکننده و نفع و یایا ر
 شده **معاون** بفتح میم و کسر و ال جمع **معدن** بفتح میم و سکون عین و کسر و ال ک
 و جای که تابستان و زمستان در روی باشد **ملون** بضم میم و فتح لام و ی
 و اوزنگ کرده شده **ملوان** شرب و روز **مکان** بفتح میم و کسر کاف و عری جا
ملون بفتح میم و سکون کاف و وا و ضم نون اول پوشیده شده **مکن** بفتح میم
 اول و سکون میم ثانی و کسر کاف و رست و دهنده و مکن شو ننده و بهم کشیده
 خانه را در شکم **متمم** بضم میم اول و سکون میم ثانی و فتح تا و کسر حازا زاننده **مها**
 بضم میم و سکون نون و کسر تا و فتح تا رساندگان **مرفق** بضم میم و سکون

138

کس قاف بیکان شوندگان **میمون** مبارک و خسته و نیز نام مردی که بر
 رانچپته نام بود طوطی نامر قصه اوست و نیز نام دمه است که از این
 بشکل اومی میشود **فصل او او** **تجو** بفتح میم و سکون حا پاک کردن بنشیند و
 از لوج **ملو** بفتح میم اول و سکون میم ثانی و ضم لام و در خروا و شند و بجای بر
 شده **فصل اها و ناره** چون یک پشت و از امان و ما زویر گویند و مایه
 دستگاه ماشوره لفظ فارسیست یعنی دسته ریمان مخلوج خام که برود
 ریسند و مثل مضه کرده باشند از الگری خوانند و عرب از استوعه
 استوع خوانند و نام باز است **مثاله** بضم میم و فتح تا و بنزه و کسر لام شد
 زاری کننده و عبادت کننده **مثاله** بضم میم و فتح تا و کسر با هم مانده
 شده **مثاله** بضم میم و فتح تا و شین و کسر تا شد دماندی کننده **مثاله**
 بضم میم و تا و واو و کسر حم شد در وی فر کننده و بقضا حاجت شونده
 بضم میم و سکون حا احتیاج کرده شده بسوی او **محم** الیه بضم میم و سکون
 حا و کسر سین و در ارض نون و معنی برد و کلمه احسان کننده بسوی او و
 سین احسان کرده شده بسوی او **مشکره** بضم میم و سکون سین و فتح
 تا و ر ا ب ت م بر کاری داشته شده و کسر ا ب ت م بر کاری داشته شده **مثاله**

139

بضم میم و سکون شین و فتح تا و کسر ناکار بر کسی پوشنده شونده **سگاه**
 بفتح و کسر انان پسند **بکرده** بفتح میم و سکون کاف و ضم رانان پسند
 شده **میزه** بضم میم اول و فتح میم تا قوت تیز کننده و **منزه** بضم میم و
 نون و زاء مشدود و واک گردانیده شده و بر روی صفت کرده شده
 و کسر اء مشدود و واک گردانیده و بر روی صفت کننده منته بضم میم و
 نون و فتح تا و کسر بایدار شونده **مواجه** بضم میم و کسر حیم روی بار و بریده
 و بفتح حیم روی بار و برده شده **فصل الیاء مودی** بضم میم و فتح غمه و
 دال مشدود و ام و فریضه گذارنده و رساننده دارنده **مبادی** بفتح میم و
 دال اول چیزی **مقی** بضم میم و فتح یا و قاف مشدود باقی داشته شده
 و کسر قاف مشدود باقی دارنده و بضم میم و سکون یا و کسر قاف باقی
 دارنده و باقی کننده و شفقت کننده و بفتح قاف باقی داشته شده
 و باقی و شفقت کرده شده **مبی** بفتح میم و سکون یا و کسر نون خانه کرده
 شده وزن نواشته شده و راست کرده شده **تمجلی** بضم میم و فتح تا
 جیم و کسر لام مشدود و هویدا شونده و کشاده و پیریز شونده **تمجلی** بضم
 میم و فتح تا و حا و کسر اء مشدود و صواب بنده **تمجلی** بضم میم و فتح تا و حا و

مشد و پیرایه در برکننده **مترقی** بضم میم و فتح تا و او کسراف مشد و بالا
شونده و پیرایه **متسکمی** بضم میم و فتح تا و عین و کسراف مشد و بالنده
از چیزی و کله کننده **متعدی** بضم میم و فتح تا و عین و کسراف مشد و در
گذرنده از یکی بدیگری و ستم کننده **برکسی** **متباوی** بضم میم و فتح
و کسرام و او برابر شونده **متقلا** بضم میم و فتح تا و کسرام بند و زر زوار
شونده و آینه و زنی پاک شونده از حیض و نفاس **متلانی** بضم میم
و فتح تا و کسشین ریزه و پرکننده شونده **تمشی** بضم میم اول و فتح
و کسشین مشد و روزه **متکافی** بضم میم و فتح تا و کسراف با یکدیگر برابر
انده **متناهی** بضم میم و فتح تا و کسراف با غایت رسنده و با شده و
یلدیکر را باز زنده **متوا** بضم میم و فتح تا و کسرام پیاپی شونده **متوا**
بضم میم و فتح تا و او و کسرام مشد و خود گیرنده کار را و گردن کننده **متماز**
بضم میم و فتح تا و غیره و کسراف مشد و آزرده شونده **مخفی** بضم میم و سکون
خا و کسراف پنهان کرده شده **مخفی** بضم میم و سکون خا و کسراف انکه راه
جوید و خطا کند **مخفی** بضم میم و فتح خا و کسرام مشد و راننده و راه یاد
دهنده و درست باز و آینه **مد** بفتح میم و وال و کسراف و در اضر با نسبت

انگیزی که سابق مدینه رسول صلی الله علیه و سلم باشد و علوی بود که نظام
 حالت و دولت و امور معاش و جمعیته تعلق دارد مانند علم شریعت و
 و کلام و اخبار و تزیل و غیر ذلک چنانچه در اخلاق نامری مذکور است
بفتح میم سکون را و کسر فاو ش نو کرده شده و پسندیده شده **مرا**
 بضم میم و فتح ز برای دیدار کسی کارکنند **می** بفتح میم و سکون را و کسر عن جانیده
 شده و چشم داشته شده و پاسبان کرده شده و شخصی حرمت نگاه داشته شده
مسا بفتح میم و کسر عن بزرگها **می** بضم میم و سکون سین و اول فتح تا
 و کسر عن خواننده **می** بضم میم اول فتح سین و واو و فتح تا و کسر فا تام **می**
می بضم میم و سکون سین و قاف و فتح تا و کسر صا احتیاط کننده
 بضم میم و سکون سین و غین و فتح تا و کسر نون بی نیاز شونده **می** بضم میم
 سکون سین و قاف و فتح تا و کسر فا و قاضی کردن خواننده **می** بضم میم و سکون
 سین و واو و فتح تا و کسر لام دست یابنده **می** بفتح میم و سکون سین و کسر
 بدیخته کرده شده **می** بضم میم و سکون سین و فتح تا و کسر ا از و مند **می**
 بفتح میم و کسر واو و پنجه **می** بفتح میم و کسر لام بلندها در قدر و تزیل **می** بفتح میم
 کسر نون جمع معنی یعنی هر چه قصد کرده شود از لفظ و غیر آن **می** بضم میم و سکون

عین و کسر ط دهنده **معبری** بضم میم و سکون عین و کسر نون و فتح عین و کسر ا
مشد و خالی و برهنه کننده **معنی** بضم میم و سکون و کسر نون و تا کسر زاده
و بی نیاز کننده و دوازده کسبی از کسی و نام خدای عزوجل نیز آمده
و بضم میم و فتح عین و کسر نون مشد و سر و دو **مغسی** بضم میم و سکون فا
و کسر ضاد فار سنده و بصر اشونزه و هر دو محری را یکی کننده **مقادی** بضم
میم و فتح قاف و کسر وال میا یعنی با کسی نورد کننده و برابری کننده
مقصدی بضم میم و سکون قاف و فتح تا و کسر وال بی برنده بکسی **مقصد**
بضم میم و سکون قاف و فتح تا و کسر ضاد نقاض کننده **مغنی** بفتح میم و سکون
کاف سندر کرده شده **ملاهی** بفتح میم و کسر االات هو **متملی** بضم میم و اول
و سکون میم ثا و فتح تا و کسر لام پر شونده **منافی** بضم میم و کسر فا با یکدیگر
کننده **منی** بضم میم و سکون نون و کسر با چرخ دهنده **منقی** بضم میم و سکون
نون و فتح تا و کسر فایرون شونده و بی کنای نامیده و بی زار کننده و بی
و رانده شونده و رک درخت و موی عضو فاشده و زیت شونده و رک
درخت و موی **منقی** بضم میم و سکون نون و فتح تا و کسر قاف رک شونده
و مغز از استخوان بیرون رانده **منتهی** بضم میم و سکون نون و فتح تا و کسر

نهایت رسیده **منفی** بفتح میم و سکون نون و کسر فارانده شده و دور کرده
 شده **منفی** بفتح میم و سکون نون و کسر سین فراموش کرده شده **موا** بفتح میم
 و کسر لام جمع مویلی بود بضم میم و سکون واو و کسر ذال رجا نده **باب** **الذین**
فصل **الالف** **نقصا** بضم نون و فتح صاد و جا با مد بسبع ناصح ندما بضم نون
 و فتح ذال و میم با مد جمع ندیم **نقا** بفتح نون و قاف با مد پاکیزگی **نما** بفتح نون
 و میم با مد کوا لیدن و بر آمدن و زیاد **فصل** **الباء** **نایب** بکسر نونه قائم
 شخصی و نزدیک جمع **اونوب** بضم نون و سکون واو و نونه همی بود
 چنانچه غوطه و غالیط **نسب** بفتح نون و کسر سین ترا کسبی با کردن و آنچه بدان ناخواند
 و بفتح نون و سکون صاد هر چه بیاند چون سبکی و جزان و دشمن داشتن و
 روز با همی که رفتن و نوعی از اطمان و بضم نون و سکون صاد **نصب**
 بفتح نون و کسر صاد و سکون یا بهره و درد و نام شاعر غزلی مروان و بوده است
 بنده سیاه **نقب** بفتح نون و سکون قاف سوراج و راه اند کوه و
 گردن دیوار و جزان **نواب** بفتح نون و کسر نونه جمع با سیه **نواب** بفتح نون
 و واو مشد و بالفت شخصی که بسیار نزدیک باشد **نسب** بفتح نون و سکون
 یا غنم و غارت **نسب** با با فارسی ترس **فصل** **التاء** **تادره** بکسر ذال

۱۷۱

الحظوة ناطقه بکسر ط میان و سخن کوی **نایه** بکسر میم و فتح با تا که ز ر حلق
 و زیاده و سخت شونده **نایره** بکسر نزه ترو عداوت نایه بکسر نزه ^{مبصیه}
 و حادثه **نات** بفتح نون جمع **نات** بفتح نون جمع **نات** بفتح نون جمع
 بریزد و **نوت** بفتح نون و ضم با و فتح واو مشد و بر آمدن و بلند شدن و در
 بلند **ناله** بضم نون و فتح لام اره و فری **نجات** بفتح نون و چشم ^{سکات}
 و ماده شتر تیز و وار و جا بلند **نجات** بفتح نون و چشم و در و در کوی
نجه بفتح نون و چشم و کتر و سکون با که در طور منطقین آنچه از دلیل ^{شود}
نجه بفتح نون و دال و سکون چشم ریخ و سختی و شجاعت و نام مردی **نجات**
 بفتح نون و با که می شدن **نوست** بضم نون و حا و سکون واو و فتح سین
 برا خری و بی طای **نجد** و سکون حا و فتح لام بکسر نون **ناله** بضم نون فردا
 شدن و کابین زن دادن بی عجز و طلبی پیدا کردن و نامیدن کابین را ^{دو}
 کردن **نجه** بضم نون و سکون سین و فتح خا مود **نجه** بضم نون و در آن
 نژاد **نجه** بفتح نون و واو و سکون خا کبر **نجه** بفتح نون و دال و چشم ^{سکات}
نجات بفتح نون و دال با الف و فتح میم با الف جمع آن **نجه** بکسر
نجه بفتح نون و کسر سین و فتح یا مشد و تا خیر **نجه** بفتح نون و کسر ^{سکون}

یا معروف **نظرات** بفتح نون و طاء و کسر او فح یا مشدوبه الف جزئی که در
 آن ناموقوف بر فکر باشد چنانچه در علم کلام مذکور است **نظافه** بفتح نون و طاء
 یا نزهه کی **نفت** بفتح نون و سکون عین صفت و هر چیزی بغایت **نعمه**
 بضم نون و سکون عین و فتح میم است و درست رس **نطفه** بضم نون و سکون طاء
 و فتح فاء آهلی و آب میماند که یا بسیار و دریا و آب منی و نفیجین
 و دروش کردن و آلوده شدن بعین سکی و ناز و مال و منت و آنچه کرده شود
 از نیکی در حق کسی **نفع** نون و میم و سکون عین باز **نفت** بفتح نون و سکون
 جوش و نیکه **نقعه** بفتح نون و راء و سکون قاف و نوازش و ندان نزدیک کرده
 بازگشتن مجامیان از نما و غلبه کردن و آهاسیدن و رسیدن طبع و متفق شدن
نقاست بفتح نون و سین گرانایه شدن **نقعه** بفتح نون و کسر قاف که نخواستن
 بر عیال خود و جزآن و بضم نون و فتح فاء و قاف سوراج موش **نقعه**
 نون و میم و سکون قاف عقوبت و کینه **نقعه** بفتح نون و کسر قاف و سکون
 یا عین **نقصانات** بضم نون و سکون قاف جمع نقصان **نقصان** بضم نون و فتح
 یا جرح کردن و بدسکالیدن و کشتن دشمن را **نقائات** بکسرات مذکور
 جمع آن **نکبت** بفتح نون و کاف جمع **نکته** بفتح نون و با و سکون کاف و فتح

۱۴۲

نیمه بفتح نون و میم تا و کسر میم اول و سکون یا سنجی **بسی** **نوبت** بفتح نون و کسر
 جمع **نایت** کبر یا چینی تازه و نام مرد **نوعیه** بفتح نون و یاد شد و سکون و
 و کسر عین نوع و کوزه و یاد بسته در **نومت** بضم نون و سکون همها و فتح میم
 مراد **نهایت** بکسر نون پایان کار **نایت** بکسر نون و فتح یا بمعنی نوبت و **نوبت**
 بفتح نون و یاد و سکون و او نوبت و یکش بانه در راه **فصل طاء** **نات** کسر صا
 نصیحه کننده و در زری و نیکو خواه **فصل طاء** **نات** بفتح نون و سکون یا
 زایل کردن **فصل الدال** **نقد** بفتح نون و سکون قاف و خلاف بسته و آماده کردن
 و دادن و بهای حد سره و بفتح نون و کسر نون و کوه سفید کوتاه دست و پای **نقد**
 بضم نون و قاف و سکون و او همیشه کربتن بجانب خیزی و جمع **نقد** **نورد**
 فارسیست بمعنی د خورد و پسندیده و سنج هر چیزی **نوبد** یا یاد فارسی کای
فصل الدال **نبت** بفتح نون و کسر یاد و سکون یا معروف بکسی آب که از حوض
 و حزان که در **نفاذ** بفتح نون در گذشتن تیر از جا و رفتن نامه و فرمان
الراء **نات** کسر صا و بار دیگر **نات** کسر فاد **نمده** **نات** کسر دال **نات** کسر دال **نات** کسر دال
 و غیر و اندک و کم **نات** بضم نون آنچه از چیزی بریزد **نات** بفتح نون و میم
 در و در و نام قبیله از انصاری **نات** بضم نون فارسی شکاری و شکار کننده **نات**

بضم نون و ذال و سکون و اوجس **نذر** بفتح نون پیمان و عهد **نزار** بکسوف
 پیرتیر و سخت و لاغر و آنچه در و چریش نباشد **نشر** بفتح نون و سکون
 بوی خوش و کسبیه خستک و دیگر باره برشته و دیگر باره نرسدن و **نژ**
 چوباره و کسرتن و فاش کردن چرخ و بختین برکنده و پرکنده کان و پرکنده
 نونیز شب بچرا و احد و جمع کیسانست **نظر** بفتح نون مکرر استن در هر حال
 بفتح نون و کسرتا و سکون یا مانند و **نظا** بفتح طاء و کسرتزه جمع آن
 بفتح نون و ضم فارمیدن و همه یکبار پیش آمدن بکاری و آن ناکه که از چیز
 برسد و دور شدن دانه و خرع نمودن **نقا** بفتح نون و قاف و مشد و **نقا**
 و نقره و نقره و آنچه چیدن مرغ و کنده کرمی کردن در پوست و صورت و دیدن
 و عیب کردن و مستور شدن بپاک و انکشتن زمین و کسرتن و فتح قاف
 بکسوف و نین در خصوصه و تردد و کلام کردن **نقر** بفتح نون و کسرتا
 سکون یا ناره و چابک دانه خرما و هیچ درخت خرما که شکاف کرده شود
 میانه او پس انداخته شود در وی رطب **نور** بضم نون و سکون و او
 روشنایی و بفتح نون شکوفه **فصل الزا** **نشور** بضم نون و شین و سکون
 و او بقره یا و مخالفه کردن زین شوهر را و جمع **نشر** بفتح نون بضم نون

نون وفا و سکون و او بر جستن اهو و بزغاله **فصل سین ناموس** بضم **سین**
 و سکون و او صاحب سر و نام جبرئیل و کا زه میاد و مکر و حیرت بنا و ناموس
 البر جبرئیل علیه السلام **نعم نون** و فتح عین خواب و خواب **نعم نون**
 بفتح نون و سکون فاهمت قاف جان و خون و تن و چشم زخم و عین
 هر چیزی و آنچه پوست را بد و بر استند از بیخ و زخم و برک سلم و زبان
 و بفتح تن دم و جرمه و فراخی و **نفس نفوس** مع **نفس نفوس** بفتح نون و
 کسر فاء و سکون با کراهیه و چیزی که آناه از جامه و جز آن و **نقائس** ان
نوا میس **نعم نون** و کسر میم و سکون یا جمع ناموس **فصل الشین** **نعم نون**
نعم نون و کسر عین باقی شونده **نقوش** بضم نون و قاف و سکون
 و او جمع **نقش** بفتح نون و سکون قاف نکار و نکاشتن **نقا**
نعم نون و قاف مشد و معروف **فصل الیاء** **نقص** کسر قاف **نقص**
نقص بفتح نون و تشدید صاد کرانه و چیزی پیدا و بعضی گفته اند **نقص**
 نهایت اوست و نیک زاندن و رفتن شتر و برداشتن حدت **نقص**
 بستی **نقص** بفتح نون و سکون قاف کم کردن و بفتح تن بر او تمام
 رسیدن شتر **نقائص** بفتح و کسر همزه جمع **نقصه** **فصل الفاء** **نقص** بفتح

نون و سکون قافشانند جامه و درخت و بسیار چه آوردن زه
 وزه پاک شدن ناقه و نشانند پ زه که ای بفتح تین رک و سهوه
 افتاد راه **نقص** بفتح نون و سکون قاف باز کردن بنا و آب و
 شکستن عهد و بگر نون و سکون قاف شتر لانه و کفکی زمین از سینه
 و شتر لانه از بسیاری سفر **نقیض** بفتح نون و کسر قاف و سکون با آنکه
 چیزی واد از محل و پلان **نهض** بفتح نون و سکون با بر خاستن و راه
 و تمام شدن بالا و دور شدن مرغ بوقت پریدن و **نوض** بضم نون
 و سکون واد نیز بفتح نون و سکون یاد و کردن و بضم نون و سکون
 امکان دور از آب نکرده بفتح نون و کسر کاف ضد معرفه **نقصه**
 عیب نقطه نهایت **خطا فصل الیاد ناسی** بکسر سین فراموش کننده **نای**
آبی ناموس بمعنی صاحب و نام جبرئیل علیه السلام بمعنی صاحب
بی بفتح نون و کسر با و یا شد در جای بند از زمین و همین معنی **بیمبر**
 بی گفته میشود که برست از روی مرتبه و راه را نیز گفته اند و از
 نیز بمعنی **بی** گفته میشود که بهترین راههاست بسوی خدا **تجا** و **گاه**
 از خدا بیغالی بخفتی **نجه** است بایاد بسته و معنی آن **مگور** **نظری**

144

بفتح نون و طاء و کسر یا چیزی که دانستن آن موقوف بر فکر باشد در
کلایمی مذکور است **نفی** بفتح نون و کسر فارانندن و دور کردن و دور
و زانده **نایمی** بفتح نون و میم شد و سخن چینی و یا زبانه در **و باب**
فصل الالف و راء بفتح واو و راء بالالف بفتح الفیدکان و بعد پس
پیش **وصایا** بفتح واو جمع و صیه و عابکسر واو از **و فاء** بفتح واو و فاء با
بر بردن دوستی و عهد و سخن ضد عذر **فصل اباء** واجب بکسر هم لام
شونده و نزار و افشده و میرنده و فرو شونده اقیاب و مقرر شونده
بیع **والهب** بکسر ناخشنده **و جوب** بضم واو و جیم و سکون واو و ثاء
لازم شدن و نزار و ار شدن و افاقیدن و مردن و فرو شدن اقیاب و مقرر
بیع **فصل التاء و قده** بفتح واو و و دال و سکون حایکامکی **و حشت** بفتح
و شین و سکون حایکامکی و انزده کردن و خامه بفتح واو و میم کران سکون
و ناگوار شدن چیزی **و دلیعه** بفتح واو و عین و کسر دال و سکون یا چیزی
بطریق امانت پیش کس نهند **و رثه** بفتح واو و و راء و شامع و ارث **و رطاه**
واد و سکون راجح **و رطه** بحرکات مذکوره یعنی کبی که ستور در روی
و خرد و برین و هر غامض و هلاک بر امری که دشوار باشد خلاصی از دپوه

و سید بفتح واو و لام و کسر سین و سکون یا نزدیکی بکسی پیچ و ساطع
 بفتح واو و طایب یا نجی **و سید بفتح واو و لام و کسر صاد و سکون یا ان کو**
 که هفت تنگم دوکان و دوکان بزادی و شکم هشتم بزوی و ماده را کشند
 از بهر آن و ماده وزمین قراخ دور و جامه مخطط و عمارت **و محمد بفتح واو**
 میم و سکون صا و عیب و عا **و سیت بفتح واو و یاء مشدود و کسر صاد و نذر**
و نطقه بفتح واو و وفا و کسرها و سکون یا مؤخره از طعام و در و مانان
و قاصه بفتح واو و حاء شوق و صد شدن و بی شرم شدن و قاصه بفتح واو
 و عین و کسرها و سکون یا نغای که برنگ که آب در وی ایستد و غش
 کردن **و قینه بفتح واو و عین و کسرها و سکون یا خرقه که بدان قلم پاک**
 و خرقه که بدان طلا کنند و بر بند شیشه **و لاده بکسر واو و فتح دال و لاه بضم واو**
جمع و الی فصل الشاد و آرت بکسر امیر است بر نده فصل الیم و سنج بفتح واو
 و سکون نوعی از رفتار شتر مرغ **فصل لطاء و فتح بکسر صاد و پدا و رود شدن**
 شونده **فصل لطاء و فتح بفتح واو و سین ریم و ریمناک شدن و دانم**
و جز آن فصل الدل قمار و بکسر راه و ارا لارینه شرتی دراز قدر و فتح واو
 و ضم آن و دل و آند و بردن و بفتح واو و هم آن دو سبب داشتن و بکسر واو

145

دست داشتن و بگردان و دست بفتح و او میخ و نام بت نوم
 حضرت لوح علیه السلام و نام کوهی **و رساد** بفتح و او و سکون
 آنچه بدان روز بگذرانند و عرب را و طیفه خوانند **و عد** بفتح و او و سکون
 عین نوید دادن در نیکی باشد و یابد **و عید** بفتح و او و کسر عین و سکون
 بیم و نوید **و کید** بفتح و او و کسر لام و سکون یا کودک و نده **فصل اللد**
و زبر بکر و او و سکون را و منقوط پناه و کوه و کرانی و بز و شپساره جان
 و سلاح و برداشتن بر پشت **و فوج** بضم و او و فاء و سکون و او بیا شدن
 و تمام شدن **و فوج** بفتح و او و اسکمی **فصل الظا** و **وسط** بفتح و او و سکون
 سین در میان شدن و بفتحین میان و راست بر خرد راست از درگاه
 فاضل ترا از چیزی **فصل العین** و **انزع** بکر زار رنگ و سالار بشکر و با دار
 یازد از نده و سلطان و سک زبیر که آن نیز نگاه میدارد بزار از اگر **وضع**
 بنده بر جای **و دلج** بفتح و او و کسر هاء جمع و دبعه **وضع** بفتح و او و رز
 و مر و ضعیف و مر و بدل و تر سنده و بفتح و او و کسر را بر نیز کار **و سنج**
 و او و کسر سین و سکون یا فراخ **وضع** بفتح و او و سکون ضاد نهان
 بر جای و زادن و شتاب فتن و بضم و او و سکون ضاد در آخر حمل

کفن

گرفتن زن **و فتح** نفتح و او و سکون قاف جایی بلند و بجا در انداختن
 کسی و سخن در انداختن و نیز کردن مردم را خج و کار و و شمشیر البسیان
 و جایی بلند از کوه و بفتح تنبک سخت **و قایح** نفتح و او و کسر غمه جمع و قیحه
و بوع نفتح و او و ضم لام و سکون واو ثانی **فصل الفاء و اوقات** کسرت قاف
 مطبوع شونده و قیده از قیده الضار **و منب** نفتح و او و سکون صا و صغه کردن
 و نشان **و ظایف** نفتح و او و کسر غمه جمع و ظیفه **و قوف** نضم و او و قاف
 و سکون واو ثانی ایستادن و جمع و اوقت **فصل القاف و اوق** کسرت قاف
 شونده **و ثوق** نضم و او ثانی اعما و کردن **و فقی** نفتح و او و سکون فاسار و ا
 آمدن و بند **فصل اللام و اصل** کسر صا و پیوسته و پیوند کننده و نام یکی از علما
 مقوله **و بال** نفتح و او سنجی و عاقبت **وصال** پیوسته و استن **و صون** نضم و او
 و صا و سکون واو ثانی رسیدن و منتهی شدن **و یل** نفتح و او و سکون یا کلمه
 و بعضی گفته اند کلمه زهر است برای کسی که نزدیک شده است بهلاکت و
 نزدیک بعضی یعنی مشقت و عدالت و نیز نام دری است از دریای
 و نام واد است در دوزخ و بمعنی وای نیز آمده **فصل المیم و نیم** نفتح و او و
 و سکون یا کلمه و طعام ناکواریده و جاکه طعام و ایس ناکوارنده بود و تقیل بمعنی

146

وزم بفتح آن اس و هم بفتح واو و سکون ما رفتن دل سوی چیزی بیانی
 آن و گمان و شتر زخم در راه فرخ و یعنی ناچار است از چنین و معنی
 و غلط نیز آمده **فصل النون وزن** بفتح واو و سکون است **بدر**
 بتر واو و سکون لام جمع ولد **و من** بفتح واو و سکون نون پستی و است
 کردن و شتر انبوه و نزدیک **فصل الیاء و جمع** بفتح واو و سکون هم
 و وجه الهیاء یعنی اول و نزدیک پیش آمده هر جزو و است به جزو اول زبان و
 قوم و چیزی که ظاهر شور از ستاره و یعنی نوعی از چیزها خاصه در عرف
 میشود و به بقیسم عیای و عوی یعنی این را قسم کرده میشود بر چند نوعها
 یعنی شرف و جاه نیز آمده **دوه** بضم واو و هم و سکون واو ثانی جمع وجه **فصل**
 پنجمی در کشتگی از عشق و رفتن عقل از هم و صرع **و نیز** بکر واو و ما و لار
 خالص و خاصه **فصل الیاء و الی بکر** لام حاکم شهر **و الی بکر** پستی **واحد**
 لفظ مرکبست یعنی کسی که قابل کثرت نباشد در ذهن و نه در خارج چنانچه در
 حکمی مسطور است **و می** بفتح واو و سکون حا الهام و پیغام و ناز و نشت
 آواز و این ملک و سخن پوشیده و هر چه بدیکری فرستی و اندازی و
 و بکر حادثه بیاورد و دوستی بفتح واو و سکون سین ناکردن جامه و

از راه او دروغ گفتن و راستن سخن بد و بیار شدن اهل قنیه و فرزند
 گویند **بی** بفتح و او و سکون لام نزد یک شدن و باران دوم بفتح و او و
 لام در خرابی باشد و خویش نزدیک و دورت و بازی که باران دوم **بها**
 و منفرد بکسی **بیا** **فصل الف بی** بضم تا و فتح دال راه راست
 نمودن راه **بیا** بفتح جامع **بیا** بفتح تا و او و قطع از زو و کام و نحو
 دل و بفتح تا و او و الف در میان آسمان و زمین و هر جا خالی و رحل **بوا**
 مرد بقیل **بوی** بضم تا و او و سکون وا و اصل هر چه زوداده او و نیز **فصل**
بیا بفتح تا و او و هم مشد و چرند و کزنده **بیا** بضم که ضا و شکننده طعام در
بیا بضم که ضا و فتح با آنچه نخبند و بخشیدن و بکسر تا و فتح با مشد کشتی
 تازه از زکار **بیا** بکسر تا و سکون چیم و فتح را بر رفتن از وطن **بیا** بفتح تا و
 میشود و کسر دال آنچه بکسی فرستد از عطا **بیا** بکسر تا و فتح یا راه راست
 و پیدا کردن جاگاهانیدن **بیا** بفتح تا و شین شادمانی و سکون
بیا بفتح تا و او و سکون فا خطا **بیا** بفتح تا و کاف نسبت شدن
 بکسر تا و فتح بچشم و قصد دل اندوده و اندیش **بیا** بفتح تا و چیم و سکون
 یکسکین و کوفسند لا غر و مرد و مایه کون **بیا** بفتح تا و دال و سکون

۱۷۱

نون مشتق است از منزه از معرب و آب انبار و علم هند سه معرب است
بسته بفتح ناو با وسکون یا بزبرکی و ترس و ترسیدن **بیست** بفتح ناو
با مد و سکون یا جمع **بسته** بفتح ناو بمنزه و سکون یا بنا و مردم و خزان **فصل المصالح**
بج بفتح ناو سکون رافته و اشوب **بج** بفتح ناو و میم پیشه و کسب خورد که
بر روی کوسپند نشینند و مردم فرومایه کول و کرسکی و جمع بجز منزه **فصل**
الراء بهیتر بفتح ناو کسر و ال و سکون یا بانگ و از کبوتر و او از شتر و او از
در کوی **فصل الطاء** بهو **بضم** ناو یا و سکون و او پائین رفتن **فصل الحاء**
تک بفتح ناو سکون یا برده و دیدن **تک** بکسر لام نیست شونده **تک**
بفتح نیست شدن **فصل الهم** **تایل** بکسر همزه ترساننده **تیل** بفتح ناو سکون
زا بهوده **تول** بفتح ناو سکون و او ترسیدن و ترسانیدن **تیاکل** بفتح ناو
کاف و سکون یا خانه ترسایان و بر نهاد که بلند باشد و تن و دار از هر حیوانی
و کوه بلند از تعویذ و اسماء الهی و ادعیه را نیز گویند همچنان در شرح **تخصیص**
است **فصل المیم** **تیموم** بضم ناو و هم و سکون و او در آمدن بر کسی یا بر چیزی
که ناخوش آیدش **تیموم** بفتح ناو سکون ضا و شبیب فراخ و شکستن **تیموم**
در معده و چیزی از حق کسی یا زکتن **تیموم** بضم ناو و هم و سکون و او است

ن

بفتح او هم میشد و اندوه که ختن بیماری تن را **هوام** بفتح ما و میم شد و جمع
 ما و **فصل النون ممکنان** لفظ فارسیست بمعنی همه نامون و نشت و نر
 هر دو را **هوان** بفتح هاء خواری و سبک داشتن **بجان** بفتح با و سکون با
 بر آنکسخته شدن و بر آنکسختن **فصل الواو و همجو** بفتح وا و سکون چم گویند **فصل**
الیااء بفتح یا و سکون دال کو سپند قربانی و سیرت نیکو و کسر دال و یا
 شد و عروس و اسپر **باید** بکسر دال کردن و چوب ستاس که بگرداند و نهان
 نر و کا و دشتی که در پیش کلک اوان بود و راه **یا باب الیااء فصل الیااء**
بفتح یا و کسراف و نون و سکون یا و اول و یا ثانی مشد و چیزهایی که
 یقین باشد **فصل الدال** بفتح یادست و نغمه و ملک و طاعت و حکمت
 و خانه کمان و راه و جماع و توانایی و طاقه و نیکویی **فصل الراء و یاء** بفتح
 و دست چپ **فصل الیاء** یا بسن بکسر حاک و کسی که درونیکی اندک
فصل الکاف بفتح سواران اندک که مقدمه لیسر باشد و حضرت شکر
 گیرند **فصل النون یقین** بفتح یا و کسراف و سکون یا ثانی بکمان عرب
یمین بفتح یا و سکون میم ضد شوم و بر که و بفتح یمین بعضی از شهرهای عز
یمین بفتح یا و کسر میم و سکون یا ثانی دست راست و سو کند و قوت

148

بسم الله الرحمن الرحيم
ص ۳۳

و منزله و نیکو و راستی و اول باید او دست راست **میکن** بقسم باید
سکون نیم و کسر کاف یعنی امکان دارد

م م م م م
تکلم

